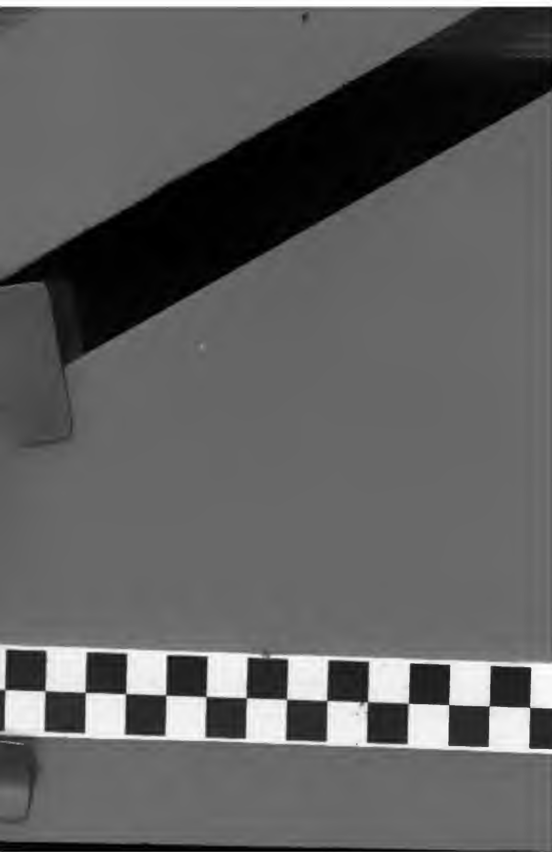
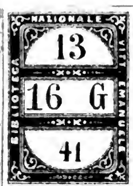
BALTH. NARDII ARRETINI. EXPUNCTIONES LOCORUM, QUI IN LIBRO DE PAPATU...

Baldassarre Nardi

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
16 G
41

BALTH. NARDII ARRETINI

EXPVNCTIONES

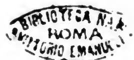
LOCORVM, QVI IN LIBRO DE PAPATV Romano Ignoti Auctoris deprauantur, mutilantur, & tam falsò afferuntur, quam in prima Parte Reipub. M. ANTONII DE DOMINIS, Vnde per compendium videntur congesti.

ANIMADVERSIONES ITIDEM ad singula impiæ illius Doctrinæ capita.

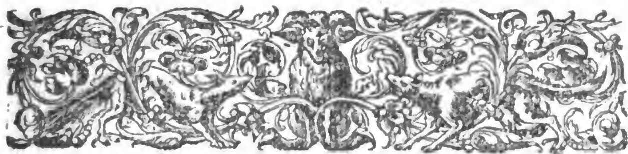

LVTETIÆ PARISIORVM.

Apud MICHAELEM SONNIVM, viâ Iacobeâ, sub scuto Basiliensi.

M. DC. XVIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

ILLVSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO PRINCIPI CAROLO S. R. E. CARDINALI MEDICÆO.

BALTHASSAR NARDIVS ARRETINVS S. P.

ASCE vindicias, Magnanime Princeps, nō ægrè feres, nec vltra quærent sollicitæ hominum curæ, Cur tibi potissimùm dicatas eam. Sciunt felici isto sydere me natum, vt plura debeam iustissimo imperio, sed longè maiora summæ virtuti Mediceorum Principum: Te autem ex ista gloriosa Heroum prosapia vnde summi quatuor Pontifices, Leo, Clemens, Pius, & alter Leo prodière, non virtute magis, quam pietate; non dignitate, quàm Charitate Christianæ Reipublicæ parentes, & bene meriti propagatores: quicquid igitur ad Pontificum decorem pertineat, tibi

in eadem familia & Ecclesia Principi iure optimo etiam deberi. Extra illam frustrà quæsiuissem alium, cui antiquior, aut charior Religio. Templa, Fana, Domus, Arces, Arma, Classes, & alia pietatis, atque magnificentiæ toto passim Orbe monumenta locata, satis declarant quinam, & quales fuerint Medicæi viri: intelligent ergo & curiosi florentissimi Principis non tam mihi fauorem, quàm publicæ causæ magnam parare tutelam. Verùm & si priuatæ meæ patronus aliquis, aut Mæcenas deligendus fuisset, indignum forsan & ipsi existimassent extra meam plagam vagari, quum ipsa natura soli abundè suppetit. Eò appulère peregrina pleraque ingenia (nescio cuius Numinis benignitate) certè Musis nusquam tutior sedes aut quies ipsa Etruria, nusquam tellus ingeniorum fæcundior: Omnibus disciplinis nullum certius præsidium, ipsis Juliano, Laurentio, Cosimo, Francisco, & Ferdinando, quibus experimentis illi Patriæ Parentes olim Principatu dignos, & postquam obtinuere, maiori imperio cottidie digniores gloriosa contentione se probarunt Medicæi Principes. Eorum imagines quemadmodum refers, Amplissime Cardinalis, ita & vices sustines, sed illam imprimis Magni Ferdinandi Patris, cuius virtutes, ne æquare desperes, imitari tantũ satis sit, superque ad summam famam & gloriam. Accedunt præterea Magnæ Christiernæ Matris

exempla, vt intelligatur nihil naturæ, nihil fortunæ tuæ defuisse: quicquid pietatis aut magnanimitatis ex auita Godofredica stirpe traxit gloriosa hæc Heroina, quicquid virtutis ex longa Lotharingiorum Principum serie, totum id contulit in hos pretiosos surculos vt ad Cælum sustollat. Macte tanta virtute atque fortuna Princeps & Cardinalis, Christianam Rempublicam capesse: Vides illam seditionibus turbari, Imperium detrectari, & rem ad seueriora in dies magis deuenire, adeò vt fortiora exigat consilia & remedia altis mentibus digna: sustine hanc molem, magne Orbis Cardo, auspicare sanctissimum munus à pietate: Hoc pertinet ad Dignitatem tuam: faciet & ad virtutem nulla grauari excitandæ aut explicandæ virtutis materia. Genus, indoles, eruditio, & gentium conciliatus amor & reuerentia hanc expectationem pænes omnes induxerunt, vt credant te in Ecclesia Dei Magnũ fore Principem & Cardinalem, atque tua ætate (ego vota concipio) has interituras Hæreses, PAPATVM autem ROMANVM perpetuò duraturum.

Lutetiæ Parisiorum Calendis Septembris Anno à Christo nato. M. DC. XVIII.

PRÆSCRIPTIO AD PIOS LECTORES.

HÆRESES in Ecclesia Dei semper fuisse, atque futuras esse, Apostoli oraculo Christianis prænunciari Deus voluit, vt scirent, ad hanc obrussam probandos esse fideles: Eas aliquando subsedisse, postmodum per tempora, pietate torpente, & subsequentium Hæresiarcharum seu calliditate, siue auaritia, siue ambitione, aut in Pontifices vindicta, acrius inualuisse, varijs documentis testatum ad posteros transmisère tum sacri, tum prophani scriptores: Nihil tamen toto hoc cursu, ab Ecclesia Dei condita accidit cuius monumenta nobis non adseruentur; Nulla hæresis, nullus hæresiarcha non profligati, nulla quæstio indiscussa, nulla disputatio indefinita, Patrum auctoritate, & Conciliorum suffragijs non consignata, Christianorum consensu non recepta. N'onne Illustrissimi Cardinalis Baronij duodecim volumina Annalium veluti lidij historicæ veritatis lapides ad eorum detegendas imposturas sufficiunt? nonne & Hercules alter Illustrissimus Cardinalis Bellarminus Impiæ huius virulentæque Hidrę caput omne ita obtruncauit, vt ex putrescenti cadauere noua amplius pullulare nequeant? patent gymnasia Iesuitarum, accedant; docent, audiant; scribunt, legant, & intelligant hos sapientiæ alum-

nos quos tã opportune Deus delegit]nouorũ ſcilicet morborũ recentia remedia. Quid ergo importunæ Hæreticorum voces quotidie nos laceſſunt? quid addubitant, aut potius admentiuntur? cur ſcripturas inuertunt, deprauant, atque tot impreſſionibus nos fatigant? Verùm enim verò vtri magis culpandi, an qui prouocant, an prouocati temerè in Arenam deſcendere, vt cum laruis luctemur, ægrè difiniam. Monomachiæ leges olim neminem ad certamen admittebant, niſi antè omnia vtriuſque pugnaturi præponderaretur dignitas, & ordo, inermem cum accincto, ſtolidum cum ſapiente, validum cum imbecilli, Ducem cum milite periculum facere, nefas ducebant; at Principem cum nefario proditore, velut parricidio indefinitum erat: Nos verò his omnibus grauiora perpetramus quoties cum iſtis congredimur. Quis enim vſus, aut vtilitas in hac re eſſe poteſt? certè nulla, periculi autem plurimum. Pontificem non tantùm in ius vocant, verùm adimunt illi omnem dignitatem; negant ſcripturarum verſiones, & nouas ad arbitrium inducunt, non nullas tamquam apocryphas damnant, alias aliter interpretantur, ſuffragia, ſacramenta, ritus, cærimonias tollunt, *Antiqua igitur, & antiquos ſi reiiciunt, quæ ratio, aut argutia eos vincet? difficiles hos ſermones, & cum diſcrimine eſſe*, Plato obſeruauit etiam ſuo æuo: Per hos enim excitantur multi ad nouitates, & pruriunt, præſertim vbi libertate exhilarantur plebeij animi, & nonnulli ambitione magis, quàm vera pietate perciti, in publico negotio priuatum agunt, captant auram, & in id præcipuè contendunt, ſternere viam ad magnam famam, quam Hoſtes proſternere. Deinde ſi antiqua reſpicimus, & præſentia exempla, nil compertius quàm huiuſmodi diſceptationibus, tamquàm flabellis, Hæreſes ſuccendi magis, atque periculoſius augeri. Siſinnius vir ſummus olim ad Theodoſium, *Diſceptationes non ſolum non reconciliare Schiſmata, ſed hæreticos præterea ad contentionem magis accendere: Idcircò concertationes Eccleſiaſticas vitandas, teſteſque adhibendas tantùm formulas fidei à veteribus editas:* Tàm lucroſa tamen illis res eſt, vt quotidie excogitent nouos prouocandi modos, & nos vel inuitos cogant ſcriptitare; ſcripturas enim in ambiguam fidem deducere non modò audent, verùm ipſaſmet Hiſtorias, & Annales palàm vitiare, corrumpere, negare, omnia

Lypſ. de relig.

Plat. d. Repub.

Sozom. l. 7. Eccleſ. Hiſt. c. 12.

ad impietatis imaginem, & Pontificum inuidiam, summum Dei Vicarium, Christianorum parentem Charissimum, cui nostra concreditur salus, Christi voce, Apostolici Collegij consensu, tot sæculorum serie omnium fidelium suffragijs constitutum, Regum atque Imperatorum humeris, & armis ad illud fastigium euectum, in quo adhuc illum reuerentur, quotidie audent traducere funesta mancipia, & quasi de suo Throno deturbare; Hi sunt plerumque obscuri, & sordidi homines, qui hoc nomine potissimùm putant inclarescere apud suam plebeculam, aut perfugæ nonnulli quibus euitandæ proditionis suspicioni mos est, in Principem inimicum libellis sæuire, vt remota spe veniæ, magis fidei inter Barbaros reputentur; Anglia olim pietatis altrix, nunc miserandum perfidiæ Asylum; Telus suaptè natura omnis veneni exsors, hoc hominum genus, pestiferum, atque virulentum fouet, & alit, quibus impunè licet quidquid in buccam venit, in Christicolas iactare: Atrox scelus, nusquam inultum, nobis pudendum, & tàm posteritati deridendum, quàm antiquitati nefas, qualemcunque potestatem dicterijs incessere, in Gallia passim, & in Germania vbique edicti, aut libertatis nomine, facilè redimitur, ibi proh dolor! mediastino cuique nil non licet non effutire, modò in Pontificem, Cardinales, & Episcopos, verùm cudere, & distrahere nemine percontante: Indè per totum euulgant Orbem, vt à Populorum animis reuerentiam, atque fidem auellant, timorem excutiant, Religionem dissoluant, ipsis adhæreant. Ad hæc sæpè conniuent Magistratus, & Principes quibus vindicandi ius est; at in eorum aliquando video recasura discrimen, nisi maturè prospiciant, & seuerius non animaduertant in Seductores; est enim & potestatum etiam dissimilium seu inimicarum nexus quidam mutuus, & amicus, quem velim sæpius, atque scrupulosius rimari, ne disiungatur, aut laxetur, is est Principatuum communis custodia, à tumultu, à seditione inquam, & ab Anarchia, quam moliuntur Hæretici. Eò tendunt Plagiarij isti, Maiestatem, & authoritatem Pontificiam in odium, & contemptum adducere, vno deindè vel ictu, expectata occasione euertere, bona Ecclesiastica rapere, & desolationem in Ecclesia facere, licet infelici semper exitu, & præter illorum mentem, &

consilium

consilium hucusque se probauerit Eubulia ista; (mirum dictu) opulentas Regiones (Angliam imprimis) diuitijs, & armis validas ad egestatem, & ludibrium penè redactas, Deo sic annuente, vt quæ semel occupauit Religio, in alium vsum & possessorem transferri nequeant, sed Principes, quorum interest, eò acrius id vindicare debent, quo solertius strui agnoscunt. Videant per otium si libet, quem suscipio castigare libellum impium, fraudulentum, virulentum, & si dissimulati authoris, nihilominus illum facile agnoscent, si mecum expendant personas, tempora & loca distinguent; Prodijt anno 1616. Consilium profectionis M. A. de Dominis, is suismet facinoribus sat inclaruit, & liber nouitate rei omnibus innotuit; Examinaueram illum ad scrupulũ, sed cum aliæ me præcurrissent editiones sepofui. Sequenti anno. 1617. magnifico nomine, & apparatu prodière libri quatuor de Republica Ecclesiastica eodem momento, ex eadem officina, & sub eodem prœlo: Excusus est libellus Papatus Romanus, de Origine, progressu & extinctione illius, ijsdem etiam nundinis distrahebantur: In hac Tragædia, & si M. A. de Dominis variam induat personam, vox tamen semper eadem, idem animus, liuor, atque finis, ijdem loci, tribus libris communes, eædem sententiæ, vna atque eadem doctrina in omnibus sibi cohęrens, adeò vt fas sit suspicari, ab eodem fonte manasse stygios hos Riuulos; hoc vno tantùm differunt, stylo siue barbarie, quam de industria toti libro Papatus inspersisse facile est coniectare cùm ex epistola, tùm ex alijs locis. Totum id, qua arte sit cõmentus; non erit magni acuminis diuinare, si inspicimus eius animum, & liuorem; cogitauit exitium Romanis Pontificibus, atque ruinam parare, si quò libri de Republica voluminis aut pretij pondere permeare non possent, exigua libelli seu compendij moles illaberetur, in Italiam dico, cuius Populos praua imbueret opinione, & eorum vt sibi beneuolentiam conciliaret, impiæ & fallaci eius doctrinæ auctoritatem compararet, eodem tempore, quo ipse primam de Republica partem edidisset, opusculum istud de Papatu ignoti Itali nomine, simul in lucem prodire curauit, sed libri licet eant, & omnium terantur manibus, numquam persuadet hæc opinio fortissima illorum pectora quibus ingenita

eſt hæc veneratio, & ſeuerior diſciplina: addo quibus notus eſt author, atque nota illius vita, & vitia, inexpiabile hoc Sacrilegium verbis non caſtigabo; animus ſibi malè conſcius, & vltor perpetuò non ſinet authorem conquieſcere, ipſa comitabitur pœna, facti pœnitudo, famæ detrimentum, & miſeriæ, quibus in Anglia premitur; ibi vno includitur conclaui, velut Captiuus, curta ſupellex, omnium rerum inopia, timor, pallor, ſuſpicio non ſecedunt à latere, nec à tergo obſeruatores, durioribus etiam caſibus forſan reſeruatus; An non ergo ſatius illi fuiſſet, intra penates ſuos liuorem decoquere, quàm inter gentem, natura, Religione, moribus ab Orbe ſeiunctam exterorum inimicam atque ſuſpicacem præceps ferri? opibus, amicis, dignitate, præſulatu exui? Archiepiſcopus olim ſupra omnes, nunc infra plebeios abiectus ad aliena genua ſupplex accidere? miſerè, & precario viuere? ſed his diutius nō immorabor, ne videar ab inſtituto digredi. Pernicioſiſſimum librum infirmis nixum fundamentis, ac ſuper extructa omnia corrupta, hunc ipſum caſtigabo, nec patiar circumferri in publicam perniciem, ſciam licet non defuturos, qui idem animaduertant, & grauioribus proſequantur curis. Interim ne vim eundo acquirat, repagulum obieci pro mea facultate, ita tamen, vt non diſputem, hoc munus, aut perſonam in Eccleſia Dei non ſuſtineo, diſſero tantùm per occaſionem, confero locos, deindè refero ad mentem ſcriptorum, & ad fidem, ad textus, aliaque plura reſtituo: dolum, fraudes, & artes retego, atque prohibeo, ne quid corruptum, aut virulentum illabatur in piorum mentes. Cæterùm non vltra aduerſabor furentibus, nec priuatas vlciſcar iniurias, publicas tamen, & quæ vniuerſum concernunt ſtatum impatientius feram, aut conſtantius perſequar: Nec vnquam ſuſtinebo demittere animos, quos iuſta indignatio erexit, ſi pergant laceſſere.

OVYS PAR LA GRACE DE DIEV, Roy de France, & de Nauarre. A nos amez, & feaux Conseillers, les gens tenans nos Cours de Parlement, Baillifs, Seneschaux, Preuosts, ou leurs Lieutenans, & autres nos Iusticiers & Officiers qu'il appartiẽdra, salut. Balthazard Nardy Arretino, Docteur en l'vn & l'autre droict, nous a fait remonstrer qu'il a composé vn liure en Latin intitulé, *Expunctiones & Animaduersiones*, contre le liure de *Marc-Antoine de Dominis*, Lequel il desireroit mettre en lumiere, s'il auoit sur ce nos lettres à ce requises & necessaires. A CES CAVSES desirant bien & fauorablement traicter ledit exposant, & qu'il ne soit frustré des fruicts de son labeur, luy auons permis, & octroyé, permettons & octroyons, de grace speciale par ces presentes, faire Imprimer en tel marge, & caractere que bon luy semblera, ledit liure, iceluy faire mettre & exposer en vente, & distribuer durant le temps de six ans, deffendant à tous Imprimeurs, & autres personnes de quelque qualité qu'elles soient, d'Imprimer, où faire Imprimer ny mettre en vente, durant ledit temps ledit liure, sans le consentement & permission dudit exposant, ou de celuy ayant charge de luy, sur peine de confiscation d'iceux, d'amande arbitraire, & de tous despens, dõmages, & interrests enuers luy, à la charge d'en mettre deux exemplaires en nostre Bibliotecque publicque à present gardée au Conuent des Cordeliers de ceste ville de Paris, auant que les exposer en vante, à peine d'estre décheu du present priuilege suiuant nostre Reiglement. SI VOVS mandons que du contenu en ces presentes, vous faciez, souffriez & laissiez ioüyr ledit Nardy Arretino, plainement, & paisiblement & à ce faire souffrir & obeïr tous ceux qu'il à partiendra en mettant au commancement ou à la fin dudit liure ces presentes ou vn bref extraict d'icelles. Voulons qu'elles soient tenues pour deuëment signiffiees. Car tel est nostre plaisir. Donné à Paris le vingt-sixiesme iour d'Auril l'an de grace, mil six cens dix-huict, & de nostre regne le huictiesme. Par le Roy en son Conseil.

RENOVARD.

APPROBATIO.

NOS ſubſignati Facultatis Pariſienſis Theologi certum facimus nos perlegiſſe librum cui titulus eſt *Balthaſſaris Nardij Expunctiones, & Animaduerſiones in decem capita.* Et nihil in eo reperiſſe quod fidei Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ & Romanæ, boniſque moribus repugnet, imo multa in eo deprehendiſſe ad doctrinam eiuſdem Eccleſiæ contra portẽtoſas noſtri temporis hæreſes & ſchiſmata ſtabiliendam & propugnandam vtiliſſima. In cuius rei fidem hiſce præſentibus Chirographum noſtrum duximus apponendum die decima ſexta Aprilis ann. Dom. 1618.

J. CHARTON.

A. DV VAL.

INSCRIPTIO LIBRI.

PAPATVS ROMANVS.

DE ORIGINE, PROGRESSV, *atque extinctione ipsius.*

AVTHORE, N.

ANIMADVERSIO.

FÆCVNDA frondium eſt vanitas, ſed inanis fructuum, de ſacris temere fabulatur, & ſubſannanti irridentique Deo inſolentis inſcitiæ leges ponit; impudentiſſimam ſui Auctoris Phlyariam inſcriptio hęc in fronte gerit.

Promittas facito, quid enim promittere lædit?

plus tamen audaciæ, imo inſaniæ, quam doctrinæ habere cognoſces.

Quid tanto dignum dedit hic promiſſor hiatu?

ad populum phaleras, & Cypariſſi fructus, Canes qui

rabie exæſtuant, latrare & mordére vi morbi coguntur? At non ne rabidos Canes ſectarios omnes merito appellamus, atque illo ſane immaniores, qui tricipiti apud inferos rictu venenum euomit, moliſque dilaniat, poſtquam Deum ipſum, Optimum Maximum ſacrilego ore blaſphemant, ſacroſanctæ eius Eccleſiæ ſummum Pontificem, latratibus conuiciorum, mendaciſſime inſectantur, inuidiſque dentibus ſe ſe mutuò carpunt atque dilacerant: *circunderunt me canes multi, concilium malignantium obſedit, me* Eccleſia clamitat.

Pſal. 21.

Hieron. in cap. 22 Iſai.

Eorumq; mos eſt, *quorum doctrina non in ſenſu, ſed in vaniloquio, & clamore verſatur*, inſcriptionibus impiè magnificis libros inſignire, conuicijs, ſcommatibus, mendacijſue referre, ſepulchra ſcilicet dealbata, quæ ſpecie exterius fucata, oculos oblectando decipiunt, oſſa verò putreſcentia, cadaueraque vermibus ſcatentia intus recondunt, quę vbi propius acceſſeris, nares ſtatim pręſentiunt.

EXPVNCTIO.

N. Papatus Romanus, &c.

Et iure quidem optimo, non quod Romanę Diæceſis limitibus contrahas, aut ſuburbicarijs Eccleſiarum, veluti cãcellis, cõcludas, ſed vt ab ea denominetur vrbe Regia, & ſacerdotali, *quæ per ſacram Beati Petri ſedem, caput Orbis effecta; latius præſidet Religione diuina, quã dominatione terrena, quãuis enim multũ aucta victorijs ius imperij ſui terra, marique protulerit, minus tamen eſt, quod ei bellicus labor ſubdidit, quam quod pax Christiana ſubiecit diſpoſito namq; diuinitus operi maxime congruit, vt multa Regna vno cõfœderarentur imperio, quæ*

S. Leo ſer. 1. in Natal. BB. Petri & Pauli.

vnius teneret regimen Ciuitatis, ſub vno totius orbis ſpirituali Monarcha, Chriſti Vicario, vniuerſæ Eccleſiæ capite, Beatiſſimo, ſanctiſſimo, Apoſtolico, œcumenico Paſtore, atque tandem Epiſcoporum Epiſcopo.

N. Origine, &c.

Huius autem Eccleſiaſticæ Monarchiæ origo diuina profecto eſt, ſi quidem nō ab Apoſtolis, non à Concilijs, non deniq; ab Imperatoribus proficiſcitur prout veſtræ impietatis Antagoniſtæ falſo aſſerere non reuerentur.

Turrecrē in ſum. d. Eccl. lib. 2 cap. 39. C. Bellar. d. Roman. pontif. lib. 1. cap. 17.

Sed ipſum dumtaxat Romana Eccleſia tanti Primatus agnoſcit Authorem, qui Petram illam immutabilis fidei, inter duodecim ſelegit Apoſtolos, ac veluti fundamentum iecit, ſuper quod vniuerſę Eccleſiæ magnum hoc conſtruxit ædificium, intra cuius tutiſſima murorum ſepta, ouilis ad inſtar, omnes coëgit, qui veluti agni, & oues diuinam noſcunt vocem, & parendo obaudiunt ſummi illius Paſtoris, cui ipſe Paſtorum Princeps fidelis Gregis regimen commendauit, claueſque contulit cœlorum, quibus illud obcludere, & reſerare, deuincire, & ſoluere ſuo poſſet arbitrio.

N. Progreſſu, &c.

Vide exordium naſcentis Eccleſiæ, ſinapis ſemini cōparatur, omnium profecto minimo, ſed viuido, & mordaci, quod igneus ſit illi vigor, quem cœleſtis ſpiritus intus alit; iacitur in terram, & ſtatim erumpens, non olera, quę citò conſurgunt, & citiſſimè decidunt, & marceſcūt, ſed germē protulit, quod paulatim auctum, Arbor adeo procera tandem euaſit, vt ad omnes huius orbis plagas virentes porrexerit ramos. Deus enim qui ipſam ſeuit, eidē continuo incremētum gratiæ contulit, ipſi igitur, à quo

vno omnis poteſtas eſt, ſacerdotalis imperij prouectio referri tantummodo debet.

Et quamuis Imperatores, vt Deo par parem aliqua ex parte referrent, tot tantorumque beneficiorum, quę diuinæ clementiæ munificentia ſibi collata animaduerterant, donationes quidem ampliſſimas in Romanam Eccleſiam conſcripſerint, non tamen ad tanti imperij culmen ipſam euexerunt, quo iam longè ante peruenerat, aliquid autem contulerunt: at quam plures eorum, principijs tantæ dominationis manibus, pedibuſq; obſtiterunt, ſed fruſtra, quamobrem ipſis etiam inuitis eò prouecta eſt, vt Romani Pontificis Maieſtatem Catholici Imperatores, & Reges venerentur, & colant; ſchiſmatici autem, & infideles, licet exhorreſcant, attamen quamuis circumſepti copijs, belliciſque tormentis vndique vallati, timere coguntur. Attilæ namque cognomento flagellum Dei, copijs victricibus poſt euerſam Aquileiam, Italiam inuadenti vnus Pontifex Leo obſtitit, ipſumque iam traiicere parantem vbi Mincius in Padum influit, ſolo aſpectu terrens regredi coëgit.

N. Extinctione, &c.

Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiã meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, & ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſæculi.

Verba Chriſti ſunt, quod ſi Deus pro nobis, quis contra nos? manifeſtum eſt itaque, quod neque aduerſus Petrum, neque aduerſus Eccleſiam portæ præualere poterunt inferorum, nam ſi pollerent aduerſus Petrum in quo Eccleſia fundata eſt, contra Dei promiſſa ad Eccleſiæ perniciem poſſent, quod dici nefas; quid ergo

triumphum ante victoriam canunt? quoniam à Romana Ecclesia, imo ab ipso Deo pars Germaniæ, Galliæ, Polonię, Belgij, totaque fere Anglia defecerunt. *Nunquid infidelitas illorum fidem Dei euacuauit? absit, stat fidelium pars maior, & melior, in fidei sui robore, & in legis, ac disciplinæ Dominicæ veritate. Nec ab Ecclesiæ pace discedunt, qui se in Ecclesia gratiam consecuturos, de Dei dignatione meminerunt, at qui hoc ipso ampliorem consequuntur fidei suæ laudem, quod ab eorum perfidia segregati qui iuncti confessionis consortio fuerant.* Cypr. d. vnit. Eccl. & epist. 55

Et quam longè plures, in India, Iaponia, & America, alijsq; noui Orbis vastissimis Regionibus eiurata veteri idololatria, Catholicę Ecclesię fidem amplexi sunt, atque in dies amplectuntur, *sicuti non minuitur persecutionibus Ecclesia, sed augetur, & semper Dominicus ager segete ditiore vestitur, dum grana, quæ singula cadunt multiplicata nascuntur.* Itidem quoniam verissimè dictum est, *oportet* inquit Augustinus, *multas Hæreses esse, vt probati manifesti fiant inter vos, vtamur etiam isto diuinæ prouidentiæ beneficio, ex his enim hominibus Hæretici fiunt, qui etiam si essent in Ecclesia, nihilominus errarent, cum autem foris sunt, plurimum prosunt, non verum dicendo, quod nesciunt, sed ad verum quærendum carnales, & ad verum aperiendum spiritales Catholicos excitando; sunt enim innumerabiles in Ecclesia sancta, Deo probati viri, sed manifesti non fiunt inter nos, quamdiu imperitiæ nostræ tenebris delectati, dormire malumus, quam lucem veritatis intueri, qua propter multi vt diem Dei videant, & gaudeant, per Hæreticos de somno excitantur.* S. Leo. serm. 1. d. SS. Petro. & Paulo lib. d. ver. relig.

Quid plaudunt cum Apostatæ & transfugæ, fracto sanctę obedientię leuissimo iugo, vestibusque sacris

excuſſis Deo fidem frangentes, ad eos confugiunt? vnus M. Antonius nomine tantum de Dominis, re autem vitiorum ſuorum viliſſimum mancipium, Archiepiſcopus Spalatenſis, verę religionis perduellis, munus deſeruit, quo fungebatur indignus, non ne olim Donatus, Neſtorius, Nouatus, Euſebius, & quamplures alij illuſtrium Eccleſiarum Pręſules, in eundem impegerunt ſcopulum, nec quiſquam miretur, cum Cypriano dicam,
Cypria. de vnit. Eccl. *etiam de confeſſoribus quoſdam ad iſta procedere, indeque aliquos tam nephanda, quam grauia peccare, neque enim confeſſio immunem facit ab inſidijs Diaboli, aut contra tentationes, & pericula.*

Profecto corpus humanum corruptioni obnoxium eſt, quod ex contrarijs conſtet humoribus, qui vt concordes perpetuo maneant, nullatenus fieri poteſt: at vbi inęquales adinuicem pugnant, aliqua ex parte neceſſum eſt putreſcere, & niſi expellantur, qui corrupti iam ſunt, totum inficerent hominem: eadem vero myſtici corporis ratio eſt. *Quid igitur*, inquit Cyprianus, *quid facit in pec-*
Cypria. d. vnit. Eccl. *tore Chriſtiano luporum feritas, & canum rabies, & venenum lethale ſerpentum, & cruenta ſæuitia beſtiarum? gratulandum eſt, cum tales de Eccleſia ſeparantur, ne columbas, ne oues Chriſti, ſæua ſua & venenata contagione fœdentur, ideſt nemo exiſtimet bonos de Eccleſia poſſe diſcedere.* Quamobrem Sapientia ędificauit fidelibus ſuis Domum, manſioneſque ipſis conſtruxit, & cloacas quaſdam effodi ſiuit, quę putreſcentes hoſce humores exciperent, non ne cloaca Maxima Londinum, non cloaca Geneua eſt? ad quas colluuies confluunt, ſceleſtium, nefariorumque Planorum, Nebulonum, Sicophantarum & huius generis perditiſ-

ſimi homines, qui omni diſciplina poſthabita, ſenſuum prolapſam, turpiſſimamque licentiam, nomine libertatis vindicant, atque ſtatim vt pedem efferunt è ſeptis Monaſterij, in quo ſe ſe Deo vouerant *Teſtamentum Chriſti eſt,* *clamitant, Creſcite & multiplicamini,* prout Apoſtatam quendam impuriſſimum in ſua profeſſione Baſileæ dixiſſe refert Eraſmus, *& vbi contigit vxor occinitur valete, & plaudite,* *ſed ne putetis gratis malos eſſe in hoc mundo, & nihil boni de illis* *agere Deum,* impijſſimis illis, quos ipſo permittente, abditi quidem diuinę ſapientię ſenſus, eorum vitia infecerũt, atque infectos expellunt, Agricolæ ad inſtar veluti fimo, & ſtercore, diffuſa per Eccleſię campos Euangelij ſemina impinguat, & fouet. Eccleſia Catholiça, inquit Auguſt. *per totum orbem valide, lateque diffuſa, omnibus errantibus vtitur ad profectus ſuos:* & alibi, *Hæreticos, ait, malo ſuo veris Catholicis Chriſti membris prodeſſe, dum Deus vtitur, & malis bene, & diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, id eſt, multa quippe ad Catholicam fidem pertinentia, dum Hæreticorum callida inquietudine exagitantur, vt aduerſus eos defendi poßint, vt conſiderentur diligentius, & intelligãtur clarius, & inſtantius prædicantur, & ab aduerſario mota quæſtio diſcendi exiſtit occaſio.*

Eraſm. epiſt. ad ſtibarum. epiſt. ad fratr. inferior. Germ an. Auguſt. in Pſal. 54. Auguſt. lib. d. ver. relig. Auguſt. d. ciuit. Dei lib. 16 cap 2 lib. 18 cap 51. epiſt. 105.

Schiſmatici quoque Eccleſiæ quam deſeruere, & ipſi plurimum conferunt, qui vt ipſe docet Auguſtin. proſunt ad documentum ſtabilitatis noſtræ, ſcilicet, *vt Petræ illi arctius cohæreamus, cui dictum eſt à Domino tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, quam qui Matrem non habet, Deum habere Patrem numquam poterit.*

Auguſt. d. ver. relig. Cyprian. d. vnitat. Eccleſ.

AVTHORE, N.

VAMVIS causam, ob quam nomen suum reticendo dissimulauerit, eam dicat quia Italus est, quæ in Epistola ad serenissimum Britanniæ Regem, expungenda erit, aliam coniectari posse, & veriorem quidem censeo, scilicet qui male agit, odit lucem, vt non arguantur opera eius, *qui ebrij sunt*, inquit Apostolus, *nocte ebrij sunt*, equidem virum bonum non pudet sui nominis, nusquam latet, candide profitetur quis sit, quoniam nil sibi conscit, nulla pallescit culpa, suspectum itaque Blacteronem hunc merito quisque habebit, quod lucem fugiat. Vespertilionis igitur hanc mendaciorum, falsitatum, nugarumque congeriem inscribamus.

1. Thessal. 5. & 7.

LONDINI.

Ab Aquilone omne malum.

EPISTOLA

EPISTOLA.

SERENISSIMO POTENTISSIMOQVE IACOBO MAGNÆ BRITANNIÆ REGI.

ANIMADVERSIO

N. TIBI defenſori fidei Magnæ Britanniæ Rex libertatiſque propugnatori omnes eorum lucubrationes, qui pro aſſeréda ab Eccleſiæ Romanę iugo libertate ſcriptitarũt, optimo iure debẽtur &c.

Non me latet quanta ſit Regum Maieſtas, qui vitæ, neciſque in alios homines ius habent, & quidem inſtar Deorum eſſe haud ſane ignoro, ſereniſſimumque Britannię Regem magnum, potentiſſimũq; agnoſco, quod duorum Regnorum, & Hiberniæ Principatus, ampliſſimis profecto ditionibus dominetur. Magnanimum vero, eruditumque & omni humanitate præditum ipſe expertus ſum, neque enim memoria vnquam excidet quàm benigne ab eo exceptus, quantoque honore à

serenissima Regina, femina omnium lectissima, affectus fuerim, Deumque Optimum Maximum obtestor, quam propensi animi obsequio, tot eius virtutes coluissem, nisi vna deesset, veræ scilicet religionis cultus, quæ cum aliarum sit Princeps, ipsa deficiente, cæteris quoque carere necessum est. Virtutes namque omnes ita comparatæ sunt, vt anulorum ad instar, adeò simul connectuntur, quod ab inuicem seiungi, vel vna nequeat. Omne datum optimum, & omne donum perfectum ab eo proficiscitur luminũ Patre, in quo nullæ prorsus tenebræ, nullaq; mutatio, aut vicissitudinis obumbratio reperiuntur: at qui cum Deo non colligit, vtique dispergit' initium enim sapientiæ timor Domini est, eo igitur sublato, quem Catholica Religio sola gignit, fouet, & nutrit, quæ iustitia? quæ fortitudo? quæ temperantia? quę denique alia virtus esse potest, si Deo, sanctissimoq; Christi Vicario, & sacerdotibus quod suum est non rependitur? si falsis persuasionibus non obsistitur, & aduersus Assentatorum impias insidias non insurgit animus, sed proprijs subactus cupiditatibus veritatem exhorret, & volens ac lubens propriæ innititur peruicaciæ? si ambitio mentem obcæcat, si libido iniustæ libertatis dulci lenocinio sensibus blandiendo voluntatem pellicit, atque extra fines adigit, quos vltra citraq; nequit consistere rectum; Pietate autem aduersus Deum sublata fides etiam & societas humani generis, & vna excellentissima virtus iustitia tollatur necesse est. Orichalc m ab auro longe differt, licet specie quadã, quæ imperitos suo fuco decipere potest, auro quàm simillimum videatur. Quoniam igitur ea dici fides non debet, quæ ab Eccle-

Cicer. de nat. Deo.

ſiç Catholicç fide, ſacrarum litterarum verbis & mente vnanimi veterum Patrum conſenſu diſcrepat, quo iure fidei defenſorem apellauerit ſereniſſimum Regem, qui Catholicam, & Apoſtolicam fidem impugnat, pro cuius confeſſione, ſereniſſima eius Mater ſanguinem magnanimè fudit, profectò non video; Huiuſmodi titulus munificentiç Romani Pontificis monumentum eſt, Leonis X. ſcilicet, qui vt gratiam referret Henrico VIII. Angliç Regi, quod aduerſus Lutherum, prius quam eius immutaretur mens, de ſacroſancto Euchariſtiç Myſterio librum conſcripſiſſet, qui igitur fit ſi Papç omnem iuriſdictionem, tota eliminarunt Britannia, quod Rex Iacobus hunc adeo enixe ſibi vindicet, vt illuſtriſſimo Cardinali Perronio vehementer ſuccenſuerit, quod in oratione ab ipſo in comitijs Pariſienſibus habita, vbi de eius Maieſtate verba fecit, ſpecioſum iſtud Catholici Principis ſymbolum, ſilentio ſuppreſſerit, hinc reputans ſuam imminui dignitatem.

Vel forſan fidei defenſorem dicit, propriç videlicet perſuaſionis, cuius acerrimus eſt aſſertor, velut alter Saulus, paternarum çmulator traditionum, at vtinam tandem aliquando è Saulo Paulus, faxit Deus &c.

N. Libertatiſque propugnatori &c. Luther. d. cap. Babyl. & d. libert. Chriſti.

Omne multiplex priùs diſtinguendum, ne çquiuocum offendamus, cuius igitur libertatis? Reſpondes, Luthero & Caluino ſuggerentibus, eius libertatis, qua Chriſtus nos donauit, *quamobrem vbi ſpiritus Dei, ibi libertas, nolumus igitur ſeruitutis Iugo iterum contineri.* Calu inſt lib. 13. c. 19 lib. 4 c. 10 11. & 14.

Fateor ſanè, ſed libertas hçc nos quidem à peccati Tyrannide exemit & Charitatem infundendo, ab eo ti- Sen. epiſt. 50.

more exſoluit, quem lex Diuina, & moralis, ſub lethali pœna reatus, nobis præcipiendo incutiunt, initium namque ad *virtutes arduum, quia hoc primum imbecilla mentis, atque ægra eſt, formidare inexperta*, mentemque gratia impellendo efficit ſeruatu facillima, quę affectibus in deterius procliuioribus, difficillima videbantur.

Sen. epiſt. 50.

Ceremonialium tandem, iudicialiumque mandatorum grauiſſimum confregit iugum.

A iuriſdictione autem Romani Pontificis, Eccleſię legibus, & præceptis nequaquam reddit immunes, ſiquidem omnis anima ſublimioribus poteſtatibus neceſſitate ſubiacet, quia à Deo omnis eſt poteſtas, qui igitur poteſtati obſiſtit, Deo obſiſtit, quamobrem omnes tenemur parere Præpoſitis, de quibus, inquit Chriſtus, *qui vos audit me audit, qui vos ſpernit me ſpernit*, qui ergo in vitam veræ & perennis beatitudinis ingredi vult, mandata ſeruet Eccleſiæ neceſſe eſt, quam qui non audierit tanquam Ethnicus, & Publicanus habetur.

Libertatem ergo apellas Apoſtaſiam, quæ Chriſti iugum improbè excutiendo, omni ſacerdotum obediētia, omnibuſque Eccleſiaſticis ſanctionibus, ſua ſponte iniuſtè ſe ſoluit, vt nullis deuincta legibus caſtitatem, humilitatem, modeſtiam, ſobrietatem, cæteraſque virtutes, cum vera Religione Britannico Regno expellere, & omnibus vitijs licentiam impune baccandi concedere poſſet, *virtus ſecundum naturam eſt, vitia inimica, & infeſta ſunt*, libertas ergo eſt vitijs non ſeruire, quia ſi voluptati ceſſeris, idem ſibi iuris eſſe in te volet ambitio, ira omniſque cupido, vitiorum ſeruitus omnes premit, quam mancipia quoque conditionis extremæ & in his ſordi-

bus nata, omnimodo exuere conantur, *Philosophia seruias oportet*, inquit, *Epicurus*, *vt tibi contingat vera libertas.* Senec epist. 8.

At Paulum audi, *liberati à peccato, serui facti estis iustitiæ*, Ad Rom. c. 6 17. suum cuique igitur tribuendum est Deo, sacerdoti summo, & Ecclesiæ debitam rependendo obedientiam.

N. Omnes eorum lucubrationes, qui pro asserenda ab Ecclesiæ Romanæ iugo libertate &c.

Quid serenissimum Regem iniuria afficis maxima? dum & Patronum efficis Apostatarum, & Perduellium Catholicæ Ecclesiæ, ac si vbi fuerit corpus ibi congregarentur & Aquilæ, imo Accipitres, pessimum genus hominum, qui vel monasticæ disciplinæ frugalem asperitatem, aut veræ Religionis liberam obedientiam pratesi, malo indulgentes genio, carni præcipuè vero inhiantes, Londinum, tamquam ad eorum Asilum confugiunt Erasmus. iactantes, inquit Erasmus, *Spiritu Christi se agi*, *ac si Spiritus Christi non aliud sit quam Spiritus Carnis*, vnde statim ve- epist. ad fratr. in fer. Germ luti rabidi canes in summum Pontificem Romanamque Curiam, falsa conuicia, & impias imposturas oblatrare incipiunt, postmodum eas in liberculos consarcinatas Serenissimo Regi offerunt, duo vt idem ait Erasmus, Erasmus. epist. ad Vuilibald. *tantum quærentes censum, & Vxorem, cætera præstat illis Euangelium, hoc est potestatem viuendi vt volunt.* &c. Addamus, & qui vbi satietate voluptatum tenentur, & mala facinora plurimum illis tormentorum esse incipiunt, quod perpetua sollicitudo conscientiæ carnifex vrget & torquet, quos sponsoribus eorum securitatis credere non posse tandem eorum periculo edocti, fugam continuo arripiunt, & ad sanctæ Matris Ecclesiæ amplexus supplices redeuntes, deliramenta & nugas Hæreticorum prius de-

De vnit. Eccl. testantur, postea irrident. Et quidni? cum Cypriano dicam, *non existimes bonos de Ecclesia posse discedere, triticum non rapit ventus, nec arborem solida radice fundatam procella subuertit, inanes paleæ tempestate iactantur, inualidæ arbores turbinis incursione euertuntur.*

Iugum dicis Romanæ Ecclesiȩ Imperium, sed iugum est Christi, leue scilicet, & iucundum, his qui cognouerunt beatam vitam, non secundum voluptatem esse, sed secundum naturam, cum virtutem vnicum bonum hominis adamaueris, turpitudinem solum malum fugies, omnium rerum semina animi gerunt, quæ admonitione excitantur, erigitur virtus cum tacta est, & impulsa, ideo præceptis, legibusque egent vt videant quid Sen. epist 94. agendum in vita sit. Graue autem & asperum videtur ijs, qui phanatico libidinis furore exæstuantes, sui iuris non sunt, quamobrem tranquillitatem in perturbatione, o- Senec. d. ira lib. 2. cium in labore, & libertatem in seruitute quærunt, *omnium virtutum tutela facilior est, vitia magno coluntur, vbi res aliqua excæcat animum, & ad officiorum dispiciendum ordinem impedit, nihil agit qui præcipit.*

Et libertatem denuo appellas, excusso sacrosanctȩ Ecclesiȩ iugo, sine lege, sine religione esse, non homines Sen. d. beat vita. timere, non Deum, dum per voluptatem facilius omnia subrepunt vitia, & Animus malo suo inperuersum solers, se se extra veritatem proijciens, primam libertatem negligit, ac pro ventre dependit, nec voluptatem sibi emit, sed se pro voluptatibus vendit: Ad deteriora faciles sumus, ad quæ non pronum iter est tantum, sed præceps. Non ergo libertas est nil pati & sensibus indulgere, falleris, quoniam sibi seruire grauissima seruitus, &

libido incerta, diraque domina est, per diem ac noctem, æqualiter premens, prima namque & maxima peccantium pœna est peccasse, facinora conscientiam flagellant, libertas est corpus contemnere, & animum vitijs opponendo, sui effugere seruitutem, ne inquieta agenda sit vita, omnium risus, omnium linguas timenti.

Neque respondeas & legibus vos quoque regi & religionem profiteri Christianam, eamque ad pristinam puritatem reuocatam, siquidem cum Gregorio dicam lib. 3. moral. cap. 19. *Hæretici quasi infirmanti Ecclesiæ se condolere simulant, eique sub blandimentorum specie dolos deceptionis nectunt.* &c. *Nihil in speciem fallacius quam praua religio est vbi Deorum numen prætenditur sceleribus.* Liuius lib 39.

N. Nam quantum præsidij ad illam & reuocandam & conseruandam in vestra scientia, prudentiaque existat, omnes Reges, Principes, & docti viri, qui tua scripta tantum gustarunt &c. optime norunt.

Noueram ex Hieronymo vt adulari proprium sit Hæreticorum qui decipere cupiunt, dicente Apostolo, *Huiusmodi Christo Domino non seruiunt, sed suo ventri, & per dulces sermones & benedictiones seducunt innocentes.* &c. laudari à vobis qui laudaretis etiam malos, turpe quidem est, Eloquentiam, eruditionem, doctrinamque serenissimi Regis admirari, omnes iure quidem possunt, sed quoniam multa scripsit Christianæ pietati penitus aduersa, & Catholicæ veritati omnino repugnantia, laudare cordatus vir nullus poterit. Sene. quæst natur. lib. p.

N. Vt igitur videas tuam doctrinam, cum virorum nostræ ætatis doctissimorum, imo cum omnium veterum, qui cæteris antistare existimati sunt, sententijs in

hac causa tuenda congruere.&c.

Puto sane cum Seneca, *multos potuisse ad sapientiam peruenire, nisi putassent se peruenisse, nisi quædam in se dißimulassent, quædam apertis oculis transiliissent*, en cuius rei inopia laborent magna fastigia, en quid omnia possidentibus deest ille qui verum dicat, *Adulatores artifices sunt ad captandos superiores, quibus par si bene caueris non eris.*

Senec. lib. d. trãquil.

Sen. qq. natur. lib. 4.

At non ne vilissimus Assentator Regiæ Maiestati plurimum detrahit, dum eius doctrinam cum sententijs congruere eorum dicit, quos eruditissimorum omnium, facile Principes asserit, at qui sint aperiamus, non quidem SS. Hieronymus, Augustinus, Gregorius, Chrysostomus, aut vllus ex Græcis, Latinisque Patribus, à quibus serenissimi Regis scripta, de sacro Eucharistiæ mysterio, de veneratione, & inuocatione Sanctorum, de Purgatorio, de meritis bonorum operum, sine quibus mortua est fides, & innumeris alijs vndique discrepant, quingentis enim articulis, & supra Angli à nobis dissident: quod si dixeris eiusdem serenissimi Regis libros Patrum omnium sententijs esse refertos, cum Tertulliano reponere cogar presc. c. 39. *sine scripturis hæreses esse non possunt, vel saltem nullus hæreticus erit, qui non aliquam partem canonicæ scripturæ præciderit*, nec Cyprianus conticescere poterit d. vnit. Eccles. *Corruptores Euangelij, atque interpretes falsi, extrema ponunt, superiora prætereunt, partim immemores, partim subdolè comprimentes, vt ipsi ab Ecclesia scißi sunt, ita capituli vnius sententiam scindũt* &c. fateatur igitur hos patres, Lutherum esse qui doctrinam suam à Diabolo didicisse se narrat, Zuinglum itidem

Luther. in lib. d missa

tidem qui in ſubſidio Euchariſt. idem de ſe narrat, Caluinum qui inter concionandum errare non poſſe, tuque Deus aiebat, ſi erro me propter peccatum huiuſce populi in errorem mittis, & decipis. Hominem impuriſſimum vini, & luxuriæ mancipium, Petrum pſeudomartyrem qui à Turigenſibus repulſam paſſus, quod à congerronibus Geneuenſibus epiſtolam nullã attuliſſet, Geneua reuerſus, è Monacho factus repente maritus Turingum cum vxore rediens, litteras ab eo de more exigentibus vxorem indigitando, en ſymbolum mei Apoſtolatus reſpondit, Bezam cuius ad Candidam, & Audebertum carmina, quis fuerit patefaciunt, & ne ſingulos recenſeam, eorum doctrinæ & morum ipſi ſunt in inuicem ampliſſimi teſtes, Apoſtatę perditiſſimi, Perduelles ſceleſtiſſimi, Sicophantæ viliſſimi, ignauiſſimi, qui in Venerẽ, Bacchũ, omnemque libidinem proiecti aduerſus ſanctam Dei Eccleſiam impios exerere calamos: hoſce igitur Magiſtros habuiſſe dicis, ſereniſſimum Regem, quorum pudére debet dumtaxat nouiſſe nomen, non licet magna componere paruis.

triangl. tom. 5. in Gen. Zuingl. d.ij.b.d. iiij. a Hier. Bolſei. in eius vita.

N. Libellum iſtum de Papatu Rom. compoſui, in quem quicquid obſeruatu dignum reperire potui, ad ipſum Papatum ſuis limitibus reſtringendum, idoneè hic ſtrictè breuiterque compegi.

O quanti hac noſtra miſerrima tempeſtate noui Zoili, qui Pontificomaxtes certatim conſcribere ſatagunt, apertis, & propitijs auribus hæc excipiuntur, eo ipſo gratiora, quo lædunt, & hic noſter, Cenſum & vxorem ſperat.

Quæ animaduerſione digna repereris facile quidem

nouisse fuit, mendacia, scilicet locos perperàm, in alium sensum, mutilatè, & falsò adductos, imposturas, conuiciaque impudentissima, en vigiliarum tuarum præcoces fructus: his igitur iura Papatus contrahere inani iactatione appetis, oleum, & operam, non minus quam Zoilus, crede mihi omnem perdidisti.

N. Spem sane non dubiam animo concepi, hanc meã lucubratiunculam, à doctis, liberæque indolis viris prius expectatam, iamque euolantem, multis vel prorsus suadendis, vel saltem excitandis inseruituram.

Sua cuique pulchra. At stolida Vrsa tuæ philactiæ frustum istud nulla methodo compositum, sordidum, putrescensque frustra tam diu lambit, ad corporis namque formam numquam rediget, expetitum autem iam prius fuisse difficilè quidem obtrudes, difficillimè verò à doctis, liberæque indolis viris quoniã eruditis & ingenuis risum, stomachumque mouebit, neque inani tuæ persuasioni respondebit exitus, plures quidem eorum qui hanc tuam legent mendacissimam farraginem ex hæreticis ni fallor, resipiscẽt, ex Catholicis vero nullum te duce aberraturum certo scio, dicat vero Tertullian. d. præsc. cap. 3. *Auolent quantum volent paleæ leuis fidei, quocumque afflatu tentationum, eo purior massa frumenti in horreo Domini reponetur.*

N. Vtque ita sperarem, & materiæ præstantia, & mea (quod arrogãter non dico) diligentia, ac laboriosissima industria, mihi persuaserunt.

Multa tulit, fecitque puer, sudauit, & alsit.

At quorsum hæc iactas? nisi vt authoritatem tibi ipsi apud Imperitos compares, nescit profecto modestia de se

magnificé loqui, laus enim, quę in alieno ore speciosa est, in proprio sordescit: arrogantiā tuam verbis excusas, re ipsa explodis. Naturam licet expellas furca tamen vsque recurrit.

Infelicem animum superbia inflat, cupiditas distendit, sui voluptas laxat, te decipis, & dum pro fastigio vanæ tuæ opinionis, te metiris, ipsum te proijcis, quod si tibi verum dicere non audes, ex Cyprian. audi lib. 4. epist. 6. dicet tibi, *neę aliunde Schismata oriri, nisi quod Episcopus, qui vnus est, & Ecclesiæ praeest, superba præsumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honoratus, ab indignis iudicatur*: dicet August. d. ver. relig. cap. 10. *nullus in Religione Christiana error esse posset, nisi se pro Deo anima coleret.*

N. Etiam aliqui, qui opusculum hoc perlegerunt, me tacente, spondére ausi sunt.

Sapiens ad omnem incursum munitus est, quid ita nos stultitia tam pertinaciter tenet, omnium artium peccata Artificibus pudori sunt, offenduntque errantem, in vita peccata delectant, omnibus crimen suum voluptati est, cito nobis placemus, si inuenimus, qui nos bonos, qui nos prudētes dicat, agnoscimus, nec sumus modica laudatione contenti, quidquid in nos adulatio sine pudore congessit, tamquam debitum prendimus.

N. Ergo, sapientissime Rex, totum hoc, quicquid est, emolumenti, quod ad Christianos è nostra hac lucubratione proueniet, Vestræ Maiestati volo acceptum ferant, & te illos à tyrannide Romana liberasse agnoscant.

Durior quàm par est, in Romanam sedem, eius Dominatum Tyrannidem iniuste appellas, à qua Christia-

nos omnes, ſereniſſimi Regis ope exéptos, per te vnum agnituros, eique vindicatam libertatem relaturos acceptam, inani temeritate ſpopondiſti.

Equidem Romani Pontificis imperium, non fraude, non armis, non ſanguine, non violentia, aut vſurpatione, ſed Chriſti inſtitutione cæpit, pace, & pietate auctum, intra illius Iuriſdictionis limites, quos ipſe Deus præſcripſit, ſtetit ſemper, & cum hac mortalium rerum vniuerſitate immutabile, & inflexum manebit; Papa ſane Pater eſt, non priuignus, ſi tu filius eſſes, dulci voculæ huius ſonitu oblectareris: Paſtor eſt non mercenarius, ſi Agnus & tu eſſes, vocem eius obaudires: Princeps eſt legitimus, iuſtiſſimus, ſanctiſſimus, cui præcipuum eſt, omnia ſcire, non omnia exequi, paruis peccatis veniam, magnis ſeueritatem commodare, nec pœna ſemper, ſed ſæpius pœnitentia contentus eſſe, officijs, & adminiſtrationibus non peccaturos, quàm damnare, cum peccamus. Verum quia tanta eſt eius Maieſtas, quæ nomine ſolo Maximam apud omnes de ſe excitat opinionem, atque reuerentiam in animos gignit, vos qui ſpecie libertatis, in grauiſſimam vitiorum omnium tyrannidem proiecti, de cœtu fidelium nullo impellente, excidiſtis, vt impune liceret errare, vbi nihil delinquitur, legitimæ Apoſtolicæ Dominationi, tyrannidis imponitis nomen, vt eam in odium trahendo, turpitudinem veſtræ defectionis, nouo & maiori ſcelere prætendatis; at illud, Torque, vre, ſeca, verbera, vt per vnius excidium omnibus medeatur, vos exhorreſcitis, Dio.li.51. hinc illæ lachrimæ, ſed Diuinum verumque numen, ne dum omni modo, & omni tempore, ab omnibus, iuxta

leges patrias colendum est, sed Principes, vt omnes colant efficere debent.

Quod si ea, quam vos libertatem falso vocatis, nulli conceditur, nisi extra Ecclesiã Dei proiectis ipse se *damnat Hæreticus*, inquit Ambros. serm. 50. *cum ab Ecclesia se separat, ostendit enim quid mereatur à cunctis, qui suo iudicio separatur à cunctis*. &c. *& sententia suæ voluntatis abijcitur, talis ergo qualis Iudas damnatur, vt & sui Reus sit sceleris, & Iudex vltionis*. quid igitur Regiæ Maiestati acceptum referent, nisi propriam miseriam, damnationem, propriumque excidium? nonne & ignominiosum tribuis serenissimo Regi titulum, quem Authorem efficis tam nefarij Criminis, vt ipse ad deficiendum à vera, Catholicaque Religione, scelestissimos Apostatas, illiciat, instiget, & Christi Perduellium se profiteatur Patronum. N. Nomen enim meum. N. quia Italus sum publicari non patior.

Doleo sane vicem tuam, non Patriæ, licet ipse quoque Italus sim, quoniam de te loquentes audio, hinc Hilarium, lib. 6. d. trinit. *Hæresis imperfectum tentare potest, non potest supplantare perfectum*, hinc & Tertullian. d. præscrip. cap. 3. *Nec prudentes, nec fideles, nec vsitatos existimandos, quos hæreses potuerunt dementare*, quamobrem non Italiæ iacturam, sed lucrum defectionem tuam iure reputo.

Italia sane omnium terrarũ alumna, eadem & Parens, Numine Dei electa, quæ Cœlum ipsum clarius faceret, sparsa congregaret Imperia, ritusque molliret, & tot populorum discordes linguas sermonis commercio contraheret ad colloquia, & humanitatem homini daret, Plin. lib. 3. hist.

breuiterque vna cunctarum gentium in toto orbe Patria fieret. Neque ingenia, ritusque, ac viros, & lingua, manuque superatos commemoro, gentes ipsæ de ea iudicauere. Quam sicuti amœno sub Cœlo pulcherrimam, rerum omnium fœcundissimam, cunctarum virtutum, bonarumq; artium parentē, ingeniorum altricem Deus Optimus, Maximus Imperio totius orbis olim donauit, itidem ei Sacrosanctæ summi sacerdotij Monarchiæ, ampliori beneficio, longe plurimum gloriæ, & dignitatis addidit, quod veri boniq; Itali omnes agnoscunt, ac tanti faciunt, vt pro Romani Pontificis Maiestate, auctoritate & ditione, tuendis, sanguinem etiam profundere parum ducant. Quod si nonnulli propriæ matris inuidentes honori, & iniquo Cham veluti prognati, in sanctissimum Patrem sæuierunt, eiusque detrectarunt Imperium, ipsa tamquam refractarios coërcuit quidē, sed matris affectu, & vbi patiētia nihil profici animaduertit, vel Aquilæ ad instar vti adulterinos suo deturbauit è nido, vel grauissime punijt, ne ipsa pro illis puniatur; quorum tamen, & paucos quidem recensebis, quoniam illud de Italia nostra vsurpare possumus, quod olim de Gallia inquit S. Hieronymus, monstra vel numquam, vel raro admodum vidit, tu vnus eris, quid tum? non profecto Italiæ, sed tibi miserrime maximas offudisti tenebras, & animæ tuæ mortem consciuisti, non ne Deus etiam in Angelis suis reperit prauitatem?

At personam diu ferre nemo potest, ficta cito in naturam suam recidunt; in eo consilio inconsultissimo, quod defectionis suæ sceleri prætendendo, Miserrimus ille perditissimusque Marcus Antonius ex Archiepisco-

po, Archiapoſtata edidit, hæc legiſſe memini, *Ab Epiſcopatu ad Archiepiſcopatum ſum euectus, & mihi noua & vrgentior occaſio ſuborta ſtudia mea innouandi, vbi enim ſuffraganeorum meæ Prouinciæ Epiſcoporum moleſtiæ, ſed multo magis Romanæ curiæ, nimia potentia iura mea Metropolitanica perturbantis me pulſare ceperunt, omnium Eccleſiaſticorum graduum, poteſtatum, & dignitatum ac præſertim Papatus mihi fuit radix indagandi, penituſque cognoſcendi* &c. Curioſitas igitur ira genita hæc ad inueſtigandum impulit, inſania congerere, furor promulgare coegit, vltio in queſtum, fruſtra latitas tuo te ſermone prodis, exue Italici nominis Laruã ſi non Laris, quo laruatus turpiſſime agitaris.

AD LECTOREM.

N. DE PRÆEXCELLENTIA, ET IVRIBVS PAPATVS ROMANI INTER SVMMOS &c. DOCTISSIMOS VIROS ANTIquissima est controuersia, quam Theologi &c. Canonistæ &c. luculentissimè tractarunt, vtrique leuissima sæpe arripiant, & planissima vtplurimum detorquent.

ANIMADVERSIO.

CVM Hæretici sentiunt, se abiectissimè iacere inquit August. epist. 58. *si eorum authoritas, cum authoritate Catholica conferatur, conantur authoritatem stabilissimam, fundatissimam Ecclesiæ quasi rationis nomine, & pollicitatione superare, omnium enim Hæreticorum quasi regularis est ista temeritas.* &c. vitium itaque quod proprium Hæreticorum est in nos transferendo, Theologos & Canonistas incusat, qui penetralia veritatis ingressi non sint, leuissimaque dumtaxat vix summis attigerint labijs, veluti ipse solus rem ad scrupulum examinauerit,

abditos

abditos recessus penetrarit, omneque tulerit punctum, Theologi verò, & Canonistæ, Asini, scurræ, Patres verò, errasse, hallucinati, impieq; lapsi iudicio Lutheri, & Caluini, sint, qui quùm nouam é Cælo sapientiam euocarint, nedum errare non possunt, sed omnes alios edocere debent.

N. Et plana inquit, scilicet tritissima quæque, vt plurimum extra germanum detorserint sensum.

Ipsis tantum nulla de hoc est præscripta lex, qui vt fatetur Lutherus, *nouam fidem sibi cudunt verbo Dei destitutam, & nouum Deum sibi architectant, non ex scripturæ præscripto, sed ex libidine animi sui*, & quid mirum, si, eodem Luthero teste, *verbum Dei deserunt, illudque arbitratu suo interpretantur, ita vt significare quasi cogatur, quidquid ipsis lubet*: sibi igitur, & non musis canit, profecto neque vllus inter eos perfectus habetur: testem aduoco Ireneum libro primo capite decimo quinto *qui non maxima mendacia fructificauerit, & qui scripturas non contorserit, non reciderit* inquit Tertull. d. præscrip. cap. 39. decipula Planorum hæc est fidem scriptorum nostrorum detrahere, vt ipsis authoritatem imminuant, sibi verò addãt. Agnosce igitur fucum, vide arrogantiam, quæ suæ tantum tribuit imperitiæ, vt sapientissimos, eruditissimosque viros infra se ponant, irrideamus nos pauperrimi huius veteratoris petulantiam cum August. contr. Iulian. &c. *nunc & sanctæ Ecclesiæ tot tantosque Doctores, qui vita optimè gesta, debellatisque suorum temporum erroribus, gloriosissimè de hoc sæculo, antequam vos ebulliretis, exierunt, securus insulta.*

In exor. lib. d. cap. Babyl.

N. Idcirco qui amarum ipsius immensum mare Ca-

nonum & Decretalium falsitatis, cum historijs temporumque dictione & obseruantia in reductum sinum restrinxerit, nullus qui exiguum laborem susceperit, hactenus apparuit.

Sunt rari Nautæ in gurgite vasto.

Canonici iurisprudentiam haud immeritò appellasti mare, quod vastum, immensumque sit, reconditaque secreta contineat, quorum sensus omnibus ijs abditi tantum sunt, qui proprij affectus fragili cymba, vento præsumptionis impulsi, inani temeritate gubernacula moderante, superbæ libidinis procellis rapiuntur: quamobrem fluctibus cogitationum suarum iactati per errorum anfractus, incidunt in Scyllam, dum cupiunt euitare Caribdim: oportet discentem credere, & qui in altrum ducere præsumit, nisi demergi, aut scopulis illidi velit, Nauiculam Petri conscendat necesse est.

Amarum non quidem iure dixisti, sale conditum verius, quod sapientia Diuina dictarit, omnibusque ad benè beateque viuendum regulas præscripserit. Ægrotantium gustus quum corruptis humoribus deprauetur, sapores aut non internoscit, aut fastidit: vinum suaue, & dulce, febricitantibus amarum videtur.

Hæresis maximus animorum morbus est, quem vitiorum omnium febres, doloresque comitantur, quorum vi dum acriter torquentur, impia conficiuntur tabe, qua facultates cunctæ inficiuntur. Quid igitur mirum si tu, qui tam graui laboras ægritudine, amarum hoc iudicas, quod his qui sapiunt, iucundum est? veritas odium parit, illis obnoxia, quibus virtus inuisa.

N. Non equidem gloriæ saporem vt habeam Ocea-

num istum paruum in gurgitem angustare exordior, cuius nauigium, practicabili quadam versoria nautis, ac vectoribus facile, ac peculiare foret.

Et assentior quidem, ignominia enim tam male oles, vt omnibus ludibrio, & contemptui existas.

Arduum suscepisti opus, duram aggressus es prouinciam: nullius hactenus dementia eò peruenit vt paruum in gurgitem contrahere posse Oceanum sibi persuaserit, id tu solus omnium stultissimus assecutus tibi videris, qui dum historijs, & temporum distinctione alienas detegere falsitates profiteris, tot effutis mendacia, quot Historicorum locos adducis, & sane appositè versoria traicis, qui retrorsum verteris, à vera religione deficiens. *Facilis est descensus Auerni.*

N. Sed quia circa vtilia studere debemus instar Salomonis Eccles. c. 2. cogitaui in corde meo abstrahere à vino carnem meam vt animam meam transferrem ad sapientiam, deuitaremque stultitiam donec viderem quid vtile esset filijs hominum. &c.

An autem id assecutus fueris aliorum erit iudicium, profecto electio eorum, quæ vel fieri nequeant, vel nostri non sunt arbitrij maxima est stoliditatis nota.

Cum igitur Ecclesiastici Imperij molem quod perpetuum fore Christus edixit, ipse euertere posse tibi persuadeas, ac si tua penderet libidine, non ne stolidus merito diceris? at quæ te dementia cepit? quod Canones, & decreta falsitates appellas, non ne ex diuinæ scripturæ locis ex summorum Pontificum sanctionibus, sententijs Patrum, & Conciliorum statutis constant? falsam ergo Diuinam scripturam, falsa Concilia, &

mendaces Patres paucis asseris, & vtile existimas hæc alijs obtrudere, ambigis, insanis, *Sapientia est* inquit Seneca, *semper idem velle & idem nolle, sed vt rectum sit quod velis*, at vos quorum iudicium omni vento doctrinæ impellitur, quotidie variatur, & in contrarium vertitur, sapientes estis? quoniam recta aberrantes via, dum alios decipere studetis vitam per lusum agitis vos ipsos non bene noscitis, insanos igitur iure dixero.

Epist. 20.

N. Habebitur iste liber succinctus, authenticus, facilis &c.

Authoritatem igitur tribuis mendaciorum compendio? facile dicis falsa pro veris obtrudere, non potest ratio veritati non assentiri, cuius vi facillime persuadetur, quod natura ad veritatem inquirendam sit perpensa, inanis igitur & impie ridicula commenta tua, qui compos est mentis refugiet, exhorrescetque, aquam cribro hauris.

N. Apum mellificantium solertiam imitari conatus sum: è magno scriptorum campo selegi flosculos; ex quibus hic non coronam texui, sed paucas mellis guttas delibaui.

Et Apes amaro ex thymo dulcia libant mella, sed tu dulcissimis ex floribus, amarum virulentumque hausisti venenum. Araneam igitur, non Apem aptius dixisses, siquidem conclusum Theologiæ veritatis hortum ingressus, è flosculis SS. Patrum, sententias deprauando, obtruncando, & in contrarium sensum inuertendo tot impias traxisti hæreses, quibus dum magnum exantlasse opus tibi falso persuades, fragilissimum contexuisti rete, quod muscula quælibet facillimè discindet, seu

Ælian. li 4. cap. 18. verit. hist.

mauis ſcarabeum, qui puriſſimæ roſæ contactu inficitur & emoritur. Apem certe non appellabo quod paruulo Aliti tam magna efferaq; beſtia, haud rite comparetur: Fucum ignauum: igitur ex ijs, qui Apum deuorant mella, & exerto aculeo obuium quemque impetunt, quos iure optimo ſua republica eliminauit Plato, quid ſi fauos faceres? faciunt & veſpæ reſponderet Tertullianus. Tertull. li. 4 cõtr. Marcion. cap. 5.

CAPITIS PRIMI

N. ASSERTIO, EPISCOPOS

ſucceſſiſſe in locum Apoſtolorum, & nullam inter eos ratione ordinis, vel Iuriſdictionis, præeminentiam dari poſſe.

ANIMADVERSIO.

VOD Homines qui ad ſocietatem nati ſunt, vbi in vnum coiuere cœtum, aliqua indigeant ad bene beateque viuendum regiminis forma nemo inficias ibit, qui Homo ſit. Natura enim duci ſuo inſtinctu appetit, & vnius Moderatoris imperio ſua ſponte ſe ſubdit.

Altiùs hæc ſi repetas, priuſquam hoc vniuerſum exiſteret Parentem vnum, Rectorem vnum, vnumque eorum, quæ futura erant ante omnia ſecula gubernato-
D.Idolo. vanit. rem habes Deum. O. M. vnde Monarchiæ formam deduci innuit Cyprianus *Vnus omnium Dominus eſt Deus; Neque enim illa ſublimitas poteſt habere conſortem, cum ſola omnem teneat poteſtatem. Ad diuinum imperium etiam de ter-*

ris mutuemur exemplum. Quando vnquam regni societas: aut cum fide cæpit, aut sine cruore desijt? sic Thebanorum germanitas rupta, & permanens rogis dissidentibus etiam in morte discordia, & Romanos geminos vnum non capit regnum, quos vnum vteri cepit hospitium: Pompeius & Cæsar affines fuerunt, nec tamen necessitudinis fœdus in æmula potestate tenuerunt. Nec hoc tantum de homine mireris, cum in hoc omnis natura consentiat. Rex vnus est Apibus, & dux vnus in gregibus, & in armentis rector vnus: multo magis mundi vnus est rector, qui vniuersa quæcunque sunt, verbo iubet, ratione dispensat, virtute consumat, & à quogenus illius singularis ac vnicæ administrationis singulariter profectum, dum eis vnum dedit Parentem Adamum, neque mulierem è terra sicut ipsum effinxit, sed ex eo eruit, ne duo essent principia nostri generis, ab vno exortum, vt autem eandem vnitatem perpetuo seruaret, quia & illi duo videbātur esse capita, Matrimonij glutino eos vnum, ea lege effecit, vt viri legitimo imperio Mulier subesset: & non hominibus modo commēdatum, sed brutis etiam insitum animantibus experimur. Quemadmodum enim hunc Orbem inferiorem supernis lationibus contiguum effecit, vt ab ipso vno illius Opifice, & Moderatore omnis eius virtus inde penderet, & gubernaretur, nobis itidem, & his quæ mouentur, & viuunt rationis expertia, quamdam inseruit naturæ vim, qua regi ab vno, communi bono, licet ratione diuersa, comuniter expetimus: Caput, quod principibus animæ facultatibus & nobilioribus sensibus præditum est, in suprema parte corpori præest, vnde cuncta prospiciat, atq; in ipsa membra vim infundat, in Domo vnus est paterfamilias,

Chrysost. hom 34. in c. ad Corinth.

vnus in Naui gubernator, in quouis exercitu vnius signum expectatur, Ciuitati vnus Moderator præficitur, & quæcumque gentes, vel sapientia, vel moderatione, & disciplina, vel militari peritia viguêre, Monarchiam cæteris Imperij generibus antiquiorem habuerunt: Principio rerum, gentium, nationumque imperium, inquit Iustinus, penes Reges erat, Babylonij, Assyrij, Medi, Persæ, Egyptij, Græci, Hebræi, quo tempore maximè floruerunt, illa inclyta Roma, quæ Orbē vniuersum suo subdidit imperio, duos non pertulit Dominos, sed cum Monarchia cepit, eademque est aucta, omni vero dominatione, & gloria spoliata, vbi duos Principes, ad quos summa rerum deuenerat, eam distraxerunt: Hominum pauci libertatem, magna pars legitimi dominatus regimen volunt, & quamdam Monarchiæ imaginem in cæteris animalibus videmus. *Muta animalia, & ferarum greges ductores sequuntur suos, in Apibus Principes sunt: Grues vnam sequuntur ordine literato: Imperator vnus: Iudex vnus prouinciæ, Roma vt condita est, & duos simul fratres reges habere non potuit, & parricidio dedicatur. In Rebeccæ vtero Esau, & Iacob bella gesserunt, singuli Ecclesiarum Episcopi, singuli Archipresbyteri, singuli Archidiaconi, & omnis ordo Ecclesiasticus suis rectoribus nititur.* *Inquit Hieronimum: in Domo vnus Dominus: in quàmuis grandi exercitu vnius signum expectatur: Et ne plura replicando fastidium legenti faciam, per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te non tuo arbitrio dimittendum, sed viuere debere sub vnius disciplina patris, consortioq; multorum.*

Insti lib. p. Histor.

Hieron. Epist. 4. cap. 6.

Cum igitur Ecclesia, quæ militat aduersus Potestates & Principatus tenebrarum harum, Cœtus fidelium

sit

ſit ipſam quoque ratione aliqua regiminis indigere neceſſario ſequitur, quod nullus etiam Sectariorum negat.

Verum quia nullæ aliæ gubernationis formæ nobis hactenus innotuére, quàm, Monarchiæ, Ariſtocratiæ & Democratiæ, ſiue aliarum quatuor, quæ ex his ſimplicibus mixtæ ſunt, profecto vel alteri prædictarum reſpondere Eccleſiaſticum regimen, vel nouum comminiſci opus erit.

Quamuis poſt Lutherum, & Caluinum recentiores Angliæ Proteſtantes nobis impingant, cuncta hæc politica nomina, parum apte ad Eccleſiæ regimen referri, haud ſatis animaduertentes, quod in genere vt aiunt ſimpliciter conſiderata, neque ad politicam, neque ad Eccleſiaſticam gubernationem pertineant, ſed ab vtraque abſtracta, & ſubducta omnino ſint, ad vtramque tamen, per ſuas certas differentias, contrahi poterunt, neque genere differrent, ſed ſpecie tantum, & hoc ſufficit, vt ab inuicem nedum diſtinguantur, ſed longè diſtent, & quamuis Politica doceat, quatenus hęc in vniuerſum, & abſtracta conſiderantur, quæ ſit vniuſcuiuſque ratio, natura, vtilitas, & quis finis, aliaque huiuſmodi, non tamen inconcinne Eccleſiaſtico regimini, vnius, vel alterius ipſarum forma aptatur, nomenque tribuitur, cum ordini naturæ, ipſique rationi conſentanea ſint, à quibus Eccleſia numquam recedit, quamobrem Theologiam ipſam quam plura mutuari videmus à Philoſophia, quæ eidem ſubalternata famulantur, nempe ratiocinandi, diſtinguendi & diffiniendi modos, & hiſce ſimilia: ſunt autem Scientiæ omnes ad inuicem ſubordinatæ, vt vna alteri inſeruiat.

Ex prædicta vero diuersa gubernandi ratione, Monarchiam simpliciter, & absolute consideratam, esse cæterarum omnium optimam, nedum Plato, & Aristoteles testantur, sed quotquot Philosophi, Oratores, Poetæ Historici, & Theologi, ab orbe condito extiterunt, omnes pari consensu in hanc iuére sententiam, quod præ cæteris salutem, vtilitatem, felicitatemque populorum, tamquam præcipuum finem, sibi proponat, quos omnes recensére nimis longum, & superuacaneum esset in re satis per se nota.

Apud C. Bellar. d. Rom. Pont. lib. 1 cap. 2. & Coccium Thesaur. p.p lib. 7. art 2.

Vt igitur Ecclesia triumphans, ab vno regitur, eodemque sapientissimo, ac potentissimo Moderatore, qui solus cuncta gubernat, neque consortem vllum tanti Imperij ferre potest, eodem pacto hæc militans, in terris, sub vno capite cœpit à Christo, & ab eo sub vnius Dominatu perpetua, & nunquam interrupta summorum Sacerdotum serie, creuit, atque ad extremum vsque mundi interitum eadem forma regiminis moderabitur, nimirum quia Dei opera cuncta vndique perfecta, & numeris omnibus absoluta sunt, pacis interest omnem potestatem ad vnum referri, Ecclesiæ salus inquit Hieronymus, *à summi Sacerdotis dignitate pendet, cui nisi non exors quædam, & ab hominibus eminens donatur potestas, tot in Ecclesijs efficientur schismata, quot Sacerdotes*, vnus ergo in Ecclesia Princeps, qui fideles regat, instruat, coerceat, dirigat, & ad vtramque perducat felicitatem: Nolunt entia malè disponi.

Hieron. dialog. aduersus Lucifera. cap. 4.

Sed quoniam Ecclesia non inuisibilis, quæ modo appareat, modo latitet, vt somniantes fabulantur hæretici, omnes ne Iudicem vllum habeant, qui eorum

damnet errores, plectat peruicaciam, sed visibile corpus congregationis fidelium est, visibile itaque Caput eidem præfecit Christus Dominus, vnum scilicet Petrum, eiusque in Romana sede successores, qui vices ipsius in terris gererent, dum ipse ab hac sua Ecclesia visibili præsentia abest, quamuis cum ea vsque ad consummationem seculi permansurus sit, quod Catholica veritas semper docuit & asseruit.

Duplicem verò à Iesu Clauium potestatem primo ipsi Petro, & successiuè deinde cæteris Apostolis traditam fuisse, ordinis nimirum, & Iurisdictionis, axioma Catholicum est.

Apostoli igitur, licet æqualem cum Petro potestatē à Christo acceperint, quod necessum fuit in ipsis Ecclesiæ primordijs, post quam solus Petrus ad fidem in toto orbe disseminandam, per se par minime erat, vnde Apostoli aliquo modo ipsi æquales dici posse docet Cyprianus & *Hieronymus*. *At dicis super Petrum fundatur Ecclesia licet idipsum alio in loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claues Regni Cælorum accipiant, & ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur, tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt Capite constituto schismatis tollatur occasio*, ad vnitatem igitur seruandam cæteros Apostolos licet dignitate, & potestate pares vni Petro Christus subiecit, quamobrem & ipso longe inferiores fuisse disserit Leo sanctissimus Pontifex. Cyprian. d. vnitate Eccles. Hier. lib. 1. aduers. Iouin.

Inter beatissimos inquit *Apostolos in similitudine honoris, fuit quædam discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt cæteris præemineret* &c. siquidem omnibus simul, vti delegatis collatam fuisse demon- Leo epist. 24. ad August. Thessal.

Io. cap 20 ſtrant verba illa Domini, apud Ioan. *Sicut miſit me viuen Pater, ita & ego mitto vos* &c. miſſus igitur filius à Patre mittit Apoſtolos, quam quidem miſſionem meram eſſe delegationem, nullus Iuriſtarum non affirmabit: at Petro quem Chriſtus mutato nomine Simonis, appellauit Cæpham, id eſt Petram, quia ſuper ipſam præcipuè Eccleſiam ſuam fundare conſtituerat, ſeorſum ab alijs tribuitur ordinaria, & pleniſſima Clauium pote-
Io. cap. 21 ſtas, cum eidem Agnorum & Ouium totius ſui gregis, vniuerſalis nempe Eccleſiæ regimen Dominus concredidit, Paſtoremque ſummum, & Iudicem ordinarium, cum ſupremæ poteſtatis plenitudine conſtituit, cui etiam ipſos Apoſtolos, ſub Ouium ſignificatione ſubieciſſe, Patres omnes Græci, & Latini vno ore affirmant, & Concilia itidem aſſerunt, quorum maximam ſeriem apud illuſtriſſimum Card. Bellarminum & apud Coccium videre poteris recenſitam. Petri igitur, & Apoſtolorum poteſtas, eadem ſpecie differt, qua iuriſdictio ordinaria à delegata diſtinguitur, quarum altera pleno iure tranſit in ſucceſſores, altera verò morte delegati finitur.

C. Bell. d. Rom. Pont. lib. p. cap. 16. 26. ibique Coccius. Theſaur. p. p. lib. 7. art. 4.

Quamobrem ipſe ſolus vti ſupremus, & ordinarius vniuerſæ Eccleſiæ Paſtor à Chriſto fuit Epiſcopus ordinatus, cæteri autem Apoſtoli ab eo, in vltima cæna Sacerdotes tantummodo, Epiſcopi verò conſecrati poſtea à Petro fuerunt, vt ipſi in partem regiminis ſocij, & adiutores fierent, à quo vt inquit Anacl. *Sacerdotalis ordo in nouo teſtamento cæpit*, vnde Chryſoſtomus *Quidquid geſſerunt Apoſtoli, geſſit per ipſos, & Petrus*, hallucinantur ergo Proteſtantes Angli, quorum aliqui vt hoc euitent,

Anacl. epiſt. p.

Epiſcopatum cum Apoſtolatu connexum dicunt, ali- C. Bell. d. lib. p.
qui autem Apoſtolos fuiſſe Epiſcopos negant, quo- cap. 25. ibique.
rum errores Turrecremata & Card. Bellarminus cla- Gretſer.
riſſimè reuincunt.

Epiſcopi in locum Apoſtolorum ſuffecti quidem ſunt, ordine ſcilicet & dignitate, at non poteſtate æquali; ſiquidem Iuriſdictio Apoſtolis delegata, non potuit ad ſucceſſores pertranſire, ſed in ſummum Pontificem, qui Chriſti delegantis vices gerit, [illegible]nis redacta fuit, atque hinc fit, quod ipſe ſolus dicatur Apoſtolicus, Pater Patrum, & ſicuti Petrus Apoſtolorum Princeps fuit, identidem ille Princeps Epiſcoporum appelletur, atq; omnium Eccleſiarum gubernacula ſubeat, omniumque fidelium curam gerat, vnde Bernardus ad Eugenium, *Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram* &c. *de Apoſtolis* explicando, inquit *eis tu ſucceſſiſti in hæreditatem, ita tu hæres, & Orbis hæreditas.*

Tertull. d. pudi. cap. 1. 15. & 21.

Bern. lib. d conſid. in princ.

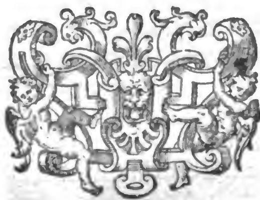
Non ergo Epiſcopos in Iuriſdictionem Apoſtolorum immediate ſucceſſiſſe dicimus, ſed omnem eorum Poteſtatem Romano Pontifici acceptam cuncti referre debent, quoniam ſolius Pontificis iudicio, in vniuerſo orbe leguntur, Eccleſijſque ſingulis præficiuntur, contracta poteſtate infra limites Diæceſum vniuſcuiuſque, quas vltra iuriſdictionis actus exercere canon Apoſtolorum; Concil. Nicen.; Conſtantinopol. p. Cartag. p. Antiochen. can. 9. Trull. Aurelian 3. vetarunt, ipſe vero qui poteſtatem nulla Diæceſis limitatione, non ſuburbicarijs finibus concluſam, ſed ſummam, ſed abſolutam & in omnes fideles ampliſſimam, à Chriſto immediatè ſemper habet, Patriarchas, Archiepiſcopos & Epiſcopos

Can. 6. Can. Arab. 30. ait. 1. cap. 22. Can. 30. Can. 9. Can. 10. Cap. 15.

quoſcunque conſtituere, ſolio mouere, reſtituere, arguere, docere, coercere, ſuſpendere, ligare, & ſoluere, eorumque cauſas cognoſcere, & decidere proprio iure poteſt, Anthemius, & Photius Conſtantinopolitani &c. ſede expulſi experti ſunt, Ignatius, & Athanaſius iniuſte eiecti & Pontificum iuſſu reſtituti comprobarunt, pluraque alia exempla, hiſce ſimillima, quæ recenſere poſſem, volens prætereo: ſed Cyprianus, quatuor ſimilitudinibus, rem hanc pulcherrime explicauit, dum Petri ſedem comparauit capiti, radici, fonti, & ſoli, vt Epiſcopos veluti membra, ramos, riuulos, & radios, à Romano Pontifice poteſtatem ſumere, demonſtraret.

C. Bell. d. Rom. Pont. lib. 2. cap. 18. ad 2. & Ibidem. Prether. in defens. Cypria. de vnit. Eccleſ.

Falſa igitur, & hæretica eſt ſecunda pars huius primi Cap. quæ Apoſtolos, etiam ratione Iuriſdictionis, ad inuicem ita pares fuiſſe aſſerit, vt nulla inter eos prærogatiua extiterit, quam nec bene communiuit hac farragine locorum, quæ vel falſo, vel perperàm adduxit.

CAPITIS PRIMI.

EXPVNCTIO

AD probationem assertionis huius plures attulit locos, quorum licet nonnullos iam explicarint Illustrissimi Cardinales Baronius, & Bellarminus, responderintque satis, superque veteribus Hæreticis, qui eosdem excitarunt, nouus iste nugarum Rapsodiator, responsa, & explicationes ipsorum silentio, vt plurimum prætetit, quamobrem satis esse duxi, eorundem Cardinalium locos indigitare, ne iam dicta denuo repetam, & ab re transcribam.

N. Math. cap. vltim. *Euntes docete omnes gentes.* &c. Ioan. cap. 20. *sicut pater misit me ego mitto vos, accipite Spiritum sanctum.* &c. Math. & Lucæ cap. 10. Marc. cap. 3. vbi potestatem dæmonia expellendi, & ægros curandi omnibus dedit Apostolis. Perpetã.

EADEM olim adduxerunt Luther. in lib. d. Potest. Papæ, Caluin. Instit. lib. 4. cap. 6. §. 4. Mandeburg. Centuriat. p. p. li. p. & nouissime sit M. Antonius lib. p. d. Repub. sed hæc omnino a proposito distant; munera si- Luther & Caluin.

niam Diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen speciali à Domino Petri cura suscipitur & pro Petri fide proprie supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit; In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur, &c. Audi eundem Leonem hoc explicantem Epist. ad Dioschorum Alexand. *Beatissimus Petrus Apostolorum à Domino accepit Principatum, & Romana Ecclesia in eius permanet instituto*: Rursus Epist. 73. ad Episcop. Vienn; *Sed huius muneris sacramentum, ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, vt in Beatissimo Petro Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret, vt ab ipso, quasi quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet, vt exortem se Mysterij diuini intelligeret esse, qui ausus fuisset à Petri societate recedere.*

Videas in sermone. 2. & 3. in Anniuersario suæ assumptionis ad Pōtificatum, & hom. d. transfig. Domini c. p.

N. Anacl. Epist. ad Episc. Italiæ, *Cæteri vero Apostoli cum eodem pari consortio, honorem, & potestatem acceperunt*, &c. Mutilat.

SEd reticuit hęc quę precedūt, *A Petro sacerdotalis cepit ordo, quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia Christi datus est, hic ergo ligandi atque soluendi potestatē primus accepit à Domino; primusque ad fidem Populum virtute suæ prædicationis adduxit, cæteri vero Apostoli.* &c. & sequentia, *ipsumque Principem eorum esse voluerunt.*

N. Cyprian. d. vnit. Eccles. Hoc erant vtique & cæteri Apostoli quod fuit Petrus pari consortio præditi, & honoris & potestatis. Mutilat.

SEd hunc locum, more consueto, mutilando, reticuit præcedentia quæ supra adducta explicant, & Petrum Ecclesię fundamentum, & caput ita fuisse demonstrant, vt ipsum Apostolorum Principem verum, & summũ Cyprianus agnouerit, cum enim supra dixisset, Hæreticos Idolorum vice à Diabolo suffectos, causamque eam hæresum attulisset, quia scilicet ad vnitatis originem non reditur, nec Caput vnum in Ecclesia quæritur, Caput istud Petrum esse protinus declarat inquiens, *Loquitur Dominus ad Petrum; Ego tibi dico inquit, quia tu es Petrus, & super istã Petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claues Regni Cælorum, & quæ ligaueris.* &c. *& iterum eidẽ post resurrectionem suã dicit Pasce Oues meas, super illum vnum ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat Oues suas, & quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat, sicut misit me Pater, & ego mitto vos* &c. *tamen vt vnitatem manifestaret vnam Cathedram constituit, & vnitatis, eiusdem originem ab vno incipiente sua auctoritate disposuit, Hoc erant vtique & Cæteri Apostoli.* &c.

Porrò Christus qui Caput est Ecclesiæ, ad Patrem commigraturus, imminente eius passionis tempore, Patrem ipsum rogauit, vt quos sibi dederat in hac mortali peregrinatione socios, ita seruaret, vt fidei, & charitatis vinculo connexi simul in vnum perpetuo concordes manerent, quemadmodum Pater, & ipse vnum sunt, Ioan. cap. 18. & quo facilius eorum cætus vnitas perduraret, vni Petro Ecclesiæ suæ regimen commendauit, & Oues suas, eius vice pascendas concredidit, vnum denique illum Apostolorum Principem designauit, vt dum ipse quidem in Cœlis auctor esset vnitatis perpetuæ, Petrus, & quisquis ei successor extitisset eius-

dem vnitatis retinendæ fundamētum, forma, & causa in Ecclesia militanti pariter esset; vnitatis itaq; constituēdæ principium Christus, & eius vice seruādæ in terra Petrus habetur. Atque hoc sibi volunt adducta Cypriani verba, vides igitur vt non innuat, sed apertis explicet verbis hanc super omnes Apostolos prærogatiuam Petri, quam & apertius quoque sequentibus asserit: *Sed exordium ab vnitate proficiscitur, Primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstretur* &c. perlege ipsum Cyprianum Epist. 49. 69. & 70. & exhortatione ad martyrium cap. XI. adde eundem Epist 55. *Petrus autem, super quem ædificata à Domino fuerat Ecclesia, vnus pro omnibus loquens, & Ecclesiæ voce respondens, &* Epist. 73. ad Iubacanum *Petro primum Dominus super quem ædificauit Ecclesiam, & vnde vnitatis origine instituit, & ostendit, potestatem istam dedit, vt solueretur in Cælis, quod ille soluisset in Terris.*

Quoniam vero locus iste Cypriani Achilles est M. Antonij illum etiam latius examinauimus in expunctione primi eius libri d. repub. cap. 1. vbi & obtruncatus eodem modo, eademque bona fide adfertur.

N. Actorum cap. 1. 8. & 15. numquam legitur solius Petri nomine aliquod gestum esse, quamuis præsens extiterit: Mendacium.

Ad p. Act. c. primus ponitur Petrus, ait Lyranus, quia Princeps, & Pastor, cæteri autem nominantur, addit Rabanus, ne extra hos aliqui falso recipiantur, paria & ponuntur loca singulorum, distinguentibus gradibus meritorum.

Surgens Petrus qui ante passionem designatus, & post passionem fuerat à Christo Princeps Apostolo-

rum constitutus primus igitur loquitur, & negocium ad quod Apostolos conuocauerit vt Princeps præponit. Chrysost. hom. 3. in cap. 1. act. Καὶ ὡς θερμὸς, καὶ ὡς ἐμπιστευθεὶς παρὰ τοῦ χριστοῦ τὴν ποίμνην, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρῶτος, ἀεὶ πρότερος ἄρχεται τοῦ λόγου. *Quam est feruidus quàm agnoscit creditum à Christo gregem quam in hoc Choro Princeps est, & vbique primus omnium incipit loqui idem* Chrysost. hom. 4. in 2. Act. Καὶ πάντων Πέτρος ἦν τὸ στόμα παρεστήκασι δὲ οἱ ἕνδεκα μαρτυροῦντες τοῖς λεγομένοις *Item Petrus omnium erat os, sed adstabant illi vndecim testimonio suo comprobantes quæ ab illo dicebantur.* Atque idem Chrysost. & Oæcumenicus ibi, Petrum inquiunt, tanquam Principem Apostolos conuocasse, Primumque sententiã dixisse, quoniam ad ipsum pertinebat maiores Ecclesiæ causas proponere, atque tractare, & Leo epist. ad Michaël. Petrum ait auctoritate sua vsum esse.

Ad octauum verò licet Lutherus in lib. d. potest. Papæ ex missione Petri & Ioannis potestatem æqualem inter Apostolos fuisse inferat, Caietan. ibidem. 8. *Cum audis inquit, miserunt, non propterea Petri Principatum neges, nam si minor simpliciter, & absolute est qui mittitur, etiam impar inuenitur alijs Apostolis, mittunt ergo non Imperio, sed fraterna Charitate, ac impulsione, vt multi fratres mittunt quandoque maiorem, & Capitulares mittunt Episcopum quandoque ad Papam, vel ad Cæsarem:* vide Card. Bell. d. Rom. Pontif. libr. prim. cap. 22. & lib. 3. cap. 5. & vtrobique Gretser. in defens. At hæc in Arij blasphemiam recidit, qui filium patre minorem, eadem causa cẽsuit, imò tantum abest missionem hanc imparitatem aliquam præ se ferre, quod dignitas illorum eo magis emineat, qui ro-

gatione inferiorum, negotium suscipiunt, quod auctoritate maiorum aptius peragitur, de quo pulcherrima adducit exempla Cardinal. Baron. tom. 1. anno 35.

Petro potissimum delata est cura huiusmodi, quia ad ipsum tanquam Principem Apostolorum aggregatio Sammaritanorum ad Ecclesiam pertinebat.

In capite deniq; XV. *Petrus omnium primus surrexit Archiapostolus inquit Dionys. Carthusianus* ibi vt melius audiretur, & omnium primus diuino spiritu afflatus de nationum vocatione præfatur ait Tertullianus d. pudic. c. 22. *vos scitis quoniam Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum Euangelij, & credere.* &c.

Agnosce in verbis hisce Maiestatem Pontificis.

Non alterius ex Apostolis hoc est, qui primus prædicaui gentibus, primusque ab eis iugum legis excutiam, &c. *voluit vt nos ipsi Apostoli primi omnium hanc prouinciam subiremus, atque inter nos me primũ ad hanc rem delegauit* &c. adnotat Rabanus, primus ergo sententiam vt consueuit, & par erat Petrus dixit, eam secuti sunt alij, quorum primus Iacobus, & si dixerit ego iudico, non sua sponte aliquid decreuit, sed iudicio suo probauit, quod Petrus diffinierat.

Concilium igitur Petrus coegit & decreti illius auctor fuit, prout Hieron. epist. 89. siue XI. inter epist. Aug. c. 3. & Theodor. epist. ad Leonem animaduertunt, non opus fuit in ipsa quoque legatorum missione, vel in decreti scriptura, Petri nomen adicere, cum totius Synodi nomine de eo scriberetur epistola, eãdem vides in Concilijs omnibus consuetudinem seruatam, quæ licet Romano Pontifice indicente, vel annuente, & probante habeantur, canones tamen, & sanctiones, vt Concilio-

rum decreta, non Papæ nomine promulgantur.

Falso. N. Clem. idem asserit epist. 5. Anacletus epist. 2. Iacobum à Petro & Ioanne ordinatum esse.

Perperam. SEd mentitur quoniam de hoc ne verbum quidem facit, quia consultus Anacletus, quæ seruanda forent in consecratione Episcoporum, respondet, non minus quam à tribus Episcopis agendum esse iuxta formam, quam Petrus, Iacobus & Ioannes, præscripserunt, quando Iacobum, fratrem Domini, Episcopum Hierosolymitanum ordinarunt.

Perperam. N. Adducit epist. ad Galat. c. 1. & 2. quibus locis conatur post pseudosynodum Smalchadicam, probare, Paulum parem cum Petro habuisse potestatem, tum quia Euangelium à Christo didicisse inquit, atque hinc concludit, quod Paulus non à Petro sed à Christo officium Apostolatus receperit, tum quia Petro in faciem restitit, ipsumque redarguit, vt gloss. August. & Lirani ibidem probat, eodem pacto cæteri Apostoli pares potestate fuerunt Petro, vnde Hieronym. aduersus Iouin. super omnes Apostolos fundatam esse Ecclesiam dixit.

Mutilat. NIhil ad rem, quoniam licet eadem fuerit potestas Pauli, aliorumque Apostolorum prædicandi, ligandi, & soluendi, de iuribus Apostolatus non disceptamus, verùm de Primatu, cuius potestas diuersa quidem ab Apostolatus munere ex pluribus deprehenditur, vt suo loco probabimus; non igitur par simpliciter, & absolute fuit, quæ Petro est collata, quia nimirum ipse dominium, & authoritatem clauium, vt caput Ec-

clesiæ, & ordinarius solus recepit, cæteri autem, vt delegati eam sunt assecuti; quamobrem addit idem Hieronym. *Tamen propterea inter duodecim vnus elegitur, vt capite constituto Schismatis tollatur occasio*, & libro primo contra Pelagium, & in 16. cap. Math. *Supra ipsum Petrum Ecclesiam esse constructam affirmat*, idem Chrysostom. in Ioan.cap 87.sequitur Optat. Meluit contra Parmenion. lib 7.audi eundem lococitato lib. prim. cap. 2. *Igitur negare non potes scire te in Vrbe Romæ Petro primo cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, vnde & Cephas est appellatus, in qua vna Cathedra, vnitas ab omnibus seruaretur, ne cæteri Apostoli, singulas sibi quisque defenderet, vt iam Schismaticus & peccator esset, qui contra singularem Cathedram, alteram collocaret*: audi Bernard. d. considerat. lib. 2. cap. 9. ad Eugenium *Tu es cui claues traditæ, cui oues commissæ sunt, sunt quidem & alij Cæli Ianitores, & Gregum pastores, sed tu tanto gloriosior, quanto differentius vtrunq; præ ceteris nomen hæreditasti, habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos, tibi vniuersi crediti sunt, vni vnus, nec modo ouium, sed & Pastorum, tu vnus omnium Pastor* &c. *cui etiam non dico Episcoporum, sed & Apostolorum, sic absolute, sic indiscrete commissæ sunt oues*, &c. Arnob. in psalm 138. Leo epist. ad Anastas. Episc. Thessal. Greg. lib. 4. epist. 38. & in p. lib. Regum cap. 4. luculentissime Petrus Damian. epist. ad Desider. S. Thom. ad eand. epist. ad Galat. C. Bell. d. Rom. Pontif. lib. p. cap. 12. & 27. & lib. 5. cap. 6. & vtrobique Gretser. C. Baron. tom. p. anno 34.

Et quamuis Paulus redarguerit Petrum, frustra eum ex hoc Petro præferre contendit, cuique enim etiam

inferiori, vbi necessitas exigit, superiorem licet commonere, sed modus in rebus est, sunt certi denique fines. Cæterum inquit Tertull. d. præscrip. *si reprehensus est Petrus cõuersationis fuit vitium, non prædicationis* &c. Hiero. itidem ad cap. 2. Epist. ad Galat. Ideo Petrus non ægrè tulit, imo sententiæ Pauli prudens adhæsit, vt cæteris exemplum in futurum præberet, quod Cyprian. epist. 5. ad Quintum, Augustinus epist. ad Hieron. & epist. 19. & Gregor. homil. 18. in Ezechiel. & S. Thomas. 2. 2. q. 33. 4. ad 2. explicarunt, consulendi tamen sunt. C. Baron. tom. p. anno 33. & 51. & C. Bell. lib. 1. d. Rom. Pont. c. 16. ibique Grets. in defens. potissimum verò Suarez lib. 9 d. legib. vbi latissimè hac de re disserit.

Mutilat. & in aliũ sensum.

N. August. serm. 3. in fest. Apostol. Petri & Pauli, *Verum* inquit *inter ipsos, quis cui proponatur incertum est*, &c.

AT hæc quæ sequuntur non retulit, videlicet, *Puto enim illos æquales esse meritis, quia æquales sunt passione*, & simul eos fidei deuotionem vinxisse, quos simul videmus ad martyrij gloriam peruenisse.

Mutilat. & in aliũ sensum.

Ambros. quoque eadem verba præcise repetit, serm. 66. in natal. eorumdem Apostolorum, cuius & ea verba pariter obtruncauit, *Puto autem æquales esse meritis*. Vides igitur, quam fideliter, & ad rem, eorum adduxit sententias, si quidem nullo pacto, eos Iurisdictione de qua est quęstio, ad inuicem comparant, sed Paulo clauem scientiæ, Petro autem Iurisdictionis traditam esse dicunt.

Mendacium contra communem. Sententiã Patrum.

N. Addit quod de Paulo dicitur, idẽ de alijs Apostolis dicendum est, in quos nullam iurisdictionem Petrus à Christo accepit.

Nulli-

nullibi hoc legitur, ſed contrariũ, nam quæ Petrus geſſit, cõmuni Apoſtolorũ voto geſſiſſe apparet Actor. cap. 5.

Contrarium apertè aſſerunt Chryſoſtomus lib. 2. de ſacerdotio, Auguſtinus in cap. Math. 24. Gregorius in lib. d. cura paſtorali in cap. 16 Ambroſius in cap. vlt. Lucæ Eucherius Lugdunenſis in ſermone vigiliæ S. Petri, optimeq; probat C. Bellar. lib. 1. d. Rom. Pont. cap. 15. & 16. & vtrobique Gretſer. in defenſ. aduerſus recentiores Sectarios, & nos infra oſtendemus; in quinto etiam Actorum capite Petrus tanquam ſupremus iudex Ananiam, & Zaphiram proprio damnauit imperio, vt ibi adnotant Beda & Hieronymus epiſt. 8. ad Demetriadem, & vbi Apoſtoli ad iudicium vocantur, & ne Chriſti nomine docerent, ipſis Magiſtratus interdicit, Petrus omnium primus, & poſt ipſum alij ſententiam eius probantes reſpondent, oportere magis Deo quàm hominibus parere, vbi veluti Principem Apoſtolorum primo locutum eſſe inquit Liranus, neque aduerſantur gloſſ. ordinaria & Eccleſiaſtica hiſtoria, dum aliorum Apoſtolorum exiliens zelum conſiderant, quo & ipſi reſpondiſſe, veluti impulſi aiunt, nam aperta eſt litera textus vbi Petrum primo reſpondiſſe legitur.

N. Matth. cap. 23. *Nolite vocari Rabbi* &c. item cap. 20. *Scitis quod Principes gentium* &c. Marc. cap. 10. *Scitis quod ij qui videntur principari*, Luc. 23. *Reges gentium* &c. Math. cap. 20. *Reges gentium* &c. Perperam, & in alium ſenſum. Caluin.

CVm Regem dico Tyrannum ſuſpicor, poteſtatem violentam timeo, cum Patrem, & Paſtorem, legitimum & mite imperium intelligo, Regis agnoſco faſtum, & arrogantiam exhorreſco, ſed totam fiduciam

in Patre & Pastore collocandam scio, *Quanquam tui me terreat*, inquit Hieronymus epist. ad Damasum, *magnitudo, inuitat tamen humanitas, à Pastore præsidium ouis peto, cum successore piscatoris, & discipulo loquor*, aliud igitur est Pastorem esse, aliud Tyrannicam appetere dominationem, *Cuius vi homines fœlicitate corrupti vtplurimum obruuntur*, atque hoc Christus innuit, ideo addit *vos autem non sic*, quia & regale Sacerdotium vobis contuli, & faciam in gentem vnam in terra, in montibus Israël & Rex summus erit Dominus imperans Ezechiel. c.37. ideo Orig. tract. 12. in Math. 20. *Sicut omnia Carnalia in necessitate sunt posita, non in voluntate, spiritualia autem in voluntate, non in necessitate: sic & Principes spirituales; Principatus eorum in dilectione subiectorum debet esse positus non in timore corporali*, & Greg. lib. 20. moral. cap. 6. *Circa subditos inesse debet rectoribus, & iuste consolans misericordia & pie sæuiens disciplina.* vnde Augustinus tract. 15. in Io. & Greg. ad p. li. Reg. Regnum Christi inquiunt esse in hoc mundo, sed non de hoc mundo spirituali igitur potestate moderandum, quoniam voluit humilitate sursum efferri, scripsit Nicolaus 1. ad Michaelem epist. 1. non humana superbia rursus in infernum demergi; verum indigna sunt hæc & alia huiusceemodi toties confutata, vt in re tanti ponderis, refricentur adhuc, Caluinus eadem opposuit lib. 4. inst. c. XI. §. 8. ad auferendum Pontifici Regium dominatum, omnemque potestatem coactiuam, & miraculo tribuit vtrumque imperium Moysi fuisse collatum, cuius pueriles ratiocinationes præclarè diluit C. Bell. lib. 5. d. Rom. Pont. c. X. vide Greg. lib. 2. Pastor. c. 6. & lib. 3. moral. c. 19. alias 22. & lib. 1. registr.

Bernard. denique lib. 2. d. consid. in princ. pudeat igitur Hiberas hisce narrare iterum Nenias, etiam M. Anton. qui arcana ex penetralibus eruere profitetur.

N. Tandem assertionem hanc probare conatur vulgato illo argumento, quo Nilus, & Lutherus in eorum lib. d. potest. Papæ, Calu. lib. 4. instit. cap. p. §. 4. Mandeb. Centur. lib. p. & 2. alijque insurgunt recentiores Protestantes aduersus Primatum Rom. Pontif. vtpote, quibus nulla amplius restant noua comminiscēda, semper ad eadem redeunt toties refricata canes ad vomitum. Illud autem est, quod non soli Petro, sed cæteris quoq; Apostolis fuerũt à Domino traditę Claues, Math. 16. ipsique non, vt Petro, sed vti Ecclesiæ figuram gerenti, quemadmodum eidem fuit dictum, pasce oues meas Ioan. cap. 21.

Nilu. Luther Caluin. Mandeburgenses

Mendacium contra sententiam omnium Patrum.

CONtrarium ex eo potissimũ apertissime dignoscitur, quod vbi Apostolis potestatem ligandi, atque soluendi, post resurrectionem suam Dominus tradidit, Ioan. cap 20. & 23. nullum vnquam de clauibus verbum fecit, sicut cum Petro eas promiserat, ea nimirum ratione, quia Clauium traditio dominij translationem designat, vulgatum est Iuristarum Axioma, quod soli Petro, vt capiti vniuersalis Ecclesiæ, & Apostolorum Principi contulit, prout animaduertit doctissimus Maldonat. ad cit. cap. 16. Math. Eodem quoque pacto soli Petro, idem Christus totius sui gregis curam commendauit, ipsumque vniuersalem Pastorem constituit, Ioan. d. cap. 21. audi Eusebium Emissen. in serm. d. natiu. Ioan. dicentem, *Prius Agnos, deinde oues ei cõmisit, quia non solum*

Pastorem, sed Pastorum Pastorem eum constituit, pascit igitur Petrus Agnos, pascit & oues, pascit filios, pascit & matres, regit & subditos & Prælatos, omnium igitur Pastor est, quia præter Agnos, & oues in Ecclesia nihil est.

Audiat Bernard. d. consid. lib. cap. 8. *Quis es Sacerdos Magnus, summus Pontifex, tu Princeps Episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu Primatu Abel, gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, vnctione Christus, tu es cui claues traditæ, oues creditæ sunt, sunt quidem & alij Cœli ianitores, & gregum Pastores, sed tu tanto gloriosior, quanto & differentius vtrunque præ ceteris nomen hæreditasti, habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos, tibi vniuersi crediti, vni vnus, nec modo ouium, sed & Pastorum tu vnus omnium Pastor; vnde id probem quæris? ex verbo Domini, cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolutè, & indiscrete totæ comissæ sunt oues* &c. Et centum alios coaceruare possem, sed in re adeo cunctis vulgata, hæreticos, excipio quia videntes nolunt videre, superuacaneum duxi & loculentissimè explicarunt illustrissimi illi duo Cardines S. R. E. Baron. tom. p. anno 34. & Bellar. d. Rom. Pontif. lib. p. cap. *12. 13. 14. 15. & 16.*

Locos vero aduersarius, consueto more, ad hanc sententiam confirmandam, coaceruauit, eadem tamen quæ supracitati Hæretici in eundem referunt propositum nempe.

N. August. serm. 24. de Sanctis in Vig. SS. Apost. Petri & Pauli.

August. ibi *In vno* inquit *Petro figurari vnitatem omnium Pastorum bonorum.* Verum non hinc Apostolorum æqualitas, eo modo deducitur, vt Petrum

fuiſſe Apoſtolorum Principem, eius aſſertione dicamus; ſi quidem Capitis vnitate, tanquam partis præcipuæ membra omnia deſignari videntur, cum Caput dicimus, quoniam in eo vitalem infundit ſpiritum, atque hoc idem innuere cenſeo Cyprianum. d. vnit. Eccleſ. cum & hanc vnitatem in Petro ſignificari; & ab eo, quamuis cæteri Apoſtoli pari eſſent honore, & poteſtate præditi, vnitatis exordium proficiſci dixit, vt vna monſtretur Eccleſia, ab vno ſcilicet, qui eſt fundamentum, & in vno itidem capite, quamobrem Soli, vnde plures radij, Fonti vnde plures riuuli, Radici vnde plura germina oriuntur Eccleſiam comparat, non ergo pluribus, ne Schiſmati præberetur occaſio, Ideo vnam in Eccleſia Cathedram à Chriſto conſtitutam, & hanc Petri eſſe aperte dicit lib. 1. epiſt. 3. lib. 4. epiſt. 8. & in epiſt. ad Iubaian; quoniam vt idem Cyprian. ait epiſt. 3. lib. p. *Neque aliunde hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſunt Schiſmata, quam inde, quòd vnus in Eccleſia ad tempus, vice Chriſti Sacerdos, & Iudex non agnoſcitur*: item Auguſt. eod. ſerm. Petrum vocat omnium Apoſtolorum primum, quem hic figuram bonorum dicit Paſtorum, Non quod mali etiam & facinoroſi Claues cum Sacramento ordinis non recipiant, niſi aliquando intercedat obex, quo ordinis collatio præpediatur, vel quod ſemel receptas Claues vnquam amittant, quæ irreuocabiliter conferuntur, licet iuſta cauſa, earum aliquando interdicatur vſus, abſit vt Auguſtinum, qui omnium Hæreticorum malleus dicitur, tam turpiter, ac Lutherus lapſum cenſeamus, ſed ideo, quia ſicuti Iudas malorum Preſulum fuit imago, ita Petrus vices gerens Paſtorum Principis, qui cum ſit

essentia bonus, animam suam pro Ouibus suis dedit, ipse quoque eius imitatione, exemplum, & forma cæteris factus est, qui veri, bonique Pastoris sunt, quod verbis docuit epistola sua, & re ipsa prestitit.

N. Idem August. tract.10. in Ioan. c. 12: vbi inquit, *Si in Petro non esset Ecclesiæ Sacramentum, non ei diceret Dominus, Tibi dabo Claues Regni Cælorum.*

At ego ex verbis August. hoc potissimum elicio mysterium Ecclesię in Petro fuisse, quando sunt ei Claues promissæ, vt explicet eas quidem suscepisse, vti Caput Ecclesię, ne ipso decedente collata sibi iurisdictio simul cum eo extingueretur, in ipso ergo Sacramentum hoc fuit Ecclesiæ, quod vniuersam significauit Ecclesiã, vnũ scilicet corpus cuius ipse fuit Caput membra vnitate conglutinans & seruans, Præsules videlicet Ecclesiarum inferiorum, qui ab ipso Petro Claues erant accepturi, ideo ipsemet August. tract. 50. in Io. *Si hoc Petro tantum, tibi scilicet dabo Claues, dictum est, non facit hoc Ecclesia, si autem hoc in Ecclesia fit, Petrus quando Claues accepit Ecclesiam sanctam significauit.* Huius loci Caluinus dictionem illam tantum mutilauit.

N. August. in Psal. 10. 8. initio, *Quædam dicuntur, quæ ad Apostolum Petrum proprie pertinere videntur, nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cuius ille agnoscitur in figura gestasse personam, propter primatum, quem in discipulis habuit, sicuti est, Tibi dabo Claues Reni Cælorum.*

Equidem August. si ad literam intelligatur, sententiam nostram aperte explicat: Quædam, inquit de Petro dicta non habere illustrem intellectum, nisi ad

Ecclesiam referantur, vt Petrum scilicet, propter Apostolatus sui Primatum, Ecclesiæ personam non ficte, sed verè gessisse significet, in capite enim illud totum repræsentari corpus supra diximus, in quod ab eo spiritus infunditur, re ergo ipsa vti Ecclesiæ Princeps accepit Claues, prout Idem August. tract. vlt. in Ioan. serm. 23. *d. verba* declarauit, Melius hoc idem August. explicat in lib. d. Agon. Christ. cap. 30. *Non sine causa*, inquiens, *inter Apostolos, Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus, huic enim Claues Cælorum datæ sunt*, sed de his ad p. M. Antonij librum latius agemus, eiusdem August. pro Petri primatu, quam plures, eosdemque apertissimos locos adferemus.

N. August. q. 9. 79. d. vet. & nou. test.

SEd ne verbum quidē ibi de Petro, aut de Apostolis; præterea hic liber non est Augustini, vt constat cùm ex stylo, tum ex ipsa ratione tractādi, quæ est Augustino indigna, nam q. 21. negat mulierem esse ad imaginem Dei factam, & q. 10. canonē missæ reprehendit, & Melchisedech asserit esse spiritum sanctum. Neque tamen silentio prætereundum erit Augustinum in hoc haud sibi constitisse, ideo lib. p. retractat. c. 21. inquit scripsisse in lib. contra epistolam Donati quod in Petro tanquam in petra fundata esset Ecclesia, & postea sepius dixisse Petrum gessisse personam Ecclesiæ, quæ super petram ædificata accepit claues; rationē autem, qua sententiam mutuauit eam adfert, quod illi dictum non sit à Christo, Tu es Petra, sed tu es Petrus; eam tamen quæ probabilior sit eligendam arbitrio Lectoris relinquit, sed C. Bellar. lib. 1. d. Rom. Pont. cap. 12. Augustinum aperte deceptum

probat quod petram & masculini & feminini generis æqualiter dici syriaca lingua nescierit.

At cur reticuit responsiones. C. Baron. tom. p. anno. 34. & C. Bellar. lib. p. d. Rom. Pontifi. cap. 12; poterant enim ei Sibrandus, Danneus, Vuitakerius, Sutiliuius, & alij nugatores Angli, ansam præbere aliquid blacterandi, vel defensio Gretf. in eod. cap. obstruit os.

Quare tandem eundem non retulit August. hanc rem dilucide explicantem, quæst. nou. & veter. testam. vbi inquit, *quod in vno Petro, omnes Apostoli continebantur*, tract. in Ioan. 124. ibi, *hoc agit Ecclesia, spe beata, in hac vita ærumnosa, cuius Ecclesiæ B. Petus Apostolus propter Apostolatus sui Primatum gerebat figurata generalitate personam*, idem in cit. Psalm. 108. serm. 23. d. verb. Domini lib. 2. d. baptis. contr. Donat. cap. p. & lib. p. cap. p. contr. epist. Pelag. & epist. 92. & 162.

extrapropositum.

N. Eundem citat August. lib. 7. d. baptis. cap. 51. inquit, *Quod si quis Ecclesiam corrigentem contempserit, tamquam Ethnicus habeatur*, at quorsum hæc?

Perperā. & contra assertionem.

N Gloss. item Hieron. ad cap. 16. Math. & Lyrani.

At prorsus contrariam probat sententiam, inquit enim, *Habent quidem hanc iudiciariam potestatem omnes alij Apostoli* &c. *Petrus autem ideo specialiter accipit, vt omnes intelligant, quod quicumque ab vnitate fidei, & societate eius se separauerit, nec à peccatis solui, nec Cælum ingredi potest*, &c. Ergo Petro vt capiti Ecclesiæ specialiter Claues fuerunt collatæ, & non eo modo quo cæteris Apostolis.

Vide Gloss. Lyrani &c. Qui *præ cæteris* inquit *confessus est, præ cæteris donatur Clauibus, non ergo melius quam gloss. Hieronymi pro ipso probat.*

N. Epist.

N. Epist. Leon. 1. ad Episcop. Viennen. est autem 93. vbi inquit, *Hunc enim in consortium indiuiduæ vnitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo; Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* &c. ex quibus infert & illa verba dicta sunt in consortium indiuiduæ vnitatis, scilicet vt vna omnium Apostolorum ostendatur potestas, congeritque ad hoc Canones, & authoritates quamplures, sed veteiator more consueto, reticuit, quæ præcedunt nempe, *Sed huius Muneris sacramentum, ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, vt in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret, vt ab ipso quasi quodam capite, dona sua, velut in corpus omne diffunderet, vt exortem se mysterij intelligeret esse diuini, qui ausus fuisset à* Petri *soliditate recedere.* Mutilat.

N. Lucæ 22. vbi Christus *Ego pro te rogaui Petre* &c.

SEd quoniam ex verbis his Theophylactus, Leo, & omnes Patres Græci, & Latini, Petri comprobant Primatum, C. Bellar. d. lib. p. cap. 20. infert Author, cum Parisiensibus, verba prædicta non propriè de Petro, qui à fide cecidit, sed de ipso, vt figuram gerebat Ecclesiæ Catholicæ, cuius fides deficere nullo modo potest, interpretanda fore. Contra communem sententiam Patrum.

Animaduertas rogo, vti Diabolum omnes Apostolos imperiturum Christus prænunciet, soli tamen Petro dicit, pro te rogaui, vt non deficiat fides tua, quia inquit Chrysostomus Hom. 34. in Math. ad verba illa, Estote prudentes &c. c 10. & 16. *Ille fidem caput Christiani nominis, & te cæterorum caput petet, ego te fidemque tuam protegam*, à capite enim totius corporis pendet salus, vnde sanctissimus Leo serm. 2. in Natal. Apostolor. Petri &

tamentum? & ideo plus quam passus est, acquisiuit: Acquisiuit enim Christum patrocinantem, cogitur autem & aduersarius sanctos Domini ad sua damna tentare, dum enim tentat meliores reddit, vt qui tentatur possit alios instituere, qui sibi ipsi inualidus videbatur, denique Petrus Ecclesiæ præponitur, post quam tentatus à Diabolo est, Ideo Christus vt conuersus aliquando fratres confirmaret eundem commonet: quæ, sicuti necessitas confirmandi nutantes vel lapsos fratres perpetua in Ecclesia futura erat, ita non soli Petro dicas censeas, sed ijs quoque omnibus vti mandata accipe qui Petri successores vnquam extiterint, errare ergo in fide non posse Romanos Pontifices hinc deprehenditur, quomodo enim qui ruit labentibus ferre opem posset? neque obijcias Marcellinum Idola veneratum, Liberium, Felicem II. Honorium I. & quosdam alios Pontifices, quos Sectarij hæresis nota falso inspergunt, quoniam, & quam plures grauissimi, integerrimique Auctores hasce Planorum detergunt imposturas, quos recenset Coccius p.p. Thesau. lib. 7. art. *11. 12. 13.* 14. 15. & postremo, C. Bellarm. d. Rom. Pontif. lib. 4. cap 8. 9. *10. 11. 12. 13.* 14. vbi Gretſ. aduersus recentiores Momos, & in Greg. VII. latissimè C. Baron. ad vnius cuiusque annum.

Vt autem nihil ad hanc tractationem penitus desit, omnino consule C. Bellarm. egregie hæc explicantem, d. Rom. Pontif. lib. 4. cap. 3. vbi ad propositum.

August. Chrysost. Theophilact. Felix *1.* Leo, Petrum Chryso. Bernard. Origen. Cyrill. Theodoret. Hieron. Greg. testes adfert, vide etiam C. Baron. tom. pr. ann. 33. quorum authoritatem præferendam esse dicte-

rijs, & nugis Sutiliuij, Dann. Vuitakeri, & aliorum Protestantium, ostendit Gretserius, in defens. d. cap. 3.

N. Ergo pergit, sicuti ista verba in Petrum directa de Ecclesia intelliguntur, ita & illa, Tu es Petrus de Ecclesia intelligenda sunt, hanc sententiam firmarunt Sotus. d. iust. & iur.

Falso. MEndacium istud idem Sotus refellat in respons. ad p. argumentum, vbi ad probandum Episcopalem ordinem, iure diuino esse institutum, quatenus simpliciter consideratur, addit, *Attamen cum eandem authoritatem, vt dictum est, perpetuo permansuram fundasset, eo ipso facto in Apostolis, & singulariter in Petro, singulis futuris Episcopis locutus est, itaque quod Petro dixit, pasce oues meas, cunctis qui per ipsum creandi essent Episcopi, dictum voluit, nempe vt eo ipso, quod quisque creatus esset Episcopus, idem sibi datum diuinitus praeceptum intelligeret*, & ad 2. *propterea singulariter dictum est Petro, pasce, quod quantum ad Iurisdictionis plenitudinem, singulariter ipsum Caput constituit.*

Oscitanter & contra assertionem. N. Ambros. in serm. d. Apostolis, *Repetitum est à Domino, pasce oues meas, & quas oues, quae & Gregem non solum tunc beatus Petrus suscepit, sed & nobis suscepit eas, & in illo nos suscepimus omnes.*

NVllus profectò sermo hoc titulo inscriptus, in libris. S. Ambrosij extat, atque tres tantummodo sermones de Apostol. Petro & Paulo conscripsit, in quorum nulla verba haec repeniuntur, extant verò huiusmodi verba. d. dign. sacerd. cap. 2.

At quis non videt, vt nostram sententiam comprobant, nam si Petrus, etiam pro Episcopis Ius istud pascendi a Christo recepit, atque in eo omnes acceperunt

Episcopi, profecto à Petro, veluti à fonte, & radice Episcoporum manauit potestas, non ergo eam à Deo immediatè habent, sicuti habuerunt Apostoli, sed à Petro, cui cùm Romanum Pontificem, non ceteros Episcopos, in omnem Iurisdictionem succedere, in animaduersione probatum sit, Patrum omnium assensu vnanimi, & consonis Conciliorum authoritatibus, meritò hæc Ambrosij verba in aduersarium retorquemus.

N. August. *Christus commendauit oues vni Petro, in Petro vnitatem commendauit, multi erant Apostoli & vni dicit pasce oues meas.* &c. *Omnes in vno sunt* &c. Contra assertionem.

LOcũ August. vnde verba ista transcripsit minime citat, quæ tamen sentẽtiam nostrum liquido probant.

N. Leo Papa serm. 2. d. ascens; *Cum Petro dixit. Tibi dabo Claues, transiuit in alios huius potestatis Jus, quodque vni commendatur, omnibus intimatur: & Petro dixit singulariter, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma proponitur.* Mutilate oscitanter & contra assertionem.

VErba hæc, in citato serm. non extant, sed in. 2. Natal. S. S. Petri, & Pauli, nec omnino eadem, sed mutilata est sententia, vide vt fidelis testis sit, neque Bibliopolarum incuriæ hoc tribuatur, postquam & in serm. S. Ambros. supra proxime relatò, idem est error, S. August. locum non refert, verè Canis festinans cęcos parit Catulos, verba autem. S. Leonis in d. serm. in Natal. S. S. Petri & Pauli hæc sunt, *Tibi dabo Claues regni Cælorum, & quæcunque solueris super terram, erunt soluta & in Cælis, & quæcunque ligaris, &c. Transiuit quidem in Apostolos alios Ius istius potestatis, sed non frustra vni commendatur, quod omnibus intimatur, Petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma proponitur, ma-*

net ergo Petri priuilegium, ex ipsius fertur æquitate iudicium, nec nimia est seueritas vel remissio vbi nil erit ligatum, vel solutum, nisi quod Petrus aut ligauerit, aut soluerit, &c. videat Lector, an hic locus probet id ad quod adducitur vel expressè contrarium concludat.

In alium sensum. N. Cyprian. lib. 2. epist. 4. *Vnam Christus in vniuersum instituit Ecclesiam, vt in ea multa membra diuisa sint, & Episcopatum vnum, sed multorum Episcoporum numerositate diffusam.*

Epistola est ad Antonianum data, qui à Nouatiano seductus iam nutare inceperat, ad illum igitur in Ecclesiæ Romanæ communione, & Pontificis ipsius obedientia confirmandum Cyprianus scribit, vt quisq; ex ea cognoscere poterit. Quamobrem nil aliud verbis hisce infert, nisi quod firmiter vnitati Ecclesiæ, inhęreat, quæ sub vno Capite, vno constat grege, quod apertissimè colligitur ex præcedentibus ibi, *Is, quisquis ille est, qualiscunque est, Christianus non est qui in Ecclesia Christi non est*, &c. *Item nisi Episcopus tibi videtur, qui Episcopo in Ecclesia à sexdecim Coëpiscopis, adulter atque extraneus Episcopus fieri, à desertoribus per ambitum nititur, & cum sit à Christo Ecclesia vna.* &c. Atq; ex immediatè sequentibus, post relata ab Authore, videlicet, *Ille post Dei traditionem, post connexam, & vbique coniunctam Catholicæ Ecclesiæ vnitatem, humanam conatur Ecclesiam facere.*

At quid sibi verba sua velint clarius explicet idem Cyprian. lib. d. vnit. Eccles; Audi, *Loquitur Dominus ad Petrum, ego dico tibi quia tu es Petrus*, &c. *Et tibi dabo Claues*, &c. *Et iterum.* &c. *Pasce oues meas, super illum vnum ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oues suas, &*

quamuis Apostolis omnibus parem potestatem tribuat, & dicat, Sicut misit me Pater. &c. Accipite Spiritum sanctum, &c. Tamen vt vnitatem manifestaret, vnam Cathedram constituit, & vnitatis eiusdem originem ab vno accipiente, sua authoritate disposuit, hoc erant vtique cæteri Apostoli, quod fuit Petrus pari consortio præditi & honoris, & potestatis, sed exordium ab vnitate proficiscitur, Primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstretur, & Pastores sunt omnes, sed grex vnus ostenditur, qui ab Apostolis omnibus vnanimi consensione pascatur, &c. Et inferius, *Episcopatus vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur, Ecclesia quoque vna est, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur, quomodo solis multi radij sed lumen vnum, rami arboris multi sed robur vnum tenaci radice fundatum, & cum de fonte vno riui plurimi diffluunt, numerositas licet diffusa videatur, exundantis copiæ largitate, vnitas tamen seruatur in origine,* &c. *sic & Ecclesia Domini luce perfusa per Orbem totum radios suos porrigit, vnum tamen lumen est.* &c. *Vnum tandem Caput est, origo vna.* &c. & infra, *At vero quia Christi populus non potest scindi tunica eius per totum textilis, & cohærens diuisa à possidentibus non est, Monet ipse in Euangelio dicens, & erit vnus grex, & vnus Pastor,* &c.

N. Bernad. d. considerat. lib. 3. *Erras si vt summam ita & solam institutam Apostolicam vestram authoritatem existimas, si hoc sentis, dissentis ab eo qui ait, non est potestas nisi à Deo.* &c. In alium sensum.

VErba hæc in 4. cap. sunt, quorum sensus vt deprehendatur, referre quæ præcedunt opus est, nempe, *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt, tunc denique tibi licitum censeas suis Ecclesias mutilare membris, con-*

fundere ordinem, perturbare terminos quos posuerunt Patres tui, si Iustitiæ est ius cuique seruare suum, auferre cuiusquam suũ, iusto quo modo poterit conuenire, erras,&c.postea,*non ergo tua sola potestas à Domino, sunt & medioeres, & inferiores*, &c.

Hoc vnum igitur sibi vult, ordinum distinctiones, qui in Ecclesia sunt, non temerè confundendas, ac perturbandas fore,& Papę potestatem esse supremã fatetur, sed à Deo etiam constitutas asserit,quæ inferiores sunt.

N. Addit hucusque scilicet ex locis supra relatis, satis superque probatum credimus, Apostolos æqualem potestatem tam ordinis, quam iurisdictionis à Christo habuisse, nunc quomodo omnes Episcopi de iure diuino Apostolis successerint demonstremus.

AD quod comprobandum aciem instruit scriptorum, & locorum quamplurimum, vt eorum numerositate propriam vanitatem ostentando, maximam sui ipsius,in imperitos excitet admirationẽ, fidemque mendacijs aucupetur, vel potius propriam patefacit inscitiam.

Quorum primus est Concilij Antiocheni cap. 21. sed nihil aliud dicit, nisi quod Episcopus de sua Diæcesi in aliam non transeat,sed maneat in Ecclesia, quam ab initio sortitus est. Perperã.

Alter epist. p ad Corint. cap.2.verum ne mulieres ingrediantur Ecclesiam nisi velato capite propter Episcopalem dignitatem dicit. Perperã. nullatenus ad rem tot congerit authoritates.

Tertius Aug.in qu. nou. & veter.testam. Clemens ep. 3 & 5.Alex.ij. epist p. Anacl. ep.2. Eleuth.ep. vnic. Zepher.epist. p.Vrban. epist. vnic.cap. viden. 12.q. p. Anther.& Fabian.epist.p.&2.Stephan.&.Sixt. epist. 2. Damas.

maſ. epiſt. 4. Leo 1. epiſt. 87. Innoc. in cap. vnic. d. ſacram. vnct. & cap. p. d. ſum. Trinit. & cap. 9. d. pœnitent. Concil. Lateran. ſub Leon. X. Concil. Senen. cap. ante penult. Concil. Colonien. in princ. Auguſt. pſalm. 44. Bruchard. lib. 2. cap. 35. Pius epiſt. p. Vrban. epiſt. vnic. Felix epiſt. p. Melchia. epiſt. p. Bonif. epiſt. 2. Horſmid. epiſt. 4. ad Hiſpan. cap. p. Leo epiſt 44. 60. 67. 70. & 78. ad Epiſcop. Arelaten. ad Anatol. epiſt. 60. & 67. Paulus epiſt. ad Timoth. 3. ad Epheſ. cap. 4. Apoſtoli in epiſt. Ignat. & in conſtit. tom. p. Concil. omnes hi referuntur à Pyghio controu. II. de ordin. Eccleſiaſt. Anicet. & Vrban. I. epiſt. p. Anter. epiſt. vltim. l. ſi quicquam c. d. Epiſcop. & Cleric. Synodus quarta Conſtantin. Gerſon. d. ſtat. Eccleſ. cap. d. ſtatu Prælatorum, cõſiderat. p. Vigner. in inſtut. d. ſacram. ordin. verbo 40. Ioann. d. ſilua in tract. d. benefic. 92. p. p. n. 29. Duran. d. Concil. rub. 4. n. 18. Concil. Conſtantin. contr. Vuiclef. Alfonſus de Caſtro. lib. 6. d. hæreſ. in verb. Epiſcopi.

Profectò cuncta hæc perperàm allata exiſtimes velim, quandoquidem duo tantummodo probent, alterum, quod Epiſcopatus ordo iure diuino ſit inſtitutus, Hanc veritatem Catholica quoque Eccleſia firmiter tenet, eamque Sotus d. iuſt. & iur. lib. x. q. p. art. 4. egregiè explicat, nimirum ſi huiuſmodi dignitas in genere conſideretur, vt ſint Epiſcopi in Eccleſiâ, & ſingulis Eccleſijs ſuus præſit Epiſcopus, quo ad electionem verò huius, vel illius Epiſcopi, qui huic, vel illi præficitur, nequaquam eſſe iuris diuini electionem, ſed à Papæ iudicio omnino pendere.

Alterum, quod Episcopi iure diuino in locum Apostolorum successerint, & hoc ipsa Rom. docet Ecclesia, quatenus Episcopatus ordo à Christo institutus, primo in Apostolis fuit, quorum successores Episcopi dicuntur non simpliciter, & propriè, sed secundum quid, atque impropriè, vt superius ex C. Bellarm. probauimus, siquidem vt docet S. Thom. in cap. 12. p. ad Corinth. Apostoli receperunt à Christo potestatem vniuersaliter in omnes fideles, at Episcopi licet eorum loco subrogati sint, non tamen potestatem eandem in omnes Ecclesias, sed quisque in sua Diœcesi ius habent; solus Papa qui Petro est substitutus, vniuersalem hanc retinet supremam iurisdictionem.

Quid verò ex his duabus assertionibus sequatur, nunc dicit Episcopos scilicet omnes, parem cum Rom. Pontifice iurisdictionem habere, quemadmodum Apostoli, ipsi Petro fuerunt æquales.

Falsa conclusio

At superius satis superque fuit explicatum, quàm longe differret Petri summa potestas, ab ea qua cæteri Apostoli, sub ipso Petro eorum Principe, fuerunt à Christo donati, necessitati Ecclesiæ totius consulente, vt tanquam in partem sollicitudinis vocati, Petro in consilijs, in laboribus, in regimine, cunctisque tandem, quæ emergerent negotiis, assisterent, primatu autem vnius, quo cuncta suo moderetur arbitrio, veluti glutino Ecclesiæ vnitatem conseruari Cyprianus demonstrat, vsus probat, neque ipsi Angli aliter dicerent, qui sub Rege eorum Ecclesiæ capite, pseudo Archiepiscopo Cantauriensis, totius Angliæ primatum falsò asserũt.

CAP. SECVNDI ASSERTIO.

N.

EPISCOPVM VRBIS ROMÆ NVLLAM PRÆEMINENTIAM AB APOSTOLIS HABVISSE, QVAM CÆTERI Apostoli non habuerint.

ANIMADVERSIO.

ILLEMET Petrus, qui numine spiritus sancti afflatus, mentisque acie euectus, humana trascendens primus omnium Apostolorum diuina ingressus penetralia formam Dei agnouit & confessus est, quæ forma serui obuoluta adhuc latebat, meruit ab ipso Domino in Petram fidei firmam, & immobilem commutari, super quam Petræ illi angulari innixam, quę Iudeorum, & Gentilium fecit vtraq; vnum, Ecclesiam suam, viuis constructam ex lapidibus, visibilem

fundaret, vt perpetuò in illa consisteret, adeo quod infernæ Potestates, quamuis nulla alia in hoc sit rerum Orbe, quæ robori eorum comparari possit, fundamenta ipsius semper frustra concuterent.

Atque huius veræ confessionis digna mercede, tanto maiori fuit præ cæteris Apostolis insignitus honore, quanto præ illis excellentius nomen obtinuit à Christo Domino, dum ab ipso Clauium regni Cœlorum traditione, supremum Ecclesiæ vniuersalis dominium, tanquam ipsius Caput, solus accepit, vt earum iure, plenissimaque in omnes veræ fidei cultores potestate, quæcunque in terris obligasset, aut soluisset, perpetuò obligata, & soluta in Cœlis quoque forent.

In Ioann. cap. 21. hom. 87.

In cap. 21. Ioan.

Sicuti igitur Petrum dumtaxat affatur, inquit Chrysostomus, Πέτρος ἔκκριτος ἦν τῶν ἀποστόλων, καὶ στόμα τῶν μαθητῶν, καὶ κορυφὴ τοῦ χοροῦ. *Qui os erat Apostolorum, Princeps & vertex illius Cœtus*, huic addit Theophylactus Ιησοῦς ἐνεχείρησε μὲν τῷ Πέτρῳ τὴν πάντων τῶν πιστῶν προστασίαν. *Non alijs præfecturam commisit cuncti illius gregis*; quem non corruptibilis auri, & argēti, sed proprij sanguinis inæstimabili precio redemit, delens atque rescindens Chirographum illud, quod aduersus nos misertimos erat conscriptum, eoque Cruci affixo, grauissimo soluit iugo, quo immanissimus Tartareus Pharao, diro nimis nos detinebat imperio, atq; ita in libertatem vindicatos, in vnum conclusit Ouile, quod nedum Agnos, ordine scilicet, & potestate inferiores, sed Oues quoque Matres nimirum quæ Agnis ipsis præsunt (ex vtrisque enim constat Grex) intra fidei & Charitatis septa excepit.

Pasce, illi dicit, oues meas, & ne vniuersæ iurisdictio-

nis summam potestatem ad vnius Vrbis diœcesim, angustis circumscriptam finibus cõtrahere impius audeas, Audi Bernardum, *Quas illius, vel illius populos Ciuitatis, aut Religionis, aut certi Regni, oues meas inquit, cui non planum non designasse aliquas, sed assignasse omnes, nihil excipitur, vbi distinguitur nihil*, &c. Eiq; Patres omnes assentiuntur, quorum ex Græcis quinquaginta quinque, & ex Latinis octuaginta octo congessit Coccius. D. consid lib. 2. cap. 9. Thesaur p.p. lib. 7. cap. 4.

Apostolos igitur supremæ huic Petri ditioni subiecisse ambigere nemo poterit, quod hac vniuersitate ipsos quoq; Dominus complexus sit, vt è suo grege dicantur, sicuti enim cum Augustino dicam, *In Saluatore omnes erant causæ Magisterij, ita & post Saluatorem, vt in Petro omnes continerentur, ipsum constituit Caput eorum vt Pastor esset Dominici gregis*, &c. *Non dico*, pergit Bernardus, *Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolute & indiscretè totæ commissæ sunt oues*, &c. Quod sane verbis illis apertissime explicauit cum Petro respondenti, tu scis Domine quia amo te, pasce Agnos meos, pasce Agnos meos, Oues meas pasce, continuò edixit, siquidem eandem inter Agnos & Oues constituit differentiam, quam innuit Lucæ 10. vbi designatis septuaginta duobus discipulis mittens illos ad Euangelium suum gentes edocendas, Ecce, inquit, Ego mitto vos sicut Agnos inter Lupos, & Matthei. x. cum Apostolis ipsis munus prædicandi iniungit, Ecce ait, vos mitto, sicut oues in medio Luporum, vides itaque discipulos proprio Christi ore Agnos, Apostolos verò Oues appellari. Q. 77 vtriusque testam. De consid lib. 2. cap. 9.

Cum ergo Christus suorum fidelium Cœtum, veluti vnius corporis membra, in vnum sacrosanctæ Ecclesiæ

Ouile gregis ad inſtar coëgiſſet, ipſumque aduerſus Tartareæ poteſtatis conatus, ad Mundi ſeneſcentis exitium vſque, hîc militaturum relinquere ſtatuiſſet, eadem ſapientia, qua attingit à fine ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter, optimè iam ab æterno cognouerat genus aliquod regiminis in ipſa Eccleſia, conſtituendum eſſe, quo moderata, eamdem fidei & ſpiritus vnitatem, vinculo pacis ſeruaret, corpus namque abſque capite, & grex ſine Paſtore conſiſtere nequit, idque vnum eſſe oportet, ſiquidem non bene ſuccedit multitudo imperantium in vno Regno, Sol vnus eſt, nihilq; ſine eo pulchrum in terra, qui ſi repentè deficiat, omnia videas emori, & deficere, quæ prius viguerant, at ſi duos Soles in Orbem induceres, nimio ardore omnia conflagrarent; monſtrum eſt, non corpus, cui plura præſunt Capita, & plurium æqualis poteſtas Imperium facile diſtrahit, quamobrem, & ſapientiſſimus Deus, vt cunctis proſpiceret futuris Eccleſiæ neceſſitatibus, vnum ipſi Petrum, vice ſua Caput & moderatorem conſtituit; abſurdum itaque foret exiſtimare, impium verò aſſerere, quod huic myſtico, & viſibili corpori ea lege viſibile Caput præfecerit, vt eo ſublato diſſolueretur, ſicuti obtruncato capite corpus humanum diſſolui, & corrumpi neceſſe eſt, adeo quod Grex perpetuo deſtitutus, nullum amplius Ducem, aut Paſtorem ſibi præſto cernerent, à quo moderari, doceri, paſci, & tueri deberent, & ad quem vbi neceſſitate vrgerentur, poſſent tutò confugere, paruulique peterent panem, & qui frangeret eis nullus reperiretur, ac ſi de ipſis infauſtum illud vaticinium eſſet, Percutiam Paſto-

rem, & dispergentur oues gregis, ipse namque prouidentiæ suæ lance, omnia pensitat, & quæ nobis futura sunt vno intuitu præsentia cernit, prior amauit, & posterior deserit, diuinam in Ecclesia Monarchiam cum ipsa ad extremum vsque diem, in successoribus Petri, perduraturam instituit, eiusdem Christi verba sunt, quod si non credis, verbis, & rebus ipsis, & operibus crede, fac periculum, & vera comperies, perpetua successione Pontificum, à Petro ad Paulum V. vsq; nunquam obtruncata; *Numera tu mihi Protestantium tuorum in Ecclesia Anglicana* (cum Augustino te alloquor) *Sacerdotes, vel ab ipsa sede Petri, & in ordine illo Patrum, quis cui successerit.* &c. Incipe ab illo Henrico, qui furijs impudicissimæ libidinis actus primus in ea primatum sibi vindicauit, perge ad fæminam, vt fabula illa Papissæ, quam falsò in nos commenti estis, veriùs de vobis narretur, & ab ea ad Puerum: at non te pudet illam deseruisse Ecclesiam, in qua successio Sacerdotum, ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendas oues suas Dominus commendauit, vsque ad præsentem Episcopatum, si Augustino credis te retinere debebat.

Chrysost. Homil. cũ de expulsione eius ageret.

In psalm. contr. part. Donat.

Cont. epist. fũd cap. 4.

At videas quanta vis sit veritatis, hoc idem fateri sunt coacti etiam maximi illi Nouatorum Anteambulones audi Ioannem Vuicleuum, *Suppono iterum quod Romanus Pontifex summus Christi Vicarius in terris sit* &c. Ioannem de Bezimbra Vssitam. *Profiteor fideli cordi & ore, quia omni voluntate, & desiderio sum in spe, & esse cupio in re, ex integro inuiolabiliter, & inseparabiliter membrum S. Matris Ecclesiæ, Catholicæ, vniuersalis, & Romanæ, per totum orbem diffusæ, in Apostolicis sedibus à beato Petro Apostolorum Principe fundatæ, & vsque modo continuatæ.* &c.

Epist. ad Vrban. VI.

In profess. fidei.

Nec Lutherus reticuit, qui ad Leonem. X. scripsit, *Quare Beatissime Pater, prostratum me pedibus Beatitudinis tuæ offero, cum omnibus, quæ sum, & habeo, viuifica, occide, voca, reuoca, approba, reproba vocem tuam, vocem Christi in te præsidentis & loquentis agnoscam*, rursus.

In prioribus resolut. priorum proposit.

Primum, quod me mouet, Romanum Pontificem esse, alijs omnibus, quos saltem nouerim Pontifices, se gerere superiorem, est voluntas Dei, quam in ipso facto videmus, neque enim sine voluntate Dei, in hanc Monarchiam venire vnquam potuisset Romanus Pontifex, at voluntas Dei, quo quomodo fuerit nota, cum reuerentia suscipienda est, ideoque non licet temere Rom. Pontifici in suo Primatu resistere. Hęc autem ratio tanta est, vt etiam si nulla causa esset, hęc tamen satis sit, ad compescēdam temeritatē, resistentium, idemq; repetit.

In resolut aliar. proposit.

In declarata. denuo aliorum Articul.

Et Martinus Bucerus, *Ingenue confitemur, apud veteris Ecclesiæ Patres, Rom. Ecclesiam præ cæteris Primatum obtinuisse, vt quæ Cathedrā D. Petri habeat, cuiusque Episcopi successores, Petri fere semper habiti sunt.*

In præparatione ad Concilium.

Erasmus quoq; *quemadmodum expedit ad arcenda schismata, vnum esse R. Pontificem, qui præsideat Ecclesijs omnibus, ita eadem ratione expedit, vt multæ Ciuitates vni pareant Episcopo*, Idem, *tot scriptis tribuo Rom. Pontifici Ecclesiæ Primatum, frementibus cunctis qui Rom. Pontifici mala volunt*, tuo nunc gladio te iugula.

De ratione concion.

in spongia contra Hutter.

Assertio igitur huius capitis hæretica est, quæ Primatum, non à Christo, sed ab Apostolis Petro concessum, & Apostolos iurisdictione ordinaria æquales, adeoque Episcopos omnes Romano Pontifici potestate pares asserit.

in comment. epist. Hier. ad Damas. & in resp. ad exhorta. Alb. Pij. & in com. ad Arnob. in Psalt.

Et quæcumque in ea adducuntur, perperàm, in alium sensum, vel falsò recensentur. Expunctio

CAP. SECVNDI
EXPVNCTIO.

N. APOSTOLOS æqualiter institutos esse, atque inter Episcopos eorum successores, nullam præcedentiam dari posse, iam apparet. Mendacium.

EST hæresis omnibus Sectarijs communis, atque hoc argumento vtitur Cytreus, quem refellit C. Bellarm. d. Rom. Pontif. lib. 3 cap. 23. error. 12. Et impiè mentitur contra expressa Euangelij verba. Cytreus.

N. Matth. cap. 16. & 18. Ioann. 21. dum inquit, Romanus Pontifex, nullo expresso iure, præeminentiam super alios, ostendere hucusque poterit. Mendacium.

AT mendacijs, quę hausit ex impijs Caluini, Lutheri, & Illirici libris, confutare forsan poterit, tot tantorùmque Patrum sententias, qui Romani Pontificis Primatum, disertis probant verbis, quorum ex Græcis & Latinis innumeros recenset Coccius p. p. Thesaur. lib. 7. art. 6. 7. & alios refert C. Bellar. d. Rom. Pontific. lib. p. cap. 10. ad 26.

Verùm huius peruicaciæ reuincat errorem Ioannes

K

Gerſon, vir ſane haud adeò propenſus in Romanos Pontifices, Iudicem ipſum aduoco, eius itaque audiat ſententiam, d. ſtat. Eccleſ. conſider.p. *Status Papalis*, inquit, *inſtitutus eſt à Chriſto ſupernaturaliter, & immediatè, tanquam Primatum habens Monarchicum, & regalem in Eccleſiæ Hierarchia, ſecundum quem ſtatum vnicum, & ſupremum, Eccleſia militans dicitur vna ſub Chriſto, quem ſtatum, quiſquis impugnare vel diminuere, vel alicui Eccleſiaſtico ſtatui particulari coæquare præſumit, ſi in hoc pertinaciter faciat, Hæreticus eſt, Schiſmaticus, impius, atque ſacrilegus; cadit enim in hæreſim toties expreſſè damnatam, à principio totius Eccleſiæ, vſque hodie, tam per inſtitutionem Chriſti, de Primatu Petri, ſuper alios Apoſtolos, quàm per traditionem totius Eccleſiæ in ſacris eloquijs ſuis, & generalibus Concilijs* &c. *non eſt licitum ſcienter impedire quo minus ſit vnus talis ſupremus Pontifex in Eccleſia, in quo ſit Eccleſiæ poteſtatis plenitudo, & quod non ſint plures, in quibus tanquam Eccleſiaſticum regimen, deſinere poſſet eſſe Monarchicum, & in aliam politiæ ſpeciem, vt in Ariſtocraticam, aut Democraticam verteretur, quamuis Papatus has politiarum ſpecies non excludat, ſed aſſumat quemadmodum de ſacro Dominorum Cardinalium Collegio, & Generali Concilio videre eſt.*

Perperã. N. Sed ex ordinationibus Apoſtolorum contrarium aſtrui poſſe reſpondet, qui Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis præeminentiam quandam dederunt, quæ Papæ data non apparet, ſed negatiua probatur, vbi in ſcriptis non legitur, quod deſideratur. Clemens epiſt.p. ad Iacobum hoc probat, *In illis Ciuitatibus, in quibus olim apud Ethnicos, primi flamines eorum atque primi legis Doctores erant, Epiſcoporum Primates poni, vel Pa-*

Contra propriam ſententiam.

triarchas, *B. Petrus praecepit, qui reliquorum Episcoporum causas, & maiora quoties necesse foret, negocia in fide agitarent* &c. & paulo post, *In illis autem Ciuitatibus, in quibus dudum apud praedictos, erant Archiflamines, quos tamen minores tenebant, quam memoratos Primates, Archiepiscopos institui praecepit*, & infra, *in singulis verò reliquis Ciuitatibus, singulos, & non binos, vel ternos, aut plures Episcopos constitui praecepit, qui non Primatuum, aut Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum nomine, quia Matres ciuitates tenent, sed Episcoporum tantum vocabulo potirentur; quod totum in iure canon. positum est in cap. in illis dist. 80.*

At hæc ipsa epistola respondeat, B. Petrus præcepit hæc omnia, ergo Petri iussu gesta sunt, non Apostoli propria authoritate fecerunt.

N. Anacl. epist. 2. ad Episcop. Italiæ, *Leges diuinae, & Ecclesiasticae in Ciuitatibus Patriarchas, & Episcopos poni statuerunt.*

Epistolæ huius verba aliter se habent videlicet, *Ipsisque Ciuitatibus Patriarchas, vel Primates, qui vnam formam tenent, licet diuersa sint nomina, leges diuinae, & Ecclesiae poni, & esse iusserunt, ad quos Episcopi, si necesse fuerit, confugerent, eosque apellarent* & infra. Perperã.

N. *Instituente Domino formam ordinandi Episcopos Apostoli tradiderunt.* Falso.

Verba hæc in illa epistola, reperire nesciui, sed tantantùm legi in vers. porro, *Idcirco instituente Domino, fieri videtur, ne aliquid contra fidem Ecclesiae vnius, tyrannica authoritate moliretur*, vide vt pro libito detrahunt & addunt neque tamen ad rem, excæcat eos malitia eorum.

Falso. N. Epist. 3. eiusdem Anacl. *Apostoli statuerunt quis eorum primus & potior esset.*

At tibi aliter legitur, *Nam & inter Beatos Apostolos*, inquit, *quaedam fuit discretio, & licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino est concessum, & ipsi inter se idipsum voluerunt, vt reliquis omnibus praeesset* &c. Illud verbum voluerunt non infert consensum instituentis, sed optemperantis, approbantis, & agnoscentis dumtaxat.

Falso & Perperã. N. Ex epist. 2. Calist. 1. *Primates, Metropolitani, & Episcopi, nihil extra eorum prouincias, & Diaeceses agant, nec ordinent, nec iudicent, vt ab Apostolis, & Patribus statutum fuit.*

NOn reperi hæc verba in dicta epist. legi dumtaxat, *Nullus autem Primas, vel Metropolitanus Diaecesani Ecclesiam, vel Parrochiam, aut aliquem de eius Parrochia, præsumat ex communicare, vel iudicare, aut aliquid agere, absque eius consilio, vel iudicio, sed hoc obseruet, quod ab Apostolis, ac Patribus, & praedecessoribus nostris est statutum, & à nobis confirmatum.*

Dolo malo & Perperã. N. Concilio, inquit, Antiocheno cap. 13. 19. & 21. Sancitum est, ne Episcopi ab vna, in aliam transeant Diæcesim, & ne in aliena Diæcesi Clericos ordinent, absque licentia Ordinarij.

Licet Canonum istorum decreta nullatenus Pontificem attingant, qui Episcopus sanè & si sit, cæteris Coepiscopis, ordine æqualis, iurisdictione tamen omnes præcellit, C. Bellar. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 27. quamobrem communi Episcoporum lege complecti non potest, haud tamen prętereundum est quod bonus vir reticuit huiusmodi Concilium ab Ecclesia non reci-

pi inter Synodos legitimas, quod à Iulio Pontifice improbatum fuerit, C.Bellar. d. concil. lib. p.cap. 6. C. Baron. tom. 3. anno 341.

N. Citat insuper extrauagan. Ioann. 22. aduersus Marsilium de Padua, verba hæc, *Beatus Petrus post ascensionem attendens, quod aucto Grege, solus custodiæ Gregis salubriter prouidere non poterat, gradus Patriarcharum, Primatuum, Archiepiscoporum, authoritate Christi instituit atque distinxit.* Perperam. & contra propriam sententiam.

EAdem verba telum reiciant, quæ Apostolos à Petro Episcopos institutos, atque in partem solicitudinis vocatos probant.

N. Concil. Lateranens. sub Leone x. sess. 10. *Post Christi ascensionem, Apostoli per singulas Vrbes, atque Diaceses, Episcopis distribuerunt, in partem solicitudinis, vocando & onera gradatim distribuendo, per Patriarchas, & Primates* &c. Mutilat.

SVnt verba cõstitutionis de exemptionibus, sed mutilata quidem, hæc enim deficiunt &c. *Episcopos distribuerunt, sicut S. Romana Ecclesia per Orbem constituit, eosdem Episcopos in partem solicitudinis vocando, onera gradatim distribuendo, per Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos* &c. & infra &c. *Ac sacris Canonibus fuerit diffinitum per eos, pro morum correctione* &c. *fieri debere Concilium prouincialem, ac Synodum Episcopalem, Nos* &c. *eisdem Patriarchis Primatibus* &c. *districte iniungimus* &c. *Concilia & Synodos huiusmodi fieri mãdãtes* &c. vide igitur vt Episcopos constituere, ad solum Rom. Pontificem pertineta.

N. Aniceti ex epist. ad Episcopos Galliæ, *Nulli Archiepiscopi, Primates vocentur, nisi illi qui primas tenent Ciuitates, quorum Episcopos Apostoli, & successores Apostolorum regulariter Patriarchas, & Primates esse constituerunt.* Perperã.

Nulli profecto dubium est, Apostolos quam plura statuisse ad Episcoporum ordinationem, prout. C. Baron. explicat tom p. anno. 44. sed Petrus eorum fuit Caput, & Princeps, adeò quod in ipso Petro omnes Apostoli considerabantur, Augus. q. 75. nou. & veter. testam: *Pro Petro*, inquit, *rogat, & pro Jacobo, & Joanne non rogat, vt cæteros taceam; Manifestum est in Petro omnes contineri, rogans enim pro Petro, pro omnibus rogasse dignoscitur, semper enim in præposito Populus, aut corripitur, aut laudatur*, &c.

Luther. Calui. Illyr. & Mandeburgen. sed perperam, & subdole.

N. Concilij Aphricani cap. 6. etiam à Luthero in lib. d. potest. Papæ, ab Illyrico in lib. d. histor. Conciliorum, à Caluino lib. 4. inst. cap. 7. § 3. & à Mandeburg. Centur. 5. cap. 5. col. 868. citatur ijsdem verbis, quæ hic recensentur videlicet, *Primæ sedis Episcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel summus Sacerdos, aut aliquid huiusmodi, sed tantùm primæ sedis Episcopus, Vniuersalis autem nec etiam Rom. Pontifex appelletur.*

EQuidem neque in vetustissima illa collectione, quæ Canones Apostolorum, & veterum Conciliorum constitutiones, inscribitur, quarum duo vidi exemplaria, eademque antiquissimæ impressionis. Neque apud Iuonem. p. 5. cap. 157. aut Bruchardum lib. p. cap. 3. vbi idem recensetur Canon, verba ista reperiuntur, *Vniuersalis autem nec etiam Romanus Pontifex apelletur*, sed neque in canonibus eiusdem Concilij græcè redditis extant, Imò & in Concilio Carthagin. 3. à quo canon idem est innouatus, ordine sextus, ijsdem legitur conceptus verbis, sicuti in Africano legitur, absque illismet, à Gratiano in fine canon: primæ sedis dist. 99. relatis;

imo ipſe Caluinus loco citato abſque verbis hiſce canonem. 26. Concilij Carthagin. adducit, quamobrem à Gratiano addita neceſſum eſt dicere, & ſanè quicunque veri amans, æquus Iudex, ea perpenderit, nullam habere cum præcedentibus connexionem comperiet, & quodnam ius habebat Eccleſia Africana condendi leges de Romanis Pontificibus, qui legem ipſi præſcribere conſueuerunt? vide apud C.Baron. anno ſupradicto, Syricij Papæ epiſt. qua Africanis Epiſcopis Romani Concilij decreta comminatione anathematis, ſeruari præcipit, vide epiſt. eiuſd. Concilij Africani, ad Cœleſtinum Pontificem, vt cognoſcas an hæc ſtatuere præſumpſiſſent, nec ne.

Quare autem Primæ ſedis Epiſcopum, & ſummũ apellari ſacerdotem, aut Principẽ ſacerdotum, eo canone inter dictum ſit ea fuit ratio id ſtatuendi, quod in Aphricana Eccleſia pernicioſa inoluerat cõſuetudo, vt ſuperbos huiuſmodi titulos Epiſcopi omnes, pro libito vſurparẽt, Auguſt. lib. p. quęſt. ex vtroque teſtam. q. x. vnde inanis ambitio irrepſerat, hinc Theodorus in Concil. Carthaginen. can. 43. prohibita ſunt hæc omnia, inquit, *Ad tollendum arrogantiam.*

Non igitur Concilij Aphricani canon adducendus erat, niſi ex eodem Concilio deſumptus, neque tantum Gratiano tribuere debuit, vt verba ipſius nomine Concilij citaret, nullius igitur roboris ſunt, quæ de Romano Pontifice retulit, quia nulla eſt ei hæc addendi facultas, qua de re in 4. & 8. cap. latius erit agendum.

Quod ſi genuina verba illius canonis eſſe conceſſero, fruſtatoria quidem, & ſuperuacanea ipſe ſtatim repo-

nam poteſtatis defectu, eiuſdem Concilij quod vti Prouinciale ſua ditione Prouinciam egredi non poterat.

De Africæ itaque dumtaxat Epiſcopis canonē prædictum ſimpliciter loqui, merito dixit C. Bellarm. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 31. Rom. autem Pontifici Principatum Sacerdotij ſemper tribuit antiquitas, teſtes ſunt Valentinianus, & Theodoſius Imperatotes, eorum epiſt. in princ. Concil. Calcedon. & S. Proſper. lib. 2. d. vocatione gentium cap. 6. vt Africanum addam.

Mutilata. & in aliū. ſenſenſū. N. Pelag. epiſt. p. ad Epiſcopos, qui illicita vocatione Ioann. Conſtant. Epiſcop. ad Synodos conuenerant, *Nullus Patriarcharum vniuerſalis vocabulo vnquam vtatur, quia ſi vnus Patriarcha vniuerſalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur.*

AT vulgata editio, *Nullus enim Patriarcharum, hoc tam profano vocabulo vnquam vtatur, quia ſummus Patriarcha vniuerſalis dicitur* &c.

Verùm & præcedentia reticuit, quæ rem clarius explicant videlicet, *Vniuerſalitatis quoque nomen, quod ſibi illicite vſurpauit, nolite attendere* &c. Item quæ ſequuntur, *State fortes, ſtate ſecuri; ſcripta quæ vniuerſalis nomine falſitate condemnata ſunt, nec dare vnquam, nec accipere præſumatis* &c. *Nec vnquam Rom. ſedes, quæ inſtituente Domino caput eſt omnium Eccleſiarum priuilegijs ſuis vſquam careat, aut expoliata ſit* &c. ex eadem ergo epiſtola Antidotus, vnde venenum propinat.

N. Gregor. lib. 7. epiſt. 30. ad Eulogium, *Ecce in præfatione epiſtolæ, quam ad me ipſum qui prohibui direxiſtis, ſuperbæ apellationis verbum vniuerſalem me Papam dicentes, imprimere curaſtis* &c. *quod peto vltra ſanctitas veſtra non faciat,* In alium ſenſum Caluinus etiam.

quia

quia vobis subtrahitur, quod alteri plus quam ratio exigit præbetur, &c. *si me vniuersalem* Papam *vestra sanctitas dicit, negat se hoc esse quod me fatetur vniuersum.*

Caluinus lib. 4. instit. cap. 7. §. 4. eadem Gregorij verba impingit, sed vltra quam satis, optimè responderunt; C. Bellarm. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 31. & C. Baron. tom. 8. anno 595. de quibus homuncio nihil prorsus, eorum igitur explicationibus non suum in sensum verba hæc Gregorij vsurpata fuisse necessariò sequitur.

Et vide Concilia, quæ ipse. C. Bellarm. ibidem citat de nominibus Rom. Pontific; quibus Primatum ipsius manifestissimè comprobatur, quæ licet Iunius, Sutiliuius, & alij recentiores Protestantes, cauillare conentur, doctissimus tamen Gretl. in defens. eiusd. cap. ab eorum nugis, & imposturis, egregiè vindicat.

Sed Gregorius nomen vniuersalis Episcopi dumtaxat, recusare videtur ad inuidiam effugiendam, & fastum Ioannis Patriarchę Cōstantinopolitani suæ humilitatis exēplo comprimendū, quod ipse à Pelagio, & ab eodem Gregorio repressus numquam resipuerat, vt epistolis suis 28. ad Cyriacum 30. ad Mauritium lib. 6. & 7. ad Eusebium & 30. ad Eulogium lib. 7. constat, re autem vera, se talem semper profitetur & potissimùm epist. 42. lib. XI. vbi Apostolicam sedem fidei caput appellat, quoniam fides vinculum est, quo Cœtus fidelium cohæret, atque summi & vniuersæ Ecclesiæ Moderatoris potestate vsus fuit epist. 36. & 38. lib. 7. in Ioannem, & Ananiam, damnando & dissoluendo Concilium, ab eis illegitimè coactum, apertius autem rem omnem ex-

plicat epiſt. 33. ad Mauritium lib. 7. inquiens, *Cunctis Euangelium ſcientibus liquet, quod voce Dominica ſancto, & omnium Apoſtolorum Petro Principi Apoſtolo, totius Eccleſiæ cura commiſſa eſt*, &c. Item, *Cura ei, & Principatus committitur, tamen vniuerſalis Apoſtolus non vocatur*, habes ergo prout eruditiſſime animaduertit. C. Bellarm. loco citato, Gregorij ſenſum, qui non Primatum in vniuerſam Eccleſiam, ſed vniuerſalis Epiſcopi nomen, eam ob cauſam renuit, ne iuri, & dignitati deroget aliorum, Antiſtium, quorum ſe caput agnoſcit Ordine igitur Papa, non ſecus ac cæteri Epiſcopi, Epiſcopus pariter eſt, non ergo vniuerſalis Epiſcopus, Iuriſdictione autem, quia non vni tantùm Eccleſiæ, prout ſinguli Epiſcopi præficiuntur, ſed cunctis præeſt. Eccleſijs, vniuerſalis dicitur Paſtor, veluti omnium maximus. At concedamus, quod Aduerſarij volunt; quis vnquam cordatus dixerit, modeſtiam Gregorij præiudicium ſucceſſoribus intuliſſe, quibus, diuino Iure, Epiſcopi omnes ſubiacent? factum vnius alteri obeſſe non debet, neque Rectoris geſta in Eccleſiæ detrimentum recidunt.

Falſo. N. Denique Pontifices, inquit, immediatos Vicarios vocari volunt, at Epiſtolæ in Bibliotheca Vaticana extantes, in antiquiſſimis libris, nullo alio titulo, quam ad Romanos Pontifices inſcriptæ leguntur.

Falſo. N. Ideo Martinus. V. in Bulla Concilij Conſtantien. contra articulos Vuicleph. Ioannis Hus, & Hieronymi de Praga, condemnans illum articulum, non eſſe de neceſſitate ſalutis credere Romanam Eccleſiam eſſe ſuperiorem inter alias, declarat erroneum, ſi per Romanam intelligatur vniuerſalis, quamobrem Romana Eccleſia vniuerſalis non eſt, neque alijs ſuperior.

PRimum esse falsum editio Epistolarum vulgata, ad Pontifices scriptas apertissime demonstrat, quoniam meritis illis sunt inscriptæ titulis, sanctissimi, Beatissimi, summi sacerdotis, Patris vniuersalis, similibusque alijs quæ ex libris Vaticanæ Bibliothecæ non solum transsumptæ, sed pluries cum eis collatæ sunt; exhibeat ergo vetustissimos illos Codices necesse est, ex mendaciorum officina sui capitis depromens.

Ipsa verò Martini Bulla, mendacissimi Caluinistæ impudentiam retundat, *Error est*, inquit, *si per Romanam Ecclesiam intelligat vniuersalem Ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negare Primatum summi Pontificis, super alias Ecclesias particulares.*

At Primatum Petri modo non negat, sed vbi veritati compellitur dare manus, latibulum aliud quærit, inquit enim Petrũ non à Christo, verùm à cæteris Apostolis prælatum esse, & quamuis hæc ineptissima assertio expressis ipsius Euangelij verbis, Patrum Græcorum, Latinorumque atque etiam Canonistarum communi sententiæ, & Conciliorum decretis omnino aduersetur, non tamen vsque adeo cohibetur, quin impudentissimum mendacium, mendacijs comprobare conetur.

N. Ex Anicet. scilicet Epist; in *Nouo testamento, post Christum Dominum, à Petro sacerdotalis cæpit ordo, quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia Christi datus est, dicente Domino ad eum, Tu es inquit, Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*, &c. *Et tibi dabo Claues Regni Cœlorum. Hic ergo ligandi, atque soluendi potestatem accepit à Domino, primusque ad fidem Populum virtute suæ prædicationis adduxit, cæteri verò Apostolicum eodem pari consortio honorem, &* Contra propriam sententiam.

potestatem acceperunt, ipsumque Principem eorum esse voluerunt.

AT quis non videt quod si à Petro, post Christum, ordo Sacerdotalis exordium sumpsit, ipse vtique est Caput, fons, & radix, vnde cæteri Sacerdotes in ipso sunt, veluti membra, rami, & riuuli, Cyprian. d. vnit. Ecclef. & si ipsi primò in Ecclesia Pontificatus datus est à Christo, qui propterea eidem dixit, tu es Petrus, &c. Et tibi dabo Claues. &c. Nonne sequitur, quod verba illa, ipsumque Principem eorum esse voluerunt, quod Apostoli Petrum sibi Principem non adsciuerint, verùm iam à Domino electum, Principem agnouerint, eique dumtaxat parendo se se subiecerint, quod sane apertissime explicauit idem Anacl. epist. 3. inquiens, *Et licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino est concessum, & ipsi inter se idipsum voluerunt, vt reliquis omnibus præesset*, & supra, *Hæc verò Sacrosancta Romana, & Apostolica Ecclesia, non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Saluatore nostro Primatum obtinuit, & eminentiam potestatis super vniuersas Ecclesias, ac totum Christiani populi Gregem assecuta est, sic vt ipse Beato Petro Apostolo dixit, Tu es Petrus*, &c. vide etiam. C. Bellar. ad hoc lib. 2. d. potest. Papæ cap. 17.

Perperã. N. Sed argumẽtatur quod Romanus Pontifex, vti Petri successor, Primatum hunc sibi vindicare non possit super alios Episcopos, quamuis Petri successor in Episcopatu sit, quoniam Episcopus Antiochenus, qui in ea Patriarchali sede Petro succedit, eundem Primatum identidem sibi arrogare posset.

EOdem vtitur argumento Nylus Thessalonicens. in suo tract. d. Prim. Papæ, ab Illyrico promulgato, dum eadem ratione idem dicit de Episcopo Ephesino, & alijs, qui in Episcopatibus sedent, quibus olim præfuerunt Apostoli. Nylus.

His omnibus tam perspicuè atque egregiè respondet. C. Bellarm. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 31. quod Aduersarius animaduertēs nullum esse amplius curriculum, Hæretico more argumenta Nyli vt propria attulit, responsiones verò illustrissimi Cardinalis consultò præterijt, addam tamen, sicuti Episcopus qui ab vna, ad aliam sedē transfertur, nō amplius primę sedis, sed eius, cui nouissime præest, Episcopus dicitur; quamobrē, qui ei succedit, Episcopo, cui fuerat collata sedes ab illo dimissa, non quidem Episcopi iam translati successor dici poterit, sed nouissimi in ea decedentis, itidem Patriarchę Antiocheni successores Petri in illa Ecclesia haud quidem sunt, sed eius cui primò eam Petrus contulit, successio igitur ab illa deducenda est sede, quam habuit postremam, & in qua Cathedram sui Primatus erexit, & moriens tandem reliquit, hanc autem esse Romanam, Patres omnes, historici cuncti, Græci Latinique asserunt, Ireneus lib. 3. cap. 3. *Maxima, & antiquissima omnibus cognita à gloriosissimis duobus Apostolis Petro, & Paulo Romæ fundata est, & constituta Ecclesia*, Euseb. in Chron. *Petrus* &c. *cum primum Antiochenam fundasset Ecclesiam, Romam proficiscitur vbi Euangelium prædicans viginti quinque annis, eiusdem vrbis Episcopus perseuerat*, Cyprian. lib 4. epist. 2. *Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei, & Christi eius iudicio, de Clericorum penè omnium testimonio* &c. *cum*

nemo ante se factus esset, cum Fabiani locus, id est cum locus Petri, & gradus Cathedræ sacerdotalis vacaret &c.

Sed cuius Cathedræ, eundem audi d. vnit Eccles. *Qui Cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia deserit, in Ecclesia esse non confidat*, *idem* lib. 1. epist. 3. Hieronymus cap. 2. epist. ad Galat. *Cum venisset Petrus Antiochiam primum Episcopum Antiochenæ Ecclesiæ Petrum fuisse accepimus, & Romam deinde translatum.* Idem ad cap 52. Esai. & de viris. illustris. cap. 1. August. contra litteras Petilian. lib. 2. cap. 51. contra Pelagium lib. 1. cap. 4. epist. 165. & alibi: at quid immoror, Græcos quadraginta, & sex, Latinos verò octuaginta, & quatuor refert Coccius par p. Thesaur. lib. 7. art. 5. quod & illustrissimus Card. Bellar. rationibus, & authoritatibus aduersus Nugatores hosce egregiè comprobauit, d. Rom. Pontific. lib. 2.

At superius, aduersus Nylum, in p. cap. animaduersione probatum est, Apostolorum ius potestatemque omnem, non ordinariam sed delegatam fuisse; non ergo eorum morte quantacunque fuerit, ad successores transire potuit, sed ad vnum Romanum Pontificem, qui Christi delegantis gerit apud nos vices, redacta fuit, ineptum igitur est argumentum; Præterea in hoc eodem cap. Author vult, Apostolos vnanimi consensu, Petrum sibi Principem constituisse, quod igitur ius omne Primatus abdicauerint, si quod habuissent ac in Petrum transtulerint necessum est dicere.

Nemo autem plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habuerit, ergo neque his, qui in Episcopatibus eorum suffecti sunt Primatus vllus iure competit.

Addit denuò argumentum ex libris mutuatum Illiri-

ci contr. Primat. Papæ, & Caluin.inst. lib. 4. cap.7. §. p. Luther Caluin Illiric.
Luther d. potest. Papæ quod Primatus iste, Patriarchæ Hierosolymitano potius debeatur, quia ibidē Christus Crucifixus est, & Petrus quatuor annis ab excessu Domini in eadem cōmoratus est vrbe, quam ob causā eius Patriarchio Primatum à Cōcilio Niceno tributum dicit. Falso.

Respondet verò luculentissimè quidem C. Bellarm. d.Rom. Pont.lib.p. cap. 24. & 26. & vtrobique Gretser. contra Sibrandum, Sutiliuium, Danneum, & alios Protestantes.

Et re vera, Concilium Nissenum nihil prorsus de hoc, Nam can. 6. hæc dumtaxat *Quia mos antiquus obtinuit, & vetusta raditio, vt Æliæ id est Hyerosolymæ, Episcopo honor deferatur, habeat consequenter honorem, manente tamen Metropolitanæ Ciuitatis propria dignitate*, Imo can. 6. Patriarchæ Alexandriæ totius Libiæ, Ægypti, & Pentapolis præfecturam tribuit, ergo & Episcopum Hierosolymæ ipsi subicit, & quoniam Nouatores supradicti ex hoc canone aduersus Rom. Pontificis Primatum insurgunt, habes illum in Concil. Chalcedon. relatum act. 16 cuius C. Bellar. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 13. Germanum sēsum perspicuè sane explicauit, quem ibi Gretser. in defens. à recentioribus Sectarijs egregiè tuetur.

Sed prætereundum non erit, quod Abbas Romanus, quem vixisse dicit Trithem. d. viris illustribus, anno 550. ita ex Græco vertit, *Ecclesia Romana semper habuit Primatum, tenent autem & Ægypti, Libia, & Pentapolis, ita vt Episcopus Alexandrinus horum omnium habeat potestatem, quoniam & Rom. Episcopo hæc est consuetudo, similiter autem, & qui in Antiochia constitutus est, & in cæteris prouincijs pri-*

uilegia Ecclesiarum salua sint, refert ex codice Vedasti Arrebatensis, cōscripto ante annos octingentos, Scholiast. ad Cyprian. d. vnit. Eccles. in verb. hoc erant vtique cæteri Apostoli; & meminit. C. Bellar. loco supracitato.

Quamobrem: C. Baron. tom. p. anno. 39. n. 11. ex S. Hieronymo, epist. 61. non Hierosolymæ Ecclesiam, sed Cæsareæ Maritimæ Metropolim Palestinæ institutam fuisse probat, quia nimirum à Romanis sedes Metropolitana Præsidis, illius Prouinciæ ibidem collocata fuerat? Vnde Leo Papa epist. 62. Iuuenali Episcopo Hierosolimytano, qui Primatum Palæstinæ sibi arrogans, Episcopos fere omnes Concilij Ephesini in suam perduxerat sententiam, obstitisse narrat, ne Episcopo Cæsareæ præiudicium inferri pateretur.

Et quoquo pacto sese res habeat, canonem prædictum de Romanæ sedis Primatu, nihil prorsus sanxisse, clarissime demonstrat Nicol. 1. epist. sua 8. ad Michaëlem Imperatorem vers. *Priuilegia inquam istius sedis* &c. Item ibi, *Proinde animaduertendum est.* &c.

Inuehit nunc in S. S. Bonauenturam, Thomam, & canon. istos qui Papæ Primatum asserunt, quorum opi- Perperā. nionem ab omnibus alijs dicit interpretari, in comparatione ad alios Christianos fideles, vel ad alias Ecclesias sibi subditas, non autem in ordine ad totam vniuersalem Ecclesiam.

Sed quid hoc sibi velit, neque satis percepi, quoniam si Papa habet Primatum in comparatione ad alios Christianos, ergo est Caput totius Populi Christiani, at ex his tantummodo Ecclesia constat, cum sit fidelium con-

congregatio, non iustorum, vt Hæretici dicunt, ergo Papa est caput Ecclesiæ.

Præterea aut Canonistarum suorum interpretatio de omnibus Christianorum Ecclesijs simpliciter explicanda est, Schismaticorum conuenticulas excipio, quia non Ecclesiæ, sed Sathanæ sunt Synagogæ, & cum ex eis, vt inquit Cyprian. d. vnit. Eccl. toto Orbe diffusis, veluti ex tot membris, vna constet Catholica Ecclesia, cuius solus Papa est visibile caput, nam & super hanc petram fundatam esse, ipsius Christi verba testantur Matth. cap. 16. & Petro idem dixit, pasce Agnos, pasce Oues meas, cuius vnum est ouile, vnusque grex, vnus ergo est Pastor, quod in 2. parte in Animaduersione ad p. M. Antonij librum probaturi sumus, & nos quoque assentimur, quia & summo Sacerdoti in singulas Ecclesias, in singulosque Episcopos potestatem supremam esse asserimus.

Aut in sententiam reincidit quorundam Parisiensium, in qua nunc recentiores quoque Græci etiam esse videntur, de qua ad quartum Marci Antonij librum c. 1. agemus.

Et quidem haud satis rem hanc percipio, siquidem Quælibet particularis Ecclesia, Episcopalis scilicet, veluti corpus vnum dici potest, ex fidelibus suæ Diæcesis constans, cuius singuli Episcopi capita, & si dixeris singulum esse ouile Pastores sunt, ideo in Synodis Diæcesanis Episcopos, in prouincialibus Metropolitanos, in Nationalibus Patriarchas præesse videmus, eædem verò sigillatim Catholicæ Ecclesię comparatæ membrorum rationem habent ex quibus vniuersum corpus

M

constituitur, vel igitur binum cuiq ue ipsarum iungunt caput, & Monstrum erit; vel Papam omnium Ecclesiarum, & Episcoporum Principem esse fateri cogentur, etiam dum vnam constituunt Ecclesiam. Quod si Caput esse concedunt, dum cuique comparatur membro, cur non potius totius corporis caput erit? non enim vnius brachij, vel cruris, sed omnium simul membrorum, quatenus corpus humanum simul conflant, illud dicimus caput, cui totum ex diuersis membris compositum subiacet; neque pars cum toto tunc comparatur, quia totum non est, cui præcipua deest pars, sicuti absque capite corpus integrum non potest dici, in quod solum Caput spiritus infudit, ipsumque principaliter, & primo dirigit, regit, eiusque saluti & incolumitati prospicit.

Aut de Ecclesijs suburbicarijs intelligitur intra scilicet limites quibus post Augusti, & Adriani diuisiones Italię Constantinus, Valentinianus & Theodosius vrbicarias regiones huius Prouinciæ ab Annonarijs distinctas circumscripsere, & toto errant Cœlo, quia vt toties dictum est, Romani Pontificis non vt omnium Episcoporum definita est diæcesis, de quo in 4. cap. & latius in 2. parte in animaduersione ad lib. 4. cap. 2. M. Antonij agendum erit.

Et cur tot Canonistæ qui sint non edixit forsan, & ipsi propria non propalare nomina ab eo didicerunt, vel quia re vera paucissimi admodum sunt, qui & ipsum latebant, sed prout mendacissimi sui suggesserunt eorum locutus ore Turrecrematam dumtaxat tribus locis adduxit, & tripliciter mentitus est.

Falso. Primo in can. quamuis dist. 21. qui contrarium ibi

pluribus probat rationibus, nempe vnam esse Ecclesiam vnitate fidei, spei, Charitatis, Spiritus Sancti, Pastoris, & sponsi.

In can. Petrus. 2. q 7. verum de hoc ne verbum quidem ibidem legitur. Falso.

Et in can. cum hi §. sed exemplo, &c. Et in hoc quoque eodem pacto fidelis & verax. Falso.

At pauperrimus verè est qui Impostorum sequitur fidem vel sine fide impudens mentitur, quid igitur mirum si nouus Protestans deceptus, vel decipiens tam audacter Turrecrematam huius falsitatis adduxit testem, qui lib. 2. cap. 93. & 104. sum. d. Eccles. & in respons. ad Oratores Basiliens. contrariam asserit sententiam, Card. Florentini & Abbatis hæc opinio fuit, in cap. significasti, d. election; quos. C. Bellarm. d. Concil. author. lib. 2. cap. 14. optime refellit, & contrariam vti veriorem, communique calculo receptam demonstrat, ibidem & cap. seq.

N. Subdit, & quod non acceperit potestatem vniuersalis Ecclesiæ, probant omnes per confessionem Gregorij Papæ.

SEd vbi non dicit, verum quia eadem Gregorij libris adducunt, Illyricus Lutherus, & Caluinus, eos doctissime, suo more refellit. C. Bellarm. d. Rom. Pontif. lib. 2. cap. 31. quē à conuicijs potius, quam rationibus Protestātiū nouissimorum, acerrime vindicat eruditissimus Gretser. in defension. eiusd. cap. & nos supra expūximus. Perperā. Luther. Caluin. Illyric.

At quoniam bonum hunc virum vrgebant, cap. fidelior dist. 50. respondet quod verba illa ad gubernationem particularium Ecclesiarum referuntur, & cap. est

aliud 24. q. p. illum interpretatur, non esse referendum ad piscaturam vniuersalis Ecclesiæ, prout est corpus mysticum, cuius Caput est Christus. Rationem autem suarum responsionum hanc adducit, audi: Ita intelligendo destruerentur omnes conclusiones iam firmatæ, omnia dicta Patrum supra allegata, omnia Concilia inferius alleganda.

Ne impudenter & inepte nimis.

Ne igitur in hoc impingamus absurdum quidem maximum, Papa sui Primatus moueatur sede atque hęc solidissima responsio est ad omnes Patres, cunctaque Concilia, quorum vna sententia contrarium asseruit.

In alium sensum.

N. Tandem, inquit, expresse hoc definitum fuit in Concil. Aphricano. cap. 6. quod primę sedis Episcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel summus Sacerdos. &c. sed tantum primæ sedis Episcopus.

EVndem canon. 6. & supra obiecit, de quo licet satis dictum sit, explicant eum tamen gesta in Synodo Chalcedon. act. 1. 2. & 3. vbi S. Leoni Papæ, vniuersalis Episcopi nomen tribuitur, quod epist. 30. lib. 7. refert etiam S. Gregorius, qui vt superius animaduertimus, humilitatis affectu, illud contempsit, vide C. Bellarm. d. Rom. Pont. lib. 2. cap. 12. 13. & 31.

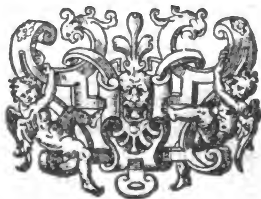
Pro mendacio Mendaces, & pro Schismatico Schismatici.

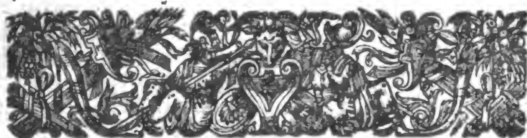
N. Audi temerariam istius sententiam, inquit, firmarunt omnes Theologi, & Iuristæ qui tempore Concilij Basiliensis scripserunt.

SCilicet omnes Schismatici, & Hęretici, atque paucis dicam, Malignantium conuentus, conuenticula Refractariorum, & Synagoga Satanæ, vt in censura cap. V. latius explicabimus, eandem etiam asseruere Hę-

retici omnes, & iste cum ipsis, verum mentita est iniquitas sibi.

Sed quod impij Sectarij Romano Pontifici furentes adimunt, id fuit ipsi ab omnibus etiam Patribus, tum Græcis, tum Latinis atque ab ipsis Concilijs & à quamplurimis Imperatoribus, Regibusque tributum, vt apertè demonstrant tot Epistolæ ad varios Pontifices conscriptæ, quæ in voluminibus Conciliorum, & Epistolarum decretalium impressæ leguntur.

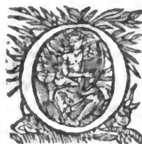

CAP. TERTII

N. ASSERTIO.

VALDE DECIPI EXISTIMANTES PAPAM ESSE VERVM CHRISTI VICARIVM IMMEDIATE.

ANIMADVERSIO.

MNIS quidem poteſtas ab eo proficiſcitur, qui ſolus omnipotens cùm ſit, ſolo voluntatis imperio è tenebris lucem eruit, & quæ nuſquam in rerum natura erant eſſe iuſſit, vnoque nutu refractarios proſtrauit ſpiritus, proprijſq; è ſedibus deturbatos, Tartareo carceri perpetuo mancipauit, quæcunque autem ab eo condita ſunt, ordine profectò ſapientiſſime diſpoſita comperimus. Hominem autem, præclariſſimum ſane omnipotentiæ ſuæ opus effinxit, mentemque ipſi dedit diuinam, cui liberas proprij conſilij

reliquit habenas, vt concupiscibilis, irascibilisque effrenos illos compesceret equos, dum fucata specie boni pellecti, plerumque in deteriora lasciuiendo ruunt.

Quoniam verò ipsius hominis vitio, rationis imperium glifcere iam occeperat, cui appetitus, nimia licentia petulantes, nedum obtemperare recusabant, sed per vim, & iniuriam obsistere nitebantur, hinc dissidia, hinc rapinæ, & homicidia, hinc denique bellorum initia, necessitas ipsa edocuit homines, vnum sibi legere Moderatorem & Regem, omnemque ad ipsum publicæ saluti procurandę, supremam redigere authoritatē.

Quod si ad rerum Ciuilium administrationem, ordinariam, & legitimam potestatem necessariam esse comperimus, non ne summa in vno auctoritas necessaria quoque fuit, ad animos regendos, quorum salus, eô præstantior est, quô anima ipsius Dei viuentis imago, numquam interitura, corpus breui interiturum antecellit; Christus itaque Dominus iure quidem imperij in omnes gentes amplissimo, quarum illi Pater hęreditatem tribuerat, vnam licet toto Orbe numero diffusam, super Petrum, verbo vnitatis fundatam, in monte excelso fidei, Charitatis, & spei, ab initio constituit Ecclesiam, vt nullum vnquam lateret, quæ omnibus patere debebat, quamobrem & in sole veritatis, & iustitiæ statuit tabernaculum eius, cui tunc Petrum præfecit, cum illas præcipuæ iurisdictionis Claues eidem contulit, veluti symbolum delatæ sibi Monarchiæ, nunquam defuturæ, cuius ille, vice ipsius, qui Princeps legitimus est, Roc gubernacula subijt, eaque post modum Petro in tunmana Ecclesia decedente, in qua tantę dominationis

ſolium viuens erexerat, Lino ſunt, Hominum electione, delata, cui ſuffectus eſt Anacletus, huic verò Clemens, à quo ſeriem hanc enumeramus Romanorum Pontificum, ad Paulum vſque V. eamdem Eccleſiam, peculiari ipſius Dei prouidentia, hiſce temporibus ſanctiſſime moderantem, atque hæc illa eſt perpetua ſummorum Sacerdotum ſucceſſio, qua Sectariorum omnium peruicaciam reuinci, & confundi poſſe animaduertit Ireneus, & à qua, qui abſiſtunt, quocunque loco collocantur ſuſpectos, vel quaſi hæreticos, & malæ ſententiæ, vel quaſi ſcindentes inconſutilem Chriſti tunicam, & elatos, & ſibi placentes habere, nos admonet.

Lib. 3. c. 3.

Lib. 4. cap. 43.

Sicuti igitur eadem Principatus neceſſitas ſemper erit quoniam & vitia erunt, donec homines qui gubernatione, & legibus perpetuo indigent, itidem Eccleſiaſticæ Monarchiæ ratio eadem ſemper manebit, prout à Chriſto vnitatis initio fuit inſtituta, qui ergo in hac Monarchia ſuccedunt, Petro quidem ſuccedunt, veluti numeri omnes ab vno ducunt exordium, diuina tamen inſtitutione, licet humanam eſſe electionem Chriſtus voluerit, quia non ſoli Petro dictum eſt, Paſce oues meas, neque illi dumtaxat traditæ ſunt Claues, ſed cæteris quoque alijs, in quos viciſſim transferuntur cum ipſo Pontificatus munere, tanquam neceſſario eidem connexæ, ne ſit inanis abſque poteſtate Majeſtas Imperij: Vices igitur Chriſti Romanus Pontifex gerit in terra, quia illi viſibiliter præeſt Eccleſiæ, cuius ipſe Chriſtus eſt inuiſibile Caput.

Merito. S. Leo. *De toto* inquit, *Mundo vnus Petrus eligitur, qui & vniuerſarum gentium vocationi, & omnibus Apoſtolis*

Apostolis cunctis Ecclesiæ Patribus præponatur, vt quamuis in populo Domini, multi sacerdotes sint, multique Pastores, omnes tamen regat Petrus, quos principaliter regit & Christus.

Quamobrem licet ab his, quibus eligẽdi facultas est, is renuncietur Papa, qui ante non erat, non tamen ab ipsis auctoritas aliqua electo confertur, sed acceptam Christo immediatè refert, qui cum hac summa potestate Primatum in Ecclesia instituit; primæ dumtaxat causæ effectus tribuitur, causæ namque secundæ materiam quidem aptant, sed ea nihil prorsus est, quousque forma accedat, hæc autem ab ipsa prima tantummodo, nullo intercedente medio, imponitur.

Quod si Romanum Pontificem, Christi Vicarium immediatè non esse dixeris, aliquo medio esse necessario asseris, ab eo igitur per quem talis est, pendet vt sit; at eius est nolle, cuius est velle, quamobrem hominis arbitrio, moueri solio quandocunque poterit; Caput inter, & corpus aliquid si intercederet, extraneum foret, quod simul vtrunque connecteretur, eo itaque sublato caput seiungi necessum esset: at blasphemiam, an absurdum, idemque ineptissimum hoc apellabo? vtrunque dicam.

Neque ad Concilium confugias, cuius authoritatem, supra ipsum Pontificem nimium efferens, Corpus Capiti præferas, cui membra subici debent, Ecclesia namque Dei non Democratica, non Aristocratica, sed Monarchica est: quamobrem, *Non Synodicis constitutionibus cæteris Ecclesijs prælata est, sed Euangelica voce Domini, Saluatoris nostri Primatum obtinuit*, &c. Antequam Concilij indicendi necessitas vlla subesset; pudeat denique

Gelas. in Concil. Episcop.

hoc Imperatori tribuere, qui cum Agnus sit, non Ouis, pasci, & non pascere debet, infra & ipse est, non supra Ecclesiam.

Quid ergo huius Ecclesiasticæ Hierarchiæ ordinem, admirabili sapientia, ab ipso Christo dispositum, Impij perduelles peruertere moliuntur? eorum coërceat Hæreticam temeritatem, Sacrosanctum Constantiense Concilium, sicuti Ioannem Vuiclephum falso asserentem, Papam non esse immediatum Christi Vicarium, tanquam Hæreticum damnauit, reuincant Lugdunensis, & Florentina Synodus. Hæretica igitur, & Falsa huius capitis Assertio est, nec ratione vlla, siue authoritate adductis bene probatur.

Sess. 8. & 15.

CAP. TERTII.

EXPVNCTIO.

N. QVARVM prima est, potestatem suam in tota Ecclesia exercere non potest, ergo immediatè Christi Vicarius non est. &c. Menda-cium.

Sed asserenti onus probandi incumbit, siquidem erubescimus sine lege loqui, at fallit regula, respondebit in Hæreticis, qui tantum sibi tribuunt, vt mendacijs eorum plus fidei, quàm veritati adhiberi velint.

N. Secunda, ipse Papa fatetur Petrum esse Christi Vicarium, cap. ita Dominus dist. 19. c. in nouo dist. 21. Perperā. & inepte nimis.

Idemquemet Papa, se se Christi Vicarium centies asseruit, cap. quanto cap. final. d. translat. Prælat. & alia addit, ergo centies Papa mentitus est.

VErum perpendat secum ipse rogo, qui legit, audaciam, atque ineptiam impudentissimi huius, nescio an dicam hominis; profectò verissimum esse re ipsa comperi, quod Hæresim superbia gignit, temeritas alit, inscitia fouet.

At quis prohibet, homuncio, qui Logicam tam optime calles, quod Petro, Linus, Anacletus, & huic Clemens, & deinceps cæteri alij Pontifices vſque ad S. D.N. Paulum. V. nunc regnantem, ordine temporis, viciſſim ſibi ſucceſſerint, & omnes Chriſti Vicarij immediate extiterint? neſcio an riſum, vel potius ſtomachum moueas.

Perperã. & puerile N. Tertia. Papa in can. ego Ludouicus diſt. 63. & Nicolaus 1. epiſt. ad Michaëlem Imperatorem, relata in cap. non quales. p. q. p. Item Gregor. in can. quoties. 1. q. 7. ſe ſe Petri Vicarium profitetur. At Vicarius Vicarium facere non poteſt: ergo.

ARgumentum eſt veterum Hęreticorum, ſolutum à Turrecrem. lib. 2. ſum. d. Eccleſ. cap. 39. & à Card. Bellar. in 2. lib. d. Rom. Pontific. cap. 17. vbi doctiſſimè reſpondet, quod bonus Vir, more conſueto, præterijt.

Verum quid ex his ſequetur? Papa aliquo modo Vicarius Petri dici poterit, quod in Romana Cathedra, quæ illius nomine adhuc cenſetur, ipſi ſuccedat. At quoniam non à Petro, ſed à Chriſto ſui Apoſtolatus recipit poteſtatem, Chriſti que vices in terris gerit, cuius iure Eccleſiæ gubernacula moderatur, Theſauros largitur, ſoluit & ligat, magis proprie Chriſti Vicarius apellatur.

Tandem ad eadẽm redit deliria, eademque Patriarcharum Antiochię, & Hieroſolymę refricat exempla, quæ ſuperius ad ſtomachum vſque, toties repetijt, impudentiſſimeq; in Rom. Pontificẽ debacchatur rabie furens. At inſanus ab irato nihil quidem diſtat, niſi tempore: qui ergo ſemper ira percitus agitatur, ſemper inſanus, niſi aptius rabidus dicetur.

CAP. QVARTI N. QVÆ FVERIT ORIGO, ET PROGRESSVS PRÆEMINENTIÆ PAPATVS.

ANIMADVERSIO.

DEVS Optimus Maximus, qui ex nulla præexistenti materia Orbem hunc vniuersum admirabili rerum varietate ornatum, ex nihilo creauit, siquidem dixit, & statim facta sunt, ea namque quæ existunt, ac quę nullatenus extāt, eius vocem ęque audiunt atque ipsius imperio æquè obtemperant; nostræ misertus captiuitatis, quos Primorum Parentum inobedientię culpa labefactarat, reos mortis effecerat, atque iugo grauissimo subiecerat, vnigenitum Filium suū (sic Deus prior dilexit nos) in similitudinem hominis peccato obnoxij, misit in mundum, cuius immanissimus ille Tenebrarum Princeps iniustè vsurparat imperium, vt eius præfractis viribus, ac durissimę seruitutis nostræ ab-

ruptis vinculis, in pristinam libertatem nos vindicauit.

Quamobrem pijssimus, ac sapientissimus Redemptor noster cum hoc potentissimo, fortissimoque Hoste congressurus, non tormenta bellica, non arma parauit, neque acies ad pugnam instruxit: ô altitudo diuitiarum scientiæ & sapientiæ Dei, quisnam percepit sensum ipsius, aut penetralia illius ingressus, quanta sit dexteræ eius potentia satis cognouit? fuerunt olim Gigantes prǽualidi ferocesque sane; at non hos, sed imbecillia elegit, vt fortissima quæque confunderet, atque euerteret: viæ namque cogitationum suarum longius quam Cæli à Terra à nostris distant, quamobrem, & viæ ininuestigabiles sunt, & iudicia eius nullatenus possunt mente comprehendi, est enim apud Deum insania, quam nos sapientiam existimamus. Domuit Orbem non ferro sed ligno, ligno Crucis, quod ignominię symbolum, & reorum patibulum erat turpissimum; Iudeis quidem scandalum, gentibus autem stultitia visum, nunc Imperatorum, & Regum decorat coronas, Diademata exornat.

Et non quidem Stoicæ, aut Peripateticæ sectæ sapientes, è Gymnasijs, aut ex Aulis Principes ditissimos eductos, vel Milites è castris selectos, ad Apostolatus ordinem adsciuit, quos ad fidei suæ Euangelium promulgandum huc, atque illuc mitteret.

Verum enim verò tanti muneris onus duodecim demandauit (mirũ dictu!) nõ virtute generis præclaris, nõ diuitijs, armisq; potẽtib⁹, non Sophiã edocti, sed è plebe vilissimis, rudibus, pauperibus rusticis, & piscatoribus qui tamen veram è Cœlo Philosophiam euocarunt, & sancti Spiritus numine afflati, arcana Dei adhuc abdita hominibus cunctis reserarunt, etiam ipsi Græcię, quę sa-

pientiæ primatum ſibi vindicabat, at inquit Chryſoſt. Ποῦ νῦν τῆς ἑλλάδος ὁ τῦφος; ποῦ τῶν ἀθηνῶν τὸ ὄνομα; ποῦ τῶν φιλοσόφων ὁ λῆρος; ἀπὸ γαλιλαίας, ὁ ἀπὸ βηθσαΐδα, ὁ ἄγροικος, πάντων ἐκείνων περιεγένετο. *Vbi nunc Græciæ faſtus, vbi nomen Athenarum, vbi Philoſophorum deliramenta, ille Galilæus, ille Bethſaidæ natus, ille Ruſticanus vniuerſos deuicit*, adeo vt prædicationis eorũ ſonit⁹ omnes terrę plagas penetrarit.

Horum autem vnus fuit Petrus, quem Chriſtus aliorum Principem conſtituit, atque vniuerſæ Eccleſiæ ſuæ ſummum Paſtorem poſtmodum deſignauit, inaugurauitque; & illi, ac ſucceſſoribus eius ſupremam tribuit poteſtatem, vt vice ipſius, cui omnis data eſt poteſtas in Cœlo, & in terra, Agnorum, & Ouium gregis ſui, omnium ſcilicet cuiuſcunque conditionis fidelium curam gererent, huius ergo animarum ſpiritualis præcipuique Paſtoris imperio, omnes ſubiecit Principatus, ille, qui & iura Regnorum, & corda Regum Diuinæ eius potentiæ manu ſimul complectitur: quamobrem omnes Romani Pontifices, ab ipſo Petro, ius iſtud ampliſſimum liberè ſemper poſtea exercuere, nec vnquam proprio defuerunt muneri, quamuis in Cryptis & Antris latitarent, ſeu profugi erranteſque immaniſſimam Tyrannorum rabiem effugere cogerentur, omnia enim poſſum, inquit Paulus, in eo qui me confortat.

Eiſdem namque Eccleſiæ Moderatoribus, proprio ore ſpopondit ipſe, qui veritas ſolus eſt, ſe ſe ad ſupremum vſque diem, Ducem, Tutorem, & Patronum continuò illis affuturum, ne poteſtatum infernarum conatibus vires eorum concuterentur, aut fides deficeret, vel impetus earum ita in ipſam irruerent Eccleſiam, vt Catholicę Religionis propagationi obſiſtere poſſent.

Quamobrem ad ipsum Rom. Pontificem docere, dirigere, coërcere, leges in Ecclesia condere, conditas abrogare, citra tamen iuris diuini abolitionem aliquam solummodo spectat, ipsiusque est iurisdictionis generalia indicere, & conuocare Concilia, adeo quod absque mandato, vel assensu illius, à quocunque habita fuerint, nulla prorsus, & irrita fore sanxêre Apostol. can. illo relato à Marcello, & innouato à Concilio Niceno vt Synodus Alexandrina testatur, & Iulius p. ad Episcopos Orientis cuius meminere Socrates, Sozomenus, Nicephorus, quod itidem re ipsa semper in Ecclesia fuisse seruatum à prima Synodo Apostolor. exemplis aliorum octo Generalium Conciliorum apertissimè constat.

Epist. 1. ad Episc. Antiochi. prouin. Epist. ad Felicem. C. Bell. Lib. p. c. 5. lib. 3. c. 9. lib. 9. c. 5. De Concil. lib. 1. c. 12 eod. lib. c. 19.

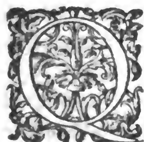
Ab ipso igitur Deo Romani Pontificatus Præfectura originem duxit, eoq; rectore, Duce, ac patrono, non temporis præscriptione, aut humana vlla largitione, vel constitutione suo iure aucta est, cuius imperij Majestatem veluti Sacrosanctam, Catholici omnes, præcipue verò Imperatores, & Reges summa reuerentia, & pietate humillime venerantes, Principatus sui fastigium eius ditioni sponte subiecisse, & ad pedes Beatissimi Patris supplices occidisse, & legimus, & vidimus.

Quod si vnquam Rebelles, & Schismatici tantę potestatis culmen contemnere, summorum Pontificum, authoritati obsistere, armis sollicitari conati sunt, in hos contumaces Schismaticos diris, grauissimis, iustissimisque coërcitionibus animaduertentes, eorum profligarunt acies, arrogãtiam fregerũt, temeritatem edomuere, nec vllus vmquam fuit qui suæ perfidiæ meritas non luerit pænas. Quæcunque igitur in hoc Capitulo asseruntur, vel afferuntur, cuncta sunt expressa mendacia, & falsitates impudentissimæ.

CAP.

CAP. QVARTI EXPVNCTIO.

QVONIAM Cap. istud quadruplici distinguit tēpore; quibus prouectionem Papatus examinat, nos quoque expunctionem quadripatitò diuidemus.

Primum tempus à S. Petro ad Constantinum, quo Pontifices omni prorsus authoritate destitutos, nullum iurisdictionis etiam Spiritualis actum gessisse, Concilia conuocandi nullam habuisse facultatem, imo non secus ac cæteri Episcopi, decretis eorum paruisse his probare conatur. Mendacium.

N. Anno Christi 34. Iacobus minor Hierosolymorū creatur Episcopus, cui B. Simeon immediatè successit, Perperā eodem tempore Marcus Euangelista Episcopatui Alexandrino præficitur, qui cum anno. 64. Christi currente ab Alexandrinis occisus ēsset, eidem Auicenus statim suffectus est. Petrus Cathedram Antiochenā septem annis rexit, vbi relicto Episcopo Euodio anno. 43. Romam petit, Romanum Episcopatum suscepit, cumque omnes Perperā.

conueniant circa viginti quinq; annos gubernasse, idcirco Linum & Cletum sibi coadiutores fecisse dicendum est. Crucifigitur Petrus anno Christi 70. Clemens eidem successor deputatus est, qui igitur quarto loco Episcopus Romanus creatus est, super alios quam habuisse non constat iurisdictionem nouissimus ex antiquitate prætendere neque valet, neque potest.

Falsa. conclusio

EX hac tandem ambage verborum hoc vnum vix deprehendi; scilicet neque Petrum, neque tres alios Pontifices, eius in Romana sede successores, nedũ temporalis, imo nec spiritualis, vltra ipsis subiectos, vllum vnquam iurisdictionis actum exercuisse.

At si in subiectos exercuerunt, subiacent autem Rom. Pontifici omnes fideles: ergo semper eorum potestate vsi sunt.

Quod si Episcopos omnes, vel Antiochenum, vel Hierosolymitanum, aut Principes ab Ecclesiastica eximit iurisdictione, effrons profecto mendacium, & hæresis impia est.

Quamobrem aut fatetur Petrum à Christo supremam in omnem Ecclesiam potestatem recepisse, eamdemque in Romanos Pontifices vicissim pertransisse, & male ratiocinatur, siquidem licet in ipso Ecclesię nascentis exordio, hanc potestatem exercere haud liberè potuerint, Ethnicorum vi iniustè præpediti, non tamen ius suum amisisse sequitur, quia non valenti agere nulla currit præscriptio, sed quiescit, vt suò conualescat tempore, neque ethnici Imperatores iurisdictionem Pontificiam vllo vnquam, etiam longissimi temporis interuallo, præscribere poterant, cum iure diuino collata

fuerit', cuius nulla est præscriptio, quæ humano Iure est adinuenta; vulgatissima sunt hæc apud Iuris consultos, quonam igitur pacto ignorauit iste, qui passim, etiam ab re iura & canones eructat?

Aut negat, & est hæreticus, prout superius demonstrauimus contra deliria, quæ Author à veteribus Sectarijs mutuò accepit.

Verùm si ipsius Petri ab anno. 1. sui Pontificatus, Lini quoque, Anacleti, & Clemētis gesta peruoluisset, prout Nyli, Illyrici, Caluini, Lutheri, somnij Viridarij, Marsilij Patauini, Occanique è stercore, stercus collegit, non vtique adeo temere hallucinatus esset, re namque ipsa ex Actis Apostolicis, alijsque Ecclesiasticis scriptoribus didicisset, quanta sollicitudine, & cura demandatum sibi munus Pontificium semper exercuerint.

Ipse enim Petrus anno primo, quo Christus Dominus passus est, tamquā Caput, & Princeps in vnum conuocat Apostolos, & discipulos, admonetque consulendum fore Ecclesiæ viduatæ vno Iuda Proditore, aliumque in eius Episcopatum sufficiendum esse Act. cap. p. cuius quidem zelum, & Pastoralem sollicitudinem merito admiratur Chrysost. hom. 3. in Act. Apost. ad idem cap. p. Εἰκότως πρῶτος τοῦ πράγματος αὐθεντεῖ· ἅτε γὰρ αὐτὸς πάντας ἐγχειρισθείς· πρὸς γὰρ εἶπεν ὁ Χριστός· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου· *Quam feruidus & Zelo pietatis æstuans munus sibi à Christo demandatum agnouit in gregem eius regimini concreditum, Vnde, Primus omnium authoritatem merito vsurpat in negocio, vt qui omnes habeat in manu, ad hunc enim dixit Christus, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*, idem Oecumen. ibidem Cap. 2. C. Baron tom. p. anno Christi. 34. n. 237.

Concionem ad Populum habet, qui die Pentecostes, audita varietate linguarum, quibus discipuli omnes loquebantur, maxima affecti admiratione conuenerant, ne seditio oriretur, causam edicit, Act. cap. 2. hinc Tertull. de. pudic. *Primus in Christo Baptismatis Petrus reserauit aditum*, Cœlestis regni Populum quotidie docebat Act. 4.

Primus atque solus omnium Apostolor. iudiciaria vtitur potestate suprema in Ananiam, & Zaphiram act. cap. 5. Iacobum Minorem primum Hierosolymor. instituit Episcopum, Chrysost. hom. 87. in Ioh. Anicetus epist. ad Episcop. Italiæ, & vsque ad annum 37 & 38. innumera exantlauit pia facinora, multaque perpessus est Curæ Pastorali incumbens, Epistolas scribendo, ad Confirmãdos in fidem Sammaritas proficiscendo, quibus traditis sibi Clauibus, Ecclesiam Primus reserauit, & Spiritum Sanctum, manuum impositione super ipsos vnà cum Ioanne è Cœlo euocauit Act. c. 8.

C. Baron tem p. anno 34. n. 291 Vide Animã nostram ad P.M.A. librum.

Anno 39. Ecclesias quæ in Iudea, Galilæa, Sammaria & Syria erant ex proprio munere visitat Act. cap. 9. & Ecclesiam fundat Antiochenam Eusebius in Chronicon.

C. Baron. tom. p. anno. 39. n. 8.

Anno 41. legationem à Domino per visionem sibi demandatam suscepit, & Cæsaream profectus, Cornelium Centurionem fidei præcepta docet, ac tandem Sacra lustrat aqua, vt in illo gentibus ipse, qui Pontifex erat, aditum Ecclesiæ recluderet act. cap. 10. Inde Hierosolymam reuertitur, vbi improbat hæresim Corinti, qui gentes ab Ecclesia Christi penitus arceri volebat.

C. Baron. tom. p. dicto anno. n. 11. & 12.

Vbi cum ex visione illius lintei, è Cælo demissi, verè

cognouerit, quod Deus, nulla habita discretione personarum, æquè diues misericordiæ est in omnibus qui ad ipsum confugiunt, rem hanc patefecit, ac significauit cæteris alijs, qui promulgare gentibus Euangelium ad inuicem ex inde statuerunt Act. cap. 11.

Anno 44. Postquam ab Angelo solutis vinculis, quibus iussu Herodis deuinctus fuerat, carcere eductus in maritimas Palæstinę Regiones secedēs, ibidem existentes inuisit Ecclesias, atque composuit, Cæsareę stratoris, alijsque locis adiacentibus, primos dedit Episcopos, Antiochiam redit, indę Cappadociam, Galatiam, Pontum, & Bithiniam lustrauit, ac vtrobique Episcopos constituit, & dum Romam pergit Bizantijs, & alijs eius prouinciæ locis, præfecit quoque Episcopos. Tandem Romam peruenit, & in ea Ciuitate, quæ totius Mundi Princeps erat, Apostolorum Princeps suam locauit sedem, & Principem omnium Ecclesiam Romanam erexit.

Metaph. die 29. Iunij. Suri. tom. 5. C. Baron. anno. prędict. n. 10 11. 12. 25. 26. & 27. & deinceps tom. p. Quinc. Synod. act. 2.

Anno 45. Antiochenę Ecclesiæ prospexit, Euodium siue Ignatium ipsi pręficiendo. Quemadmodum & alijs consuluit, quas in Oriente reliquerat, suam primam ad ipsas epistolam conscribendo, vt confirmaret in fide, & doceret, Marcum Euangelistam Alexandriam misit.

C. Baron. d. anno tom. p. n. 12. 13. 15. & 46.

Anno 46. Discipulos ad prædicandum mittit in omnes ferè Italiæ prouincias, in Gallias, in Germaniam, Hispanias, & in Britanniā vsque, in quibus omnibus plures constituit Episcopos, atque Romæ pastorali munere totus incubuit, donec anno 51. vna cum alijs Iudæis à Caio Roma expellitur, quamobrem Hierosolymam reuersus, vt Ecclesiæ necessitatibus consuleret, Concilium

Innocen. epist. p. C. Baron. innotis ad Martyrolog. & tom. p. anno. 46. n. 1. 2. & 5.

C. Baron d. an. tom p. n. 2. & 3. habuit, in quo ipse primus sententiam dicit, in quam cæteri Apostoli omnes iuere Act. cap. 15. Antiochiæ Ecclesiam inuisit, cæterasque Occidentis lustrauit prouincias, C. Baron an. 57. n. 3. an. 58. n. 51. & 52. ad Galatas Corintiosque perrexit, penetrauit ad Britannos, nec vnquam Pastoralem neglexit curam prædicando, docendo, atque huc, & illuc cursitando. Donec sub Nerone vnà cum Paulo Romam denuò anno 68. reuersus est, vnde ne muneri suo vnquam deesset, ad Iudæos secundam scripsit epistolam, Nicolaitas exagitauit, Simonem magum precibus aëre delapsum prostrauit, tandem iussu Neronis martyrio dirissimo Crucis vitam cum morte commutauit. C. Baron an. 68. n. p. vsque ad 27.

Linus post ipsum, & post Linum Anacletus, siue Cletus Ecclesiæ successiuè præfuerunt, eaq; fuit Clementis modestia, qui licet ab eodem S. Petro successor designatus esset, Pontificiæ tamen præfecturæ sponte cessit, neque his præferri voluit, quos olim S. Petrus in partem sollicitudinis pastoralis sibi coadiutores adsciuerat. C. Bell. d. Rom. Pontif. lib. 2. c. 5. & C. Baron. tom. p. an. 69. n.

Et quamuis Nero adeo immaniter in Christianos sæuierit, vt nulla fuerit orbis pars, quæ sanguine eorum non maduerit, nullatenus tamen hi duo sanctissimi Pontifices, perpetuis ærūnis licet conflictati, & assiduis persecutionibus exagitati potestatis sibi à Deo traditæ vnquam obliti sunt, quin & Ecclesiæ gubernationi prout per id tempus licuit incumberent, multaque sanxere, Episcoporum promotiones, & presbyterorum ordinationes habuerunt, cæteraque alia quæ apud Historicos præcipuè verò Platinam, & Panuinum de ipsis habentur.

tom. p. epist. decret. Clemens quoque an sua vsus sit potestate, eius quinq;

epiſtolæ demonſtrant, in quibus præcepta ſibi tradita à S.Petro explicans, alios docet de ſacris veſtibus, & vaſis, de officio ſacerdotis, & Clericorum, de communi vita, præcipiendo agit, coercet errantes, atque Epiſcopos, & presbyteros creat, in his autem Pōtificiam authoritatem potiſſimum conſiſtere notiſſimum eſt.

His Anacletus alter ſuccedit, qui plurima quidem ſanciuit, de ijs qui Sacerdotes accuſant, de iudicijs prouincialibus, vt oppreſſi iudicio ſecularium ad ſacerdotes prouocent, & maiores cauſæ ad ſedem Apoſtolicam referantur, de accuſatione Epiſcoporum in quibus ciuitatibus Primates, in quibus verò Metropolitani præeſſe debeant, de ordinatione Epiſcoporum, & his ſimilia, an hæc rogo iuriſdictionis actus dici poſſint? extant omnium Pontificum ab ipſo Clemente primo vſque ad S. D.N. Paulum V. epiſtolæ decretales & literæ, quas vocant Bullas, quibus apertiſſime dignoſcitur impoſtorem hūc tot effutiſſe mēdacia, quot hac de re protulit verba.

Præterea quam eruditus eſt logicus quoniam arguit trium Pontificum nullum de hoc extat decretum: ergo neque ipſi vel ſucceſſores eorum ſtatuere potuerint, ac ſi temporum difficultate, & vetuſtate, eorum geſta, à ſcriptoribus etiam conſulto, præcipuè vero ab Ethnicis præteriri, vel quemadmodum tot deſunt Hiſtoricorum monumenta, deperire non potuerint.

N. Nec minus ineptè proſequitur, ita quoque præſumendum eſſe, poſtquam ab infidelibus tunc occidebantur, & in Cryptis, & terræ viſceribus habitare cogebantur, ad quod Platinæ teſtimonium in Caliſto p. adducit. Falſo.

AD quem & ego prouoco, ipsum audi, *Calistus autem Pontifex, in tanta rerum perturbatione, tanquam sceleratis Imperatoribus, nequaquam ab instituto suo discedens constituit, vt ter in anno ieiunaretur.* &c.

Verum postea mutata sententia id in quatuor anni tempora transtulit &c. *Idem quoque instituit ne Clericorum delatores & accusatores, vel infames, vel suspecti vel inimici in accusationibus, & iudicijs reciperentur, eos verò hæreticos putauit, qui arbitrantur Sacerdotes post crimen admissum, etiam si dignam pœnitentiam subijssent, ad pristinos honores redire non posse, hunc ædificasse Basilicam in Transtyberina Regione, in honorem Beatæ Virginis, Damasus scribit*, &c. *Cæmeterium quoque de suo nomine condidit, Via Appia*, &c. En quomodo timore mortis perculsus Sanctissimus Pontifex ociosus latitauit, sed vide Gretſ. contra Sibrandum à quo iste mutuauit lib. 2. de Rom Pontific. in defenſ. cap. 17. C. Bellarm.

N. Addit Victor p. ordinauit, quod Pascha die Dominico ab omnibus perpetuo celebraretur, huic decreto immediatè contradixit Polycrates Episcopus Ephesi, atque Policarpus, Thrasea, Melitus, & Narcissus Episcopus Hyerosolymitanus acerrimè oppugnarunt. At Victor anno Christi 196. Concilium Romæ super hoc haberi voluit, vti Bardus, & Panuinus in Chronico huius anni attestantur, sed Concilij resolutio vltra Pontificatum Romanum apud alios recepta non fuit.

Mendacium.

AGnosce ex his præfrictã mẽdacissimi hominis frõtem, quæ plura & apertissima mendacia paucis cõgessit, decreto Victoris acerrimè obtitisse dicit Policarpum, & Melitum, scilicet Melitonem, hic fuit Eunuchus.

chus, & Sardensis in Asia Episcopus, & Thraseam Episcopum, quos longe ante decessisse eiusdem Polycratis epist. ad Victorem demonstrat, apud Euseb. lib. 5. c. 22. & C. Baron. tom. 2. anno 169. & 177. omnia pariter sub fide Parentũ consarcinat, siquidem tempora cõfundens, ea sub Victore acta dicit, quæ inter Anicetũ, & eiusdem Asiæ Episcopos, de hac eadem controuersia Paschatis, gesta sunt anno 167. Quamobrem Policarpus Romam se contulit, vt hoc dissidium cum Aniceto componeret, teste Euseb. post Iren. hist. lib. 4. cap. 13. & lib. 5. cap. 24. Cui Anicetus indulsit vt luna decima quarta Asiatici celebrarent, ea nimirum ratione, quia statuerant Apostoli Pascha die Dominico esse celebrandum, tollerandos fore tamen Christianos duxerũt in hoc Iudaizantes, horum autem ingens erat in Asia numerus. Mendacium.

Alterum, audi bonæ eius fidei mendacium, quod reticet, Epistolam à Victore conscriptam Theophilo Cæsareæ Episcopo, qua ipsi mandauit, Synodum eius nomine conuocare, & vice sua in ea præsidere, vt ibidem statuerent, vbi Christus in Carne versatus fuerat, Pascha eodem die, & tempore celebrandum esse, quo à cunctis peragitur Catholicis Ecclesijs, sublato dissidio super hoc iterũ oborto, Damasus in vita Victoris, Beda in Cõmentario de æquinoctio vernali, apud C. Baron. d. anno. 198. n. 2. tom. 2. & licet quædam Epistola reperiatur Victoris, parte p. Epist. Decret. & vol. p. Concil. attamen C. Baron. loco. cit. n. 6. diuersam esse ab ea de qua loquitur Beda, neque imposturæ suspicione carere, ea nimirum ratione existimat, quod Theophilo Alexandriæ, non Cæsareæ Episcopo inscripta sit, Mendacium.

prout in lib. Damasi idem error irrepsit, & quod falsis est consignata Consulibus.

Menda-cium. Tertium quia silentio præterijt etiam, quod ne dum in Palestina, vt supra est dictum, Victoris mandato, sed Romæ etiam ipso Conuocante, in Gallijs, Corinti, & pluribus in alijs Prouincijs, particulares coactæ sunt Synodi, in quibus omnes vno consensu, vnoque iudicio, in eam iuere sententiam, quam Romana probauit Ecclesia Euseb. cit. Cap. 22. apud C. Baron. anno. præd.

Menda-cium. Quartum nec pariter dixit vti Victor haud indulgendum fore ducens Episcopis Asiæ, qui Prouinciæ illius consuetudinis nimium peruicaces Assertores, à Romana Ecclesia in hoc discrepando, Pascha celebrandum Iudaico more statuerant, eos omnes ab vnitate Ecclesiæ diris seiunxit Euséb. lib. 1. cap. 23. 24. 25. C. Baron. dicto anno. 198.

Menda-cium. Quamobrem Ireneus de hoc scripsit ad eundem Victorem Epistolam, quam nobis obiciunt Caluinus, & nouissime M. Antonius de Dominis in suo defectionis malo Consilio, falso igitur Coruus iste crocitat decretum Concilij ab ipso Victore habiti, apud alios vltra Pontificatum Romanum haud receptum fuisse.

Menda-cium Quintum, prætermisit etiam, quod Nicena Synodus in sententiam Victoris iuit can. 20. M. Constantinus omnibus Episcopis ei parendum edixit Euseb. in vita Constant. lib. 3. cap. 16. 17. 18. Theodoret. Eccl. Histor. lib. 1. cap. 9. 10. Sozom. lib. 1. cap. 20. Socrat. lib. 1. cap. 16. C. Baron. tom. 2. anno. 194.

Menda-cium.

Sextum Mendacium, Victor Papa cum omni

aqua, in Casu necessitatis Baptizari posse statuit, verùm, & huic quoque aduersantes Concilium in Palestina coëgerant, in quo nihil tamen est actum, ita vt in Concilio Niceno, vtrumque Victoris decretum peculiari sanctione probatum fuit.

Verùm neque apud Damasum, neque apud Platinam, in Victore, neque apud Eusebium, aut Bedam, qui acta in Synodo Palestinæ recensent, neque apud C. Baronium, qui nil prorsus intactum reliquit, profecto legitur, quod huic decreto Victoris obstiterit aliquis, vel quod in dicto Concilio actum de eo fuerit, & quamuis ind. Epist. quæ Victoris dicitur, hoc baptismatis decretum seruari præceptum sit, & hæc subsequantur verba *Audimus namque apud vos, vestrosque diuersa iudicia fieri*, nullum tamen de Concilij conuocatione verbum ibidem habetur, Platina verò in Victore cum eius decreti mentionem fecisset, solummodo inquit *Hanc ob rem quidam existimant Concilium in Palestina habitum esse, cui Theophilus, Erennius, Narcissus, Polycarpus, Bacillus, Asianæ Prouinciæ insignes Episcopi interfuere*, qui tamen non dicit de hoc fuisse controuersum, nihilque asserit, quia nimirum hos hallucinari cognouit, siquidem vt superius diximus, hac de re in eo Concilio non fuit actum, cui Palestinę Synodo Polycarpus interesse non potuit, cum celebrata fuerit anno. 198. ipse verò anno. 169. passus iam fuerit, apud C. Baron. tom. 2. d. anno. neque pariter hoc sancitum esse reperitur in Concilio Niceno. Sed tantummodo in Epistola d. Concilij ad Ecclesias Ægypti, Libiæ, & Pentapolis, quod omnes Orientales, qui cum Iudæis primitus celebrabant Pascha, conso-

ne cum Romanis illud peragant.

Nunc Vualdensibus Marsilio Patauino, Vuiclefo, Luthero, & Caluino, ac Melantone magistris, omne Rom. Pontifici, ipsique Ecclesię ius condendi leges adimit, vt metu sublato, quodlibet cuique impune liceat.

Mendacium. N. Ab Apostolis, inquit, & in Concilijs allegatis in præcedentibus Capitulis, prohibetur Romanum Episcopum, vltra suum Episcopatum aliquid statuere posse, illius igitur decreta & iussiones, respectu aliarum diæcesum, contra expressa iura existunt, alias Papa probare tenetur, ab alijs Episcopis receptas esse, nam communis est omnium DD. sententia, quod nulla Rom. Pontificis dispositio obligat, quæ vsu recepta non fuerit, Ioseph. Ludou. conclus. 54. Pute. dec. 281. lib. p.

Bonus iste Vir, qui non quandoque, sed semper dormitat, somnium istud ex propria, sed crassa quidem Minerua deprompsit, & Sus Mineruam posse fallere censuit.

Canones Apostolorum, qui in p. Concilior. parte extant, & constitutiones nomine Clementis promulgatæ, nusquam pœnitus de Rom. Pontifice aliquid statuerunt, prout qui legerit ipsa comperiet, nisi forte velit cum Nylo, & Caluino, Papam nomine Episcopi generaliter comprehendi in can. *14.* & *36.* quibus Episcopis propria Parochia relicta, alienam inuadere, atque ordinationes habere, extra terminos proprios interdicitur.

N. Postquam subdit qui iurisdictionẽ statuentis fundare vellet, probare tenetur quia libertas præsumitur.

VErum vt inquit C. Bell. lib. *2.* d. Rom. Pontif. cap. *27.* supra relatus in cap. *2.* licet ordinis Episcopatus

vna sit eademq; potestas, & dignitas. Quamobrē & ipse Papa Episcopus æquè dicitur, attamen iurisdictione quam in omnes fideles à Christo solus Petrus, eiusque in Romana Ecclesia successores habent, omnes alios Episcopos longe antecellit, non igitur in his quæ ad iurisdictionem pertinent generalis dispositio, quæ de Episcopis statuit, ad Rom. Pontificem contrahi poterit.

Eodem pacto mentitur, impius dum ad Conciliorum decreta, quę in præcedentibus capitulis adduxit, hoc denuo refert, quoniam ad propositum, de quo agitur, nullū est, quod pertineat, vt retroactis expunctionibus constat, vno Antiocheno excepto, sub Iulio. 1. & hoc improbatum esse demōstrant, C. Bellarm. d. Concil. lib. p. cap. 6. & C. Baron. tom. 3. anno. 341. quod tamen Concilium de solis Episcopis generaliter, idem quod citati Apostolorum canones decreuit. Falso.

Habent Romani Pontifices ab ipso Deo potestatem coactiuam legis in Ecclesia condendæ, etiam circa mores, quorum causa cum Religione coniuncta est, qui cum, veluti tempora mutentur, omnium namque rerum vicissitudo est, quæ noua emergunt, nouæ indigent legis auxilio, eorumque Sanctiones cunctorum fidelium conscientias re ipsa obligāt, vt Sacrosanctæ scripturæ & Patrum testimonijs liquidissime probauit C. Bell. d. Rom. Pontif. lib. 4. cap. p. 5. & 15. ad 22.

Quorumque Imperio omnes, veri, & Catholici Episcopi, iure diuino quidem subiacent, prout ad p. & 2. cap. superius demonstrauimus, quamobrem in vniuersas Ecclesias cunctosque Antistites, ab ipso Petro, ad Paulum. V. vsque, omnes Pontifices hoc iure vsi

absolute sunt, leges præscribendo, Episcopos instituendo, sedibus mouendo, suspendendo, restituendoque, qua de re exempla quàmplurima, ex probatissimis scriptoribus recenset. C. Bell. d. lib. 2. d. Rom. Pōtific. cap. 18.

Et quoniam suprema Papæ Iurisdictio, non quidem certis vnius diæcesis finibus præscripta est, sed potestate maxima omnes vniuersi orbis Ecclesias complectitur, vnde Episcopus Episcoporum summusque Sacerdos appellatur, haud sane probare tenetur leges ab ipso latas vsu fuisse receptas, ab his, qui eius subiacent ditioni, vt vim legis habeant, satis namque est Christi Vicarium esse, & quia fideles omnes eidem parere tenentur, libertas non præsumitur, vbi est subiectio, præsumptio quidem cedit veritati.

Non me latet Felin. Ioan. Maior. Nauar. Driedon. in negatiua fuisse sententia, quam in tota Gallia seruari testatur Rebuff. in proëm. Const. Gallic. tom. 1. n. 11. & 12. Verùm Siluest. Angel. Ioan. Medina, Greg. Lopez. M. Burgensis, Archidiac. Gemin. Turrecrem; Hugo, Zabarella, & Præposit. affirmatiuam tuentur, eamque receptiorem asserunt, vide hanc quæstionem doctissime explicatam ab eruditissimo, omniumque nostrę tempestatis Theologorum facile Principe, Franc. Suarez. lib. 3. d. legib. c. *19*. & à Vasqu. tom. p. in. *1*. 2. disput. 36. c. 5 & apud C. Bellar. d. Concil. lib. 2. c. *17*.

N. In Canone ait Apostolorum. 38. dispositum fuit vt bis in anno Episcoporū Concilia celebrarentur idem in Concilio Nyceno cap. 3. & in Antiocheno cap. 20. statutum fuit: in executionem ergo decreti Apostolici, Episcopi in suis Prouincijs Concilia congregant, nulla

Episcopi Romani interueniẽte authoritate, anno Christi 237. Fabianus Episcopus Romæ Concilium conuocat, in Arabia ab Orientalibus, contra Berillum, & contra Nouatianum plura sunt habita.

Os bilingue duplicem habet sensum, quorum alter est, Episcopis ex decreto Apostolico ius competere Concilia cogendi etiam Rom. Pontifice inconsulto. Alter, quod Fabianus Papa, postquam Concilium Romæ habuit, tamquam simplex Episcopus, canonis prædicti, eorumdemque Conciliorum sanctionibus coactus, Diocesanam conuocauerit synodum. Falso & Perperã. Mendacium.

Verum quod ad primam attinet. Concilia quidem, quadruplici differunt specie, quorum alia sunt Oecumenica, seu generalia, vel vniuersalia, quædam Nationalia, quedam Prouincialia, postrema vero Diocesana dicuntur, trium horum nomina recensuit Augustinus lib. 2. de Baptis. contr. Donatist. cap. 3. quartum in concilio Toletan. 4. cap. 25. relatum est.

Et quamuis antiquitus Concilium generale à maioribus consueuerit appellari, etiam illud Episcoporũ omnium prouinciarum, quę sub vno Antistite Primate conuocabatur, quamobrem ad illud ab alijs distinguendum, quod vniuersale verè est, hoc Oecumenici, siue Magni nomen addebant, vsus tamen postea obtinuit, quod generale, vniuersale, & Oecumenicũ duntaxat appellaretur Conciliũ, in quo Episcopi, & Patres totius orbis, ad causam pertractandã vniuersalis Ecclesię coguntur, prout latissime, hac de re egerunt, C. Baron. tom. 3. anno, 347. & C. Bellarm. d. Concil. lib. p. cap. 4.

Concilia igitur generalia, siue mauis vniuersalia, & Oecumenica, quia in ipsis de rebus totius Ecclesiæ agitur, ad eum tantúmodo spectat conuocare, qui vniuersę Ecclesiæ Caput, Præsul & Pontifex est, cætera verò siue nationalia, siue prouincialia, siue demum Diocesana sint, Primatuum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, iuris est indicere, quod August. docet epist. *217*. ad Victorinum, Catholici omnes asserunt, & fatentur Caluinus lib. 4. instit. cap. 7. §. 8. & Centuriatores lib 4. cent. cap. *7*. col. *534*. cæterique Sectarij, C. Bell. lib. p. d. Concil. cap. *12*. sunt enim Antistites omnes legati ipsius Christi, spirituales Patres sub Rom. tamen Pontifice, à quo duplicem accipiunt potestatem, ordinis & iurisdictionis, vt in Diæcesibus, & prouincijs, quarum regimen ipsis est delegatum, quisq; eorum Ecclesiæ suæ curam gerant, necessitatibus pro tempore consulant, & tamquam Pastores, & Iudices omnia moderentur, cui enim munus aliquod demandatur, & omnia eidem simul tradita, & permissa censentur, sine quibus, vel nullo modo, vel nõ æque rite expleri potuisset; Ideo coërcendi, pœnas infligendi, leges condendi, synodos conuocandi, & ius dicendi in sua ditione quisque facultatem habet, C. Bellarm. de Rom. Pontif. lib. 4. cap. *24*.

Quo ad secundum, licet Papa non secus ac cæteri Episcopi, Lateranensis Ecclesiæ Præsul verè sit, suburbicariosque Episcopos Fabianus conuocasset, Romanæq; Prouinciæ Metropolitanus, Patriarcha simul etiã, Episcoporum Princeps dicitur, & vniuersalis omniũ Ecclesiarum Moderator est, ideo iurisdictione quidem omnibus

bus alijs Episcopis, Primatibus & Patriarchis, cô maior est quo illi singulis Diæcesibus ab eo præficiuntur, ipse vniuerso præest orbi. At Concilium conuocare ad iurisdictionē refertur, ab alijs ergo Ecclesiarum Præsulibus ad Papam in proposita materia, haud sane rite argumentũ deducitur qui, nec canone Apostolorum, aut Niceni, Antiochenique Conciliorum decretis, ita deuincitur vt iurisdictione cæteris coæquetur Episcopis.

Quod si Canonem Apostolicum innouauit Nicena Synodus, in ea legati Siluestri Pontificis Romani præsidere, Osius Cordubēsis Episcopus, Vitus, & Vincentius presbyteri. Testes sunt Athan. in epist. ad solit. vitam agent. Cedre. in comp. histor. Photius in lib. d. sept. Synod. idque apertissime demonstrant eorum subscriptiones in fine actorum eiusdem Concilij.

Eademque Synodus sua epistola, à prædicto Siluestro Papa, quæ in ipsa à Patribus statuta fuerant, authoritate Apostolica muniri & confirmari postulauit, prout idem Pontifex rata habuit, atque probauit, sua epistola responsiua, vtraque extant in fine actorum eiusdem Concilij; quæ igitur in ipso sancita fuere, iussu, & assensu ipsius Papæ decreta fuisse necessum est fateri. Hoc idem mandauit Leo PP. epist. ad Anast. Episcopum Thessalon. vol. p. Concil. & quamplures alij Rom. Pontifices hoc statuerunt; ergo & in executionem decretorum Pontificalium concilia ab Episcopis in suis Prouincijs haberi, quis negabit, nisi Hæreticus?

Concilium Antiochenum cuius citat. cap. 20. illegitimum, & improbatum esse demonstrant C. Baron. tom. 3. anno 341. & C. Bellarm. de Concil. lib. p. cap. 6. Quam- Perperã.

Q

obrem nullam habet vim legis, atque idem statuit quod alia sanxere legitima Concilia.

Perperam igitur tot coaceruatis Synodis prouincialibus, Aphricæ, Antiochiæ, Carthaginis, Asiæ, Hispaniarum, quæ mox iterum recensebit, postremo concludit: Concilia ergo citra Romanum Pontificem congregata, & expedita sunt: & ineptissime inter eas recen-

N.

Falso & Perperā.

set quæ Romæ à Pontificibus habitæ sunt: Quoniam idem qui est Romanus Episcopus, Vniuersalis etiam est Ecclesiæ Præsul, quod & Synodus Romana sub Siluestro in cuius initio se se Episcopum Apostolicæ sedis asseruit, & alia sub Iulio 1. alteraque sub Hilario, & cæteræ quæ sub Symmacho, sub Greg. 2. & sub Nicolao 1. actæ sunt, apertissime demonstrant.

Hallucinatur autem oculatissimus Chronographista, qui oscitanter citat Concilium à Fabiano habitum anno 237. cum quia hoc anno, non ipse, sed Pontianus sedebat, C. Baron. tom. 2. eodem anno, tum etiam quoniam nullum Concilium ab eo habitum esse reperitur, siquidem Priuatum quidem Hæreticum, à Concilio Episcoporum Africæ iam damnatum, & ipse Apostolica cõmunione priuauit, sed vna solum Epistola data, sub anno 242. Origenem quoque vel ad causam dicendam accersitum Romæ audiuit, tamen extra concilium anno 248. neque enim Nouatus, & Nouatianus, qui tot Concilia conuocandi causam dedere, Fabiano Ecclesiam moderante, adhuc innotuerant, C. Baron. anno 238. 242. 248.

N.

Falso.

Morte autem eiusdem Fabiani, sede adhuc vacante,

Synodum vnam, causa illius controuersiæ, quam de lapsis in Ecclesiam recipiendis Nouatiani excitarunt, à Clero Romano coactam legimus, apud Cyprian. epist. 31. & C. Baron. tom. 2. anno 353. in quo alteram & iste actam recenset.

SEcundum tempus à Constantino, ad Iustinianũ protrahit, quo & hactenus dicta comprobat, Concilia ab Imperatoribus indici, & confirmari consueuisse asserens; eis quoque subiectos fuisse Romanos Pontifices, quibus nullam vnquam à cęteris Episcopis obedientiam exhibitam, falso contendit.

N. Etiam inquiens, post Constantini tempora, post facultatem Episcopis in vnum conueniendi concessam aperiemus, nusquam Romani Pontificis, in generalibus Concilijs conuocandis, authoritatem interuenisse fatendum est, si contra veritatẽ obstinati esse nolumus.

AT quid est veritas? Diabolus mendacij Pater, & vos quidem ex Patre Diabolo estis.

Et Lutheri, atque Caluini venenato oblatrans ore à prima Nicena Synodo exorditur, quam solo Constantini mandato indictam nullis Romani Pontificis assẽsu & iussu accedentibus, hàc nimirum ratione probat, quia Panuinus, & Bardus in eorum Chronicis duas eodem tempore Synodos Romæ habitas scripserunt, nulla ergo Romani Episcopi Authoritas super Nicena interuenire potuit. Luther. & Calu. Falso.

Hæc vero ex eo accepit Casauboni fragmento, de libertate Ecclesiastica ab eo pręproperè nimis editũ pro Serenissima Repub. Veneta, aduersus Pauli V. P. M. interdictum, cui veræ pietatis affectum, & magni Principis

ſumma prudentia, prælum interdixit Henricus IV. Rex Chriſtianiſſimus, curante illuſtriſſimo Cardinali Maffeo Barberino, tunc apud eum Apoſtolicæ ſedis legato ſolertiſſimo, vt monſtro teterrimo eadem eſſet ortus & interitus hora, at fætidus abortus è ſepulchro obliuionis eruit Melchior Goldaſtus, qui bello Romanis Pontificibus indicto, & pudori, ac veritati remiſſis nuncijs, veluti magna in cloaca, putreſcentia cuncta Hæreticorum, Schiſmaticorumque funeſta commenta turpiſſimaſque impoſturas congeſſit, in ea mendaciorum conſarcinatione, quam Imperialem Monarchiã inſcripſit.

Ea vero Caſauboni potiſſima eſt ratio, cui vni fundamento opus innititur, quod Reſpublica, & Eccleſia olim ſub Ethnicis ratione, non re differebant; ſiquidem vnus erat populus, ratione tamen diuerſus, at vbi verè Religionis cultus Idololatriam eliminauit, ſicuti vna omnium fides fuit, ita vna eademque Reſpublica ex Eccleſia, & populo conflata eſt.

Hoc autem totum M. Conſtantino acceptum ipſe refert, quem & libertatis Eccleſiæ authorem dicit, quod vbi Religionis palam exercendæ liberam conceſſit facultatem, Eccleſia, quæ antea Reipub. pars non erat, tunc ad eius communionem admiſſa fuerit, poteſtas enim quam Eccleſia à Deo habet, eam à Republica ratione ſeparauit, dum peculiarem populum ſibi elegit, poteſtas autem Eccleſiæ à Principe data, eam Reipub. adiungit, ideo quæ eodem iure, cum alijs Ciuibus non vtebatur, vti cæpit, vbi à Principe eſt libertate donata, quam libertatem nihil aliud eſſe dicit, quam liberum ſacri cultus exercitium, & vehemens Deo ſeruien-

di cupiditas, ideo Apostoli, oportet magis obedire Deo, quam hominibus.

At Princeps inquit cum sit tam in partibus, quam in tota Ecclesia, eius muneris erit Ecclesiasticam disciplinam conseruare, cauereque ne vlla doctrina orthodoxa innouationem accipiant, sui quoque iuris erit Hæreticos damnare, & Synodos indicere, & confirmare.

Chimæram vero hanc inanem, in vmbram deficere paucis videbis; Ethnicorum Reipubli. pars numquam fuit Ecclesia Dei, liberam sui cultus exercendi facultatem à Constantino primum habuit, libertatis verò Christum dumtaxat Auctorem agnoscit, qui præcepit Apostolis, vt Euangelium suum omnibus vbique promulgarent, iussa ipsi quidem obseruarunt, adeovt vniuerso inter se orbe partito, nulla fuerit eius pars, nullaque tam remota, vel abdita regio, quam ipsi non penetrarint: quapropter, licet Tyranni per vim, & iniuriam obstiterint, Christianam tamen Religionem proprio sanguine, tam late propagarunt, vt in ipsa etiam Vrbe Imperij capite, Idololatria exacta, Christi Vicario solium posuerint, vnde nulla temporum vice, nullo infernarum potestatum conatu moueri vnquam potuit: Constantinus igitur Ecclesiæ libertatem non tribuit, sed iniustissimum Tyrannidis impedimentum summouit, vt iure suo vti libere posset, & tunc Ecclesia se se in naturalem suam libertatem asseruit, quæ non in solo cultus exercitio, sed in tributorum, & fori immunitate consistit, atque etiam Reipub. pars effecta est, sed potissima, quia Christiana Respub. ex sacris primum, & Sacerdotibus, postea Magistratibus constat. Principi igitur quamuis ci-

uilis Poteſtas ſuprema, & abſoluta ſit, tamen quia â ſpirituali diſtinguitur ratione, & fine, etiam dum inferior ſuperiori, ob maius bonum, inſeruit, nullum prorſus in ſacra ius eſt, non quod nihil eſſe Principi cum Eccleſia more Donatiſtarum exiſtimem, ius liberum denego, inſpectionem quamdam, & ſollicitudinem aſſero, vt tueatur magis, quam cognoſcat, & vim, turbas, atque extera hæc mala ab ea arceat, & quod in ipſo eſt, pacata ſacra præſtet, gladiumque pro ea, vbi opus erit, pius exerat, explicat hæc Ariſtoteles polit. 5. c. XI. de quibus Magnus idem Conſtantinus ab Euſebio merito laudatur, lib. 1. c. 37. 38. ipſius vitæ.

Eadem ratione graſſantibus præcipue in Oriente olim hæreſibus, quæ nonnullos etiam Imperatores ſui propugnatores habuerunt, Orthodoxi Epiſcopi proprijs è ſedibus per vim deturbabantur, Schiſmata fouebantur, errores palam aſſerebantur, & Pontificum iuſſa detrectabantur, vnicum tot malorum remedium erat Concilium, & quum Imperatoribus obſiſtentibus, cogi nullo modo potuiſſent, Pontifices, qui neceſſitatibus Eccleſiæ conſulere omnino cupiebant, tempori inſeruiendum eſſe animaduertentes, Imperatorum auctoritati plus æquo aliquid indulgere, lucrum exiſtimantes, vt ipſi Concilium indicerent hortabantur, rogabant, & ſæpè vt Synodorum acta confirmatione munirent, etiam eis permittebant, quo minus ea impugnandi facultas eſſet, ijs, qui magis pœnæ timore, quam ratione in officio continentur, qua de re qui exempla exigit Donatiſtarum, Arianorum, & Euſebianorum geſta percenſeat.

Neque tamen ex his plus iuris Imperatori quæri potuit, quam Ethnicis sua Tyrannide quæsitum fuit.

Conuocari vniuersitas nisi per superiorem non debet l.1.vbi DD.d.Albo Scrib. l. 1. c. d.deci.lib.x.c. in Synodo dist.63. Innoc.in c.1. d. maio. & obed. neque is vocare potest qui ius in vocatos non habet l. siquis ex aliena d. Iudic. de quo in animaduersione ad primum M. Antonij librum latius disseruimus.

Verùm enim verò Siluestri Papæ sententia, Concilium hoc indictũ à Constantino fuisse, testes sunt 6. Synodus act. 18. Damas. in Pontific. Ruff. Hist. lib. 10. c. 1. & pluribus rationibus, & authoritatibus comprobant C. Baron. tom. 3. anno. 325. & C. Bellarm. d. Concil. lib. 1. cap. 13.

Quamobrem, vt refert Athan. in Apolog. p. Osius Cordubensis, quem cum alijs collegatis, vice eiusdem Siluestri, huic Concilio præfuisse superius probauimus, ad Constantinum hæc scribit, *Ne nobis in hoc genere præcipe, sed ea potius à nobis disce, tibi Deus imperium commisit, nobis ea quæ sunt Ecclesiæ concredidit.*

Vides ergo an Osius in ea Synodo Constantini vices gerere profiteatur, cuius nedum iussa detrectat, sed cum eo tanquam superior agit; Quod si in re antiquitate obsita, coniecturis probare licet, quod certis non potest monumentis demonstrari; quis sane mentis dixerit Osium, vnius Ciuitatis Hispaniæ Episcopum, proprio iure præsedisse Concilio vniuersali in Oriente habito? cùm hæc Romani dumtaxat Pontificis prærogatiua sit, cuius vnius absque assensu œcumenicas conuocari Synodos Canon Apostolicus vetat?

Falso. Et Falso pariter Panuinum adducit, qui in Chronico anno. 237. Fabianum in serie Pontificum. XXI. recenset, nihil prorsus de Concilijs, in Catalogo verò ex Platinæ volumine, alijsque scriptoribus ab eodem Panuino collecto, in Fabiano, Concilium Sexaginta Episcoporum, Platina authore refertur, qui quidē Platina nullo pacto Concilium à Fabiano, imo potius ipso iam prædefuncto coactum dicit, *Nouatianus* inquit *Vrbis Romæ præsbyter, ob cupiditatem Episcopatus, omnia diuina, atque humana miscebat, ne in manus Cornelij, qui Fabiano successit, Pontificatus deueniret, ab Ecclesia enim separatus*, &c. *Hanc ob rem Romæ Concilium sexaginta Episcoporum, & totidem Presbyterorum, cum Diaconis pluribus habitum est*, &c. vt ex C. Baron. animaduertimus, sed concedamus Fabiano superstite Concilium istud actum, vbi alterum est? quocūque te vertis in mendacium impingis; Bardus pariter falso adfertur, qui Concilium à Fabiano indictum, seu habitum nullibi dicit.

Perperā. mentitur. N. Falsò igitur pergit, Can. Sancta dist. 16. octo Concilia authoritate Romani Pontificis roborari scribit, nō enim confirmare dicitur qui omnino illa sequi tenetur, at Papa cum promouetur eadem octo Concilia seruare promittit vt Deus dedit, in collatione canonum, qui in Bibliotheca Vaticana conseruantur, dicit cuncta hæc transumpsit. ex Gloss. d. cap. dist. 16.

PRofecto Concilia vniuersalia, celebrari nullatenus posse, nisi Rom. Pontificis authoritas accesserit statuit Canon. Apostolorum, relatus à Marcello Papa Epist. ad Episcopos Antiochenæ Prouinciæ, sanxisse Nycenam Synodum, testatur Concilium Alexandrinum,

num, epist. ad Felicem, Iulius Papa 1. epist. ad Episcop. Oriental. cuius meminere Socrat. Sozom. & Nycephor. apud C. Bellarm. d. Concil. lib. 1. cap. 12. & statuit can. regula. dist. 17.

Neque absoluta, & valida dicuntur, donec summi Pontificis, qui Caput est totius Ecclesiæ, sententia seu confirmatione roborentur can. 2. dist. 17. plura ad hoc congessit C. Bellarm. d. Concil. Author. cap. 11. eorũ ergo decreta Romanus Pontifex non tenetur sequi, antequam ab ipso probata fuerint, & cum ab eo robur omne, omnemque authoritatem habeant, non quidem ex necessitate, exceptis quæ de fide sunt, verùm ex honestate, ipsa seruare debet, quemadmodum Princeps, qui supra leges est, legibus ijsdem subiacere dicitur.

Atque hæc ab illa pendent quæstione, an Papa sit supra Concilium cui non posse Pontificem se ipsum subijcere, eruditissime probauit ipse C. Bellar. d. authorit. Concil. cap. 18.

De qua satis erit dixisse, quod cum Iuuenalis Episcopus Hierosolymitanus, in Synodo Ephesina Primatum Palestinę, in præiudicium Episcopi Cæsareæ, conniuente maxima Episcoporum parte, sibi vindicasset, Leo Pontifex Romanus, huiusmodi decretum Concilij irritum fecit, epist. eius. 62. apud C. Baron. tom. 5. anno. 431.

Vnde Gelasius epist. 11. ad Episcop. Dardan. *Sed nec præterimus, quod Apostolica sedes frequenter, vt dictum est, more maiorum, etiam sine vlla præcedente Synodo, & absoluendi quos Synodus inique damnauerat, & damnandi nulla existente Synodo, quos oportuit, habuit facultatem*, &c. idque

comprobat exemplis Athanasij, Chrysostomi, Flauiani, quos Concilia sedibus eiecerant, & Pontifices restituerunt, aliorumque Episcoporum, quos Synodus Ephesina deposuerat.

N. In Sardicensi, inquit, Concilio, duos dumtaxat legatos Romanæ Ecclesiæ interuenisse legitur, in cæteris nullos.

Mendacium.

Item in hoc Osius præfectus fuit, atque Concilij Author legitur, legatorum authoritas nulla apparet, ex quo Romani Episcopi, in conuocando illo, aut præsidendo facultas probari possit.

Perperã.

PRima pars huiuscemodi verborum mendacium cõtinet impudentissimũ, generalem siquidem negatiuam constituit, quam reuincere, haud sane difficile erit; nullum vmquam fuit Oecumenicum, legitimum Concilium, quod Romani Pontificis iussu, authoritate, vel assensu indictum, habitumque, vel ab eo per se, aut per legatos ipsius, qui vice illius præsederint probatum non fuerit: quod si ab ipsa Nycena prima ad Tridentinam vsque Synodum, acta cuiusque, & Historicorum monumenta euolueris, rem ita vtique comperies, neque aliter legitimè, riteque id fieri posse sanxere Apostoli ipsi, Canone illo à Marcello relato, epistola sua de qua superius actum est, atque in Chalcedonensi act. 16. libera fronte asseruere Lucentius, & Paschasius Apostolicæ Sedis legati.

At nonne Siluestri admonitione Constantinus Magnus Nycenum coegit Episcoporum cætum? cui vice eiusdem Siluestri Osius, Victor, & Vincentius præfuere, primique ante omnes Episcopos, ipsumque Impera-

torem, acta Concilij ſignarunt, vide apud C. Baron. tom 3. annis 324. & 325. teſtes de hoc quam plures & irrefragabiles.

Epheſinum 1. non ne indictum eſt, curante id Theodoſio ſeniore, apud Celeſtinum Pontificem? cuius interfuere legati Philippus, Archadius, & Prouectius C. Baron. tom. 5. annis 340. & 341.

Chalcedonēſi, Lucentiū & Paſchaſium nomine Leonis 1. præſediſſe, eiuſdem Concilij acta demonſtrant.

Ad Nycenanæ 2. Adrianus 1. legatos miſit Petrum presbyterum, & Petrum Monachum, huius rei aſſertores plurimos recenſet C. Baron. tom. 9. anno 787. atque hæc quatuor ex octo generalium Conciliorum exempla ad mendacium confutandum ſufficiant.

Secunda vero pars, & ipſa eadem fronte, & impietate mendax, prout quicunque rei veritatem trutinare, rectaque lance expendere voluerit, eruditiſſimas de hoc animaduerſiones C. Baronij, facilè quidem comperiet.

Siquidem ex his, quæ alias geſta legimus, regulam nobis præſcribunt Hiſtoriæ, qua metiri, & iudicare debemus, quæcumque ſimillima contigiſſe viderimus, licet quo ſint ordine peracta ignoretur, quorum enim eadem ratio eſt, idem quoque ius eſſe debet.

Cum igitur compertum habeamus, cæteras generales Synodos, Romani dumtaxat Pontificis authoritate coacta, ab eoque ſemper probata fuiſſe, ipſiſque Apoſtolicæ ſedis legatos primo loco præſediſſe, & ſubſcripſiſſe, quod vel ex actis eorum quæ integra extant liquidò patet, vel qui res geſtas literis conſignarunt enarrant, cui dubium eſſe poteſt idem quoque in Sardi-

censi fuisse seruatum, postquàm bonam actorum partem huius Synodi deperijsse constat.

Præsertim cum Athanasius, qui Sardicensis Concilij vnus ex Patribus fuit, Osium post Polixenum, & Archidamum, Papæ legatos, consueto aliorum Conciliorum more, primum recenseat apolog. 2. cap. 11.

Quod autem Osius simplex Cordubæ Episcopus, Concilij generalis in Oriente Author fuerit, absurdum profecto est dicere, cum quia ad Romanum dumtaxat Pontificem proprio iure pertinebat, iniuste hoc igitur Osius sibi arrogasset, quæ autem nisi per iniuriam fieri nequeunt, nũquam gesta præsumuntur, præsertim à viro frugi, eruditoque, qualis ipse fuit, tum etiam quia alijs in Concilijs, quibus legatus præfuit, eundem Pontificiæ authoritatis acerrimum semper propugnatorem fuisse constat ex relatis à C. Baronio loco iam dicto; denique Sozomenus lib 3. cap. 11. post legatos Apostolicos, ipsum recenset, plus igitur legatis tribuit, quamuis potius Athanasio, qui interfuit, quàm Sozomeno alterius fidem secuto, credendum sit; mentitus est ergo.

Verum qui modo generalibus tantum Concilijs sua comprobare mendacia spopondit, Vertumnum agit, neque stat promissis.

N. Vt enim inquit sensibus probatio subiciatur, verba Canonis prima dist. 16. transcribi placuit, in quo Conciliorum Authores nominantur, &c. Hîc verba Canonis annectit, quibus Gratianus viginti quatuor Concilia, eorumque Authores recenset.

SEd quoniam paucis exceptis, omnia sunt prouincialia, prout ex Cædreno deprehendere licet anno. X.

Cōſtātini Pogonati pag. 361. impreſſ. Baſilen. anni. 1562.
Ἰστέον δὲ ὡς καὶ ἕτεραι γεγόνασι τοπικαὶ σύνοδοι καὶ κανόνας τούτων κατέχομεν, εἰ καὶ μὴ κυρίως, καὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν ἓξ ἀριθμοῦνται συνόδων· ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἢ ἐν Λαοδικείᾳ. ἢ ἐν Σαρδικῇ, ἢ ἐν Καρθαγένῃ· Αἱ μὲν γὰρ τοπικῶν ζητήσεων ἕνεκα συνέστησαν. *Tenendum eſt etiam alias fuiſſe certis in locis Synodos, quarum decreta habemus, tametſi eæ in numero ſex iſtorum Conciliorum non extant. Tale fuit, quod Ancyræ actum eſt, Item Neoceſareæ, Gangis, Antiochiæ, Leodiceæ, Sardicæ, Carthagini. Hæc enim coacta ſunt ob quæſtiones certis locis obortas*, & de eorum conuocatione cum Sectarijs quæſtio nobis nulla eſt, & Blactero noſter mendaciũ extorquere à Gratiano fruſtra conatur, quod ipſe nunquam excogitauit, Conciliorum ſcilicet, quæ in hoc canone recenſentur nullas fuiſſe partes Romani Pontificis, poſtquam ſingulorum refert authores, ſuperuacanea itaque foret expunctio, ſat igitur erit oſtendere Gratiani incuriam, qua in pluribus deceptus eſt, & Romani Pontificis authoritate eſſe habitas vniuerſales, quas in canone iſto recenſet, plurimiſque prouincialium ex his Apoſtolicæ Sedis interfuiſſe legatos.

Atque ab Ancirana exordiendo, quam primam poſuit, Vitalem Antiochenum, eius dicit Authorem, Neoceſarienſis verò Vitalem Salaminum.

Verum ex actis ipſarum liquido patet, Vitalem Salaminum vtrique ſubſcripſiſſe primũ, ad quem vti primæ ſedis Orientalis Præſulem, Synodum conuocare ſpectabat Cardin. Baronius tomo. 3. anno. 314.

Concilij Epauenſis authorem Cęſarium aſſerit, verum inter Epiſcopos, qui acta eorum ſubſcriptione conſignarunt, ſunt Alcinus, & Auitus Viennenſis, neque

vllus legitur Cæſareus C. Baron. tom. 6. anno. 509.

Aurelianenſes Synodi, quinque reperiuntur, quarum prima ſub Clodoueo, ſedente Symmacho acta eſt, verum non ſeptuaginta Canonibus, ſed triginta tribus tantúmodo conſtat, neque Aurelius Arelatenſis ipſi interfuit, prout in eo canone legitur, & hoc idem acta ipſa demonſtrant, quibus Auentinus Dinienſis Metropolita primus ſubſcripſit, quemadmodum neque ſecundæ, neque tertiæ, neque quartæ, quę regnante Childeberto habitæ ſunt, Aurelius Arelatenſis interfuiſſe legitur, quem Gratianus earum facit authorem, ſed quintæ tantummodo, vt ex actis earum liquido conſtat, veruntamen Sacerdos Epiſcopus Lugdunenſis, ante Aurelium ſubſcripſit, quamobrem is potius author illius Synodi dicendus eſſet, neque Albinus Andegauenſis Epiſcopus, in Cathalogo Patrum huius Concilij recenſetur, vt Gratianus habet, qui verè non huic quintæ, ſed tertiæ interfuit Synodi, quarto loco obſignans, vt acta demonſtrant, vide C. Baron. tom. 7. anno. 540.

In Sardicenſis quoque legatis hallucinatus eſt, qui Vincentiū Capuæ, Ianuarium Beneuenti, & Chalepodium Neapolis Epiſcopos Romanæ Eccleſiæ legatos præfuiſſe retulit, ſiquidem Oſium Archidamum, & Philoxenum Iulij Pontificis in hac Synodo geſſiſſe vices aduerſus Gratianum probat authoritas Athanaſij qui interfuit, C. Baron. tom. 3. anno 346.

Antiochenæ Synodi Gratianus, quam loco quintam ponit, Auctorem dicit Euſebium in Paleſtina, eamque inter Catholica Concilia percenſet, ſed in vtroque deceptus eſt, & Primò Euſebium hunc Cæſareę Paleſtinę,

iam superiori anno prædecessisse, eique suffectum esse Acacium, qui huic interfuit Conciliabulo, Sozom. disertis testatur verbis lib 3.cap.5. Μετέσχε ταύτης τῆς συνόδου, οὐ μόνον Εὐσέβιος, ὃς μετὰ Παῦλον ἐκβεβλημένον, ἐκ Νικομηδείας μεταστὰς, τὸν Κωνσταντινουπόλεως εἶχε θρόνον· ἀλλὰ καὶ Ἀκάκιος ὁ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου διάδοχος.

Huic Concilio interfuerunt, non Eusebius solum, qui post Paulum eiectum Nicomedia translatus, sedem Constantinopolitanam occupauit, verum etiam Acacius, Eusebij cognomento Pamphili successor &c. prout C. Baron. tom. 3. anno. 341. n. 37. animaduertit.

Præterea hæc illa est pseudo Synodus, quæ Auctore, & Promotore Constantio, Imperatore Ariano, habita fuit occasione celebris illius Dedicationis Maximi Templi, à Magno Constantino olim Antiochiæ cepti, & à Constantio postea absoluti, quod ob præclaram, & Imperiali munificentia dignam eximiamque structuram Aureum Dominicum est appellatum, vt adnot. C. Baron. citato anno in principio. Ad hasce ergo Encenias Episcopi nonaginta, à Constantio conuocati, quorum triginta sex Ariani, ipsius Constantij auctoritate Conciliabulum aduersus Athanasium cogi curarunt, hoc prætextu detrectantes Romam proficisci ad Concilium, quod Iulius 1. postulantibus eorumdem Eusebianorum legatis, Romæ habendum indixerat, ipsisque per Nuncios suos intimauerat, diemque statuerat, quo ad causam dicendam adessent, cur Athanasium propria eiecerint sede, prout ipse Athanasius testis est, lib. de Synod. in epist. ad solitar. & alia ad Orthodox. & Apolog. 2. In hac igitur Conuenticula, ipse

Athanaſius primo damnatus, eique Gregorius Emiſenus in Epiſcopatu ſuffectus eſt, quo recuſante, Gregorius alter ſed Arianę ſectæ Alexandriam mittitur, qui militum præſidio vacantem inuaſit ſedem Athan. locis ſupra adductis Sozom. lib. 3. cap. 5. Socrat. lib. 2. cap. 6. Ruff. lib. 1. cap. 19. In hoc verò cõciliabulo plura ſane impia, indecoraque ab Euſebianis ſancita fuere, Catholicis licet obſiſtentibus, qui Athanaſij abdicationi, neque ſuffragio, neque ſubſcriptione aſſenſere, quod Iulius obicit Conſtantio, Epiſt. ad eum data, quam recitat Athanaſius Apolog. 2. Quamobrem multi ex vicinis locis Epiſcopis animaduertentes liberum haud futurum cuique votum, Antiochiam non concedere ſatius duxerunt, quorum vnus fuit Maximus Hieroſolymorum Epiſcopus de quo Socrat. lib. 2. cap. 5 Μάξιμος μέντοι ὁ τῶν ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος, ὃς Μακάριον διεδέξατο, οὐ παρεγένετο ἐν αὐτῇ ἐπιλογισάμενος ὡς εἴη συναρπαγεὶς, καὶ τῇ καθαιρέσει Ἀθανασίου. *Verum Maximus Hieroſolymorum Epiſcopus, qui Macario ſucceſſerat, ad illud neutiquam acceſſit: ratus, ſi acceſſiſſet ſe compulſum iri, Athanaſij abdicationi ſubſcribere.*

Quanta verò huic Synodo ſit habenda fides, ex eodem Socrate cognoſces, qui hæc ita proſequitur.

Ἀλλὰ μὴν, οὐδὲ Ἰούλιος παρῆν, ὁ τῆς μεγίστης ῥώμης ἐπίσκοπος, οὐδὲ μὴν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἀπεστάλκει τινὰ, καίτοι κανόνος ἐκκλησιαστικοῦ κελεύοντος, μὴ δεῖν παρὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου ῥώμης, τὰς ἐκκλησίας κανονίζειν. *Quin etiam Iulius Epiſcopus Romanus neutiquam aderat: neque quemquam qui eius locum ſuppleret eo miſit: idque cum Canon Eccleſiaſticus iubeat non oportere* abſque ſententia Epiſcopi Romani decreta Eccleſijs ſancire.

Sed & lib. eodem cap. 7. narrata Athanaſij abdicatione

ne addit. καὶ τοῦτο κατεργασάμενοι, μεταποιοῦσι τὴν πίστιν, οὐδὲν μὲν τῶν ἐν Νικαίᾳ μεμψάμενοι, τῷ δὲ ἀληθὲς ἐπὶ καθαιρέσει καὶ παρατροπῇ, τῆς ὁμοουσίου πίστεως, διὰ τοῦ συνεχεῖς ποιεῖσθαι συνόδους, καὶ ἄλλοτε ἄλλως ὑπαγορεύειν τὸν ὅρον τῆς πίστεως. *Qua re confecta, fidem commutare laborant, qui tametsi nihil eorum, quæ in Concilio Nicæno acta sunt, reprehendere volebant, re vera tamen fidem Consubstantialis per crebra Concilia labefactare, & euertere, & alias aliter de fide decidere aggressi sunt.*

Sed vide apud C. Baron. dicto anno 341. Eusebianorum eorumdem varias, & simul repugnantes fidei formulas, astusque, & decipulas, quamobrem Pontifex quam ad eum miserunt, iure optimo respuit, Sozom. lib. 2. cap. 10. & Athan. Apolog. 2. Atque hinc factum est, vt Canonibus illius Synodi, tanquam non ritè coactæ, illegitimæ, & improbatæ, nulla sit fides habita, vnde Chrysostomus, cum aduersus eum quartus obiceretur Canon, quo statutum est Episcopum à Concilio depositum, non posse nisi à Concilio restitui, aperta fronte reiecit, inquiens, huiusmodi decretum non ad Ecclesiam Catholicam, sed Arrianorum pertinere Socr. lib. 6. c. 16. C. Bar. tom. 3. anno 340. & 341.

Concilium Carthaginense à Gratiano 7. loco recensitum sextũ fuit, verùm in executionem literarum, quæ Innocentius Papa contra Pelagium, & Celestinum promulgauerat, atque Zosimo eius successore sciente, & approbante, per actum, præsidente Apostolicæ sedis legato Faustino, Potentinæ in Piceno Episcopo, vt eiusdem Concilij acta cap. 2. demonstrant, remque ipsam fusius explicat C. Baron. tom. 5. anno 417. & 418.

Quartum est Concilium illud Africanum, quod Re-

gnante Theodoſio iuniore, coactum dicit, eſt ſecundum in primo Conciliorum volumine, vt initio ipſius apertiſſime conſtat, vbi in eo recitata fuiſſe dicuntur diuerſa Concilia, totius Prouinciæ Aphricæ, temporibus Aurelij Carthaginenſis Epiſcopi celebrata, & hoc licet Prouinciale pariter ſit habitum, ſub Bonifacio primo, cui & Romanæ ſedis, legatos interfuiſſe demonſtrant acta & epiſtola eiuſdem Concilij ad Bonifacium Pontificem, & quæ animaduertit C. Bar. tom. 5. anno 419.

Quinque Synodos Arelatæ habitas Gratianus recenſet, quas iſte bonæ fidei poſſeſſor eodem refert ordine, quo ipſas in canone iſto nactus eſt, neque vltra ſibi laborandum eſſe cenſuit, vt hiſtoriæ veritatem indagaret, dũmodo illiniat paginas ſiue veris, ſiue falſis nihil intereſt; Extant quidem in primo Conciliorum tomo duæ Synodi Arelatenſes, quarum prima nullis Patrum ſubſcriptionibus eſt conſignata, altera verò plures habet, eas verò ſimul confundi cenſuit C. Baron. tom. 3. anno 314. poſtquam vtraque habita ſub Conſtantino dicuntur, cum re vera vna dumtaxat ipſo imperante celebrata fuerit, tres autem habemus, nec plures Arelatenſes Synodos quas Probatiſſimi recenſent Authores.

Quarum prima eſt ſub Silueſtro 1. & Cõſtãtino Magno, quæ eandem eſſe, quam Gratianus primam refert apertiſſimè deprehenditur ex numero CC. Patrum, quos totidem huic Synodo interfuiſſe inquit etiam Auguſt. epiſtolæ contra Parmenionem lib. 1. cap. 5.

Quod autem Silueſter cum S. Cæſario Epiſcopo Arelatenſi, Author extiterit canonum, qui in ea ſanciti fuerunt, vt Gratianus habet, mendacium eſt patens,

ſiquidem Syluester huic Synodo non interfuit, ſed vice ipſius in ea præſiderunt Claudius, & Vitus Preſbyteri, Eugenius, & Cyriacus Diaconi, imo & ipſa acta ad Syluestrum miſerunt Patres, vt ab eo confirmarentur, extat verò de hoc eorum ad Siluestrum epiſtola vide C. Baron. anno prædicto 314.

Secunda verò fuit pſeudo altera illa Synodus Arianorum, à Constantio Imperatore, atque Arianæ hæreſis aſſertore, eam tantum ob cauſam coacta, poſt relatam de Magnetio Victoriam, vt innocentiſſimus Athanaſius iterum damnaretur. Equidem Conſtantij faſtus, temeritaſque poſt debellatum Tyrannum eo vſque elatę sūt, vt Ammiano teſte lib. 15. æternitatem meam aliquando ſubſcribere conſueuerit, totiuſque Orbis Dominum ſe appellarit, ſed quoniam, vt de eo inquit Zoſimus lib. 2. in fin. aſſentatores ijs potiſſimum inſidiantur, quorum fortunæ bene conſtitutæ videntur, vnde arrogantiores, ſecundis rebus moderate vti neſciunt, hinc calumniatoribus aditum, qui eorum dignitates ſe ſperant aſſecuturos, quos calumnijs obruendo, ſua è fortuna deiciunt. Quamobrem cum audiſſet Liberium Pontificem neque Arianos Epiſcopos in communionem recepiſſe, neque Athanaſium damnaſſe, prout epiſt. ad eum data poſt mortem Iulij, ipſi Ariani poſtularant, de qua C. Baron. tom 3. anno. 352. n. 11. & ſeq. tanta exarſit ira, vt furore exæſtuans, fælicitate enim ita plerumque corrumpitur animus, vt nihil eius voluntati, nec ipſe Deus iure poſſe obſiſtere, falſo exiſtimet, ſtatim promulgauit edictum, quo vt refert Seuerus hiſt. lib. 2. ſanciuit omnes in exilium fore pellendos, qui in dam-

nationem Athanasij non subscriberent. Præscius igitur imminentium malorum Liberius, Concilium Romæ coëgit, in quo reiectis Arianorum petitionibus, prospiciendum esse futuris calamitatibus statutum est, ideo ad Constantium missi Arelatē legati, Vincentius, & Marcellus, qui de cogendo Concilio, ipsum interpellarent. Quod ipsi quoque Ariani efflagitabant, eo namque remedio Pontifex præuisam Ecclesiæ persecutionē anteuertere posse censuit, vt eius epist. ad Constantium, inter opera Luciferi Calaritani, & tom. 9. Biblioth. SS. PP. & alia ad Osium Cordubensem apud. C. Baron. eodem anno. 353. n. 17. & 18. constat. Habita itaque ibi Arianorum Synodo, diu certatum, an prius Athanasij damnatio subscribenda, vel de fide esset disceptandum, & eorum vicit sententiam, vt refert Seuerus lib. 2. tom. 2. sanctæ Biblioth. qui Athanasium primo damnandum contendebant, idque actum fuit, eiusque iniustissimæ damnationi vnus ex legatis Apostolicis, Vincentius Imperio Constantij victus, & Arianorum fraudibus circumuentus subscripsit, vt idem testatur Athanas. Apolog. ad Constant; & Liberius dicta epist. ad Osiū, apud C. Baron. citatis anno, & numero, atque hic Conciliabuli finis, quamobrem Liberius secunda ad Constantium legatione, eandem ob causam Luciferum Episcopum Calaritanum, Pancratium Presbyterum, & Hilarium Diaconum Romanæ Ecclesiæ misit, vt alia Liberij epist. ad Constant in append. ad opera Luciferi constat, de reliquis consule C. Baron. tom. 3. anno 354.

Tertia est quæ sedente Leone Pontifice acta fuit anno 453. cui vnus tantum S. Cæsarius præfuit, C. Baron. d.

anno tom. 6. & in hoc etiam Gratianum esse deceptum non vidit.

N. In can. inquit 2. 3. & 4. dist. 16. Rom. Pontifex recipit quinquaginta canones Apostolorum, qui tamen authoritate recepti non dicuntur, sed quo ad illorum professionem tantum: si Galli hodie Concilium Tridentinum reciperent, non ideo Tridentinum à Gallorum authoritate dependeret. Falso.

PRimo autem falsò asserit in citat. can. 2. 3. & 4. Papam recepisse canones quinquaginta, *nam*, secundi hæc sunt verba, *Sexaginta sententias Apostoli præscripserunt, cum alijs plurimis Episcopis, & seruandas censuerunt.*

Tertij hæc, *Clementis librum, idest Petri Apostoli itinerarium, & Apostolorum Canones numerant Patres inter apocrypha, exceptis quinquaginta capitulis, quæ decreuerunt Orthodoxæ fidei adiungenda.*

Quarti verò, *Huic Sanctæ Synodi, vt amodo confirmata, & rata sint canonum Apostolorum capitula.*

Hæc tamen de re, consule Turrianum contra Mandeburg. Centuriatores, C. Bellarm. lib. p. de verbo Dei cap. 20. C. Baron. tom. 2. anno. 102. Gretser. defens. C. Bellarm. d. lib. p. eod. cap. & contra Theses Hannanias, vt scias à Romanis Pontificibus, vel aliquo œcumenico Concilio, non quidem ita probari canones istos vt tanquam verè Apostolorum essent, inter diuinas habeantur scripturas, sed quod in ipsis decreta, ab omnibus æque recepta videantur.

At quorſum hęc? canones prædd. quando etiam verè ab Apoſtolis conditos eſſe conſtaret, non quidem ab Authoritate penderent Romanorum Pontificum, quod illorum eſſent Authores, vel eos probaſſent, vt vim legis haberent, ſed ipſorum authoritate vti tales ab omnibus reciperentur, ac ſeruarentur, *profectò* inquit Aug. *Ego vero Euangelio non crederem, niſi me Catholicæ Eccleſiæ commoneret authoritas,* libro contra epiſt. fundamēti cap. 5.

Ineptum Mendacium.

N. Ex his arguit Falſum eſſe can. Synodum Epiſcoporum diſt. 17. quo generale Concilium abſque Romani Pontificis authoritate celebrari non poſſe ſtatuitur.

SEd quam rite ex præmiſſis ſequelam deduxerit, imo extorſerit, quis non videt? nulla profectò concluſioni, cum his quæ præcedunt intercedit affinitas.

N. Falſitatem verò Canonis prædicti ab inſcriptione probat, ſiquidem inquit, Marcelli ad Maxentium eſt inſcriptio, & tamen dicta Epiſtola decretalis, vnde ille Canon collectus eſt, ne verbum quidem de eo continet.

Mendacium.

AT ibidem ad Maxentium hæc leguntur. *Synodum ergo, abſque huius Sanctæ Sedis authoritate Epiſcoporum, quamquam quoſdam Epiſcopos poſſitis congregare, non poteſtis regulariter facere, neque vllum Epiſcopum, qui hanc appellauerit Apoſtolicam ſedem, damnare, antequam hinc ſententia finitiua procedat, nam ſi Seculares in publicis iudicijs, libellis vtuntur appellatorijs, quanto magis Sacerdotibus hæc eadem agere licet, qui ſuper illos ſunt, de quibus dictum eſt, ego dixi Dij eſtis?* Eademque in prædicto Canone præciſe habentur.

Mendacium

N. Epiſtola verò Decretalis, inquit, vnde Canon ille deſumptus eſt, ad Epiſcopos Orientales ſcripta eſt, ha-

betur in p. volumine Concil. impress. Venetæ.

ET in hoc etiam mendax, siquidem nulla reperitur Marcelli Epistola ad Orientales Episcopos, sed vna tantum ad Episcopos per Antiochenam Prouinciam constitutos, ibique idem recensetur Canon, altera ad Maxentium, nec plures, eodemque ordine extant in p. Cōciliorum volumine, atque illius Canonis verba eadem vtraque continent. De quo quidem Canone satis dictum in animaduersione huius capitis est. Tom. p. Epist. Decret.

N. Sed Canon, addit, vsu receptus non probatur, imo potius vsum contrarium inualuisse constat, nam Marcellus vixit anno. 304. & tamen annis postea 313. 315. & 316. in Hispania, in Carthagine, Concilia absq; Romæ Pontificis authoritate fuerunt facta, item secundum Concilium Arelatense, & Cæsariense, & ipsum Nycænum vt probatum est. Mendacium.

IN circuitu impij ambulant, ad eadem reuertitur adhuc, quę superius toties repetijt, nullum vmquam generale Concilium habitum reperitur, quod Romani Pontificis authoritate indictum & ratum non fuerit, Concilia verò in Hispania habita Elibertinum Telmense, Hispalensia Tarraconense, Valentinum, Toletana tredecim, verè prouincialia fuerunt, pręter vnum, quod generaliter ex omnibus Episcopis Hispaniarum, & eius Galliæ Narbonensis, quæ Gothorum parebat imperio, coactum est, sciente, & permittente Pontifice Pelagio, & cui legatus Apostolicę Sedis præfuit. S. Leander Episcopus Hispalensis, Tudensis, & Isidorus in Chron. Gothor. apud C. Baron. tom. 7. anno. 589. quæmadmodum & ea, quæ in Africa diuersis sunt celebrata tempo-

ribus, vno excepto, quod generale dicitur, quia ex omnibus Africanæ Ecclesiæ Prouincijs Episcopi in vnum coiuere cætum, quod Anastasij Romani Pontificis iussu inchoatum & ipso prædefuncto Innocentio eius successore mandante absolutum fuit C. Baro. tom. 5. anno. 401. & 403.

Arelatense Conciliabulum Arrianorum fuisse probauimus supra, Cæsariensis hucusque nulla extat impressa Synodus, quod si Neocæsariensi caput obtruncauit, Ptolomeum, & Strabonem, & Plinium consulat, quibus cum Orbem peragrando melius edíscet quam lōge Pamphilia, & Palestina (vbi sunt Cęsareę, & Cappadocia cuius Neocæsarea vrbis est) ab inuicem distent, ac sumptibus parcet; verum, & eam Neocæsariensem ab Episcopis vnius prouinciæ Cappadocię habitam esse, & Nicenæ legatos Siluestri Papæ pręfuisse iam diximus.

Mendacium ineptissimum.

N. Modo acutissima hac ratiocinatione insurgit, si ante Constantini tempora, Episcopos congregari non permittebatur, quonam modo Marcellus, super huiusmodi generali conciliorum conuocatione, ad Antiochenos Episcopos scribere potuit, non entis nullæ sunt qualitates, Falsus igitur Canon, sicut & ipsum ius Pontificium falsum est.

SIste lector rogo, & vilissimi, perditissimiq; Apostatæ impudentiā, & impietatē recogita, atq; in ore sacrilego impia Lutheri verba ista agnosce; tuti⁹ est oīa negare.

Mendax obliuiscitur esse memorem, supra in epistola Marcelli ad Episcopos Orientales Canonem Apostolorum relatum esse dixerat, modo in Epistola ad Episcopos Antiochenos dicit.

At

Atnonne Marcellus anno 304. Pontifex renunciatus est? C.Baron.tom. 2. d. anno, attamen longe ante in ipsis scilicet Ecclesiæ initijs, dum rabies Iudæorum in discipulos Christi furens gladium exerebat, quoties Apostoli vt Ecclesiarum necessitatibus consulerent, in vnum conuenere consessum, & cum furor Gentilium in Christianos immanius sæuiebat, vides Synodum à Clero Romano, sede vacante post mortem Fabiani conuocatam, ex Episcopis qui mutato habitu latitabant, apud C. Baron. tom. 2. anno 253. quot etiam Concilia, ab Episcopis, diuersis in locis clam fuere coacta, vide Augustinum apud C. Baron. d. tom. 2. anno 303. etiam in Cryptis, prout contra Marcellinum habitam esse Synodum anno 303. idem C. Baron. testatur.

Causa verò ob quam Marcellus Antiochenę Prouinciæ Antistibus de hoc scripserit, ea est, quod hi Primatum sibi arrogare illius Prouinciæ molientes, vt eadem epistola explicat, ad Romanam sedem prouocare nulli Episcopo permittebant, sed in eorum Concilijs ipsos iudicare, sede mouere proprio iure volebant, quod, Papa inconsulto nulli prorsus licere, sanxerunt Apostoli Canone superius relato; vide Iulij. 1. Epistolam 1. ad Episcopos Orientales rem hanc explicantem, neque falsus Canon esse potest, quin falsum etiam non sit Concilium Nycenum, quo innouatum esse iam diximus, quamobrem verus est Canon prædictus, verumque Ius Pontificium, quod vbique Terrarum ab omnibus Catholicis æque colitur & seruatur; & ipse effrons mendacissimusque Sycophanta. Perperã.

N. Præterea canon. Ideo. 2. q. 6. falsus & impostura est,

vbi ex decretis Iulij Episcopi Romani, ad Orientales Episcopos cap. 30. scribitur *Apostolicæ sedi concessa sunt specialiter priuilegia, tam de congregandis Concilijs, & Iudicijs, ac restitutionibus Episcoporum, quam de summis Ecclesiarum negocijs*, quia, de priuilegijs præfatis non apparet, & vbi de relato non constat, non creditur referenti.

Mendacium. N. Item ab Apostolis, æqualem Episcopis potestatem datam esse satis probatum fuit.

Impie Falso. N. Atque Ex canone Apostolorũ, de binis Concilijs singulis annis celebrandis, nulla huius priuilegij mentio fit, minus in Concilio Nyceno, quare Iulij arrogantiæ potius adscribendum est, ideo ab Orientalibus eidem Canoni contradictum fuit, in epistola ad Iulium p. volumine Conciliorum.

OS fatui stultitiam ebullit, si testes huiusmodi priuilegiorum quærit, eiusdem Iulij legat primam epistolam ad ipsos Orientales Episcopos, scilicet Eusebianos, in Athanasium immaniter sæuientes, vbi hæc illis impingit, *Ipsi verò primæ Sedis Ecclesiæ conuocandorum generalium Synodorum iura, & iudicia Episcoporum, singulari priuilegio, Euangelicis, & Apostolicis, atque Canonicis concessa sunt institutis, quia semper maiores causæ, ad sedem Apostolicam, multis authoribus referri præcepta sunt. Ipsa namque omnibus maior, & prælata est Ecclesijs, quæ non solummodo Canonum, & Sanctorum Patrum decretis, sed Domini Saluatoris nostri voce, singularem obtinuit Principatum, Tu es inquit, Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & quæcunque ligaueris*, &c. consule C. Bellar. d. Concil. cap. 12. de quo satis superque alias diximus.

Non igitur ab Apostolis, sed ab ipso Deo Iurisdictionem omnem Romanus Pontifex habet, & quid mirum quod veritati Catholicæ obstiterint refractarij Arriani? quorum integram retulit impiam, impudentissimamq; Epistolam, nonne Hæretici omnes, in hoc perpetuo laborarunt, ac summa ope nituntur, Romanæ Sedis primatum saltem conuicijs, & imposturis continuo insectari, vt tyrannidẽ esse populis persuadeant, postquam eius fundamenta euertere, & maiestatem supprimere immani eorum furori non licet, & Ranæ edentulæ, quia mordere nequeunt, semper crocitant.

Cur potius Epistolæ, quam Ægyptij Antistites, sæuientibus in eos Eusebianis, ad Felicem Papam dedere hæc non recensuit verba, *Domino Beatissimo, & Honorabili, Sancto Patri Felici Sanctæ Sedis Apostolicæ, vrbis Romæ Papæ; vestro Sancto suggerimus Apostolatui, vt nostri, more solito, solicitudinem gerere dignemini*, &c. Et infra, *Ideò Pater Beatissime, quia semper antecessores nostri, vt nos à vestra Apostolica Sancta Sede auxilium hausimus, & nostri vos curam habere agnouimus, præfatam Apostolicam, & summam expetimus, iuxta Canonum decreta, sedem, vt inde auxilium capiamus, vnde prædecessores nostri ordinationes, & dogmata, atque subleuationes ceperunt. Ad eam quoque, quasi ad matrem recurrimus, vt eius vberibus nutriamur, quoniam non potest Mater obliuisci infantem suum, sic & vos nolite obliuisci nos, vobis commissos, quoniam non leuibus nos inimici nostri implicauerunt afflictionibus, & quotidie facere moliuntur, & apprehendere aut ferris nos constringi minantur, nisi eorum consentiamus erroribus, quod nequaquam vobis inconsultis agere præsumimus, Canonibus quippe iubentibus, absque Romano de ma-*

Vol. p. Conci.

ioribus caussis nihil debere decernere Pontifice, ideoque ad propositum recurrentes, & ad brauium properantes, vestræ Apostolicæ Sedis imploramus auxilium, quia vt credimus, non despexit Deus preces cum lacrymis sibi oblatas seruorum suorum, sed ob id vos prædecessores vestros Apostolicos, videlicet Præsules in summitatis arce constituit, omniumque Ecclesiarum eis curam habere præcepit, &c.

Vol. 2. Concil.

Quare Epistolam Orientalis Ecclesiæ, ad Symmachum Pontificem consulto præterijt, vbi post initium legisset.

Hæc dixi Sanctissime audens supplicare, non pro perditione vnius Ouis, neque pro perditione vnius Drachmæ, sed pro amica nobis salute, non Orientalium Patrum tantum, sed trium prope plagarum habitabilis mundi, non corruptibili argento, & auro redemptarum, de vana conuersatione, à Parentibus tradita, sed precioso sanguine Agni Dei, sicut docuit beatus gloriosorum Apostolorum Princeps, cuius Cathedram Beatitudini tuæ credidit Christus optimus Pastor, &c. Vel quam ob causam alteram non transsumpsit Epistolam Orientalium Episcoporum, ad Agapetum Papam contra Anthimum, cuius est inscriptio; *Domino nostro per omnia sanctissimo, & Beatissimo, Patri Patrum, Archiepiscopo Romanorum, & Patriarchæ Agapeto ab Episcopis Orientalis diæcesis, & ab his qui sunt sub sanctis locis Christi Dei nostri, nec non Ambassatoribus & cæteris Clericis in hac regia vrbe congregatis.* &c. vbi hæc quoque.

Ex quo Christus Deus noster, pro debitis nobis præmijs, propter ipsum in omni tempore, cum vera fiducia sua inuisibili ac terribili virtute diuulgatam confessionem, super venerabile caput vestrum, requiescere fecit, cum sedem Apostolorum vobis Pater

Beatissime commisit, & firmauit super firmam petram pedes vestros. &c.

At non ne in tertia Chalcedonensis Synodi actione extant Orientalium libelli, quibus Leonem Papam Sanctissimum Beatissimumque Vniuersalis Ecclesiæ Episcopum appellant.

Non ne hunc Romanæ Ecclesiæ Primatum, quamplures Orientis Antistites agnouere, & venerati sunt, eorum epistolis diuersis Pontificibus conscriptis, Anastasius Hierosolymæ Patriarcha, epistola ad Fœlicem, Ioannes epistola ad Horsmidam, Eutherius epistola ad Vigilium, alter Ioannes epistola ad Constantinum, Tarasius in Synodo Nycena, 2. Nicephorus epistola ad Leonem 3. Photius epistola ad Nicolam, Ignatius epistola ad eundem act. 3. octauæ Synodi, Ioseph in Concilio Florentino sess. vlt. Mennas de quatuor Concilijs Oecumen. Methodius in martyrio Dionysij Areopag. hi omnes Constantinopolitani fuerunt Patriarchæ.

Ioannes Patriarcha Alexandrinus, Gabriël, item Iacobus Naurcus, in Epistola Asiatica, Petrus Patriarcha Maronitarum, epistola ad Leonem. X. Abdysus Patriarcha Assiriorum, Liud siue Suluana, Patriarcha Nestorianorum, in professione suæ fidei, & plures alios Episcoporum & Archimandritarum recenset, Coccius tom. p. Thesauri lib. 7. art. 6. vide C. Baron. annal. tom. 2. anno. 253. tom. 3. anno. 325. tom. 4. anno 371. tom. 5. anno. 404. & 416. ne cuncta euoluam eius volumina huiusce modi exemplis referta.

An autem vna Arrianorum epistola, tot Orientalium Præsulum literis præferenda sit, iudicium erit

eorum, qui legent hæretica peruicacia non obcæcati: qui verò dictam Eusebianorum epistolam recta lance pensitarit, sane maiestatem fateri licet imperium iniuste detrectari facilè animaduertet.

Sed ijsdem Orientalibus non solum Romani Pontifices legem præscripserunt, verũ eorum Episcopos, & Patriarchas propria authoritate deposuerunt, Damasus nimirum Antiochenum Flauianum, Theodoretus lib. 5. hist. cap. 23. Socrates cap. 25. Sozomen. lib. 8. cap. 3. Sixtus 3. Hierosolymitanum Pulchronium, in actis Sixti 3 tom. p. Concilior. Agapetus Anthimum, & octo alios Constantinopolitanos recenset Nicol. 1. epist. ad Michaëlem, Liberatus in Breuiar cap. 21 Zonaras in vita Iustiniani, verum & depositos à Synodis Orientalibus proprijs restituerunt sedibus, Iulius 1. Athanasiũ Alexandrinum, Paulum Constantinopolitanum, & Marcellum Ancyranum, & Theodoretum Sozomen. lib. 3. cap. 7. & Concilio Chalcedon. act. p. pluraque alia possent exẽpla referri: falso igitur præfrictę frontis Hęreticomomus arrogantiæ notam impingit Iulio Pontifici sanctissimo, qui insontis Episcopi Athanasij, contra Arrianorum sæuitiam patronus iustissimus extitit, eiusque ab imposturis, & calumnijs innocentiam vindicauit. Mendacium.

N. Et falso pariter inquit, hoc initium, hęc origo pręeminentiæ Ecclesiæ Romanę, apparuit, cum Athanasius ab Arianis in Concilio Antiocheno damnatus ad Iulium Romam conuolauit, qui occasionem non prætermittens & causam iustam amplectens propter quam Ecclesia Romana, super Orientales acquirere poterat, illum defendens, Constanti Imperatori, qui Mediolani viue-

bat, &c. hic ſtetit calamus, periodum obtruncans, deeſ- *Mendacium.*
ſe autem cenſeo litteras ſcripſit.

EAndemque epiſtolam Euſebianorum ad Iulium Papam iterum aduocat teſtem, vt hoc impium probet mendacium, en quanta veritatis laboret inopia ac ſi nullum inter probatos repererit Authorem, quem inuertendo & mutilando in ſuam traheret ſententiam, cur Lutherum, Caluinum, aut Bezam, vel Proteſtantium congerronum, aliquem alium potius non adduxit, ne ad obſoletos iſtos ſemper confugeret. *Mendacium impudens.*

N. Reſcripſit Iulius Orientalibus Epiſcopis, omnes poſſe ad Romanam Eccleſiam confugere, tanquam alijs ſuperiorem, eiuſdemque tenoris plurimæ aliorum Romanorum Epiſcoporum vrbis Romæ (forſan eſt Synonimum, vide quanta ipſi cum Cicerone intercedat neceſſitudo) literæ ſcriptæ fuere, & quamuis effectum ſortiri non poterant, reſiſtentibus diſpoſitionibus conciliaribus, ſuperius allegatis, & nullo vmquam tempore Orientales Romano Epiſcopo ſubiecti eſſe voluerunt, Nihilominus Gratianus Monachus, omnium bonarum ſcripturarũ corruptor, Hæretica modeſtia vt eſt in parenia, ex illis Epiſtolis, vſu non receptis, Canones confecit, quibus ſuperioritatem Romani Pontificis, ſuper omnes probare voluit.

PLura paucis, eademque impudentiſſima, coaceruauit Mendacia, quorum alterum eſt, Quod Iulius omnium Pontificem primus, ſcripſit omnes poſſe ad Romanam Eccleſiam confugere, tanquam ad eam, quę cæteris alijs præeſt.

Nam & plures alij Romani Pontifices, qui Iulium

longe ante præcesserunt, hoc idem statuerant, scilicet Anacletus epist. p. & 3. ad Episcopos omnes, & fideles, Euaristus epist. 2. ad Episcopos Ægypti Alexander p. epist. p. ad omnes Orthodoxos, Sixtus p. epist. ad omnes Episcopos, Hyginus epist. p. ad omnes Christi fideles, Anicetus epist. ad Episcopos Galliæ, Eleuth. epist. ad Galliæ prouincias, Zeferinus epist. p ad Episcopos Siciliensis, Callistus epist. 2. ad omnes Galliarum Episcopos, & epist. ad Benedictum, Fabianus epist. 2. ad Episcopos Orientales, Marcellus epist. ad Episcop. Antioch. Sixtus 2. epist. p. ad Gratum, & epist. ad Episcopos in Prouincijs Hispaniarum, Melchiad. epist. ad omnes Hispaniæ Episcop. & plures alios possem recensere.

Extant omnes tomo p. epist. Rom. Pontific.

Mendacium.

Alterum est, quod obstantibus Conciliorum Sanctionibus supra adductis, literæ quæ Pontifices hac de re scripsere, effectum sortitæ non sunt.

Sed nulla, in capitulis præcedentibus, recensentur Concilia legitima, quæ huic aduersentur Catholicæ veritati, imo neque Antiochenum, aut Arelatense Conciliabula, ad quę veluti ad sacram anchoram, semper confugit, hoc vnquam sanxisse reperies.

Mendacium.

Tertium est, quod Orientales Romano Episcopo nullo vnquam tempore, subiecti esse voluerunt.

Verum testes huius rei aduoco, nedum supra relatas Epistolas Ægyptiorum, ad Felicem, eorumdemque Orientalium ad Symmachum, & ad Agapetum, ac tres alias, in 3. Chalcedonensis Synodi actione relatas.

Sed mendacium istud satis reuincere potest legatio illa ad Stephanum Papam, Episcoporum Orientis, qui in Synodo Iconij habita statuerant ab Hæreticis baptisatos

zatos iterum ſacra aqua fore luſtrandos, quamobrem rationem reddituri de geſtis in eadem Synodo, legatos Romam miſerunt, ſupplices poſtulando communioni reſtitui S. M. Eccleſiæ, à qua fuerant ſecluſi, & Stephani ſententiam ſecuti ſunt. Euſeb. lib. 7. cap. 3. & 4. C. Baron. tom. 2. annis 258. & 259.

Cum inter Aſię Epiſcopos de illa tam graui, & veteri controuerſia ageretur, Paſchatis celebrandi, Luna decima quarta, Polycarpus, vt in re tanti ponderis, ſummum Pontificem conſuleret, Romam ad Anicetum ſe contulit, C. Baron. tom. 2. anno eodem: Epiſcopi Pentapolitani, Sabellij Sectatores Dionyſium Epiſcopum Alexandrinum, tamquam de fide non rectè ſentientem, apud Dionyſiũ Romanũ Pontificem accuſarunt, quamobrem Pontifex Concilio Romæ coacto ipſum Dionyſium interpellauit, vt vel litteris cauſam diceret: Paruit ipſe ac tandem iudiciali examine eius innocentia cognita, ſentẽtiam pro Dionyſio abſolutoriã protulit, Athan. in comment. d. ſent. Dionyſ. Euſeb. lib. 7. cap. 21. Card. Baron. tom. 2. anno prædicto.

Quid de tot ſanctiſſimis Epiſcopis dicam, qui ab Arrianis in exilium acti, proprijſque expulſi ſedibus, quod Athanaſij noluerunt damnationi ſubſcribere, non ne ex toto Oriente ad Iulium Pontificem vndique confugerunt? C. Baron. tom. 3. anno 341. 342.

Sed Ægypti quoque Epiſcopi apud Liberium Papam, de oppreſſionibus Arrianorum conqueſti, duabus epiſtolis, opem ab eo humillimè implorarunt, Concil. tom. p.

Audi. *Si Paulus præco veritatis, tuba Sanctiſſimi ſpiritus,* Concil. tom. 2.

V

ad magnum Petrum concurrit, vt ijs, qui Antiochiæ de institutis legalibus contendebant, ab ipso adferret absolutionem, multo magis nos, qui abiecti sumus, & pusilli ad Apostolicam vestram sedem currimus, vt Ecclesiarum vlceribus medicinam à vobis accipiamus, vobis enim per omnia primos esse conuenit, multis enim quibus superiores estis ornatur vestra sedes.

Alias enim vrbes ornat, vel magnitudo, vel pulchritudo, vel multitudo eorum, qui habitant, Nonnullas autem ijs priuatas dona quædam illustrant spiritualia; vestræ autem redundantem bonorum copiam dedit is, qui est bonorũ largitor, ea est enim omnium maxima, & prçclarissima, & quæ præest Orbi terrarum, & eorum, qui inhabitant, abundant multitudine; Accedit his, quod hoc quoq; quod rerũ potitur, peperit Imperio, & propria sua appellatione eos, quibus imperat impertijt, Præcipue autem, & insigniter eam exornat fides & fide dignus testis diuinus Apostolus qui clamat, fides vestra annunciatur in vniuerso mundo, si autem diuinæ prædicationis statim susceptis seminibus mirabiles hos fructus, & tam vberes tulit, quænam ad eam, quæ nunc in ea versatur, pietatem laudibus celebrandam suffecerit oratio. Habet autem cõmunium quoque Patrum, & veritatis doctorum Petri, & Pauli sepultura, quæ fidelium animas illuminant.

Athanasius, Basilius, Eusebius Samosatenus, & alij Orthodoxi Orientales Episcopi, cum Ecclesias illius plagæ, à Valente Imperatore Arriano, atque ab Eusebianis immaniter vexati, ac pœne concuti animaduerterent, suppetias ipsis ferre simul statuerunt, verum proprijs haud fidentes viribus, consentaneum existimarunt Romanum Pontificem de omnibus certiorem facere, & legatos miserunt ad Damasum, efflagitantes, vt quæ ab Arrianis gerebantur consideraret, præberetque consi-

lium, atque ſua authoritate, cuncta proſpiceret, Athan. epiſt. 12. Baſil. epiſt. 57. 58. & 69. apud Cardinal. Baron. tom. 4. anno. 371.

Leo primus mortuo Theodoſio, cuius patrocinio impietas & ſæuitia graſſabantur, legatos Bizantium mittit, qui lapſos cogente Dioſcoro, vel fallente Eutichetę, à fide defecerant, volentes ad Eccleſiam redire, eius vice reciperet Leo epiſt. 33. 34. C. Baron. tom. 6. anno. 450.

Timotheus Alexandriæ Epiſcopus, per legatos apud Simplicium veniam ſui lapſus rogauit, quem Iudicem & vindicem ſciret, cunctis præeſſe Epiſcopis, faſſus eſt, vide eiuſdem Simplicij epiſtolas 8. & 9.

Iohannes item Alexandrinus præſul iuſſu Zenonis Imperatoris Arriani, propria ſede expulſus, ad Simpliciũ pariter prouocauit, atque ad Romanam Eccleſiam, omnium Matrem, & conflictatorum Patronam confugit, Liber. cap. XI. Breuiar. Card. Baron. tom. 6. anno 478. & 483.

Et Chryſoſtomus exul, Innocentij Papæ implorauit iudiciũ, innumeraque alia cõgerere poſſem exẽpla, at nimium in longum fluxit oratio; claudant igitur Patres Meleuitani Concilij qui ante latam in Pelagium ſententiam an damnandus foret, Innocentium conſulunt, & Epheſina Synodus, quæ cauſam Ioannis Epiſcopi Antiocheni, iudicio Celeſtini Pontificis reſeruauit: quod ſi in ore duorum vel trium ſtat omne verbum, ambigendum non erit teſtimonia duorum Conciliorum ad detegendam Impoſturam mendacis homunculi ſatis ſuperque eſſe.

N. Tandem ad propositum rediens, Concilium inquit Sardicæ habitum mandato Constantis, qui Iulij litteris exoratus, Constantio fratri Arianorum fautori persuasit, vt Episcopis Orientis Sardicam conuenienda mandatum daret &c. cōcluditque: Nullæ ergo Iulij huius Concilij conuocandi partes extiterunt.

N. Idque constare dicit cum ex litteris eiusdem Concilij, quæ in p. vol. Concil. extant, tum quia Osius huic Synodo præfuit, atque ipse, & non legati Romanæ Ecclesiæ cæteros interrogabat, vt Grat. asserit, in cap. primo dist. 16. ipsique Canones 21. eiusdem Concilij demonstrant, quorum omnium idem est initium Osius Episcopus dixit.

QVod in hac Synodo indicenda omnes extiterint, eædemque precipuæ Iulij partes eius ad Constantium epistolæ, & legationes demonstrant, quarum testes sunt Athanasius in Apolog. ad Const. & Socrat. lib. 2. cap. 16.

Quoniam verò Athanasium suæ cupiebat Ecclesiæ restituere, quem iniuste ab Arianis damnatum, sua sententia iam declarauerat; animaduertens prudentissimus Pontifex, quod nulla alia posset via, quam Concilij id assequi, præuiderat etiam Constantium Arianæ hæresis assertorem numquam permissurum, in Oriente Synodum cogi, quam Ariani effugere semper studuerant, neque sententiam rescindi perpessurum, quæ eius iussu in Athanasium, sibi inuisum pronunciarant Eusebiani. Quamobrem Iulius tempori inseruiendum ratus, Constantem interpellare, & rogare cœpit, vt Constantium ad Synodum conuocandam induceret, non ergo de-

fectus potestatis, sed necessitatis ratione coactus fecit, ipse tamen Episcopos Sardicam conuenire iussit, & diẽ quo adessent præscripsit, auctor est Socrates loco ante dicto: præfuerunt eius legati, & Concilij acta ipse probauit, de quibus consule C. Baron. tom. 3. anno. 364. Constans igitur non propria authoritate, sed literis, atq; legationibus Iulij Pontificis impulsus, Constantio scripsit, vt Concilium Sardicæ cogendum Orientalibus suis mandaret.

Profecto ea fuit huius Concilij indicendi ratio, vt Athanasio, & Marcello Ancyrano, qui proprijs Ecclesijs iniuste ab Arrianis eiecti exulabant, aliquando consuleretur, quamobrem & illos præcipuè oportebat adesse, qui Accusatorum partes in ipsos susceperant, quid igitur mirum si Iulius iam expertus quomodo ijdem Orientales Ariani, ab eo alias vocati ad Synodum Romæ habendam venire detrectarint, atque cum Constantio pariter Ariano sibi agendum fore animaduertens, Constanti suggessit, atq; ab ipso efflagitauit, vt cum Constãte intercederet, eique persuaderet, ad sedanda iam oborta dissidia nullam aliam quam Cõcilij patere viam. Equidem omnis temporalis potestas gladium à Deo recepit, ea tamen lege, vt spirituali opem ipsius imploranti, semper presto sit.

Neque litteræ eiusdem Concilij, aliud probant, licet enim Patres Imperatorum mandato Sardicam conuenisse dicant, attamen quod præcesserint Concilium efflagitatio, & assensus Iulij Pontificis nequaquam excludunt, in eorum igitur executionem mandatum accepisse dicam, Osium autem veluti Apostolicæ Sedis Lega-

tum in eo præsedisse superius demonstrauimus. Sed eiusdem Concilij nunc primum improbat Canonem, quo sancitum est licere omnibus Episcopis à Concilio Episcoporum damnatis, suoque gradu deiectis, ad Papam prouocare, neque effrons dicere reueretur.

Nullo Authore Mendacium.

N. Quod statutum fuerit suggestione Romani Pontificis super Orientales prælationem ambientis.

MEndacissimam verò imposturã nulla probatione cõmunire est ausus, quod c. 4. 7. & 9. eiusdem Cõcilij potestatem Rom. Pontificis nimium aperte asseri cognouerit, de quo nos in animaduersione ad primum lib. de Repub. M. Antonij latissime egimus aduersus opusculum Casauboni de libert. Eccles.

Mendacium.

N. Ideo & Concilium ipsum omni prorsus robore, & fide carere dicit, atque Gratianum in d. cap. prima dist. *16.* testem adduxit, qui à sexaginta tantum Episcopis canones dictę Synodi subscriptos refert, & tercẽtum sexaginta qui Sardicam conuenerant, & quia consentire, inquit, non præsumuntur, qui non subscribunt, factũ non dicitur quod à maiori parte gestum non fuit, suprà relato igitur Canone, vnde Romanæ preæminentiæ originem ducere volunt, nulla ratione probat.

NOs autem Athanasium aduocamus testem, eundemq; integerrimum, omniq; exceptione maiorem, postquam non vti Gratianus, ab alijs accepta, sed quæ ipsemetpræsens vidit in eo Concilio peragi, sine fuco & fallacia retulit, in cuius sententiam, quæ à Socrate, & Sozomeno non discrepat, C. Baronius iuit aduersus Gratianum; ipse igitur in Epistola ad Solitarios, conuenisse ex Oriente, & Occidente Episcopos ferè

trecentos, inquit, & 2. Apolog. plusquam trecentorum Patrum sententia, innocentiam suam exploratam, probatamque dicit, paulo verò inferius antequam nomina Occidentalium Episcoporum recenseat, quorum ducenta octoginta numerauit, addit; *Eorum autem, qui Synodo subscripserunt nomina, cæterorumque aliorum ista sunt, Osius ab Hispania*, &c. & post hæc; *qui igitur decretis Synodi subscripserant, sunt isti* scilicet supra recensiti, *plurimiq; item alij*, &c. Et quia plus fidei Athanasio quam Gratiano adhibendum erit, non à minori, sed à maiori parte huius Concilij decreta, imo à potiori subscripta fuisse dicimus, siquidem solis Ariani ea probare, aperta fronte renuerunt, Athan. ead. Apolog. 2. Socrat lib. 2. cap. 16. Sozom. hist. lib. 3. cap. 10. & 11. Theodo. lib. 2. c. 7. & 8. apud C. Bell. d. Concil. lib. p. cap. 7. C. Baron. tom. 3. anno 347.

Neque ius istud Romani Pontificis, eo Sardicensi Canone ortum ducit, sed ijs innititur Euangelij verbis, quibus & Claues Petro & curam vniuersi gregis sui Christus demandauit, ipsis namque constitutum fuisse Iudicem Ordinarium, & omnium summum luculentissime explicat. C. Bellar. d. Rom. Pont. lib. p. cap. 14. & 16. & de Concil. lib. p. cap. 12. & 19.

Et quoniam Appellatio eo procedit ordine, vt semper à minori ad maiorem deferatur Iudicem, trita est regula Iuristarum, Episcopus igitur qui à sententria Prouincialis Concilij prouocat, non quidem ad aliud Prouinciale Concilium appellare debet, quia secundum maius primo non erit, cum vtriusque eadem sit dignitas, eademque potestas, Neque generale Concilium ad cu-

iuslibet vnius postulationem cõuocari oportere vllum diceret sanum caput ; ad vnum ergo Rom. Pontificem, qui Concilijs maior est, necessariò prouocandum erit. Quamobrem supradicto Canone, nihil noui fuit sancitum, vnde Balsamon in explicat.3. Canonis huius Concilij Sardicensis, inquit, debere prouinciales, propter honorem Sedis Apostolicæ, quæ ad eos delata sunt, Papę Romano relinquere. At non ne longe ante, quam Sardicensis Synodus hoc statuisset, Basilides Legionensis Episcopus, lapsus tamen, vbi Ecclesiæ ingressum sibi vidit occludi, aliumque in eius locum esse suffectum, ad Stephanũ Pontificẽ appellauit, Cyprian. epist.68.C. Baron.tom.2.anno prædicto. Athanasius itidem, & plures alij ad Romanos Põtifices antea prouocarant, quorũ appellationes examinaui in d. animaduers. ad li. 1. M. Ant.

Tertium tempus à Iustiniano, ad Carolum Magnum ducit, quo Imperatoribus subiectos, & pauperrimos Pontifices fuisse asserit, atque hinc eorum authoritatem cæpisse probat, ex his.

N. Episcopos Romanos semper Imperatori subditos fuisse, comperiemus ex Platina, & cæteris illorum facta, atque vitas scribentibus, atque singulos Romanos Pontifices electos à Cæsare confirmationem semper habuisse, ipsiusque iurisdictioni subditos fuisse legitur: iussu Theodoræ Imperatricis Vigilius sexagesimus Episcopus Romanus ligatus Constantinopolim transuectus est, carceribusque mancipatus, & Martinus septuagesimus quintus Pontifex iussu Theodori Calliope ligatus pariter, eodem transuehitur, atque in Carceribus positus vt Platina, & cæteri inuitis vtriusque attestantur.

Sed

SEd hallucinatus est Platina in Vigilio, qui vt clarissime probat C. Baron. tom. 7. anno 546 à Iustiniano rogatus, Constantinopolim sponte profectus est, ibique Pontificiæ Maiestatis nullatenus oblitus, nedum aperta fronte Iustiniano, & Theodoræ Anthimum ab Agapeto depositum, in sedem Constantinopolitanam restituere denegauit, verùm in Hæreticos Acephalos, Seruianos, & Eutichianos, ipsamque in Theodoram, Anathematis inflixit sententiam, & quamuis Chalcedonem fugere Iustiniani insidias coactus fuerit, victor tamen eius perfidiæ redijt, amplissima legatione ab eodem Iustiniano reuocatus.

Martinus verò 1. Constantis Imperatoris Arriani mandato, à Theodoro Exarcho vinctus in Chersonam deportatus, non Constantinopolim transuectus fuit.

At cur SS. Petri & Pauli, qui à Nerone, Clementis à Traiano, aliorumq; Pontificũ, qui ab Idololatris, & Tyrannis vltimo fuerunt damnati supplicio, non adduxit exempla? at non ne hoc Atheismum redolet, verè dixit insipiens in corde suo, non est Deus.

Vel cur impius dolo reticuit tot Imperatores Idololatras, & Schismaticos, qui Romanorum Pontificum, licet eos oderint peius cane, & angue, Maiestatem, & Primatum agnouerunt, & debito honore sunt prosecuti? Aurelianum, qui Pauli Samosateni à Concilio damnati, atque depositi supplices reiecit libellos, respondens id fore agendum, quod vnà cum Romano Episcopo, Italiæ Christiani decreuissent, Euseb. lib 7. cap. 24. in fin. apud C. Baron. tom. 2. anno. 272. Valentinianum. III. Iustinianum I. Fridericos I. & II. Philippum I. Ludouicũ.

IV. quorum exempla apud C. Bellarm. lib. p. d. translat Imperij cap. 12. sunt recensita.

N. Sed potestatem Romani Pontificis augeri cępisse dicit, primum ab Honorio, & Arcadio, postmodum à Iustiniano, qui Clericis immunitatem indulserunt, causis duntaxat criminalibus exceptis, mirum verò in modum à Carolo Magnos qui Clericos in omnibus causis ab Episcopis indistinctè iudicari mandauit, quo prætextu, Ecclesiastici authoritatem sibi arrogasse videntur, causas etiam cognoscendi Imperatorum, & Regum.

HÆc eadem ex lib. 3. Repub. Bodini accepit, qui sicuti omnes nostrę tēpestatis Atheopolitici Romani Pontificis maiestatem, potentiamque adlatrant, & insectantur, iura Pontificia circunscribenda esse clamitat suis finibus, qui principio angusti admodum fuere, at quam inepte hac de re philosophētur, hoc vno ostendā, quod summi Sacerdotis Christianorum potestatem, eadem ratione constare falso existimant, qua Ethnici suorum Pontificum iurisdictionem pro libito contrahebant, eosq; adeo obcęcauit impietas, vt non animaduertant argumentū ab exemplis nullo modo cōgruere, nisi circūstantię vnius omnes ita alteri respondeāt, vt nec vna deficiat. Quis autem dixerit nisi Ethnicus Imperiū illius, qui Christi vices gerit in terra, ijsdē regulis metiendum, aut legibus moderandum esse, quas Ethnici suis præscripserunt Sacerdotibus, quorum omnis auctoritas à populo dumtaxat pendebat? data est Christo omnis potestas in cœlo, & in terra, & ipsi Petro, eiusque successoribus suas delegauit vices: Christi ergo imperium in Christi Vicario agnoscant Politici, & legem ab Ethnicorum institutis longe diuersam, Christicolis latam, eorumq;

ſapientiam vti ſtultam irridere Deum tandem addiſcant; Genus electum, & regale Sacerdotium ſibi Chriſtus elegit, illorum ſcilicet, qui eius peculiari obſequio addicti, ſacra capitis diminutione conditionem mutarunt, Theleſphorus epiſt. ad omnes fideles; quæ ſemel Deo dicata ſunt non eſſe ad vſus humanos transferenda naturalis ratio ſuadet, ideo & res ſacras in communi non eſſe commercio ius declarauit, multo igitur magis Perſonæ, quę tanto rebus præſtant, vbi Deo dicantur à communi ſtatu ſuo iure eximuntur, Innocent. in c.2.d.Maior.& obedient. vnde & ſeruus ordine ſacro initiatus reddito precio liber efficitur, etiā Domino inuito c.per venerabilem qui filij ſint legitim. c.ſi ſeruus diſt.54.c. miramur de ſer. non ordin. & fortius eſt ius Dominij quam ſolius iuriſdictionis, ſicuti arctius eſt ſeruitutis, quam ſubiectionis vinculum.

Idem ſane inſtinctus naturæ Pharaonem, & Artaxerſem docuit Sacerdotes, & bona eorum in priſtinam vindicare libertatem, qua ab omni temporalis Imperij ditione immunes ſunt. C. Cum minus d. immunit Eccleſ.

Sacerdotem ſui muneris prærogatiua omnes antecellere laicos nemo dubitat c. duo ſunt diſt. 96. *Nefas eſt igitur, vt illius manibus Epiſcopus aut iuſſione de Eccleſia trahatur*, inquit, *Synod. Matiſcon.2.c.9.pro quo ſemper Deum exorat, & cui inuocato nomine Domini, ad Saluationem corporis animæque Euchariſtiam ſæpe porrexit*, &c. Superiorem autem ab inferiori, inuerſo ordine, iudicari ratio non ſinit, & leges vetant, cap. cum inferior, & cap. ſolite d. maior.& obed. *Quis dubitat* ſcripſit Greg.7.lib.8.epiſt.21. *Sacerdotes Chriſti, Regum, & Principum omniumque fi-*

delium Patres, & Magistros censeri, non ne miserabilis insaniæ esse cognoscitur si filius patrem, discipulus magistrum sibi conetur subiugare, & iniquis obligationibus illum suæ potestati subicere, à quo credit non solum in terra, sed etiam in cælis se ligari posse, & solui?

Ideo laicis in clericos neque consuetudine, neque præscriptione vlla ius vnquam quæri potuit, c. inferior. dist. 21. ibique Canonistæ adnotant, vnde apud Ægyptios eosdem fuisse Iudices, qui Sacerdotes erant. Testatur Ælianus lib. 14. var. histor. Et quamuis omnem animam sublimioribus potestatibus subiectam esse, & Principibus tamquam suis administris, omnes parere propter conscientiam Deus mandauerit, non tamen priorem mutauit sententiam, dum clericali ordine à suorum Principum iurisdictione eximi voluit, qui subiecti antea fuerant, nam mutatione status iura personarum immutari necessaria exigit ratio prærogatiuæ, quæ tantæ inhæret dignitati, omnium iura Regnorum ab eius pendent arbitrio, qui vitæ necisque potestatem in homines habet, suo igitur libito Deus imperia, & dominia sicuti confert, ita & iuste aufert, & transfert, neque vlli infert iniuriam dum suo iure vtitur; qui è Principum aula sunt immunitatis huiusmodi gaudent priuilegio, vt inconsulto Principe in iudicium vocari neque trahi debeant, suos ergo eximere administros à temporalium Principum potestate, Principi Regum terræ non licebit? quid ergo subsannati, & irridenti Deo Atheopoliticorum inscitia leges præscribere impudenter præsumit? sunt Reges, & Principes Dei Vicarij, à Deo igitur ius in homines habent, merito eos, quos suæ voluit ditioni reseruare,

ipſi etiam à ſuo Imperio iudicarunt immunes, nec propriam imminuit poteſtatem, qui alienam non inuadit, Quod ſi Ethnici Imperatores in ipſo Eccleſiæ ortu ius in Clericos ſibi vſurparunt, vis & iniuriæ deterrima exempla legis robur nullum habere poterunt, & qui ex eis de Chriſtianis Sacerdotibus iudicat, impius, & infidelis merito eſt habendus, *Hoc enim eſt fidem non habere clamat Cyprianus epiſt. 55. hoc eſt Deo honorem non dare, cuius nutu & arbitrio regi & gubernari omnia ſcimus & credimus*: obſtiterunt Eccleſiæ ne ſuo vteretur iure, at non valenti agere nulla currit præſcriptio, neque tamen ſummi Pontifices, cæterique Antiſtites proprio defuerunt muneri, ſed quantum in ſumma temporum illorum anguſtia licuit, hanc libertatem aſſerere, & vindicare conati ſunt Alexander 1 epiſt. ad omnes Orthod. vbi à temporibus Apoſtolorũ hoc idem ſeruatum teſtatur, Caius Papa epiſt. ad Fœlicem Epiſcopum Marcell. epiſt. 2. ad vniuerſ. Epiſcopos Orient. Siluеſter in Concilio Rom. 1. can. 4. Gelaſius apud Gratianum in c. Chriſtianis, & in c. Siluеſter 11. q. 1. Theleſphorus epiſt. ad omnes fideles, Leo 1. epiſt. 96. ad Epiſcopos & Preſb. Thraciæ, Bonifacius V. epiſt ad Epiſcopos Galliæ, refert Gratianus in c. nullus ead. cauſ. & q. Greg. lib. 9. epiſt. 32. ad Romanum Siciliæ defenſ. & epiſt. 74. ad Bonifacium defenſ. Corſicæ. Sileant ergo Marſilij Patauini, Lutheri, Caluini, Illyrici, & Petri Diaboli martyris, impij ſectatores, quorum ſatis reuinxerunt errores Illuſtriſſimus Bellarminus d. Cleric. lib. 1. c. 23. tract. d. poteſt. ſumm. Pontif. c. 34. & 35. doctiſſimus itidem Suarez d. Primatu ſummi Pontif. lib. 3.

Neque tamen ſilentio prætereundum erit, præclarum illud Eccleſiaſticæ immunitatis argumentum, cum Epiſcopi Concilij Carthaginenſis, Valeriano, & Galieno in Chriſtianos immaniter ſæuientibus, nulla prorſus habita ratione, quod Imperialibus conſtitutionibus eſſet ſtatutum, à tutelæ munere obeundo, non ſenatoriam dignitatem, non ædilitatem, non Collegia, non denique religionis diuerſitatem excuſare, contrario decreto, ſub graui pœna, ſanxerunt, nulli vnquam liceret Clericum tutorem in ſuo teſtamento ſcribere, Cypria. epiſt. 66. apud C. Baron. tom. 2. anno. 257.

At Patrum & Conciliorum teſtimonia depromãtur, vt veritatem hanc etiam ipſi ſua peruicacia obcæcati velint, nolint intelligant.

Clemens Romanus epiſt. p. *Si quis ex Fratribus negocia habent inter ſe, apud cognitores ſeculi non iudicentur, ſed apud Presbyteros Eccleſiæ, quid quid illud eſt dirimatur.*

Athan. epiſt. ad Solitarios, de Conſtãtio, quęritur, qui Iudicis munus in Eccleſijs ſibi arrogabat, εἰ γὰρ ἐπισκόπων ἐστὶ κρίσις, τί κοινὸν ἔχει πρὸς ταύτην βασιλεύς; εἰ δὲ βασιλέως ἐστὶν ἀπειλή, τίς ἐν ταῦτα χρεία τῶν λεγομένων ἐπισκόπων, πότε γὰρ ἐκ τοῦ αἰῶνος, ἠκούσθη τοιαῦτα; πότε κρίσις ἐκκλησίας παρὰ τοῦ βασιλέως ἔσχε τὸ κῦρος, ἢ ὅλως ἐγνώσθη τοῦτο τὸ κρίμα, πολλαὶ σύνοδοι πρὸ τούτου γεγόνασι πολλὰ κρίματα τῆς ἐκκλησίας γέγονεν, ἀλλ' οὔτε οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισάν ποτε περὶ τούτων βασιλέα, οὔτε βασιλεὺς ται τῆς ἐκκλησίας περιειργάσατο. Παῦλος ἀπόστολος εἶχε φίλους τοὺς τῆς τοῦ καίσαρος οἰκίας, καὶ γράφων ἠσπάζετο τοὺς φιλιππησίους ἀπὸ τούτων, ἀλλ' οὐκ εἰς κρίματα τούτους κοινωνοὺς παρελάμβανε. *Nam ſi iſtud eſt iudicium Epiſcoporum*, inquit, *quid cum eo commune habet Imperator, ſin contra iſta minis Cæſaris conflantur quid opus eſt hominibus titulo Epiſcopis, quando à condito æuo auditum*

est, quando iudicium Ecclesiæ authoritatem suam ab Imperatore accepit &c. *Paulus habebat amicos in Cæsaris familia; & per eos in litteris salutabat Philippenses, non tamen eos in iudicio socios assumpsit.*

Ioannes Damascenus orat. 2. de Imaginib. *Paremus tibi Rex in ijs, quæ ad vitæ ciuilis negocia pertinent, vt in tributis, vectigalibus, congiarijsque soluendis, quorum tibi quantum ad nos spectat, munus est creditum, ac demandatum. At in Ecclesiasticis rebus statuendis, ac decernendis, habemus Pastores, qui nobis locuti sunt verbum, & leges, atque instituta Ecclesiastica tradiderunt, non transferimus terminos sempiternos, quos nobis Patres nostri constituerunt, sed quæ nobis præscripta sunt, vt accepimus tuemur.*

Lucifer Calaritan. lib. 5. ad Constant. pro Athan; *Proba te super nos factum Iudicem, proba te ad hoc constitutum Imperatorem, prout nos armis tuis, ad omnem implendam voluntatem, amici tui Diaboli perduceres, cum probare non possis, quia præceptum sit tibi, non solum non dominari Episcopis, sed ita eorum obedire statutis, vt si subuertere eorum decreta tentaueris, si fueris in superbia comprehensus morte mori iussus sis.*

Ambros. epist. 32. ad Valentin. *Dalmatius me Tribunus, & Notarius mandato,* &c. *Postulans vt & ipse Iudices eligerem,* &c. *Cui rei respondeo, vt arbitror, competenter, nec quisquam contumacem iudicare me debet, cum hoc asseram, augustæ memoriæ pater tuus, non solum sermone respondit, sed etiam legibus suis sanxit, in causa fidei, vel Ecclesiastici alicuius ordinis, eum iudicare debere, qui nec munere impar sit, nec iure dissimilis, hæc enim verba, descripti sunt, hoc est Sacerdotes de Sacerdotibus noluit iudicare*, &c. Idem epist 33. Idem August. epist. 166. Greg. M. lib. 3. epist. 26. ad Ianua-

rium lib. 4. epist. 75. lib. 5. epist. 25. lib. 9. epist. 9. lib. 10 epist. 54.

Concilia item quamplura accedunt Antioch. can. 11. & 12. Chalcedon. can. 9. Rom. p. can. 4. Rom. 2. can. 16. Carthag. 3. can. 9. & 38. Mileuitanum can. 19. Veneticum can. 9. Acathens. can. 8. & 32. Epauense can. 11. Aurelian. 3. can. 31. Matiscon. p. can. 7. & 8. & 32. Matiscon. 2. can. 9. & 10. Toletan. 3. can. 13. Antisidoren. can. 35. Paris. cap. 1. d. foro compet. Lateran. sub Alexand. III. can. 43. Constantiens. Sess. 31. Lateran. sub Leone. 10. Sess. 9. Trident. Sess. 20. c. 25.

Non igitur Honorio, & Arcadio, non Iustiniano, aut M. Carolo immunitatis Clericorum initia sunt tribuenda, quæ à lege diuina duxerunt exordium, eaque constanti ac perpetua Ecclesiæ traditione, ab eius initio, supra omnem memoriam eadem semper fuit, licet postea summi Pontifices illam confirmarint, & Principibus omnibus seruandam, sub censuris etiam præceperint, c. nouerit, & cap. grauem. d. sentent. excommun; cap. fin. d. reb. Eccles. non alien; cap. quamquam d. censib. in 6. toto fere tit. d. immunit. Eccles. in decret; & in sexto; Potestas enim diuina est qua Christi Vicarius, vti supremus Pastor, cunctos soluere, & obligare potest, vbi supernaturalis boni ratio exigit, cui tunc omnes parere tenentur; Nimium sane vilesceret dignitas eorum, qui M. inquit Constantinus, non hominum, sed Dei iudicio sunt reseruati; & qui ordinem Sacrum honore, reuerentiaq; spoliant, omnem certe diuini Numinis metum, & cultum, omnemque religionem pessum iri patiuntur, immunitas ergo ad tanti muneris dignitatem,

tanquam

tanquam necessariam à Christo commendatam necessum est dicere; neque Principes suo iure priuarunt, quia idem statuerunt, quod iuri diuino, & naturali est consentaneum. Innoc. in d. c. 2. d. maior. & obed. Panor. Felin. & Dec. in c. Ecclesia S. Mariæ d. const. Rebuff. in concordat. tit. vlt. vbi Practici Papiensis contrariam sententiam falsam, & damnatam dicit, Aluar. lib. 1. d. planet. Eccl. c. 44. in fin. Dreido. lib. 1. d. lib. Christ. c. 9. Couar. Pract. quæst. c. 31 concl. 3. & 4. Soto in 4. sentent. dist. 25. q. 2. art. 1. concl. 6. Mol. d. iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disp. 31. §. tertia vero, Henriq. lib. 7. d. indul. c. 24. C. Bellar. & Suarez locis supra adductis, eadem denique immunitas priuilegijs aucta est primum à Constãtino Magno, qui causam Ceciliani Episcopi ad Romanũ Põtificem detulit, à nominationibus, & susceptionibus Ecclesiasticos declarauit immunes, & ne amplius in seculari iudicio discuterentur, quæ ab Episcopis constituta forent edicto vetuit; Optat. meleuit. lib. p. contra Parme. C. Baron. tom. 3. anno 313. & 314. Leg. 2. c. de Decurio. lib. 10. Leg. 1. c. Theod. d episc. audien.

Ne ve clerici ad causam dicendam in ius vocarentur, ad Numidiæ Præfectum ita rescripsit, *Lectores diuinorum apicum, & Hipodiaconi, cæterique Clerici, qui per iniuriam Hæreticorum, ad Curiam deuocati sunt, absoluantur, & de cætero ad similitudinem Orientis, minime ad Curiam deuocentur, sed immunitate plenissima potiantur,* Nicephor. C. Bar. eod. tom. 3. anno. 330. Leg. 7. c. Theod d. episc. & Cleric.

Deinde à Constantio proυecta fuit, qui Clericos à vectigalibus, & muneribus exemit, atque ne Iudices vsurparent sibi negocia Ecclesiastica, ne ue causas cognoscerent Clericorum, statuit; C. Baron. d. tom. 3. anno. Leg. 8. & 9. & 11. & 14. in c. Theod. d Episc. & Cleric.

338.350.&355.

Verum hæc immunitas, licet Clericis concessa ab Imperatoribus fuerit, non quidem vti beneficium, aut priuilegium eorum, sed debita, & necessaria iuris alieni restitutio debet æstimari, ne Christiani Sacerdotes Ethnicorum, Hebræorumq; Sacerdotum, qui plenissima fruebantur immunitate, deterioris sint conditionis, & ordine præpostero superna inferioribus, & diuina terrenis subiaceant, prout verbis cōstitutionis Iustiniani, animaduertit C. Bellar. d. Cleric. lib. p. cap. 2.

Ideo Basilius in oratione, quam habuit in 8. Synodo, admonet laicos, è quorum ordine vnum se dicit, ne velint Iudices iudicare, aut pascere pastores.

Temere autem mentitur, quod Romani Pontificis ius Imperatores, & Reges sibi arrogent, quod Petro eiusq; successoribus, vice sua Christus Dominus cōtulit, quo etiam Principes summo Pastori necessario subiacent, nisi Christi egrediantur Ouile, extra quod nullibi est salus, & veritas, vnde Ignatius epist. ad Magnesianos, & Philadelfos, *Principes*, inquit, *obediunt Cæsari, milites Principibus, Diaconi Presbyteris, sacrorum Præfectis Presbyteri, Diaconi, & reliquus Clerus, vna cum populo vniuerso, milites Principibus, & Cæsares ipsi Episcopo pareant, Episcopus Christo vt Christus Patri* &c. Et Ambros. in orat. d. tradend. Basilicis. *Imperator in Ecclesia est, non supra Ecclesiam, filius Ecclesiæ non Rector, Ouis nō Pastor.* Greg. Nazianz. orat. 17. quæ est ad ciues timore perculsos ἆρα δέξεσθε σὺν παρρησίᾳ τὸν λόγον, καὶ ὁ τοῦ χριστοῦ νόμος ὑποτίθησιν ὑμᾶς τῇ ἐμῇ δυναστείᾳ καὶ τῷ ἐμῷ βήματι. *An me libere loquentem æquo animo feretis? Vos quoq; imperio meo ac Throno lex Christi*

subijcit.

Idem ibid. Δέξῃ τὴν παῤῥησίαν. οἶδ' ὅτι πρόβατον εἶ τῆς ἐμῆς ποίμνης, τῆς ἱερᾶς ἱερὸν, καὶ θρέμμα τοῦ μεγάλου ποιμένος. *Hanc libertatem boni consule, vtpote sacri mei gregis ouis sacra, magnique Pastoris alumna.*

Ἄρχομεν γὰρ καὶ αὐτοί· προσθήσω δ' ὅτι καὶ τὴν μείζονα καὶ τελεωτέραν ἀρχὴν, ἢ δεῖ τὸ πνεῦμα ὑποχωρῆσαι τῇ σαρκὶ, καὶ τοῖς γηΐνοις τὰ ἐπουράνια.

Idem: imperium nos quoq; gerimus, addo etiam prę-stantius, ac perfectius, nisi vero æqum est spiritum carni fasces submittere, & cælestia terrenis cedere.

Et Bernard. ad Corrandum Imperatorem. *Legi, omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, quam sententiam cupio vos custodire in exhibenda reuerentia Petri Vicario, sicut ipsam vobis vultis ab vniuerso seruari Imperio.*

At non ne Pontificis Maximi, apud Ethnicos, tanta fuit potestas, prætereamus Hæbreos, vt Tacitus de eo dixerit, Summum Pōtificem, summum hominum esse? quamobrem eam reformidans Augustus, munus amplissimum, specie honoris, sibi vindicans, illud postea imperio semper addere suo exemplo, successores edocuit: quemadmodum Henricus 8. Angliæ Rex, vbi Catholica religione explosa, se se in omnes libidines effudit, quas male coercitas, S. Matris Ecclesiæ qualiscunque pudor retardauerat, mutato Papæ nomine, Anglicanæ Ecclesiæ caput se ipsum renunciauit, adeo vt fæmina post ipsum proh nephas! proh dolor! Cathedrā Sacerdotalem conscendere, atq; sacra profanis immiscere, Episcopos instituere, & pro libito è sede deturbare, temeraria impietate pręsumpserit. En vt Angli, non solū in

In Agricola. Imperijs, testis est Tacitus, sed in ipsa Ecclesiæ Monarchia, sexum non discernũt, quorũ miserrimam Historiã præsagisse videtur Simeon Thessalonicensis, dum lib. 8. d. myster. & cerimon. Eccl. ita conqueritur, *Verum hæc non tam ab Imperatoribus facta sunt, quam ab Assentatoribus, qui verbis hominum, illis persuaserunt maiora, quam pro facultate facere, ita vt Episcopos promouerent, & translationes eorum facerent, proh Deum! ordinatum à Spiritu Sancto huius Ecclesiæ Pastorem, alterius Ecclesiæ, ab ijs constitui qui Sacerdotij facultatem, & operationem non habent, & præter voluntatem Spiritus Sancti, si opus est ad ædificationem constituere eum in maiori Ecclesia, à Spiritu Sancto, à quo ordinatus est, hoc faciendum non autem à seculari potestate. Imo Abbates Monachorum, qui Deo dedicati sunt, & qui animarum curæ, per Dei gratiam sunt præpositi, plerumque sic sunt præter voluntatem Spiritus Sancti, & soluunt, & ligant, hoc ab ijs obtinentes qui facultatem Charismatis non acceperunt. Hinc multæ ruinæ nostræ, & propter eorum violentiam, qui potestatem in ijs habere, & ea tractare student, quæ eis non congruunt, & dum Sacra vindicamus cõmunicamusque ea nobiscum, putantes Sacrum facere, ex consecratis Deo, factum est, vt propria amiserimus,* &c. *Sed vtinam remedium aliquod hæc calamitas tandem accipiat, & cedant Cæsari, quæ Cæsaris sunt, & quæ Dei Deo. Nugantur, qui hoc dicunt Nouatores, & inuidia iactari, non enim Imperator fecit Patriarcham, sed Synodus facit, solo Imperatore pio ministrante, idque non solum quia est Vindex, ac defensor, & ex Ecclesia vnctus, sed etiam vt adiuuet, firmaque conseruet, quæ sunt in Ecclesia,* &c.

Quid igitur mirum si Gregorius II. Zacharias, Leo III. Gregorius IIII. Ioannes. XXII. Gregorius V. Ale-

xander III. & plures alij Pontifices hac ſuprema poteſtate vſi ſint, conſtituit namque Dominus Vicarium ſuum ſuper gentes, & Regna, poteſtatemque ei dedit ampliſſimam, vt euellat, & deſtruat, & diſperdat, & ædificet, & plantet.

Quartum tempus, à Carolo Magno, & deinceps proſequitur, quo, vt dolo malo vſurpatam à Pontificibus poteſtatem illam ſummæ Iuriſdictionis quæ ipſis à Chriſto fuit immediatè collata, eorumque Maieſtatem fraudibus paulatim auctam, furtimq; euectam falsò perſuadeat, plura effutit dira mendacia, calumniaſque impius effundit, quibus iniquus impoſtor Sacrificia, orationes, ſuffragia, cunctaque pietatis opera irridens, eoſdem Pontifices nedum ſtipem oſtiatim rogantes effingit, ſed Principum munera & oblationes, quæ ſponte ab ipſis elargiebantur Eccleſiæ, tamquam neceſſarias præſtationes aſtu præſcripſiſſe. Quamobrem, Catalogum quendam de his conſcribi curaſſe, quem ſingulis annis, in die Cœnæ Domini alta voce coram Pontifice legi mentitur. Mendacium.

Hæc à Duareno, in ſuo tract. d. benefic. in princ. deſumpta videntur, qui falſo ſcribens, huiuſmodi ſpontaneas oblationes, effectas eſſe poſtmodum neceſſarias, ad id probandum adducit, can. omnis Chriſtianus, de cõſecr. diſt. 1. qui nihil de hoc, ſed ab his qui Miſſæ interſunt Sacrificio, aliquid Deo offerendum eſſe dicit, & can. ſtatuimus 16. 9. 1. vbi decimas præter Epiſcopi voluntatem retinentes, communione priuantur. Mendacium.

Mendacium profectò, cui nullus vnquam Hæreticus cõminiſci ſimile viſus eſt, neque enim alium eo die legi Mendacium.

Catalogum vidi, quam literas illas Bulla vulgo dictas, quibus inter alios Refractarios & Perduelles, in quos iu-anathematis profertur sententia, Hæretici omnes primo loco recensentur.

Videas rogo apud Amianum lib. 27. & apud C. Bar. tom. 2. anno. 167. & 175. & tom. 3. anno. 321. quales quantęque fuerint opes Romanæ Ecclesiæ, quæ Ethnicorum prouocabant inuidiam, vnum tamen prętereundum non videtur, quod veritas ab eo extorsit, Pontifices scilicet diuitijs iam, & imperio auctos, in eorum Aulam peritissimos viros vndique conuocare cæpisse, quorum sapientia illecti omnes eò confluebant. Non ergo mimorum & Sicophantarum Asylum erat Pontificum Aula, vt mendacissimi Sectarij adlatrant.

Sed & Reges irridet, qui Apostolicæ Sedis maiestatem agnoscentes, annuæ præstationis Censu propria Regna eidem subiecerunt, maximisque donationibus Romanam Ecclesiam auxerunt, vnde & simplices hæretica temeritate appellat.

Quamobrẽ prudentes iudicio ipsius erunt omnes Lutheri, & Caluini sectatores, qui Sacrificia, & oblationes ab Ecclesia eliminarunt, atq; pietatis opera cuncta, sine quibus mortua fides est, tanquam superuacanea, & frustratoria arceant, cõtra expressa diuinæ scripturæ verba, Conciliorum, Patrum, Theologorumque cõmunem assertionem, & contra antiquissimam, ac numquam immutatam totius Ecclesiæ consuetudinem, prout C. Bellar. lib. 2. de Eucharist. & lib. item 5. d. iustificat; & lib. 1. 2. & 3. d. bon. operib. liquidissime demonstrat.

At illud præcipue exhorrescit, quod Principes tunc, eo Iudice, fatui, non amplius à Cæsare, vt par esse dicit, sed à Romano Pontifice Regias Coronas suscipere inceperint.

At non ne iure optimo? postquam nullus est Rex, qui tantũ Imperatori tribuat, vt hoc subiectionis argumentum ipsi velit exhibere, cum & ipsi in suis Regnis eandem, quam Imperator in sua ditione, summam habeant potestatem, Romanum vero Pontificem Patrem agnoscunt, propterea Dominum habere non dedignantur.

Et quid causæ fuit, vt hæc adeò torquere deberent nouum hunc Imperij patronum, non ne Imperium vni Romano Pontifici Germani acceptum referre, vel etiam inuiti coguntur? de quo suo agemus loco; nonne solus Papa Imperatorem Sacro diademate redimit, & Cæsarem inaugurat? adeo quod Imperator dici non possit, antequam à Romano Pontifice eius electio probata, ab eo Corona donatus fuerit; ita sancitum refert Glaber. lib. p. in fin.

V*t ne quisquam audacter Romani Imperij sceptrum gestare Princeps appetat, seu Imperator dici, aut esse, nisi Papa Sedis Romanæ, morum probitate, delegerit aptum Reipublicæ, eique commiserit insigne Imperiale*, &c.

Vide C. Baron. tom. 11. anno. 1013. & C. Bellarm. d. transl. imper. lib. p. c. 4. & seq. & lib. 2. c. 1. apud quos huius Sanctionis præscriptam formam vsu comprobatam comperies.

N. Cum sub Mauritio, inquit, inter Episcopum Romanum, & Patriarcham Constantinopolitanum, super

nomine œcumenici, controuersia haberetur, vter eorum, vel vterque, ita appellandus foret, neque à Mauritio fuerit definita, tandem sub Phoca ordinatum est, vt Romano adderetur nomen Papæ, quod antea omnibus Episcopis erat commune, Constantinopolitanus verò œcumenicus inscriberet, prout ex Panuino in vita Bonifacij. III. legi potest.

HOc eodem argumento Primatum a Phoca Tyranno scelestissimo, Pontifici Romano tributum blaterarunt, Luth. in lib. d. supput. tempor. Caluin. instit. lib. 4. cap. 7. §. 17. Centuriat. mendaciorum Centur. 6. Illyric. in Hist. d. Prim. Pap. & recentiores Caluinistæ, Molineus, Othomanus, & Morneus.

Sed hæc impiorum vanissima commenta, satis superque confutarunt, duo illa fulmina belli, qui Catholicæ veritatis hostes profligarunt, debellaruntque, C. Bar. tom. 8. anno. 606. Card. Bellarm. d. Rom. Pontif. lib. 2. cap. 17.

At mentitur, & turpissime quidem, dum, inquit, Phocam decréuisse, quod Romano Pontifici nomen Papæ adderetur, Constantinopolitanus verò semper œcumenicus inscriberet.

Quoniam Anastas. Paul. Diacon. Hist. Longobard. lib. 4. cap. 21. & Addent. ad Eutrop. Bed. libro d. sex ætatibus, C Baron. tom. 8. anno. 606. vno ore affirmant, Phocam dumtaxat declarasse, Ecclesiam Romanam, omnium Ecclesiarum esse caput, nam Ecclesia Constantinopolitana primam se omnium Ecclesiarum scribebat; hoc tamen Phocæ rescriptum nihil iuris Ecclesiæ Romanæ tribuit, sed œcumenicæ nomen, quod soli debetur

betur Christi Vicario, Constantinopolitanum sibi iniuste arrogasse decreuit, neque verbum vllum pœnitus facit, de titulo Papæ, Romano Pontifici addito, vel de œcumenico Constantinopoli Archiepiscopo relicto.

Imo hæc eadem adamussim, ijsdem scriptoribus adductis, Panuinus, in vita Bonifacij recenset. Addit verò quod postea tractu temporis, Constantinopolitani Antistites, œcumenici titulo se ipsos insigniri cœperunt, quod vniuersalis nomine, ius in alios Episcopos sibi vindicare præsumpserit, sed vt primam omnium post Romanum Pontificem, tenere sedem, hac nota declararent, verum hæc acta dicit mortuo iam Photio, scilicet post annos octuaginta, supra ducentos, postquam Phocæ rescriptum anno 606. emanauit, C. Baron. tom. 8. eodem anno, Photius vero anno 886. moritur, C. Baron. anno prædicto tom. 10. Mendax igitur in hoc quoque detegitur.

N. Ecclesiam Romanam specie donationum, quas à Pipino, Carolo Magno, & Ludouico eius filio, recepisse iactabat, multas cœpit Vrbes occupare. Impium Mendacium.

QVoniam vero tantorum assertione testium, huiuscemodi donationum veritatem, adeo manifeste elucescere animaduerterat, quod mendaciorum nebulis obuolui nullatenus poterat.

N. Fatetur id quidem, sed inquit, licet de illis attestentur Iuo Carnotensis, in p. 5. decret. cap. 14. Anselmus in Collect. Canonum lib. 4. Gratian. in cap. ego Ludouicus dist. 63. Antonin. Florent. hist. p. 2. tit. 16. c. 1. §. 2. R. Volaterran. in 3. lib. C. Baron. tom 9. anno 817. tamen nullus historicus Antonino vetustior, harum dona-

tionum meminit, præter Leonem Hostiens. qui paulo antecessit, quasi tot grauissimis scriptoribus, non sit habenda fides.

SEd aliò tendit, nimirum, vt Romanæ Ecclesiæ Summum Pontificem suo deturbans Maiestatis è solio, haud exemptum esse persuadeat, ab impio diræ Tyrãnidis iugo, quo Imperatores, per vim & iniuriam Pontifices subegerunt, ideo Henrici IIII. Ludouici Pij. & Lotharij eius filij cõstitutiones impugnare nititur, ad quod Molineum aduocat patronum.

In comment. ad dist. 63. Qui quidem Molineus, Maiestatem Pontificiam funditus euertere posse ratus, si concessiones, quibus Imperatores Ecclesiæ Romanæ debitam restituerunt libertatem, commentitias, & inualidas demonstrasset, vnde primo Bibliothecarium, tamquam earum promulgatorem aggreditur, cui nullam prorsus fidem esse habendam, vti suspecto dicit, *Quod scripta sua consarcinarit ex quibusvis Apocryphis, vel fictis scripturis in scrinio, vel Bibliotheca Papæ repertis, modo essent in Domini sui fauorem.*

Postea verò, eam improbat sanctionem, qua Constantinus. IV. Imperator, Benedicti II. sanctitate permotus, liberam esse statuit Pontificis electionem, nullaque Imperatorum, vel Exarcharum egere confirmatione, eamque vt falsam tribus ratiocinationibus potissimùm impugnat.

Pueriliter. Prima, Quod Benedictus vix decem menses vixerit, vnde vltra mare eius Sanctitas innotescere vix poterat.

Inepte impia. Altera, quod virtus Benedicti potius mouere debuit ad obseruandum tam vtilem & receptum morem.

Verum quanti ponderis hæc ſint,& an Molineo digna, vel reſponſo egeant, quiſque iudicet & animaduertat rogo quomodo impiam, diramq; tyrannidem temere vſurpatam, in ſacroſanctos Christi Vicarios,quorum electio omnino libera, & ab omni poteſtatis ſecularis imperio prorſus immunis eſſe debet, vtilem, receptumque morem dicat, homo qui cum religione pietatem, humanitatemque exuerat, & cui vnus Romanus Pontifex præcipue fuit inuiſus.

N. Tertia, quod numquam effectum ſortita fuerit,vt expreſſè atteſtatur, inquit, Volaterranus Antropol. lib. 22. ex cuius verbis poteſt deprehendi, vel modico tempore ſeruatam non fuiſſe, de quo ſatis conſtitit in Paulo poſt Benedictum, & in Conone apud Platinam. Mendacium Falſo.

AT Volaterranus quidem hoc nullo pacto vnquam cogitauit, ſed tãtum, inquit, modico tempore ſeruatam fuiſſe hanc Henrici conſtitutionem, quam verè factam aperte teſtatur; Platina verò in Conone, & alijs, qui poſt Benedictum electi ſunt Pontifices, ne verbum quidẽ de confirmatione Imperatorum. Neque obijcias Gregorij IV. exemplum, quoniam in eo hallucinatum eſſe Platinam inferius demonſtrabimus, ipſaque experientia eius reuincit errorem, ſiquidem Ludouicus, & Lotharius expreſſis confirmarunt ſanctionibus, hanc vſurpati iuris remiſſionem, à Conſtantino factam, cęterique Cæſares, vel nunquam ipſam infringere verbis, aut factis præſumpſerunt, & ſi aliqui Schiſmatici Imperatores, hoc attentare cogitarunt, vt Henricus IV. Friderici II. & III. Ludouicuſque Bauarus, iuſta Anathematis ſententia icti vitam cum morte miſerrimè com-

mutarunt, neque tamen efficere potuerunt, quin semper libera non fuerit Pontificum electio vsque in hanc diem: vide igitur Volaterranum toto errasse celo.

Quoniam verò Platina in recensenda hac Constantini sanctione, etiam Romano exercitui ius eligendi Pontificem tribuere videtur, inquiens, *Vt deinceps, quem Clerus, Populus, exercitusque Romanus in Pontificem delegisset*, expungendus erit ex Bibliothecario qui verbis his in Benedicto, ait, *Suscepit Diuales iussiones Clem. Constantini Magni Principis ad venerabilem Clerum, & Populum, atque feliciss. Exercitum Romanæ Ciuitatis, per quas concessit, vt persona quæ electa fuerit in sedem Apostolicam è vestigio absque tarditate Pontifex ordinaretur* &c. Vides ergo cui potius credendum sit, an Bibliothecario, qui proprio munere res Pontificum, longe ante Platinam, & quidem sinceriùs, conscripsit.

N. Vt autem Molineus Bibliothecarium in supradicta Constantini sanctione suspectum effecisse existimauit, ad impugnandam Ludouici Pij Constitutionem, eadem modestia in Gratianum inuehit, quod neq; ei maior sit fides adhibenda, quam Bibliothecario, si quidem ille domesticus Papę, & hic Monachus erat, qui vt Pōtificibus morem gereret, non aliunde quam à Bibliothecario dictum Canonem transumpsit.

AT Clarissimos hosce viros à Calūnijs immanissimi Catholicæ Religionis perduellis vindicent Tritemius, C. Bellarm. totque alij, qui illustrium scriptorum ediderunt elogia.

N. Prima autem Molinei ratio, qua Ludouici rescriptum impugnat, ea est, qnod omnes qui eam indigita-

runt vnius Bibliothecarij fidem ſecuti ſint.

IPſe autem, ingenuè fateor, apud Bibliothecarium nuſquam reperi, quemadmodum rimatione facta ipſam non adinueniſſe teſtatur eruditiſſimus Coſteus, in examine myſterij iniquitatis, iniquiſſimi Caluiniſtæ Mornei pag. 478. videat igitur an oſcitanter hæc ſcripſerit, quod Platinæ aſſertioni mala fide ſteterit.

Quoniam vero hæc Ludouici conſtitutio, duo præcipuè continet, confirmationem ſcilicet Donationum à Pipino Auo, & à Magno Carolo eius Patre, in Eccleſiam Romanam conſcriptas, & remiſſionem ampliſſimam iuris omnis, quod in electione, & confirmatione Pontificum retroacti Imperatores vſurparunt, in vtroque falſum eſſe Canonem à Grat. diſt. 63. deſcriptum, his cenſuit Molineus puerilibus ſane argumentis probaſſe.

N. Primum eſt, quod Paſchalis ſtatim vt Pontifex renunciatus fuit, legatos excuſatum, & culpam non inficiandam, ſed in Populum transferendam miſit ad Ludouicum Pium, qui vt manſuetus erat, ſatisfactionem quidem accepit, ſed cum increpatione Cleri, & Populi, *Quid autem*, inquit, *magis contrarium aut repugnans eſt, præfatæ ſuſpectæ Bibliothecarij ſcpipturæ, certe ex hoc falſitatis conuincitur.* Perperā.

AT quonam pacto Molineum adeo obcæcauit impietatis affectus, vt vir in alijs oculatiſſimus, non animaduerterit, quod perperam ratiocinabatur, ſiquidem Paſchali iam electo, ac ſatisfactione per legatos ab ipſo accepta, Ludouicus longe poſt Donationes illas ratas habuit, conſtitutionemque prædictam edidit, eoſdē

testes aduoco Platinam, licet in facto ab alijs discrepet vt superius, & Sabellicum.

Quomodo igitur ex hoc quod præcesserat, actus subsecuti falsitatem deducere potuit, plaustrũ ante Boues.

Præterea responsum hoc quod Platina ab Imperatore legatis datum refert, haud satis consonat cum his, quæ ipse Ludouicus scribit ad Paschalem, in eadem constitutione; *Ego Ludouicus*, in cuius fine hæc leguntur, *Vt electus Pontifex legationem ad se, & successores mittat, amicitiæ pacis & Charitatis constituendæ causa, sicut in temporibus Domini Caroli Imperatoris, genitoris nostri consuetudo erat faciendi*, &c. quamobrem si Carolus ab electo, & consecrato Pontifice, nil aliud voluit, quam legatos ad se mitti amicitiæ causa, profecto necessum est dicere, Paschalem ad Ludouicum misisse legatos, non confirmationis petendæ, sed amicitiæ confirmandæ gratia, & cum satisfecerit conuentis, non poterat Ludouicus respondere legatis, vt deinceps instituta, & pacta maiorum seruarent, cauerentque ne Maiestatem læderent; sed res ipsa qualiter se habuerit satis explicat scriptor Annalium Pipini, Caroli Magni, & Ludouici, eorum familiaris, qui Astronomus dicitur, is enim anno 817. hæc habet, *Stephani obitu prænarrato, cui Paschali successor electus post completam solemniter ordinationem suam, & munera, & excusatoriam Imperatori misit epistolam, in qua sibi non solum nolenti, sed etiam plurimum renitenti, Pontificatus honorem, velut impositum asseuerat, & pactum quod præcessoribus suis factum erat, etiam secum fieri ac firmari rogauit.*

Vides itaque excusatoriam, non quidem scriptam de consecratione, ante confirmationem Imperatoris

facta, sed humillima excusatione, quod sibi nolenti, & renitenti Onus Pontificatus impositum senserit, & pacta dumtaxat, cum maioribus olim inita, scilicet fœderis, & amicitiæ cum ipso quoque rata manere expostulabat, hallucinatum igitur hîc quoque Platinam, prout pluribus in alijs, fateri oportet.

N. Altera, quod Lotharius, eiusdem Ludouici Filius, ipsò Ludouico superstite, tempore Eugenij Romam profectus, in ea Politiam ordinauit, & Magistratus instituit: Hoc autem fieri non potuisset, si Ludouicus Romam, caput Imperij, Papæ donasset. Mendacium.

FAlsum asserere, & verum reticere, idem est crimen, cum ea non retulit, quæ de profectione Lotharij ad vrbem, literis consignarunt Aymoinus, lib. 4. cap. 112. & Author vitæ Ludouici Pij, scilicet quod Ludouico expeditionē in Britannos parante, Lotharius Romam mittitur, ad componenda dissidia, quæ inter Romanos flagrabant, eo quod post obitum Paschalis, *Duo fuerant*, inquit, *per contentionem Populi, electi Pontifices, Eugenius, tamen Archipresbyter, tituli S. Sabinæ, vincente nobilium parte, subrogatus, & ordinatus est*, de reliquis autem hæc idem Author. enarrat, *Lotharius verò iuxta Patris mandatum Romam profectus, ab Eugenio Pontifice honorificè suscipitur, cui cum iniuncta sibi patefaceret, statum Populi Romani iamdudum quorundam Præsulum peruersitate deprauatum, memorati Pontificis beniuola assensione, ita correxit, vt omnes qui rerum suarum direptione grauiter fuerant desolati, de restitutione bonorum suorum, quæ per illius aduentum, Deo donante, prouenerant, magnificè essent consolati*. Idem Aymoinus loco citato & Sigon. lib. 4. d. Reg. Ital. ad annum. 825. Aymoi. Auctor vitæ Ludou.

Quod igitur non proprio iure, ſed Pontifice volente, & permittente geſſerit neceſſum eſt fateri.

Imo & noua lege præſcripſit Pontificem ex decreto Sacrorum Canonum, à Romanis eligendum fore, quibus per conſtitutiones S. S. Patrum electio fuit conceſſa Sigon. d. Regn. Italiæ in Ludouic. anno. 825. quam explicat Card. Baron. tom. 9. anno. 824. hinc inferens Lotharium ad formam Canonum liberam redigiſſe ab Imperatorum vſurpato iure Pontificum electionem, in quem inuehit ſuo more Melchior Goldaſtus in rational. Cōſtit. Imperial. p. 1. pag. 21. & p. 2 pag 13. hanc Cardinalis interpretationem irridens, ſed ineptiſſimè quidem, neque ad hoc alia probatione opus erit, quam ipſius Goldaſti, qui eadem 1. p. pag. 1. & 2. eadem verba Conſtitutionis Lotharij, per Conſtitutiones SS. Patrum interpretatur, ideſt *S. Patris Adriani, ad imposturam illam referens, quam Carolo conceſſam dicunt ab Adriano poteſtatem in Pontificem eligendi*, &c. Cur ergo non licebit C. Baronio, eadem interpretatione ad veritatis confirmationem aptius vti? Neque verum eſt, prout ipſe aſſerit hac Lotharij ſanctione, abrogari Conſtitutiones Conſtantini IV. & Ludouici Pij, cum in ea non ſit expreſſum, nec vna alteri repugnet, vt tacita eorum reuocatio huic videatur neceſſitate ineſſe. Lotharius igitur ius omne, ſi quod ei hac in re fuiſſet, ea Cōſtitutione abdicaſſe neceſſario ſequitur, ſed qui affectu trahuntur ad alteram flecti partem neceſſe eſt, quod ſi Goldaſtus rem æqua lance penſitaſſet, haud profecto in C. Baronium, S.R.E. Principem virum, & totius Orbis iudicio celeberrimum tam impudenter eſſet debacchatus

tus, vel Eugenium summum Pontificem, à Lothario Vicarium Imperij Romæ constitutum fuisse, non minus temere, quam falsò asseruisset, imo & conuicia in Christi Vicarium impiè protulisse ipsum puduisset.

N. Tertia, quod Volaterranus lib. 3. Geograph. prętensam Constitutionem longe aliter, quam Gratianus refert. Mendacium.

AT Molineus & hîc cęcutit; haud sane animaduertit, Gratianum non integram transumpsisse constitutionem, sat enim fuit donationis particulam cum rebus in ea descriptis referre, quoniam eadem reliquorum ratio erat, ideo obtruncat ibi, *Et infra*, pergens alteram liberæ electionis partem recensere, quamobrem sicut eadem legitur constitutio apud S. Antonin. Hist. p. 2. tit. 16. §. 2. apud Volaterran. lib. 3. Geograph; & apud Card. Baron. tom. 9. anno. 817. consonam quoque & his relatam à Grat. necessum est fateri, prout idem C. Baronius comperijsse testatur, collatione facta cum Codicibus Vaticanis, quorum authoritatem maximam esse nemo inficias ibit; si enim scripturis repertis in Archiuijs Principum, quæ inter alias scripturas authenticas seruantur, sub custodia publicorum Officialium ad hoc specialiter constitutorũ, vbi contraria non vigeat cõsuetudo fides habetur Felin. in cap. ad audientiam d. præscr. Crauet. d. antiq. p. 1. sess. 2. vers. quarto limitatur cur multo magis hoc idem tribuendum non erit Archiuio, & Bibliothecæ summorum Pontificum, in quibus innumera seruantur publica, authentica, eademque vetustissima monumenta, præsidentibus huic muneri S. R. E. Cardinali, totque alijs integerrimis, eruditissimisque

Viris; vnde fit, quod apud omnes magnæ semper fuerint existimationis, plurimumque fidei habuerint, quæcunque ex ipsis transsumpta, siue edita fuerunt.

Perperã. N. Quarta & multo magis, quia fides historiæ repugnat, per prædicta, tum ex eo quod Volaterranus ibi Calabriam inferiorem, & superiorem, & Ducatum Neapolitanum includit, & alia, quæ constat, ex fædere diuisionis, inter Carolum Magnum, & Imperatorem Cõstantinopolitanum, facta, Græcorum Imperio cessisse, porro verissimile non est, quod Ludouicus ea donasset, quæ non possidebat.

VErum si animaduertere voluisset, quod Siciliam, Calabrias, aliasque Prouincias, Vrbesque Patrimonij S. Petri Leo Isauricus primus omnium inuaserat, eorumque redditus in fiscum Imperiale redegerat, quas cæteri eius succcessores licet iniuste, semper postea detinuerunt, Theophanes, & Cedrenus, Anno DCCXXXII. tantum iure consultum non latuisset, ea nimirum ratione, hoc actum esse, ne diuisio prędicta, cum Imperatore Orientis, à Carolo eius Patre facta, Romanæ Ecclesiæ vllum vnquã posset inferre præiudicium, quod iniustam Orientalium possessionem, tacito assensu probasse, vel Papa Donationis prædictæ confirmationem recipiendo, cum his, quæ in ea dumtaxat erant descripta, ratam habuisse: aliorum verò Ecclesiæ Romanæ locorum, quę Græci Imperatores vi occuparant, iura omnia abdicasse viderentur, imò Ludouicus, vt eam improbaret inuasionem, ac veluti quadam obligatione se se obstringens, ad vindicanda, quæ per injuriã fuerant Ecclesiæ vsurpata, quod species do-

nationis est supra dictis maiorũ suorum Donationibus, has, & alias Vrbes Prouinciasq; pia munificentia adiecit.
N. Quinta, hæc Ludouici Donatio, si qua fuit, nulla est ijsdem rationibus quibus Doctores communiter inualidam probant Constantini Donationem, quia sicut Imperium alienare non poterat, ita neque Regiones Imperij, donare licuit, Gloss. in Aut. quomodo oporteat, Epis. coll. p. Signorol. cons. 26. præsertim Romam quæ caput est Imperij sentit Bart. in proem. ff. Alber. in l. Bene à Zenone C. d quadr. præscr. Perperã.

DE hac Constantini Donatione, Grãmatici certant, siquidem Valla ludimagister, supra crepidam iudicium proferre ausus ratiunculis pædagogicis, in eam inuehit, veruntamen validam, & iustam esse, contra Accurs. asserunt, Io. Andr. in cap. ego Ludouicus dist. 63. & in Clem. ne Romani in verb. Constantinus d. iur. iur. Hostiens. in summ. d. immun. Eccl. §. pen. remq; ipsam luculentissimè explicat, Io. Hugo in tract. d. off. quatuor Prelat. in q. d. translation. Imper. in Eccles. & q. d. donat. Constant. siquidem totius & partis in hoc ratio non est eadem, vniuersis enim distractis supprimeretur imperium, quod parte dumtaxat alienata, stat: res igitur particulares donare, & vendere Imperator potest. l. apud Iulianum §. fin. d. leg. 1. præsertim verò consensu Senatus Populiq; R. accedente, & Prouincias, & Vrbẽ etiam Romam alienandi facultas eidem libera fuit, postquã à Senatu & Populo Imperium habet Historici omnes asserunt, & l. 2. §. nouissime d. orig. iur. eodem ergo Senatu, & Populo consentientibus transferre in Ecclesiam potuerunt, Gloss. in l. Legatus de offic. præsid. imo Ac-

cursij & aliorum ratio est, quia donatio Cōstantini profusa admodum videtur, quę locum haud sibi vindicat in Ecclesiam, cui quęcunque donatio scripta fuerit, profusa, & immensa dici nequit Auth. de reb. Eccl. non alien. §. fiuimus l. illud. c. d. sac. Eccl. vbi animaduertit eiusdem Accur. glo. in verb. alia causa, & in auth. vt non fiant pign. in verb. illud vers. nisi tantummodo.

Neque pariter ex ea imminuitur Imperium, quæcunque enim Ecclesiæ donata fuere, Deo oblata sunt, qui Dominus vniuersorum est, ac longe maiora Imperatoribus contulit, res igitur in pristinum redit, quamobrem iura Imperij nulla ex parte læsit l. si vnus §. quod in spe H. d. pact. ibique gloss. in §. pactus ne peteret eod. Hugo citatis tract. & quæst.

Perperā. N. Sexta, quia Populus Romanus, Donationibus, siue alienationibus hisce nusquam consensisse apparet, imo de dissensu constat, etiam per continuam resistentiam, tempore Eugenij III. Adriani IV. Alexandri III. Lucij III. & Vrbani IV. ergo nullæ Bald. in tit. d. nou. Cod. faciend.

SEnatus, Populique Romani Consilio, & assensu, hanc Donationem fuisse à Constantino factam, in ipsius Instrumento legitur, quod Molineum etiam animaduertisse non dubito, prout notauit Ludouicus de Sardis, in suo tract. d. legitimat. tit. de legit. per rescrip. vers. circa quam n. 6. quamobrem quod semel placuit, postea displicere non posse, regula est iuris vulgata, quoniam contractus à principio libere voluntatis, post actum verò necessitatis sunt, tandem obstat immemorabilis præscriptio, quæ cum titulum tribuat, etiam præ-

dones in eorum detentione tuetur, quæ legitimam efficit poſſeſſionẽ, merito in Concil.ſub Hadriano.II. cap. 18. relatum in cap.placuit, diſt. 56. §.3.ſancitum fuit non poſſe ab Eccleſia auocari, res eidem donatas, & qui hoc attentauerit, etiam Principes excommunicantur, fruſtra igitur Romani reluctantes, ſemel actum infectum reddere, vi & iniuria pluries conati ſunt.

Omnes namque fere Pontifices, ad Nicolam vſque V. huiuſmodi ſemper fuerunt curis exerciti, vt Romanorum reprimerent audaciam, qui antiquæ eorum Reipublicæ memores, ad priſtinam libertatem vindicandam, Conſules, ad quos omnis redigeretur poteſtas, ſede vacante ſæpiſſime crearunt.

Sed Pontifices, ſeditionibus his, ſacroſanctam ſemper oppoſuerunt Maieſtatem, qua vel ſola, vel Anathematis terrore perculſi, quos conſcientia defectionis agitabat, eorum Imperio parere, non detrectarunt, Platina Panuinus, cæterique Hiſtorici, ampliſſimi teſtes huius veritatis ſunt, in Eugen. III. Hadriano IIII. & Alexandro. III.

Rebellium igitur, qui defectu Principis, amoto metu, deſciuere tumultum, appellat diſſenſum, quo ſolo Tyrannicum efficit legitimum Principis Dominium. Perperã,

N. Septima, quod nullus vnquam Pontifex ad communienda Eccleſiæ Romanæ iura, hiſce Conſtantini, & Ludouici Donationibus vſus eſt, vel eam ad probationem adduxit, quæ tamen maxime in rem ſuam feciſſent.

N. Idque comprobat exemplis, quorum primum eſt Nicolai. III. in cap. fundamenta d. elec. in 6. qui licet

de Constantini hac Donatione mentionem faciat, potestatem tamen Romani Pontificis non inde, verum sacræ scripturæ verbis depromit.

In ipsum autem Caninis irruit dentibus, ac irridendo mordet, quod fabulam Constantini narrauerit, sacramque scripturam Pharisaico & Iudaico more, ad terrenum Regnum detorserit.

Perperã. N. Item exemplo Gregorij VII. quem tanto molimine Germanorum Imperium aggressum esse, atque attriuisse dicit, nec verbum vllum de his fecisse sed verbis Christi tantummodo vsum verum ad imperium totius Orbis male detortis.

Tandem Benedicti XI. & XII. contra Ludouicum Bauarum, qui non alio titulo quam Vicarij Christi alter Florentiæ, Magistratus, alter Mediolani Vicarios suo nomine constituit, & Vectigal imposuit. Perperã.

SEd quorsum hæc? habent Petri successores immediate ab ipso Deo, in vniuersum Orbẽ Christianum, potestatem amplissimam, cuius iure quæcunque agunt, iuste & rite agere dicuntur, vt superius toties dictum est, non igitur Donationibus Imperatorum opus erat, vbi diuinum testimonium, eorum authoritatis habebant.

Duo autem de Constantino in ipso cap. Fundamenta, ex Nicolao narrantur, alterum quando à Sancto Siluestro Papa fuit baptizatus, & à lepra infectus, diuinitus conualuit: Alterum quod Romanæ Ecclesiæ, vt pro tot, tantisque beneficijs, quæ Deus in ipsum contulerat, aliquid rependeret, munera amplissima obtulerit, vtrumque autem, veluti fabulosa, semper respuerunt, Lutherus, Caluinus, Melancton, & nouissimo

Impietas Mendax.
Luther. Caluin. Melanct. Mandeburg.

Mandeburgen. cent. 4. cap. 7.

Sed pro Nicolao ſunt, Theophanes in Chronograph. Metafraſtes in vit. S. Siluef. cap. 14. Zonaras, & Cædrenus, in Conſtantin: idem Cædren. in Seneſconoma, Michaël Clycas, p. 4. annalium Nicephor. hiſt. lib. 7. cap. 29. & 35. Monologium Græcorum Kalendis Ianuarijs, Ammianus lib. 27. cap. 2. Zozimus lib. 2. d. Conſt. Author actuum Siluef. apud Vincen. Burgu. lib. 13. cap. 47. & 53. Damaſ. in Silu. Gregor. Turron. Hiſt. Franc. cap. 12. Beda d. ſex ętat. in Conſtant. Hincmarus in vita S. Remig. An. Bibliothec. in Chron. Ado Vienn. in Chron. ætat. 6. Marian. Scot. in Chron. anno. 321. Berengarius Abb. d. Inuent. S. Crucis, Honor. Auguſtod. in ſpec. Eccleſ. Hugo Victori. excerpt. prior. lib. 8. cap. 1. Othofriſing. in Chron. lib. 4. cap. 1. Godfrid. Viterbien. p. 16. Chron; Conrad. Viſperg. in Conſtant: Albert. Staden. in Chron. anno. 314. Martin. Polon. in Silu. Matheus Vuiceſtmonaſt. in Chron. anno 310. Iſidor. Hiſpalen. in hiſt. Vgo Floriacen. in Chron. d. Conſtant. Io. Saliſber. lib. 4. Polycrat. cap. 6. Paul. Diacon. d. geſt. Longobard. lib. 6. cap. 10. aliàs 28. & cap. 13. al. 43. Iuſtini. Imperat. in auth. cit. Ecc. Rom. cent. anno. gaud. præſcript. coll. 2. Eckbertus aduerſus Catharos ſerm. 3. Balſamon in Nomocan. Photij tit. 9. Vinc. Lupold. Bebenburg. de veter. Princip. German. Zelo, Gennadius ſcholar. Patriarcha Conſtantinopoli. d. Prim. Rom. Pontif. ſect. 3. Iuo Carnotenſis p. 5. decret. cap. 49. Platina in Marc. Sigon. Hiſt. d. Ocident. Imper. lib. 3. d. Baptiſmat. Conſtant. Patres autem & Pontifices conſulto prætereo, vt de re hiſtorica veri-

tatem ex historicis eruamus, atque impudentiam per iniuriam irridentis iure irrideamus.

Neque mireris Lector Molineum in hos sanctissimos doctissimosque Pontifices obicere tanquam sacræ scripturæ verba inuerterint, eius namque perditissimi effrontisque Magistri discipulus fuit, qui blasphemare ausus est, Christum ipsum in quo sunt omnes Thesauri scientiæ, sapientiæ Dei, scripturæ diuinæ locos in alium flexisse sensum: verum est igitur ipsius saluatoris præsagium, si me sunt persecuti, & vos persequentur, non enim est seruus maior Domino suo.

Perperã. N. Octaua, quod re ipsa falsitas huius Canonis deprehenditur ex eo, quod Platina scribit de Gregorio 4. viuente adhuc Ludouico electo, quem tantæ modestiæ fuisse dicit vt Pontificium munus non prius obire voluerit, quam à legatis Ludouici ob eam causam Romam missis confirmatus esset.

VErum si Molineus, tot tantisque Clarissimis scriptoribus, qui hanc Ludouici Constitutionem asserunt, fidẽ noluit haberi, quo iure nunc vni Platinæ tantum tribuit, vt ipsius testimonio standum omnino sit contra omnes iuris vtriusque regulas, quę testis vnius dictum nullam facere probationem statuunt; profecto ex innumeris historicis, eorumque præcipuè, qui res gestas Pontificum scripserunt, nullus alius, Platina excepto, hoc de Gregorio narrant, quamobrem assertio ipsius non quidem erroris suspicione caret, quod eidem in pluribus alijs Pontificibus, & iure sanè optimo obicitur, vt ex notis Panuini animaduertere licet.

Præsertim quia ipsemet Author, neque Eugenium II. ne-

II. neque Valentinum, qui inter Paschalem, & Gregorium intercessere, neque Sergium II, Leonem IV. Benedictum III, qui post Gregorium successiue electi fuerũt, hanc Imperatoris confirmationem expectasse, aut quesisse scribit, prout verisimiliter quidem expetenda erat, neque Ludouicus aliter fieri passus esset, si res verè se haberet, vt de Greg. narrauit, ne scilicet iura Imperij exolerent, imò & Nicolaum I. renunciatum, in solio Apostolico collocatum, consecratum, ac demun Corona Pontificia redemitum refert, ipso Ludouico Romæ degente, neque tamen dicit, vel quod Imperator electioni inter fuerit, aut confirmauerit, rem autem tanti momenti reticuisse non est censendum, postquam in vitis aliorum Pontificum, quorùm electioni Imperatores præbuerunt assensum, hoc numquam præterijsse videmus.

Sed quod magis vrget, in Hadriano II. idem author hæc scribit, *Legatos quidem Ludouici, qui eam ob causam aderant, indignatos, quod nusquam dum electio, & Coronatio Pontificis agerentur, interesse potuissent, vt authoritatẽ Imperatoris interponerẽt & quamuis ea ratione satis ipsis factum videretur, quod multitudinis voluntatem, in tanto tumultu moderari non potuisset, eos tamen rectè facturos, si virum optimum de more salutarent*, &c. Sed animaduertas obsecro, quæ subdit, &c. *fecere id legati, quamquam apertè cernerent, Clerum, & Populum eligendi Pontificis totam authoritatem sibi vindicare, ne deinceps Principis cuiusdam nutus expectaretur, forte etiam vt libertas Ecclesiastica, tum innotesceret*, &c. atque ne hoc ipso Ludouico inscio, aut inuito actum putes, pergit Platina, *Superuenere à Ludouico Imperatore literæ, quibus Ro-*

manos admodum laudat, quod summum Pontificem, sanctè audi, & integre creassent, nõ expectato aliorum voto & rationem adducit, qui fortè ea in re ob ignorationem personarum minus iudicij habuissent, qui enim, inquit Platina, *fieri posse dicebat, vt Peregrinus, & hospes dignoscere possit, in aliena Republica, quis potissimum cæteris præferendus sit, id maximè ad Ciues pertinere* &c.

At non ne hæc toto Cœlo aduersantur his, quæ idem Platina in Gregorio IV. de Ludouico dicit, quonã obsecro pacto Pontificem obire munus, non antea sinebat, quam ipse confirmasset, ne iura Imperij amitteret, si nunc reclamantibus Legatis eius, rem ipsis non vocatis peractam, nihilominus sancte, & integre creatum Pontificem scribit, eius voto minimè expectato, quod deinceps seruatum legimus, quamobrem de Hadriano III. idem Platina inquit, tanti animi fuit, vt initio Pontificatus sui statim ad Senatum Populumque retulerit, ne in creando Pontifice authoritas Imperatoris expectaretur, atque libera essent & Cleri, & Populi suffragia.

Atque vt omnem aduersarijs præcidat ansam, ne dicerent Nicolaum prim. satis constare à Ludouico confirmatum, ex præsentia ipsius, subdit, *quod quidem institutum, à Nicolao tentatum potius, quam inchoatum diximus*, vt hoc etiam explicaret, Ludouici nullas extitisse partes, in creatione eiusdem Nicolai, qui cum Imperatore multa collocutus tantum fuit, ad Pontificatum, & Imperium pertinentia.

Sed Molineo concedamus, Platinam vera testatum, nullum profecto Gregorius libertati Ecclesiæ intulisset præiudicium, quam Ludouicus ea tantum lege Roma-

nis reliquit, vt ſine aliqua promiſſione, ambiguitate, & contradictione, more canonico, electio fieret, vt in dicto cap. ego Ludouicus &c. & animaduertit Sigon. lib. 4. d. Reg. Italiæ ad annum 817. quod ambitio & auaritia Romanorum adeo inualuerat, vt plerumque potentiores, ditioreſque Pontificatum ambirent, vnde Schiſmata ſæpiſſime oborta non ignorabat, quamobrem Pius Imperator, de noui Pontificis creatione certior fieri voluit, vt ambitum, & ſimoniam omnem ab Eccleſia Dei arceret; Gregorij igitur tanta fuit modeſtia, quod Legatos Imperatoris, hanc vnam ob cauſam, expectandos cenſuerit, vt eius electionem, omni prorſus ſuſpicione careret, atque canonicã eſſe conſtaret, prout diſertis verbis Platina ſcribit, non prius Pontificium munus obire voluerit, quam à Legatis Ludouici diligenter, ſua electio diſcuſſa eſſet, ſed hac de re alibi erit agẽdum, hactenus Molineus.

Poſtmodum Author, vt Imperatoris poteſtatem in Romanos Pontifices oſtenderet, ea refert, quæ Fridericus II. aduerſus Alexãdrum III. legitimum Pontificem, diriſſimo ſchiſmate geſſit, atque ab illa exorditur Curia, quæ ipſo Friderico indicente, Papiæ habita eſt, quam vt ei authoritatem quærat, nomine Concilij decorauit, ſed hac de re ipſum audiamus Fridericum, apud Radeuicum lib. 2. cap. 55 in epiſt. ad Alexandrum, quem Rolandum Cancellarium appellat, cæteroſque Cardinales vbi poſt initium, inquit, *vt autem huic peſti competens, & Deo gratum exhibeamus remedium, & religioſorum virorum Conſilio, generalem Curiam, & Conuentum in Octaua Epiphaniæ Papiæ indiximus celebrandam,*

&c. Item, vt *Ad eandem Curiam, siue Conuentum veritatis*, &c. *Testis est mihi Deus quia in hac Curia*, &c.

Idem in Epistola, ad Hermimanum Brixiensem Episcopum, *Ex Concilio itaque omnium, qui aderant, Episcoporum, cæterorumque Principum*, &c. *vnam solennem, & generalem conuentionem* &c. *Quatenus ad prædictam Curiam, omni occasione remota venias.*

Vides quod ipse Imperator, illegitimum hunc Conuentum appellare Concilium non est ausus, vel hoc à se ipso non dixit, sed Diuino cogente numine, vt ex hoc etiam aperte dignosceretur, non solum, quod Concilij nomine hæc Schismaticorum Conuenticula omnino fuit indigna, verum quod Concilia indicere Imperatoris non est. Curiam igitur nuncupauit iure sane optimo, quoniam iudicij secularis ad instar agendum esse statuerat, vt scilicet Imperator in ea præsideret Episcopis, eorum vota auditurus, vt postea de summo Pontifice sententiam pronunciaret, disertis namque verbis, hæc ipse expressit in proximè dicta Epistola ad Episcopum Brixiensem, inquiens, *Et secundum sententiam Orthodoxorum, litem decidere debemus*, &c. Licet postea id agere minimè præsumpserit, Indignũ sane facinus vt Christi Vicarium Apostolicæ Sedis Præsulem, qui nulli hominum iudicio subiacet, is præsumpserit iudicare, quem eadẽ sancta Sedes paulo ante ad pedes Hadriani occidentem, & dum Pontifex equum conscẽderet stratoris munus obeuntem, atque ab ipso Coronam, Sceptrum & gladium humillime recipientem viderat.

Verum enim verò, antequam puerilia istius argumenta expendamus, quædam de hac Papiensi Curia

breuissime animaduertenda sunt.

Fridericus iam antea in Romanam Ecclesiam odio exarserat, ægre ferens literas Hadriani, quibus ipsum obiurgauerat, quod in eos, vt par erat non animaduerterit, qui Archiepiscopum Londinensem ad limina Apostolorum proficiscentem, Carceri, & vinculis mancipatant, sed potius tam atrox delictum dissimularet, dum Archiepiscopus adhuc vinctus immaniter detinebatur, *Præcipue tamen*, vt Radeuicus in Fridrerl.ib. p. cap. 10. inquit, *Vniuersos accenderat*, scilicet Germanos, *Qui aderãt quod præmissis literis inter cætera, dictũ fuisse acceperãt, dignitatis, & honoris plenitudinem, sibi à Romano Pontifice collatam, & insignia Imperialis Coronæ, de manu eius Imperatores suscepisse*, &c. pergit Radeuicus.

Atque, *ad horum verborum strictam expositionem Auditores induxerat, quod à nonnullis Romanorum temerè affirmari nouerant, Imperium Vrbis, & Regnum Italicum, donatione Pontificum, Reges nostros hactenus possedisse, idque non solum dictis, sed & scriptis, atque picturis repræsentare, & ad posteros transmittere* &c. Vides iam vlcus, hinc prima mali labes, ac si vulgata non esset translatio illa Imperij, à Græcis in Francos, & à Francis in Germanos facta, de qua tot extant Historicorum, & Imperatorum assertiones, apud C. Bellar. in lib. d. translat. Imper. vt nullo pacto tergiuersari possit.

Vnus autem ex Legatis à Pontifice, cum hisce litteris missis fuit Rolandus Cãcellarius postea, Alexander III. vt idem Radeuicus est testis, quãobrem, & quod, vt inquit Krantius Saxo. lib. 6. cap. 18. multos in Frãcia Imperatori fecisset infensos, auersũ sibi animũ fecerat Friderici.

Mortuo Adriano, maior Cardinaliũ pars Alexandrum crearunt Pontificem, quatuor tantum discrepantibus, qui Octauianum Antipapam Victoris nomine renunciarunt, Friderico autem Cremam obsidenti, huius Schismatis nuncium est allatum, de quo Krantius hæc scripsit Saſſ. lib. 6. cap. 18. *Quæ res visa est Imperio, olim detruncato, repromittere in integrum restitutionem, qua de re non inuitus audiuit eam de Pontificatu controuersiam.*

Cogitans igitur, vt ex actis Alex. refert C. Baron. tom. 12. anno. 1159. Imperatorẽ libertatis priuilegium, ab ipso Domino, Ecclesiæ suæ sanctæ concessum posse irritare & iuxta voluntatis suæ arbitrium, Papam in sede Apostolicam intrudere, *Iam propensior*, inquit Krantius, *in Octauianum pridem ipsi notũ cum esset in Vrbe coronandus, forte & tum verba de summo Pontificatu ferentes existimabantur* &c. Conuentum Papiæ habendum indixit, atque eadem pergunt acta, *Duos ex fautoribus suis Verdensem & Pragensem Episcopos, ad fratres qui cum Domino Alexandro venerant in Ciuitatem Annagniam destinauit, scribens non sicut Aduocatus & defensor Ecclesiæ, sed sicut superior Iudex, & Dominus super eos potestatem habens* &c. *qui quidem ex parte generalis Ecclesiæ Pontifici Alexandro, & Cardinalibus præceperunt, vt in octaua Epiphania conuenirent, ad eius præsentiam, audituri, & recepturi quid in ea Curia dictaretur.* &c.

Quibus Alexander, magnanima libertate respondit, quod ipsum ad Curiam, vel ad sententiam Imperatoris accedere, canonica traditio, ac Reuerenda Patrum authoritas non permittebat, Romanumque Pontificem à nemine Iudicandum esse; eo concessit Victor, ibique,

Krantius loco citat.

inquit, Neubrigensis, *Jn gratiam Imperatoris, qui cum suis Ducibus terribilis aderat; legitimus Pontifex illegitime declaratus, & à Friderico est confirmatus, quamobrem Alexander Fridericum excommunicauit.*

Ad hunc verò Conuentum, vt literæ Friderici ad Brixiensem Episcopum, apud Radeuicum vbi supra, demonstrat, vocati fuerant Episcopi omnes, & viri religiosi quinque Regnorum, nec tamen illicite vocationi paruisse vltra quinquaginta, idem Radeuicus cap. 65. affirmat, neque omnes subscripsisse patet apud eundem cap. 67.

N. Ex huius igitur Conciliabuli actis atque ipsius Friderici verbis primum hausit argumentum, quo vt Concilij conuocandi Potestatem, & ius confirmandi Romanum Pontificem Imperatoribus vindicaret, adducit ex Radeuico lib. 2. d. gestis Friderici cap. 56. Epistolam ad Episcopos transmontanos, & Spigellium ad eum §. 3 Guntherium lib. 3. Ligurini.

CVius quidem Epistolæ post narrationem schismatis, quo tunc Ecclesia cõflictabatur, hęc sunt verba, *Ne itaque in tanta discrimine discordiæ, vniuersalis Ecclesia periclitari possit, Romanum Imperium, quod ad remedium tam perniciosi morbi, diuina Clementia prouidit, vniuersorum saluti debet sollicite prouidere*, &c. *Coadunatis itaque in vnum omnibus Episcopis*, &c. *Quod facto opus esset inuestigauimus ex decretis Romanorum Pontificum, & statutis Ecclesiæ veraciter accipientes, quod ex orto schismate in Romana Ecclesia, ex duorum Apostolicorum dissensione, ambos vocare, & secundum sententiam, & Concilium Orthodoxorum litem decidere deberemus*, &c. Pergit postea quod Curia indicta Alexan-

drum, & Octauianum ad eam vocarit.

Vtrum autem responsum eorum, qui assentabantur Imperatori, vel potius è re fuisset adducere acta Synodorũ Sinuessanæ, Romanæ sub Siluestro, sub Simacho, sub Sixto. III. & sub Adriano. II. aut Chalcedonensis contra Dioscorum, in quibus primæ Sedis Præsulem neque ab Augusto, neque à Regibus, neque ab omni Clero, neque à Populo iudicari posse explicatum fuit, seu Mileuetanæ in qua etiam Clerici, qui Iudicium Imperatoris spõte subierunt, grauissime plectuntur, aut summorum, eorumdemq; sanctitate celeberrimorum Pontificum decretales Epistolas, Patrumq; de hoc assertiones exẽpla Magni Constãtini, aut Basilij, qui non Papæ, sed Episcoporũ causas cognoscere aperte recusarunt, ipse Fridericus dicat apud Radeuicum eod. lib. 2. cap. 64. ibi, *Conuocatis Papiam Episcopis postquam dixit ipsorum prudentiæ committere authoritatem diffiniendi maximi illius & summi negocij, scilicet iudicãdi quis ex duobus fuerit canonicè electus Pontifex, hæc loquitur Deus enim constituit vos sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & quia in his quæ ad Deum sunt non est nostrum de vobis iudicare*, &c. vides quam ob causam Iudex ipse esse noluerit, quod scilicet nullam haberet potestatem.

Apud C. Bellar. d. Rom. lib. 2. c. 26. & 27. ibique Grets. in defens.

Ghunterius autem nil prorsus de eo ad quod adducitur, item Spigellius imo contrarium scripsere, Alexandrum scilicet sedato schismate pacem Ecclesiæ attulisse, Octauianum verò intrusum, & falsò Victorem appellatum dicit.

Falsò & contra propriam sententiã.

At Spigellius, quam integer testis sit, ipsemet fateatur, ad d. Ligurini 10. lib. vbi Alexandrum electum dicit, in

Schism. testis perperam adductus.

Cæsaris

Cæſaris Friderici, & Teutonicæ nationis ignominiam, eundemque Alexandrum Sacerdotem appellat Arrogantiſſimum, qui non pro nomine Chiſti, ſed pietatis prætextu, vt ſuam conſtitueret dominationem, tanta protulit: tandem, quod licet in Alexandrum ſuffragia plurium inclinaſſent, ea tamen non poterant non eſſe ſuſpecta, quia conuenerant coniurati in Fridericum, eam ob cauſam, quod egregius Princeps Imperatoris, & nomen, & dignitatem in Italia tueretur, Octauianum vero ritè electum, licet à paucioribus, nam bonorum ſemper minor eſt numerus, ipſumque Antipapam, humilem, manſuetum, religioſumque & per omnla probatum aſſerit, quod ſi affectus, omnem teſtibus fidem abrogat, quam huic adhibemus, qui Friderici contra Pontificem Patronum ſe prodit.

N. Poſtmodum verba, quæ in ea Curia Fridericus ad Epiſcopos habuit, mutilata refert, ſcilicet hæc tantum, *Quamuis nouerim officio, & dignitate Imperij penes nos eſſe poteſtatem, congregandorumque Conciliorum præſertim in tantis Eccleſiæ periculis* &c. reticet autem ſequentia ſuperius, ex eod. cap. 64. mox à nobis recenſita, quibus nullam prorſus in rebus Eccleſiaſticis habere poteſtatem idem Fridericus fatetur, quodque propterea Concilio ſe ſubtraxerit.

ET hoc quoq; quod Friderico hic vindicat, falſũ eſſe probat Athanaſ. epiſt. ad ſolitar. eſſe πότε ἐκ τοῦ αἰῶνος ἠκούσθη τοιαῦτα; πότε κρίσις ἐκκλησίας παρὰ τοῦ βασιλέως ἔσχε τὸ κῦρος, ἢ ὅλως ἐγνώσθη τοῦτο τὸ κρίμα; πολλαὶ σύνοδοι πρὸ τούτου γεγόνασι, πολλὰ κρίματα τῆς ἐκκλησίας γέγονεν, ἀλλ' οὐ βασιλέως τὰ τῆς ἐκκλησίας περιειργάσατο.

Quando à condito æuo auditum est, quando iudicium Ecclesiæ authoritatem suam ab Imperatore accepit? aut quando vnquam hoc pro iudicio agnitum est, plurimæ ante hāc Synodi fuere, multa iudicia Ecclesiæ habita sunt, sed Princeps in rebus Ecclesiasticis curiosum non se præbuit, Eusebius Antiochiæ Synodum habendam curauit *quæ* inquit Socrates lib. 2. cap. 8. *Nihili facta est sub Constantio Arianorum Patrono, quia neque Iulius maximæ Romæ Episcopus aderat, nec quenquam qui suas vices ageret miserat, cum tamen canon Ecclesiasticus vetaret ne præter sententiam Romani Episcopi Ecclesiæ canones, & decreta facerent*. Quamobrem Theodorico Concilium aduocasse dicenti, Patres in 4. Synodo Romana sub Symacho, aperta fronte responderunt, à Papa, non à Rege indici Concilium oportere, quamuis ipse Papa accusaretur in eo, vnde Rex assensu & voluntate Pontificis, id egisse inquit.

N. Deinde ex gestis in duobus Conciliabulis à Friderico, indictis quædam excerpsit, & primo adducit Krantium lib. 6. Saxoniæ de altera Schismaticorum Conuenticula Bixontij habita, Friderico, atq; Octauiano Antipapa, ibi præsidētibus hæc dicentem adducit ea, *Sequutus est Imperator exempla maiorum, quod Henricus III. in non dissimili causa à Roman. imploratus, consuluerit Ecclesiæ cum Leo IX. eligeretur, & ante illum Oth. 1.* addit Spigellium in comment. ad lib. 10. Gunterij in Ligur.

Mutilat. sequentia

VErum de hoc Conciliabulo eundem Krantium audiamus, qui postquam dixerat Cistercienses Regno à Friderico eiectos, Italicos Prælatos proprijs sedibus pulsos, quod ipsos nulla ratione adigere potuerit, vt Victori adhærerent, hæc addit, *Sategit Imperator, vt*

Victorem suum sustineret, & Alexandrum Pontificatu detruderet, quapropter Bizantij &c. *Hispaniæ, Franciæ, Britaniæ, omnibus maioribus euocatis Principibus, solemnem indixit Conuentum, contempsere euocationem illam Reges Hispaniarum, atque Angliæ, Franciæ vero Rex, quod quidem suorũ dolo circumuentus iurasset Regẽ venturum, venit quidem nocte, & in flumine Vrbis mœnia contingente manus lauit, retro abijt, execratus Conciliabulum, quod non Spiritus sanctus indixit, quippe de summa Ecclesia potestate constituere non secularium est Principum, sed sacrorum Pontificum. Vualdemarus autem, Daniæ Rex multis pollicitationibus pellectus, venit quidem, sed sacrilegio non consensit* &c. quę omnia homuncio, de more mutilasti, & consona hæc sunt cum his, quæ hac de re, ex actis ipsius Alexandri, atque ex Ruperto de Monte in Appendice ad Sigisbertum, & Saxone Grãmatico refert C. Baron. tom. 9. anno 1162.

Neque illa exempla maiorum, scilicet Othonis I. & Henrici III. Fridericum excusant; siquidem non bene ex factis arguitur, nisi quod iure gesta sint dignoscatur, paria namque sunt iniuste, & nulliter fieri; Pontifices quam plurimos Ethnici Imperatores occiderunt, Schismatici verò deportarunt, & Carceri manciparunt, num ex his, quæ ipsi Tyrãnicè fecerũt, cæteri Imperatores ius aliquod sibi vindicare iuste poterunt; quis hoc dixerit? præterea non eadem istorum, ac Friderici est ratio, verum gesta ipsius, longe quidem ab hisce distant.

Otho quidem Cleri, populique precibus deuictus, atque zelo pietatis ductus, *Postriduum*, inquit Luitprandus lib. 6. cap. 6. *Rogantibus tam Romanis Episcopis, quam Plebe, magnus in S. Petri Ecclesia fit conuentus, sederunt-*

quæ cum Imperatore Archiepiscopi, &c. Synodo igitur ipse non præsedit, sed cum alijs interfuit, neque Ioannem iudicauit, imo Accusatoris partes suscepit, *Expectauimus*, ait, *aduentum eius, vt præsente eo, quod nobis egerit quereremur, verum quoniam eum non affuturum certo scimus, qua fide nobiscum egerit, vt diligenter agnoscatis, etiam atq; etiam flagitamus* &c. Et pergit, *Ioannem accusare*, Ad hæc respondit Synodus, *inauditum vulnus, inaudito est cauterio exurendum* &c.

Neque etiam eum deponere, aut Leonem in Cathedram Petri Ioannis loco sufficere ausus est, sed aliorum tamtummodo rogauit sententias, & in eam, quam simul Concilium protulit, ipse quoque iuit, cum enim Accusatores alij plura in ipsum Ioannem dixissent, ait Imperator, *Quid super hoc Sancta Synodus decernat edicat*, Responderunt omnes, *Monstrum illud nulla virtute redemptum à vitijs, à Sancta Romana Ecclesia pelli, aliumque loco eius constitui*, &c. Tunc Imperator, *Placet*, inquit, *His dictis omnes vna voce dixerunt Leonem*, &c. Hæc Luitprandus.

Vides igitur, vt res longe aliter se habeat, quam nobis obtrudere vellet calumniosus inuector.

Carolus Magnus à Clero & Populo Romam accersitus, Ecclesię consulturus aduersus Pontificem Leonem, quem eius aduersarij falso criminabantur, cum omnium Episcoporum, qui ad Concilium conuenerant, sententias rogaret, vbi ab omnibus vna voce responsum accepit, Sedem Apostolicam, omnium Ecclesiarum caput à nemine, Laico præsertim, iudicari debere, tam grauem omisit quæstionem, Plat. in Leo. hinc exem-

plum petere Othonem satius erat.

Henricus verò non quidē propria auctoritate è solio deturbauit Gregorium VI. Pontificem sane moribus & doctrina præclarū, si Othoni Frisingensi lib 6. Chron. cap. 32. Glabro lib. 5. cap. 5. & P. Damiani epist. ad eundem Gregor. est credendū, sed primo occurrentem sibi honorificè suscepit, quod Herm. Contractus in Chron. ann. 1240. pariter asseruit; postmodum autem collecto Episcoporum Conuentu, cui non ipse præsedit, neque Pontificem ad causam dicendam euocauit, vel eū iudicare, aut Sede Apostolica mouere præsumpsit, sed Leo Hostiens. qui eodem tempore vixit li. 2. Chron. Cassin. refert, quod Pontificem rogauit vt Synodo præesset, imo neque ipsa Synodus sententiam depositionis in ipsum est ausa proferre, verum Henricus, pergit Otho, *Pontificatum eiurare Gregorio persuasit*, quamobrem ipse tempori inseruiens Pontificiam dignitatem sponte abdicauit, ne nouum, & perniciosius, si Imperatori obstitisset, in Ecclesia schisma excitaretur.

Imo neque ipse Henricus Syndigerum Bambergensem Episcopum creauit Pontificem, sed eadem Synodus Romam translata Clementem II. eumdem renunciauit, testes sunt amplissimi Historici omnes hic recensiti.

At hoc quoque quam iniuste sit actum, audi obsecro C. Baron. oraculum tom. 11. anno. 1046. inquiens, *Henrici detestanda præsumptio malo filio, pessimoque Nepoti reliquit exemplum, quod postea in Hæresin transiuit Henricianam, cōmunem cum politicis nostri temporis, qui Regibus, & Imperatoribus non solum temporalia, sed spiritualia quoque,*

ipsamque sacrosanctam Romanam Ecclesiam subijcere vellent, Iure igitur Krantius lib. 4. Saxon. cap. 42. legationem quam Romani, post mortem Clementis, ad Henricum miserunt, his verbis detestatur, *Romani priusquam de noui Pontificis creatione quicquam intentaretur, Henricum Imperatorem, in Saxonia agentem adierunt, Pontificem,* Audi, *malo exemplo, ab ipso petituri,* & inferius *Brunonem Fullensem quod per inuestituram Henrici, ad Episcopatum promoueri passus esset, se ipsum apud Cardinales Clerum, populumque, depositis Pontificijs ornamentis, humillimè accusantem refert, vt tam Henrici, qui iusserat, quam se, qui minus caute præbuerat assensum à perpetrato errore purgaret.*

N. Ex altero verò Conuentus Friderici mandato Vuitraburgi habito vt Vidonem Antipapã, Lucæ electum, à Schismaticis illis, qui partes sequebantur Octauiani, vitam ibidem miserrimè functi, & canonicè electum, pronunciari curaret, quo facilius legitimo Pontifici Alexandro opponeret, refertque ex Auentino, hæreticæ prauitatis labe infecto, quod apertè eius scripta testantur, hæresibus vndique scatentia, Impiam, atque Tyrannicam sanctionem, in Satanica illa conuenticula promulgatam, qua statuerunt *Nullum post hac Pontificem maximum fore, nisi qui consensu Imperatoris crearetur, atque Nuncius dumtaxat Christi successorque Petri vocaretur, non etiam Cæsareæ potentia pertinax esse velit, & à singulis exactum iuramentum, haud alium aut recepturos, aut passuros Pontificem, etiam mortuo Imperatore.*

Schismaticus testis & in hoc mēdax.

SIste hic paululum, vt hominis, haud sui compotis, impietatem exhorrescas, fatuitatem irrideas, qui Curiæ, sic eam Radeuicus appellat, Schismaticorum, in

Christi Vicarium indictæ à Schismatico Imperatore rabie furenti, vt Schismaticum in Throno Petri intruderet, decretum adducit, contra ius diuinum, & humanum, nulliter & de facto statutum, cuius historiam apud C. Baron. tom. 12. anno. 1166. totam explicatam, eiusque nullitates reperies, & nihilominus, vaniloquens iste, Nicænum Canonem sibi citasse videtur, tam late proicit ampullas, & cur, vt pluribus muniretur, hoc idē sancitum esse non asseruit, in execrabilibus pseudo Synodis, Londinensi, & Smalchadicensi? & quæ vnquam lex statuit vt in causa propria quis possit testis, & Iudex fieri, profecto Radeuicus, Guntherius, & Spigellius non ex propria sententia, sed ore Friderici loquuntur, eiusque gesta, & verba referunt: nullius igitur roboris sunt.

Atque curijs hisce non cuncta fere œcumenica Concilia, quæ possem adducere, verum plures obijciam Synodos Prouinciales hanc eandem ob causam, alteram in Anglia, alteram in Gallia habitas; in quibus Octauianus tanquam inuasor damnatus, Alexander verò legitimus Pontifex agnitus fuit, atque ad hanc Gallicanam Alexander tres, Octauianus verò duos misere legatos, Robert. in Appendice ad Sigibert. & Neubrigensis apud C. Baron. tom. 12. anno. 1161. Aliud Concilium addam ex septem Cardinalibus, & Episcopis Centum vigintiquatuor, Turoni celebratum, Alexandro Pontifice pręsidente, vbi gesta à Friderico Improbata Octauianus & complices diris iterum deuouuntur. Tandem Lateranense ab eodem Alexandro coactum anno 1168. in quo denuo Fridericus noua configitur Anathematis

iustissima sententia Card. Baron. tom. 12. anno. 1163. & 1168.

Praeterea Auentini illud Senatus consultum, merum esse impietatis suae commentum, in quam ex nimia in Fridericum propensione prolapsus, aperte deprehenditur, ex Radeuici Appendice anno 1176. vbi haec leges, *Coniuratio fit ab Imperatore, & Principibus, qui aderant tam secularis, quam Ecclesiastici ordinis, quod Paschalis semper Papa habeatur, & eo mortuo, nullus nisi de sua parte eligatur, similiter post mortem Imperatoris nemo sibi substituatur, nisi iurauerit, se eandem partem defensurum* &c.

Idem asserit Sygonius d. regn. Ital. lib. 13. in fin. ad annum 1165. vndique igitur scatent mendacia.

Sed quoniam nulla maior potest adduci probatio quam ipsius Rei confessio, vide eundem Fridericum coram legatis Alexandri, abdicato tertio Idolo Antipapa Calisto, retroacta irritantem, ac palinodiam canentem, antequam diris anathematis vinculis exsoluatur, postmodum Venetijs ad Sanctissimos Christi Vicarij pedes, exuta Chlamide Imperiali, humillime occidentem, Abbas Vspergensis in Chron. Neubrigiensis rerum Anglic. lib. 3. cap. 2. Platina in Alexand. C. Bar. tom. 12. anno. 1177.

N. Tandem ad impie eximendum Imperatores, ab omni Romani Pontificis iusta subiectione, Hainsmins feldipum, Goldastum in Cardinalem Baronium excitat, qui vt Teutonici fere omnes, nisi Maiestati, & Potestati Pontificum detrahant, Germanici Imperij dignitatem imminui falso existimant, Sanctionem. cap. Venerabilem d. elect. superuacaneam, & cõmentitiam

tribus

tribus his argumentis probare contendit.

N. Quorum primum est quod electio Othonis III. nulla fuerit, tanquam facta Electoribus dissidentibus, contra leges, & Constitutiones imperiales, quamobrem ex actu nullo, ius nullum quæri Pontificibus potuit.

N. Alterum est Leopoldi Bebembergensis, in lib. de Zelo veterum Principum Germaniæ, qui Papæ dumtaxat concedit ius, & authoritatem examinandi Regem Romanorum, ad imperium postea promouendum, negat autem reliqua in d. cap. venerabilem enarrata, quod scilicet potestatem ipsum eligendi ab Ecclesia Romana Germani receperint, *Quoniam* inquit *neque in Chronicis nostris, neque in historijs hoc reperitur expreßum, sed forte Innocentius hoc dicit, quia Reges vel Imperatores Germani, vel Principes Electores recognitionem aliquam de hoc Romanæ Ecclesiæ fecerunt, vbi discordantes aliquando Electores in Pontificem tanquam in arbitrum compromiserunt, quæ res ante Innocentium, inaudita fuit, neque Regum, aut Imperatorum, vel Electorum recognitiones Maiestati Imperij præiudicarunt.*

N. Pro tertio epistolam adducit Electorum, ex comitijs Reinensibus datam ad Benedictum XII. pro Ludouico Bauaro schismatico, in qua fucata superbia, & specie humilitatis, apertè profitentur Imperium à Romana Ecclesia, nulla ex parte ad Germanos deuenisse, atque electum ab eis, statim verum, & legitimum Imperatorem esse nullaque egere Pontificis Romani confirmatione.

En Crabronum examen qui excitatus ex his quæ testimonio Historicorum quamplurium potissimũ verò Theutonicorum lib. 1. d. transl. Imper. scripsit. C.

Bellar. exurrexit, & exerto aculeo obuium quemque petit asserentem à Græcis ad Germanos munificentia Pontificis Imperium esse translatum quorum vnus Goldastus in C. Baron. irruit quod annis 800. & 996. huius historiæ veritatem è mendaciorum caligine qua fuerat ab impostoribus effusa præcipuè eruerit, cui addo Gretser. in defens. C. Bellar. d. transl. Imper. lib. 1. cap. 13.

Ad primum igitur Goldasti argumentum: haud sanè ad rem pertinet, an Otho dissidentibus Electoribus, siue ab eorum dumtaxat parte legitime, vel contra Imperij cõstitutiones fuerit renunciatus Imperator nec ne, quoniã altius expetẽda res est scilicet à Carolo Magno in quẽ Leo III. anno 800 à Græcis primum Occidentis Imperium transtulit, quod vsque ad annum 888. vicissim transiuit in Caroli descendentes, quos omnes à Romanis Pontificibus corona donati sunt, atque postmodum in eorum locum Othonem primum à Ioanne XII. inauguratum apertissime demonstrant, quam plures grauissimi Historici apud C. Bellar. d. transl. Imper. lib. 2. ibique Grets. in defens. qui alios addit & C. Baron. tom. 12. anno 962. hinc Romanorum Pontificum dignosci cæpit suprema illa potestas, quam Deus Optimus Maximus B. Petro eiusque successoribus contulit.

Quod si electionem Othonis III. haud ritè factam dixeris, magis inde authoritas Pontificia enitet, siquidem postquam fuit à Papa coronatus, tanquam verus, & legitimus Imperator, & pacis & belli res omnes gessit, atque à Proceribus, ad quos electio spectat & communiter ab omnibus vt talis est habitus; consensus enim postmodum accedens vim habet electionis, vt validam

efficiat, quod nulla à principio fuerat.

Leupoldi vero ineptissima est ratio, si quidem ius istud Apostolicæ Sedis non ab aliqua Regum, Imperatorum, aut Principum recognitione pendet, sed ab ipsa Imperij translatione, quæ realis traditio fuit dominij illius in eos, qui nullum penitus habebant titulũ præcedentem, prout luculentissime probauit C. Bellar. d. lib. 1. d. transl. Imper.

Neque tandem his obstat epistola illa, pro Bauaro, cum quia à Schismaticis scripta manifestam, probatamque veritatem, nullis tamen authoritatibus, aut rationibus impugnat, nisi, pro ratione peruicax sufficiat animus, tum quia longe diuersa est ab alia, quam ipsimet Electores, ex comitijs Spirensibus, eodem anno 1338. die 27. Martij ad eundem Benedictũ Pontif. miserũt humillime postulantes, vt Bauarum ad reconciliationis gratiam, paternæ clementiæ benignitate recipere dignaretur, apud Continuatorem C. Baron. tom. 14. eod. anno 1338. neque pariter alteri epistolæ Electorum ad Nicolaum III. consonat.

Neque ad hæc respondent, quæ viuente adhuc Ludouico ijdem Electores egerunt, Carolum scilicet IV. à Clemente VI. commendatum Regem Rom. renunciantes, quo ab eodem Pontifice postea confirmato, & coronato, Clementi gratias agentes eorum Epist. Imperium Romanæ Ecclesiæ acceptum referunt Continuator C. Baron. tom. 14. anno 1346. prout id ipsum fassi sunt Principes Germani publico monumento, ad Nicolaum III. misso, & pluries sunt professi Electores à C. Bellar. recensiti, lib. p. cap. 5. de transl. Imper.

Perperā. Addit tandem videndam esse Auream Caroli IV. Bullam à Cuiaccio emendatam in Appendice eius tract. d. Fæud. & à Goldasto relata p. 1. ratione Constitut. Imper. pag. 96.

Sed & hoc perperam, nec verbum quidem in ipsa, de Romani Pontificis Iure, vel confirmatione legitur, neque suus Goldastus, qui Glossis eam trutinauit aliquid potuit inde extorquere quod in Papam regereret. Formam in electione Regis Romanorum deinceps seruandam tantummodo præscribit. Neque vllus vnquam Imperator aut Princeps fuit, qui erga Romanam Ecclesiam obedientiæ, fidelitatis, & obsequij maiora præstiterit argumenta, quam ipse Carolus, eiusque libertatis, & immunitatis æque assertor extiterit, vt omnes testantur Historici.

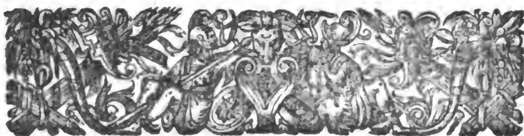
Iure itaque optimo concludendum videtur veram esse sanctionem cap. Venerabilem, mendacia verò omnia eademque frigida, inepta, sed impudentissima, quæcunque congerrones isti blacteraruat.

Verum enim verò, mihi sæpe cogitanti, illud in mentem venit Isaiæ cap. 1. præsagium, quod vaticinatus videtur de Sancta, pientissimaque Matre Romana Ecclesia, *Filios enutriui & exaltaui, ipsi spreuerunt me*, Profectò maximum addidisse ornamentum, plurimumque gloriæ comparasse Germanis, Occidentale Imperium nemo eorum inficiabitur: at illud, velint, nolint, Pontificum munificentiæ acceptum referre coguntur, negent licet Sectarij, detrectent Atheopolitici, non poterunt Soli tenebras offundere, semper enitet veritas, nihilominus tanti beneficij immemores, in ipsam in-

ſaniunt Matrem, cui nihil prorſus debere, ipſumque Imperium proprio iure vindicaſſe contendunt, imo proh dolor, quidam ex eis aſſerere non verentur, quod nunquam à quoquam fædius, & diutius vexatum, oppreſſumque fuerit Imperium, & vetuſtiſſimam gentem Germanorum, quam à Romano Pontifice, quia ſcilicet, Occidentale, ab Orientali ſeiunxit Imperium, ne ad Turcas transferretur, eoque Germaniam decorauit, vt quemadmodum Italia ſacroſancta Summi Sacerdotij Cathedra, ſuper omnes elata eſt Orbis Prouincias, ipſa quoque Imperiali Throno, cæteras antecelleret, ne alia commorem beneficia, ab eadem Romana Eccleſia in Germanos collata.

Illyric. in epiſt. dedicat d. tranſl. Imper,

Oculos quæſo ad Græcos conuertant, qui dum eadem peruicacia, Eccleſiæ Dei ſummum Præſulem, eorum Imperio ſubicere moliuntur, ipſi à Barbaris miſerrime ſubacti, diriſſimæ tyrannidis iugum ferunt, quod ſi Imperium hactenus apud ipſos permanet, dicant quęſo an, diſſidijs Hæreticorum Maieſtatem ipſius, & poteſtatem, maxima ex parte iam imminutam animaduerterint.

CAPITIS V.

ASSERTIO

N. IN QVIBVS CONCILIIS DEPOSITVM FVERIT PAPAM NON HABERE PRÆEMINENTIAM SVPER cæteros Patriarchas.

ANIMADVERSIO.

SACRO Sancta Romana, & Apostolica Ecclesia, non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Saluatore nostro, omnium Ecclesiarum cardo, & caput est constituta, cui & ipse æternus, maximus, & omnipotens Regnum Rex, Beatum Petrum Apostolum Principem & spiritualem vniuersi orbis Monarcham potestate amplissima proprio ore præfecit, maximisque cumulauit priuilegijs, quæ ab ipso Christo in eodem Petro confirmata, in Ecclesia sua disposita, anti-

Analet.

Nicol V. epist. 8.

quitus obseruata, à Sanctis vniuersalibus Concilijs celebrata, atque ab omnibus fidelibus venerata, nullatenus imminui, nullatenus infringi, vel aliqua ex parte commutari possunt, quoniam fundamentum, quod Deus locauit, humanus non valet amouere conatus, eius itaque iura perpetua, & immutabilia impingi possunt, transferri non possunt, trahi possunt, euelli non possunt, ideo quæ antea fuerunt diuinitus in Petro suscepta, & in Ecclesiam Romanam prolata, hactenus illibata permanent, ab vniuersa Ecclesia firmiter retenta, permanebuntque semper, verax est enim Deus, qui hoc spopondit, omnis autem homo mendax.

Ad eam itaque Romanam Ecclesiam, quæ Beati Petri merito, voce Domini, consecrata, Primatum obtinuit, omnium Ecclesiarum, tam Sancta Episcoporum negocia, querelæ, atque Iudicia, quam & maiores quæstiones semper referendæ sunt, ipsa namque sicuti prima est, reliquis Ecclesijs vices suas largiendas credidit, vt in partem vocatæ sint sollicitudinis non in plenitudinem potestatis. Decebat enim Christi Ecclesiam, veluti castrorum acies ordinari, atque ita concinnè disponi, vt quemadmodum in vno corpore plura extant membra, quæ licet simul compacta sibi inuicem operam præstant, non tamen omnia eundem actum habent, & vni subiacent capiti, eodem pacto inter plures Episcopos eiusdem Prouinciæ, vnus Archiepiscopus, plurium Prouinciarum vnus Patriarcha, & tandem omnium Ecclesiarum vnus esset Pontifex, huius mystici, & visibilis corporis, visibile Caput, quod impij Nouatores abscindere conantur, non tamen quod velint esse ace-

phalum, imo tot ei cupiunt iungere capita, nedum quot in toto orbe reperiuntur Episcopi, sed quot sunt hominum sententiæ, atque ne id in monstrum euadat, vnam & Sanctam, quam Christus constituit Ecclesiam, in plures diuidunt, atque ideo parem singulis earum Præsulibus iurisdictionem, & potestatem tribuunt, vt manus à pedibus, vel pedes à Capite neque muneris, neq; dignitatis ratione distinguantur, sed cuique liceat quod libet, sitque pro ratione libido, scilicet militibus illis nequiores, immanioresque, qui Christi tunicam inconsutilem partiri haud quidem ausi sortem iecerunt, eam Sacrilega manu, gladio linguæ, ad instar Regni Salomonis, lacerant, discindunt, & infrusta secant; dicat nunc Symbolum Nicenum vnam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam; doceat Paulus vnum corpus, & vnũ spiritum, sicut vocati sumus in vna spe vocationis, vnius Domini, vniusque fidei, Clamitent Patres vnam esse Christi Columbam, vnamque sponsam, absque ruga vlla & macula, nihil refert, quod rerum omnium peruertatur ordo, & idemmet Christus diuisus sit, vt alia dicatur Ecclesia Pauli, alia Apollinis, vel ipsa Ecclesia Dei, proh dolor! Bellua multorum sit capitum, dummodo pares in pares imperium nullum habeant, & cuique impune sit fas, in omnia prolabi dedecora, ea nimirum licentia cuius turpitudinẽ specioso Euangelicæ libertatis nomine contegunt, & quis monstrum hoc fœdius vnquam vidit?

At Catholica veritas, quæ monstra nunquam peperit, nos sanctius admonet sicuti Ecclesia vniuersa, licet suæ institutionis originem à Christo duxerit, initia

tamen

tamen Principi Apostolorum refert à quo incepit, & in quo regiminis eius summa consistit; ita Episcopalis dignitas Deum quidem habet auctorem, verum in eundem Beatissimum Petrum vice Christi summum Sacerdotem tanquam in principia recidit, vnde nominis huius auctoritas omnis emergit. Seniores olim Deus constituit in Synagoga Hebræa, quæ Christianæ Ecclesiæ figura fuit, eos tamen spiritu Moysis, summi Sacerdotis participes effecit, vt ab ipso potestatem omnem susciperent, eique opera & consilio præsto essent, quoniam si quid commune cum eo alijs voluit esse Principibus, numquã, inquit Leo, nisi per ipsum dedit, quidquid alijs non negauit. Ipsi itaque Pastorum omnium Principi, vniuersi fidelium Gregis cura, ea lege credita est, non vt lac comederet, & lanis operiretur, sed rationem redditurus, nisi quod infirmum est consolidasset, quod abiectum sanasset: plenitudo siquidem potestatis super vniuersas Orbis Ecclesias singulari prærogatiua Apostolicæ Sedi donata est; qui igitur potestati resistit, Dei ordinationi resistit; potest si vtile iudicauerit nouos ordinare Episcopatus, vbi hactenus non fuerunt, potest eos qui sunt alios deponere, alios sublimare, prout ratio sibi dictauerit, ita vt de Episcopis creare Archiepiscopos liceat, & è conuerso si necesse visum fuerit, potest à finibus terræ sublimes quascunque personas Ecclesiasticas euocare & cogere ad suam præsentiam non semel aut bis sed quoties expedire videbit: porro in promptu est ei vlcisci omnem inobedientiam si quis forte reluctari conatus fuerit, lex Diuina hoc iubet, canones decreuere, Concilia sanciuere, fassi sunt Patres quam plures Asiæ, Aphri,

Innoc. epist. ad Concil. Carthag.

S. Aug. Hom. 58. in numer.

S. Leo Hom. 3. in sua assumpt.

Ezech. cap 13.

S. Ber. epist. 131.

cæ, & Europæ Antiſtites reipſa experti ſunt quorum tritiſſima prætermitto exempla.

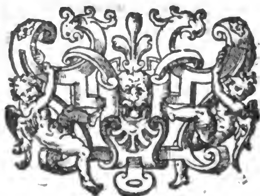
Ea namque poteſtas, quam Petrus à Chriſto primus recepit, & ab ipſo in omnes eius ſucceſſores, & Chriſti Vicarios pertranſiuit, tam late patet, vt totum per Orbem cunctis præſcribat leges, cunctiſque ius dicat, ipſe verò nullo humano imperio, nulloque mortali iudicio

Nicol. 1. cit. epiſt. 8. ſubiacet, *Aliorum namque hominum cauſas voluit Deus per homines terminari, Sacra verò, & Sancta Sedis Romana Præſidem, ſuo ſine quæſtione reſeruauit arbitrio.* Vnuſquiſque igitur ordinem ſibi decretum à Deo cognoſcat, & poſteriores anterioribus deferant, faſceſque ſubmittat poteſtas inferior, quoniam ſi Schiſmatici, & Refractarij, vel iuſſis obſiſtere, vel mandata detrectare Pontificum, impia temeritate aliquando præſumpſerunt, Anathematis ſententia iure piorum abdicati, vindici Deo grauiſſimas dederunt pœnas: diſcite iuſtitiam moniti.

Nicol. epiſt. ead. Neque vllum vnquam legitimum generale Concilium fuit, quod Apoſtolico culmini manus obuias audacter intulerit, vel de Sacroſancta Apoſtolica Sede aliquid ſtatuere cogitauerit, quandoquidem nullis Synodicis conſtitutionibus cæteris alijs prælata ſit, ſed voce Domini, & Saluatoris noſtri Primatum habeat. Nicenæ Synodi non aliud præcepta teſtantur, adeo vt aliquid ſuper eam auſa non ſit conſtituere, cum videret nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri, omnia denique huic nouerat Domini ſermone conceſſa, atque hoc veritatis certiſſimum axioma, diſertis confirmant verbis Cōcilia plurima, Sinueſſanum in cauſa Marcellini, Romana ſub Silueſtro, & ſub Sixto II. ſub Adriano II. Chalcedo-

nense, atque ne plura hîc coaceruem, nulla reperitur œcumenica Synodus, Diuini Spiritus afflatu coacta, quæ mandato, iussu, vel assensu Romani Pontificis indicta conuocata, & habita, ac tandem eius authoritate confirmata non sit, quæ autem ipso inscio, vel prohibente, aut improbante peractę vnquam fuerunt, conciliabula, irrita, cassa, & omni prorsus robore destituta sunt.

Falsam igitur huius cap. assertionem dicere necessum est, quam vllo haud probari legitimo Concilio, vel aliqua vera ratiocinatione re ipsa demonstrabimus.

CAPITIS V. EXPVNCTIO.

Perperā.

Nilus Luther. Caluin. Illiric. Centuriat.

N. RIMVM autem opponit can. 6. primæ Synodi Nicenæ, *Antiqua consuetudo valeat, quæ in Ægypto, Libia, & Pentapoli fuit, vt Alexandrinus Episcopus super his omnibus authoritatem habeat, quoniam & Romano Episcopo hæc eadem consuetudo est*, &c. Quo Nilus Thessalonicens. Luther. Caluin. Illiricus, Centuriatores, Sibrandus, Daneus, cæterique recentiores Protestantes, Romani Pontificis Primatum impugnant, ipsius iurisdictionem ad instar Patriarchæ Alexandrini, certis limitibus, comparatione deterrima, concludentes.

ATque ineptam huius canonis explicationem comprobat, authoritate Ruffini, qui lib. 2. Hist. Pontificiam ditionem longe ad arctiores, quam Alexandrinam contrahit terminos, vix suburbanarum Ecclesiarum ius ipsi præscribens.

Verum & frigidè, ſtolideque admodum, ſi eiuſdem Canonis verba penſites; iubet enim Patriarcham Alexandrinum prouinciarum Ægypti, Libiæ curam gerere, & hanc adfert rationem, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν τῇ ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστι. Scilicet cum hoc etiam Rom. Epiſcopo conſuetum ſit: vt Epiſcopum igitur, & Patriarcham conſiderauit Ruffinus Pontificem Romanum; neque enim aliter comparatio, ex æquo congrueret, & quoniam Papa totius Occidentis Patriarcha, nullo contradicente, ſemper eſt habitus, intellexiſſe Ruffinum ſuburbicariarum nomine, omnes Occidẽtis Eccleſias complecti ſub ea vrbe quæ in Occidente Caput Imperij erat, alioquin nec ſimilitudo Patriarchę Alexandrini reſponderet.

Nihil tamen vt Nicolaus 1. epiſt. ad Michaëlem aperte ſcribit, nihil prorſus à Nicena Synodo canone iſto ſtatutũ eſſe de Rom. Eccleſię Primatu, quæ cum ab ipſo Chriſto omniũ Eccleſiarum Caput & Princeps conſtituta ſit, nulli eſſe poteſt Concilio facultas iuri eius derogãdi, quia diuinum eſt.

Neque cum Sutiliuio pueriliter obijciat, *Non multum fidei habendum Nicolao*, vel cum Vuitachero quod Nicolaus Antichriſtum agat, Imperatorem Græcum ludens inaniſſimis ratiunculis, ad ſuum Primatum confirmandum, ad quod Gretſerium omnino videas cap. 13. lib. 2. defenſ. C. Bell. epiſtolis namque Sanctiſſimi huius innocentiſſimique Pontificis detrahere, aut fidem abrogare nullus vnquam eſt auſus; quid igitur viliſſimi è plebecula homunciones magni viri exiſtimationem ſordido fœdant ore, & auctoritatem adlatrant?

Quoniam & Nicolao fides accedit ex Concilij Chal-

cedon. act. 16. vbi ita Canon idem legitur Trecentorum Patrum Canon Sextus, inquit Paschasius, *Quod Ecclesia Romana semper habuit Primatum, teneat autem & Ægyptus, vt Episcopus Alexandriæ omnium habeat potestatem,* &c.

Vides ergo obtruncato capite Canonem esse vulgatum, neque recentiores Angliæ Protestantes qui Paschasio & Lucentio Apostolicis legatis fidem haud habendam contendunt, quod testes domestici sint, satis quidem animaduerterunt eundem Canonem in consessu omnium Patrum lectum, ac repetitum esse præsentibus, audientibus & contradicentibus Constantinopolitanis, & nihilominus acclamasse omnes, *Perpendimus autem Primatum, & honorem præcipuum secundum Canones, Antiquæ Romæ Deo Amatissimo Archiepiscopo conseruari.*

His accedit Historiæ veritatis dilucidator præclarus C. Bar. qui tom. 3. anno. 325. rem omnem clarissime explicat, ipsumque Canonem mutilatum, & in duos dissectum, euidentissime demonstrat, eiusque versionem è Græco à Dionysio, cognomento exiguo, sed authoritate magno, integram recenset, nec verbo quidem vno discrepantem ab ea, quam in Chalcedonensi Synodo relatam, & à Patribus diligenti examine excussam legimus, cui æque consonum est exemplum eorundem Canonum quod in Vaticana Bibliotheca antiquissimum extat.

Quis igitur tam impudens contra tot scriptorum testimonia, atque œcumenici Concilij assertionem, huius Canonis sensum inuertere poterit, non dixi audebit, quia nullis modestiæ, & iustitiæ cancellis concludi-

ditur peruicax Hæreticorum præſumptio aduerſus quã tranſlationem hanc egregie tuetur Gretſ. ad cap. 13. C. Bellarm. lib. 2. d. Rom. Pontif.

Vel non quidem Ruffini tanta eſt authoritas vt pro oraculo ſit habẽda, merito ineptiſſimam eius ac ex proprio capite inſulſe depromptam interpretationem C. Bellar. lib. 2. d. Rom. Pont. c. 13. iure optimo irridet, & re vera quid ineptius poſſet excogitari Patriarcham Alexandriæ ſuper omnes Ægypti, Libiæ & Pẽtapolis Eccleſias, poteſtatem habere, quia Romanus Epiſcopus ita cõſueuit ſuburbicarijs paucis anguſtæ ſcilicet ditionis anguſtiſſimo concluſus diſtrictu præeſſe quis non videt, vti Ruffinus humano capiti ceruicem equinam iungere voluiſſet, verùm & quanti ſit habendus dicant Hieronymus ipſique Proteſtantes Angli.

Quorum de eo quale fuerit iudicium aperiemus in libro aduerſus primam partem Reipublicæ Marci Antonij de Dominis, vbi de huius ſexti canonis Nicenæ Synodi latius agemus, verumque eius & germanum ſenſum literæ omnino conſonum aduerſus M. Antonij Somnia & Fabulas Deo præſtante explicabimus.

N. At inquit, neque aliqua præſcriptione in hoc ſe tueri valet, quia vltra quod de poſſeſſione non oſtendit, neque oſtendere poteſt, ſine qua prçſcriptio non currit, cum nullo vnquam tempore, ſuper cæteros Patriarchas iuriſdictionem exercuerit, quod ſequenti cap. demonſtrabitur, Doctores etiam firmarunt, quod fines Epiſcopatuum, & Parochiarum præſcribi non poſſunt, ne iuriſdictionis Eccleſiaſticæ termini confundantur cap. ſuper ea d. Paroch. Gloſ. in cap. quicunque in verb. prouin. Perpetã.

16. q. 3. & in cap. ex literis de probat. ibi Aretin. not. 3. Innoc. in cap. causa extr. eod. Felin. in cap. quia iudicante d. præscrip.

Perperã. NOn quidem præscriptione Iurisdictio Romani Pontificis, sed iuri dumtaxat Diuino innititur, vt superioribus expunctionibus toties demonstrauimus; verum enim verò, si præscriptione etiam opus esset, & illa eademque immemorabilis non deesset.

Præterea neque Canones, seu Gloss. neque Interpretes adducti, ad Rom. Pontificem trahi, quod Caput omnium Ecclesiarum, Episcoporumque summus sit, vllatenus possunt, quia de singulis tantùmodo Diæcesibus, & Parrochijs agunt, vnde nec eadem potest esse ratio confusionis finium, quandoquidem Papæ Iurisdictio vniuersalis, & suprema nullis alijs circunscribitur limitibus, quam ijs, quibus concluditur Orbis. Audi Nicenæ Synodi Canonem.

Ille, *Qui tenet Sedem Romæ, Caput est & Princeps omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus sicut Petrus cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & omnes populos eorum vt qui sit Vicarius Christi Domini nostri super cunctos populos & vniuersam Ecclesiam Christianam*, Nicen. 2. Canon 4.

Et Chrysost. Hom. in Petrum Apost. & Heliæ proph. *Petro Apostolo Orbis terrarum Ecclesiæ, & populorum multitudines eius fidei committendæ erant, vel potius creditæ sunt illi claues Regni Cælorum*, &c. Theophil. ad cap. 21. Ioh. *Totius Orbis Ouium præfecturam Petro committit*, &c. Ne Patrum Græcorum Latinorumque seriem coaceruem innumeram, quos apud Cocciu. Thesaur. p. 1. lib. 7. art. 4. & 5.

art. 4. & 5. congeſtos reperies.

N. Ad idem adducit Concil. Conſtantinopolit. p. c. 2. cuius longe aliter, quam omnes habent verſiones, retulit verba, licet idem ſit ſenſus, hoc igitur Can. ſtatutum eſt, *Ne Epiſcopus ſuæ Diæceſis limites egrediatur, aut in Eccleſias alienas ſe ſe ingerat, ſed iuxta Canonum decreta, Alexandrinus ea quæ ſunt in Ægypto, Orientis verò Epiſcopi ſolum Orientem adminiſtrent, conſeruetur que ſuæ Eccleſiæ dignitas, quæ in Nicena Synodo declarata eſt,* &c. *Idem Epiſtolas Synodi adducit.* Non videt, ex his quæ ſupra animaduertimus.

VErum & eiuſdem Concilij Conſtantinopol. cap. 3. poſt Romanum, Epiſcopo Conſtantinopolitano Primatum tribuit.

Quod quidem, & ſi Romanæ Eccleſiæ Primatui nullatenus officere videatur, attamen quoniam ex eo argumentum deducunt Sectarij, quod non à Chriſto ſed ab ipſo Concilio ſuper alios Epiſcopos Præfectura Pontificum ſit euecta, atque ex hoc Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ parem honoris gradum à Concilijs, & Imperatoribus, eadem ratione, collatum aſſerunt. Falſum hoc fundamentum neceſſariò euertendū erit ex animaduerſionibus C. Baronij. Perperā. Vide Bar. tomo. 4 anno. 381.

Quarū prima eſt Canonem hunc tanquā in præiudicium Epiſcopi Alexandrini ſtatutū non fuiſſe ab Eccleſia Romana receptum, ſiquidem vt teſtis eſt Greg. epiſt. 125. lib. 6. ea tantum huius Concilij probauit, quæ in cauſa fidei ſancita fuerant.

Quamobrem, neque Patres in Epiſtola, qua in hoc Concilio geſta ad Damaſum Papam miſere, vllam huius decreti mentionem faciunt, cum tamen res tanti ponde- Theodot. ex lib. 5. Hiſt. c. 9. tom. 1. Concil.

ris erat, haud quidem prætereunda fuisset.

Neque Anatolius; dum in hoc Primatu, quem excepta Romana Ecclesia super omnes alias sibi arrogabat, aduersum habuit Leonem Pontificem epist. 53. ad Canonem istum vnquam confugit, quo tamen propriam tueri causam optime poterat, idem Leo IX. epist. ad Michaëlem & Nicol. I. epist. ad Michaëlem.

Præterea non ne re ipsa constat, Canonem hunc directè aduersari 2. Canoni eiusdem Synodi mox supra relato, vbi post vetitam Episcopis alienarum Diæcesum inuasionem, ne Ecclesias confundant, hæc præcipue leguntur, *Conserueturque sua Ecclesiæ dignitas, quæ in Nicena Synodo declarata est*, &c. At in Nicena Canon 6. Primatus Alexandrinæ Ecclesiæ, post Romanum tribuitur, in hoc verò 3. cap. Constantinopolitanus Antistes primus omnium, post Romanum dicitur, ergo contra statutum Niceni Concilij: in duobus igitur capitulis simul iunctis aperta esset contradictio, quod de œcumenico tantorum Patrum consessu an sit credendum, eorum erit iudicium qui recte sapiunt.

At quis vnquam sibi ipsi persuadere poterit, hæc sancita esse, præsente, nec contradicente, imo in suæ Ecclesiæ præiudicium probante Theophilo Alexandrino, qui huic interfuit Synodo, profecto longe ab omni verisimilitudine abest.

Vnde in Chalcedon. &c. Synodo cum hunc Canonē adduxisset Aëtius Archidiaconus Ecclesię Constātinopolitanæ aduersus Apostolicæ Sedis legatos, vt mox dicemus, ijdē Legati respōderunt, si ergo his temporibus, scilicet ante annos octoginta, hoc beneficio vsi sunt, quid nunc requirūt? si nūquam vsi sunt, quare requirūt?

Hinc factum est, vt Hermanus lib. 3. cap. 15. & 16. prolegom. & istius Concilij eundem Germani in libro, cui titulus caussa cur Electores &c. errorem nobis obiecerint, vide C. Bellarm. d. concil. lib. 2. cap. 8.

Quapropter Damasus, qui forsan huius rei aliquid suboluerat, in Synodo, quam Romæ coëgit, anno post Concilium Constantinopolitanum, præsentibus legatis eoru mdem Episcoporum Orientis, qui eidem Concilio interfuerãt, sanctionem edidit, pro Ecclesiæ Alexandrinæ Primatu, Canoni Nicenæ vndique consonam apud C. Baron. tom. 4. anno. 382.

N. Addit Quarto Cõcil. Chalcedon. &c. cap. 28. act. 15 in fine quod parem honoris gradum tribuerat Constantinopolis nouæ Romæ Episcopo, quem eadem consideratione, Antiquæ Romæ Episcopo Patres contulerant, quia iam Ciuitas illa regnabat.

EVndem Canonem in proposita quæstione adducunt Nilus Thessalon. de Primatu Petri, & Morneus in suo iniquitatis Mysterio. Nylus & Morneus

Licet autem huiusmodi Canon Romanæ Sedi nullum inferat præiudicium, siquidem tribuit Constantinopolitano eosdem Patriarchatus honores, quos vt Patriarcha Pontifex habet, non autem Constantinopolitanum efficit gradu & dignitate parem ipsi Pontifici, vt est caput vniuersæ Ecclesiæ.

At vides quam faciles ad mentiendum sint, qui cum vera Religione fidem, & pudorem exuerunt. Reticet effrons, quod huiusmodi decretum importunitate, & astu Anatolij Constantinopolitani Episcopi extortum fuerit, absentibus Papæ legatis, qui vt nouerunt, aper- Falsò.

tis verbis de hoc sunt conquesti, act. 16. in principio, & vbi recitauit Paschasius Nicenum Canonem, quo Ecclesiam Romanam, super omnes alias Primatum semper habuisse dicitur, assensere Iudices, & Patres, Constantinopolitano autem reclamante, licet Aëtio eiusdem Ecclesiæ Archidiacono præcipuam decreuerunt Iurisdictionem dumtaxat ordinandi Metropolitas in Asia, Ponto, & Thracia, in reliquis verò abrogatum fuit decretum pro ipso statutum, potestatem, & honorem eidem antea collata limitando, quamobrem neque in epist. quam eadem Synodus Leoni Pontifici scripsit, neque in responsiua eiusdem Leonis de hac, cum Romana Sede paritate, aliquid legitur.

Quod si Anatolius huius decreti vi, plus iuris, quam par erat sibi vindicare aliquando visus est, non quidem fecit, vt æqualem cum Romano Pontifice sibi arrogaret potestatem, sed vt super Alexandrinum, Antiochenumq; Patriarcham se se efferret, obstitit tamen acerrimè Leo, eiusque retudit audaciam vt epist. ipsius apertissime deprehenditur.

Hinc Ioannes I. vt omnem vanissimæ huius præsumptionis auferret ambitum, vbi Bizantium ab Imperatore Iustino rogatus concessit, pari gradu cum Epiphanio illius Vrbis Patriarcha sedere, magnanime recusauit, quamobrem Thronus ei supra Patriarcham erigitur Niceph. lib. 17. cap. 9.

Et Gelasius ad Episcopos Dardaniæ, qui Euphemio memoriæ Acacij propugnatori adhærentes, Acacium haud iuste damnatum à Synodo existimabant, eodem permoti Chalcedonensi abrogato canone, hæc rescri-

psit.

Nec plane tacemus quod cuncta per mundum nouit Ecclesia, vtpote quod de omni Ecclesia fas habeat iudicandi, neque cuiquã de eius liceat iudicare Iudicio &c. *cuius sedis Episcopus? cuius Metropolitæ Ciuitatis Antistes Acacius? nonne Parrœciæ Heraclensis Ecclesia?* &c. nempe quia Constantinopolitana Ecclesia sub Metropoli Heraclensis erat constituta, C. Baron. tom. 6. anno 495.

Pergit Ioannes, *Risimus autem quod prærogatiuam volunt Acacio comparare, quod Episcopus fuerit Regiæ Ciuitatis, nunquid apud Mediolanũ, apud Rauennã, apud Sirmium, apud Treuiros, multis temporibus non constitit Imperator? nunquid harum Vrbium Sacerdotes vltra mensurã sibimet antiquitus deputatam, quippiam suis dignitatibus vsurparunt?*

Si certe de dignitate agitur Ciuitatum secundæ sedis, & tertiæ, maior est dignitas Sacerdotum, quam eius Ciuitatis, quæ non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum iura censetur, nam quod dicitis Regiæ Ciuitatis, alia est potestas Regni secularis, alia Ecclesiasticarum distributio &c.

Et merito siquidem Felix anno 484. Anathematis sententiã in Acacium dixit, eumq; dignitate priuauit, C. Baron. tom. 6. eod. anno, Agapetus I. anno 536. damnauit Antimũ, propriaque deiecit sede, eique Mennam suffecit, C. Baron. tom. 7. au. præd.

Theodorus anno 648. Pyrrum I. iam depositum in pristinum restituit, relapsum verò Ecclesia eierauit, & Patriarchatu abdicauit.

Deinde & Paulo easdẽ inflixit pœnas, C. Baron. tom. 8. anno ipso.

Nicolaus tandem I. vt alios prætercam, anno 863,

Ignatium propria sede iniuste expulsum restituit, & Photium à cõmunione repulit, Ecclesiaq; quam inuaserat, Apostolica eiecit authoritate C.Baron.tom.10.anno prædicto: non ne hæc satis hunc reuincunt errorem?

Perperã. N. Obicit demum Concilium Constantinopol. quod in ordine generalium sextum numeratur; huius igitur adducit Canon. 36. quo supra relatum Chalcedon. decretum innouatur.

Et Canonem hunc in c. renouantes dist. 22. quamuis corruptè à Gratiano relatum dicit.

FAlsò Gratianum incusat, siquidem verba dumtaxat sumpsit quæ compẽdio rem explicant videlicet, *Renouantes sancti Constantinopolitani decreta Concilij petimus vt Constantinopolitana sedes, similia priuilegia, quæ superior Roma habet, accipiat, nec non in Ecclesiasticis rebus magnificetur vt illa sed hæc, secunda post illam existens.*

In Canone verò Concilij legitur, vt Constantinopolitana sedes parem habeat dignitatem cum sede Antiquioris Romæ, & in negocijs Ecclesiasticis æque ac illa magnificetur.

Perperã. N. Sed Gratiani reuincat deprauatam lecturam eam primo restituit ex Authen. Iustiniani d. Ecclesiast. titul. qua decernit Imperator vt Episcopus vrbis sui ortus Primas sit, verum & Archiepiscopus, eique subiciatur prouinciæ ibidem recensitæ.

AT Iustinianus Vedecinæ in Illyria natus est, ideo primam Iustinianam appellat ad eam differentiam, quas ab ipso expugnatas secundiæ vel nouiȩ nomen imposuit, vide Gregorium lib. 2. Authent. d. Eccles. tit. §. simili quoque &c. Auth. vt Iudic. sine quoque suffiag.

& Auth.d. Moderat. Helesponti, atque ex Nicephor. & aliis animaduertit Gloss.in ipsa Auth.d.priuil.Canon. autem Gratiani d. Constantinopolitano Episcopo est, non ergo ad rem adducta facit,non tamen omittam Imperatorem hæc propria authoritate sanxisse, sed à Vigilio Papa definita innouauit,vt ipse in Auth. d. Ecclesiast. tit. §. per tempus,aperte dicit.

N. Ad idem adducit Auth.eandem d. Ecclesiast. tit. §. sancimus, quæ statuta Concil. Nyceni 1. Constant. VI. Ephesini & Chalcedon. vicem legum obtineant, & Constantinopolitanũ Episcopũ secundum earum definitiones post Romæ Episcopum esse secundum.

VErum vbi legerat Iustinianus in Nycena, & Ephesina Synodo hoc statutum de Chalcedonensi,iam egimus, quam verò idoneus testis ipse sit,audi.

Synodum tertiam Constantinopoli habitam sub Cõstantino III. in qua hæresis Monethelitarum damnata fuerat,eamdemque à Pontifice Agathone confirmatam, apertè fatemur.

Verùm non eam esse, cuius Canones n. 103. circumferuntur,quod primo ex tempore conuocationis vtriusque apertissime deprehenditur, legitima namque & vera Constantino III. imperante die 7.mensis Nouembris anno 680.inchoatur,vt prima eiusdem actione in pręãb. 6. Synodi tom. Concil. 3. habetur, & decima sexta Septembris anni 1681. vltima sessio habita est.

Pseudo verò Synodus ex qua Canon iste adfertur ab Hęreticis coacta sub Iustiniano fuit anno 629. decem ergo annos post primam veramque Synodum absolutam prout tertius huius Conciliabuli Canon in quo dies pri-

mæ actionis ſcriptus eſt, aperte demonſtrat, & poſt Turrianum animaduertit Card. Baron. contra Tharaſium Conſtantinopolitanum, & Theophanem tom. 8. anno. 680. 681. & 692.

Sed idem Theophanes Tharaſium redarguit, qui Patres, à quibus ſexta Synodus habita fuerat ſub Conſtantino III. poſt annos quatuor, vel quinque ab eiuſdem Conſtantini obitu, regnante Iuſtiniano, iterum coëuntes, hos adulterinos edidiſſe Canones inepte quidem commentus eſt, apud Thurrianum à Card. Baron. eod. anno. 692. relatum.

At quo nam pacto Canones hi ſextę adſcribuntur Synodi; ſi Epiſcopi eorum authores, in oratione ad Iuſtinianum iuniorē, quæ extat ante ipſos Canones, ea nimirum ratione ſancitos aſſerunt, *Quoniam Sancta, & vniuerſales duæ Synodi, in hac imperante, & Dei obſeruatrice Ciuitate, congregatæ, vna quidem temporibus diuinæ recordationis Iuſtiniani, altera verò ſub piæ memoriæ Conſtantino*, &c. *Canones nunquam conſcripſerant; ſicut reliquæ Sanctæ quatuor vniuerſales Synodi*, &c. *Propterea ergo tuæ pietatis iuſſu in hac Dei obſeruatrice Ciuitate, & imperante vrbe congreſſi Sacros Canones ſcripſimus*, &c. Non ergo in ſexta Synodo decreti ſunt, confeſſionem huius commenti apertam habemus.

Et cum nouus iſte Epiſcoporum Conuentus poſt annos decem, à ſexta Synodo peracta, & dimiſſa habitus fuerit, quomodo eadem Synodus poterit dici, profecto vbi tam longum intercedit temporis interuallum; actus ſubſequens non continuat primum, ſed nouus, & diuerſus cenſetur.

Præterea

Præterea legitimi illius, verique Concilij confirmationem ab Agathone Pontifice postularunt Patres, quorum Epistolæ extant, inter Epistolas Leonis, & apud C. Baron. legitur tom. 8. anno 681. ipseque Agatho Apostolica authoritate probauit vide C. Baron. anno iam dicto.

Huius autem pseudo Synodi, licet Iustinianus, & precibus primò, deinde vi, & armis eorum confirmationem extorquere à Sergio Pontifice conatus sit, ab eodem Sergio penitus reiectos improbatosque asserunt, Paulus Diaconus d. gest. Longobard. lib. 6. cap. 11. Beda d. sex ætat. in Iustin. & C. Baron. eod. tom. 8. anno 692.

Et quamuis Iustinianus ad Ioannem, qui Sergio successerat, legatos hanc ob causam præcipuè miserit, vt Concilio ad hoc coacto, Canones sextę Synodi nomine editos examinaret, & qui sibi viderentur probandi confirmaret, reliquos verò reijceret, re tamen infecta reuersi sunt Legati, testis est Bibliothecar. in Ioann. C. Baron. tom iam dicto anno verò 705.

Neque tandem Iustinianus ipse hoc assequi potuit à Pontifice Constantino post Ioannem, licet eum Constantinopolim proficisci hanc vnam ob rem solummodo curauerit; vide C. Baron. eod. tom. anno 710.

Sed neque ab vllo triũ Orientis Patriarcharum, huiusmodi Canones vnquam fuisse receptos, vt pote qui ad Concil. vocati non fuerant, testis est Bibliothecarius ad cuius vsque tempora, in detestatione eorumdem Canonum perseuerasse dicit, apud C. Baron. d. tom. 8. anno 692.

Quamobrem neque vlli Græcorum Annalium Scriptores huius Synodi mentionem fecere, qui nullam aliam silentio prætererunt, sciebant enim ab omnibus erraticam esse nuncupatam, quod illegitimè conuocata habitaque sit.

Sed re verà quid magis impium excogitari poterat, quam damnatam à Stephano Papa Cypriani sententiam de rebaptisandis Hæreticis, Catholicam asserere canone 2. quid fœdius quam, vt Canone 3. statuitur, contra veritatem Catholicam cælibatum labefactare Clericorum, quibus vt nulla sollicitudine præpediti, ea dumtaxat cogitare possint, quæ Dei sunt, Romana Ecclesia, quæ Diuino spiritu afflatur, nullatenus prolabi potest, sciens prudensque interdixit.

Quid absurdius Canone 55. quo Sabathis quadragesimæ ieiunium vetitum est, pluraque alia huius veritatis argumenta congessit C. Baron. eod. tom. 8. anno. 692. quæ hic recensere superuacaneum duxi.

Vides igitur quantæ sit authoritatis impium Conciliabulum Schismaticorum, qui æmulatione aduersus Latinos in rabiem acti, nomine generalis Concilij, contra Romanam Ecclesiam hanc appendicem Canonum sextæ addiderunt Synodo Balsam. in Photij Nomo-Canone C. Bellar. d. Rom. Pontif. lib. 2. cap. 18. C. Bar. anno. supracitato.

Hinc Humbertus in lib. contra Nicetam, *Non mirum, si Agathoni Papæ, & Sanctis Patribus sextæ Synodi vestra imputatis deliramenta, & quæ aut corrupistis, aut finxistis capitula, cum etiam ipsi Domino Iesu, & Apostolis eius imputetis figmenta, vnde non scientes, sextam Synodum ad destruen-*

dam hæresim Græcorum Monothelitarum, non autem ad tradendum Romanis nouas institutiones congregatam, capitula, quæ nobis sub eius authoritate opponitis, omnino refutamus, quia prima, & Apostolica Sedes, nec aliquando ea accepit, nec obseruat hactenus: Et quia aut sunt nulla, aut vt vos libuit deprauata sunt.

N. In sexta, inquit, Synodo Carthaginensi can. 105. aduersus Papam sancitum est, ne ex transmarinis Ecclesijs ad ipsius Sedem prouocetur, idem in Concilio Meleuitano Can. 22. statutum est. Mutilat Caluin.

HOc idem Caluinus obiecerat Instit. lib. 4. cap. 7. §. 9. verum quàm frigidè ipsius Canonis verba ipsa patefaciũt, primo autem animaduertendum erit, quã oscitanter sciolus iste Concilia euoluerit, si modò ea vnquam vidit dum adducit Canon. 105. sexti Cõcilij, cuius viginti & vnus tantummodo extant, sed neque Concilij Affricani septimi, in quo Canon relatus habetur.

Præterea & in Sardicensi œcumenica Synodo can. 4. 7. & 17. sancitum antea fuerat quod Presbyteri, & Clerici à suo Episcopo ad finitimos Episcopos, Episcopi verò à Concilio Prouinciali ad Papam prouocarent, Concilium igitur Aphricanum, dicto Canone 92. quæ de appellationibus Presbyterorum, & Clericorum in Sardicensi statuta sunt solummodo innouat, his verbis quorum N. partem dumtaxat suo more retulit, vltima reticens, *Item placuit vt Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici in causis quas habuerint, si de iudicijs Episcoporũ suorum questi fuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quidquid est finiant, adhibiti ab eis ex consensu Episcoporum suorum, quod si ab eis prouocandum putauerint, nõ prouocent nisi ad Africana*

Concilia vel ad Primates Prouinciarum suarum, ad transmarina autem qui putauerit appellandum, à nullo intra Aphricam in communionem suscipiatur.

Et nihil prorsus de prouocatione Episcoporum ad Romanam Sedem decreuit, Canones igitur Sardicensis Concilij in suo permanent robore, C. Bellarm. d. Rom. Pontif. lib. 2. cap. 24. ibique Gretser. in defensione cõtra protestantes Anglicanos, sed quod Episcopi Aphricani ad Pontificem appellare semper consueuerint, ex epistola Augustini 162. & 261. apertissimè demonstrant C. Baron. tom. 5. anno 419. qui & Mandeburgensium deliria contra Zosimum & Bonifacium Pontifices facillime refellit, cunctaque explicando Apostolicæ Sedis iura acerrime tuetur.

Scio Casaubonum in dicto eius Fragmento de libert. Ecclesiast. Io triumphe in nos cecinisse, quod Africani epistola sua ad Celestinum, etiam de appellationibus Episcoporum idem esse statutum à Nicæna Synodo interpretentur, *Deprecamur* inquiunt *vt deinceps ad vestras aures hinc venientes, non facile admittatis, nec à nobis excõmunicatos in communionem vltra velitis excipere, quia hoc Nicæno Concilio definitum facile aduertet Venerabilitas vestra: Nam & si de inferioribus Clericis, vel Laicis videtur ibi præcauere, quanto magis hoc de Episcopis voluit obseruari?* & rationem eorum interpretationis eam afferunt, *in sua prouincia communione suspensi à tua Sanctitate, vel festinato, vel præproperè, vel indebitè videantur communioni restitui,* &c. *Et decreta Nicæna siue inferioris gradus Clericos, siue ipsos Episcopos Metropolitanis apertissime commiserunt.*

Verum aut ipsi Afri toto, vt aiunt, errant Cœlo; siquidem Clericorum, & Laicorum non eadem, ac Epis-

coporum de hoc est ratio, illorum namque regimen singulis Episcopis sigillatim est concreditum, neque vt Casaubonus commentus est, Ecclesiarum ditiones promiscue sunt confundendæ, vt alienam inuadere cuique pro libito sit permissum, sed vnius cuiusque Paræciæ sunt præscripti termini, adeo quod à Ciuitate in Ciuitaté transferri Nicæna Synodus interdixerit Canon. XV. propterea & Canone V. pariter vetuit, eos ab alijs Episcopis recipi, qui siue ex Clero, siue ex Laico ordine à suo Episcopo communione priuati, vel abiecti fuerint, & ne Episcopi simultate, aut contentione, aut aliqua alia molestia sint excõmunicati ad Concilium prouinciale, quod bis in anno, in qualibet Prouincia haberi decreuit, quæstiones hasce decentius examinandas reiecit, interim eos pro iuste excõmunicatis haberi voluit, donec cætui Episcoporum visum fuerit, humaniorem pro ijs ferre sententiam, de Episcopis verò abstentis, vel abdicatis nihil prorsus Prudentissimi Patres sanxere, quod eorum causas, ex præscripto Apostolorum ac rescriptis summorum Pontificum, ad Apostolicæ Sedis Iudicium esse deferendas optime nouerint; cuius supremo Præsuli non solum Episcopos, sed Metropolitanos, atque ipsos Primates ius diuinum subiecit, vt ab vno spirituali Monarcha tanti muneris dignitatem, & Iurisdictionem Paræciarum, seu Diæcesum sigillatim acciperent, non secus ac Radij à sole, Riui à fonte, & Rami ab vna radice prodire, & vim omnem habere Cyprianus dicebat de vnit. Eccles. Idem asserunt August. epist. 91. Leo serm. 3. de assump. sua, & epist. 89. cæteris Episcopis dicit Bernardus ad Eugenium d. consider. lib.

peculiaris est cõmissa Paræcia, Rom. autem Pontifici totus Orbis vna est Diæcesis: quãobrem eius arbitrio creãtur, destituuntur, traducuntur, restituuntur, vt idẽ inquit Bernardus epist. 131. idque innumera demonstrant exempla; Episcopis igitur Laicos, & Clericos, Episcopos Metropolitanos, hos verò Patriarchis ipse commendat, ea tamen lege vt omnes sui muneris ipsi dumtaxat rationem reddere teneantur, hinc eadem Nicæna Synodus Episcoporum prouocationes ad Rom. Pontificem deferri statuit, testatur Iulius primus, qui vndecim post annos ab ea renunciatus est Pontifex, quæ ergo in ipsa fuerint decreta potuit optime nosse, neque de eo, cuius memoria in Albo Sanctorum ab Ecclesia veneratur, aliquid suspicari fas est, præcipuè verò cum hunc Nicænum canonem Eusebianis obicere non dubitarit, nec ipsi eum negare sint ausi, quod si falso esset ab eo allatus, cui dubium ei falsitatem suam exprobrassent vt telum reicerent? Schismaticos ipse vrgebat, de re adhuc recenti agebatur, Nicænos canones ipsi non ignorabant, qui eos vbique supprimere curauerant, & Iulio fidem addunt Athanasius Apolog. 2. qui Nicæno Conuentui, cum Alexandro eius Episcopo, interfuit, vbi eam Iulij epistolam ad Orientales pro historia refert, & Theodoretus lib. 2. cap. 4. Athanasium, & Eusebianos ad caussam dicendam à Iulio vocatos Ecclesiastici Canonis præscriptio testatur; his accedit quod vltra viginti Canones Nicænum Concilium statuisse constat, alios citant Eusebicis in Constant. lib. 3. Epiphan. hæres. 69. Athanas. epist. d. Synod. Ambrosius epist. 82. Hieronymus in præfatione in Iudith, Augustinus epist. 110.

Concilium Africanum Canon. XIIII. & Chalcedonense in fin. qui nusquam extant, hunc autem de Appellationibus cum his deperditum potius coniectare fas est, quam innocentissimum Pontificem falsitatis damnare.

Denique cum Africa Romano Pontifici etiam subesset tamquam Occidentis Patriarchæ appellationes ad eum deferre tenebatur ex Canon. V. & VI. ipsius Nyceni Concilij: in eius ergo sententiam interpretatio Africanorum pugnaret.

Præterea nulli dubium est, Sardicense Concilium non minus Nyceno Oecumenicum esse, Oecumenicam namque Synodum eam dicimus, quæ Rom. Pontificis iussu, vel assensu indicta, ex Episcopis Patribusque vndique toto Orbe vocatis loco & tempore præscripto, eodem Pontifice per se, vel per suos legatos præsidente, coacta est.

At Sardicensis, Iulio apud Constantem id curante indicta est, Episcopos certa die Sardicam adesse ipse iussit, testatur Socrates lib. 2. c. 16. cui & Apostolicæ Sedis Legatos præfuisse Athanasius Apolog. 2. Sozom. lib. 5. c. 10. dicunt, ipsaque acta Concilij demonstrant, Episcopos vndique conuocatos Sulpitius lib. 2. Sarar. histor. asserit, ex Oriente & Occidente, supra trecentos septuaginta recensent Athanasius epist. ad Solitar. Sozom. lib. 3. c. 10. & 11. Socrat. lib. 2. c. 16. ideo magnam Synodum idem Athanasius appellauit, Canoni ergo de appellationibus ad Apostolicam Sedem in hoc generali Concilio decreto Prouincialis Africana Synodus derogare non potuisset.

Aut sensum Africanorum non bene Casaubonus per-

cepit, vel obtendere voluit, nimis quidem acri calamō epiſtolam illorum exaratam video, ſed vitio regionis tribuo, atra enim Africanis multa bilis, quæ vbi ſemel ferUere cœperit, difficile reſtinguitur, vnde immaniſſime ſæuiunt, at verba eorum ſedato ſi perpendas animo, eis dumtaxat propoſitum fuiſſe cognoſces, non appellationes denegandi, ſed Pontificē humillime obſecrandi, ne ſicuti Celeſtio, & Apiario contigerat, maximo totius Africæ ſcandalo, tam faciles in poſterum præberet aures abſtentis, & abdicatis, qui ex Africa ad eum prouocabant, ne ve Apoſtolicam Sedem perditiſſimorum eſſe perfugium vellet, eiſque facilius obrependi anſam præbere, vt poſtea vel feſtinato, vel præpropere reſtituti, denuo forent abiciendi, idq; apertiſſime explicant prouocationes Ant. Epiſcopi Fuſſalenſis, Priſci; Victoris; Laurentij, in Numidia Antiſtitum, quas eodem tempore ab ipſa Sede Apoſtolica, iudicatas teſtatur Auguſtinus epiſt. 261. difficillimam verò quæſtionem de appellationibus hiſce explicatam habebis in noſtra ad primum de Republ. librum M. Antonij animaduerſione, quo Lectorem reicimus.

Perperā acceptum. N. Hanc ſententiam ſubdit, Romanus Pontifex negare non poteſt, quoniam prædeceſſores Pontifices expreſſe confeſſi ſunt, ſe iuribus & honoribus ſuis fratribus competentibus derogare non velle, & ita nullatenus vniuerſales in Eccleſia vocando profeſſi ſunt cap. nullus & cap. quæ diſt. 99.

HÆc eadem ſupra cap. 2. oppoſuit, ſcilicet Pelagij II. epiſt. p. ad Epiſcopos, qui illicita conuocant Ioann. &c. Greg. Magni ad Eulogium lib. 7. epiſt. 30. vbi animad-

animaduertimus.

N. Addit, & quod pauperes Canonistæ respondent ideo vniuersalem se negasse: quia particulari Ecclesiæ cuilibet præficiendus non est. Somnium & nugæ sunt, quoniam in ipso cap. nullus dist. 99. inter Patriarcham Romanum, & Constantinopolitanum agitur, vter eorum vniuersalis dici debeat, respondet Pelagius, *Absit hoc, absit à mente fidelium, vt aliquis fratrum suorum honorem imminuere videatur*: ergo non agitur de præfectura particularium Ecclesiarum vt fabulantur, sed de ipso nomine vniuersalis Ecclesiæ, quod fugiendum est. Falsò & mutilat.

MOdo ait, modo negat, pauperum Canonistarum pauperrimus Leguleius eandem irridet interpretationem, quam cap. 2. amplexus adducit, qua Primatum Pontificis in vniuersam Ecclesiam ad alias dumtaxat particulares Ecclesias eidem subditas contraheret.

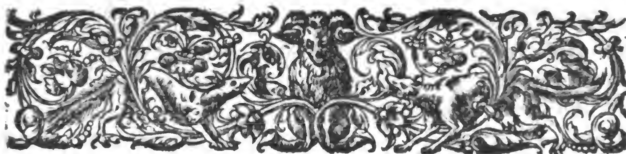
At quid de mēdacijs dicam; profectò ab assuetis non fit passio, vidisti quam facile mentiatur, nullum autem poterat impudentius, nec frigidius excogitari hoc quod nouissime effutit, nimirum quod in can. nullus de nomine vniuersalis quæstio erat inter Papam & Patriarcham Constātinopolitanum; hæc sunt d. canon. propria verba; *Nullus Patriarcharum vniuersalitatis vocabulo vnquam vtatur, quia si vnus Patriarcha vniuersalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur, sed absit hoc, absit à fidelis cuiusquam mente, hoc sibi vel velle quempiam arripere, vnde honorem fratrum suorum imminuere ex quantulacunque parte videatur. Quapropter charitas vestra neminē vnquam suis in epistolis vniuersalem nominet, ne sibi debitum subtrahat, cum alteri honorem defert indebitum*, vides ergo commenta: transum-

ptus est autem can. ex epistola p. Pelagij supracitata, cuius inscriptio ipsa & initium rem omnem intus, & in cute patefaciunt, scribitur enim ad Episcopos, qui illicita vocatione Ioannis Constantinopolitani Episcopi ad Synodum coierant, quapropter Pelagius in ipsum Ioannem hisce verbis inuehit, *Relatum est ergo ad Apostolicam Sedem Joannem Constantinopolitanum Episcopum, vniuersalem se scribere, vsque ex hac sua præsumptione ad Synodum conuocare generalem, cum generalium Synodorum conuocandi authoritas Apostolicæ Sedi Beati Petri singulari priuilegio sit tradita, & nulla vnquam Synodus rata legitur, quæ Apostolica authoritate non fuerit fulta, quapropter quidquid in prædicto vestro Conuenticulo, quia Synodus taliter præsumpta esse nõ potuit, statuistis ex authoritate sancti Petri Apostolorũ Principis, & Domini Saluatoris voce, quam Beato Petro potestatem ligandi, atque soluendi ipse Saluator dedit, quæ etiam potestas in successoribus eius indubitanter transiuit, præcipio omnia, quæ ibi statuistis, & vana, & cassata esse* &c. vt autẽ ambitiosum Ioãnes fastum retundat, etiã Anathematis sententiã nisi resipiscat comminatus, ita persequitur: *vniuersalitatis quoque nomen quod sibi illicite vsurpauit, nolite attendere nec vocatione eius ad Synodum, absque authoritate Sedis Apostolicæ vnquam venire, si Apostolicæ Sedis, & cæterorum Episcoporum communione vultis frui: Nullus enim Patriarcharum hoc tam profano vocabulo vnquam vtatur,* &c. Scilicet indebite alioquin abolendũ esset expungendumq; nomẽ Patriarcharum, ex tabulis Ecclesiasticis, quod est hæreticũ opinari, *Quia si summus Patriarcha Ioãnes* videlicet, *Vniuersalis dicitur, Patriarcharũ nomen cæteris derogatur, sed absit hoc absit à fidelis cuiusquã mente hoc sibi velle quempiam arripere, vnde honorẽ fra-*

trum suorũ imminuere, ex quantulacunq; parte videatur &c. Et inferius, *Aduersarius namq; noster Diabolus, qui contra humiles sæuiens sicut Leo rugiens circuit quarẽs quem deuoret* &c. *Ipse est Rex super omnes filios superbiæ, quod non sine dolore dicere cõpellor, dum frater, & Coëpiscopus noster Ioannes mandata Dominica, & Apostolica præcepta, regulasq; Patrum despiciẽs, eum per elationẽ præcurrere conatur in nomine* &c. *si enim dici hoc licenter permittitur, honor Patriarcharum omnium negatur* &c. *oportet ergo vt constanter ac sine præiudicio seruetis sicut accepistis Ecclesias, & nihil sibi in vobis hæc tentatio Diabolicæ vsurpationis adscribat* &c. *Omnes Episcopos curæ vestræ subiectos ab hui⁹ adulationis inquinatione prohibete, vt vniuersa vos Ecclesia Patriarchas nõ solum in bonis operibus, sed etiam in veritatis authoritate cognoscat* &c. *Orate fratres vt honor Ecclesiasticus nostris diebus nõ euacuetur, nec vnquam Romana Sedes, quæ instituente Domino, Caput est omnium Ecclesiarum, priuilegijs suis vnquam careat, aut spolietur.*

Vide igitur quod aliter se res habeat quam effinxerat impius impostor, qui vt mendacium obtrudat præcedentia & subsequentia intersecans, pauca tantum eademque concisa transcribit.

Adfert denique in idem propositum Gregorij epist. ad Eulogium qua de nomine Vniuersalis Episcopo sibi delato conqueritur, verùm ad saturitatem hæc in 2. cap. expunctione explicata sunt.

CAPITIS VI.

N. REFELLVNTVR QVÆ ADVERSVS CAPVT PRÆCEDENS EX CONCILIO LATERANENSI, ET FLORENTINO OPPONVNTVR.

ANIMADVERSIO.

VEMADMODVM ægra corpora diutinos morbos ex ſe ſe gignunt, ita vitio Naturæ ſua culpa infectæ, nulla vnquam fuit tam ſanctè inſtituta Reſpublica, quæ à legibus, quarum præſcripto moderata coaluerat, paulatim deflectens, paſſim corrumpi, & prolabi non cæperit: quamobrem ſapientes ad mores hominum animaduertentes vitia caſtigare, & noua arctioris diſciplinæ ratione, licentiam compeſcere, atque ad primæuum reuocare inſtitutum neceſſitas do-

cuit. Hinc censuræ munus, quod veluti omnium magistratuum Sacratissimum, cum in rebus omnibus, tum verò in moribus Ciuium conformandis, summam habuisse potestatem Liuius, & Plutarchus testantur. Ecclesiasticam itidem Rempublicam, quamuis perfectissima regiminis forma, diuinisque præceptis Christus Dominus instituerit, eodem tamen humanæ imbecillitatis morbo laborantem agnoscens, ipsam quoque à præscripta norma in dies deflexuram præuidit, vnde ab ea corpore tantum discessurus, Sanctum illi Spiritum mittere promisit, qui inuisibili afflatu eam dirigeret, ac edoceret, cui & Petrum sua vice moderatorem visibilem, & post ipsum omnes eius Successores præfecit, qui gubernacula suo arbitrio ita moderarentur, ne ab eius institutis vnquam discederent, quamobrem non solum docendi, & admonendi, coërcendi, & animaduertendi illis contulit potestatem, sed leges condendi, corrigendi, abrograndi, cunctaque administrandi dedit imperium, verum enim verò, quoniam is qui Seniores Moysi ad consilium, & leuamen esse voluit, se se illis continuo affuturum dixerat, qui eius nomine simul coirent, & in magnis negocijs plurium rogare sententias ratio ipsa nos admonet. Primum Apostoli, diuino edocti Spiritu, vbi de re maxima fuit agendum, indicente & conuocante Petro, Synodos habere cæperunt, quorum exemplo postea Romani Pontifices, vel ad nouas confutandas, & damnandas hæreses, vel ad Schismata componenda, vel ad mores castigandos, & prolapsam Ecclesię disciplinam reparãdam, vel tandem ad consulendum grauissimis alijs Christianæ Reipublicæ necessitatibus,

Liu. lib. 1. 6. & Plutarch. in ca. Mai.

generalia Concilia indicere, & habere, vel Imperatoribus efflagitantibus, vt cogerentur indulgere aliquando consueuerunt.

Quapropter ea semper fuit in vniuersa Ecclesia huiusmodi Synodorum auctoritas, vt quidquid in ipsis statutum, & Romani Pontificis confirmatione probatum reperitur, cunctis fidelibus lex fuerit, & sit, earumque Iudicia siue de fidei controuersijs, siue de magnis quibusvis, & publicis rebus, tanquam eo Spiritu dictata, qui eam omnem docet veritatem, nulla ex parte erronea, sed verissima, & certissima sunt, ad eo quod irrita fieri, aut refricari, vel quia suprema sunt nisi errando in controuersiam quovis prætextu reuocari non possunt. Neque enim suspicari fas est Deum verè sapientem & æque fidelem adeo nos destituisse, vt Ecclesiæ commendarit in qua certum nullum verumque Concilium reperiretur, neque columna, & firmamentum veritatis, prout ipse qui summa veritas est proprio ore asseruit falli aut fallere non posset, sed veluti arundo incerta, instabilis omni flecteretur vento, & in suis deciperetur ac deciperet fluxis iudicijs: quamobrem semper in lubrico dubia consistens, neque Schismata sopire, neque dissidia componere, aut vnitatis vinculo contineri se ipsam sua in forma posset, neque tandem vllus controuersiarum finis vmquam daretur, ne ve vlla esset certa, & definita nostræ fidei ratio: en quot ex vno manarent absurda, ea refugit mens, quibus pientissimus, sapientissimusque Deus occurrens spiritum Ecclesiæ custodem & ducem dedit, cuius infallibili iudicio afflatus sanctissimus Præsul, vbi è Cathedra Petri responderet, aut sententias

proferret, siue leges conderet tanquam ore ipsius Dei locutus, quæcumque diceret, decerneret, & statueret vti mandata plane diuina ab omnibus haberentur & perpetuo seruarentur. Quoniam verò eiusdem solius Pontificis est veluti vniuersæ Ecclesiæ Capitis Concilia indicere, & confirmare aut improbare, meritò spōtanei violatores Canonum grauiter à Sanctis Patribus iudicantur, & à Spiritu Sancto, cuius instinctu, ac dono suggesti sunt, damnantur, quoniam blasphemare Spiritum Sanctum non incongruè videntur qui contra eosdem sanctos Canones aliquid aut proteruè agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt. Diabolica verò nequitia plerosque subtiliter fallere, plurimos autem obcæcare, atque ad insanam adigere peruicaciam consueuit, vt inimici Crucis Christi in agro vbi veritatis, Charitatis, & pacis semen iecerit, sapientissimus ille pater familias, qui in omni generatione sua vndique perfectus est, eique incrementum dedit quo fructum afferret centesimum, ingerant zizanias, serant dissidia, quibus grassentur Hæreses, spinisque, & viburnis, quæ ex earum venenata radice prodeūt, sancta & pia supprimantur germina, iudiciaque huiusmodi ab Ecclesia submouere, Cathedramque ipsius euertere contendunt, ne vllus supersit qui Schismatum impias segetes euellat nascentes, vel ortas secet, atq; vinculo anathematis in fasciculos complicatas, igni comburendas tradat; Hinc ore sacrilego, scelestissimus Lutherus Sanctissimas Synodos modo superuacaneas dicit, quod in grauissimos errores sint lapsæ, & primum adoritur Concilium Apostolorum, quod licet omnium purissimum

Dam. epist. ad Aurel. Cartag.

fateatur, tamẽ aliquid vna miſceri, & Spiritum Sanctum illabi non Concilijs ſed mentibus Chriſtianorum quos noverit ſpondiſſe non reueretur aſſerere: deinde Niceni illius magni, cui Orthodoxi Patres tãtum tribuerunt, vt tanquam Euangelium habendum eſſe ſtatuerint; Sacros irridet Canones, fœnum, ſtramen, ligna, ſtipulas, atque titiones appellando, modo omnia incerta, neque illi fidendum dicit, quod nullum vnquam purum extiterit, quia fidei aliquid addiderint, vel detraxerint, adeo vt nõ minus ludimagiſtros, quam Reuerendiſſimos Epiſcopos Concilijs conferre poſſe, impudenter affirmat.

Ad c. 15. Act.

Lib. d. Concil.

Ad c. 15. Act.

Et perditiſſimus Caluinus, non quidem excipienda eſſe Conciliorum ſtatuta, niſi prius diligenter expendantur, quo tempore, qua de cauſa habita fuerint, quo conſilio, quales interfuerint homines, ac niſi id de quo agitur ad ſcripturæ amuſſim examinetur, eorumque ſententiam, inſtar præiudicij habẽdam dicit, vt vides ſacroſancta Synodorum decreta, cuiuſvis hominis Cenſuræ ſubijciat.

Lib. 4. inſtit. cap. 9. §. 8.

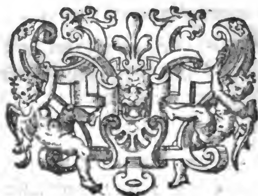
Hinc Vuiclephus, Melanchton, Illyricus, Ioannes, Vueſphal. Kemnitius, Vrbanus, Beza, cæteriq; Sectarij, in Sacros & Sanctos Patrum cõſeſſus, diuini ſpiritus afflatu coactos, turmatim exurgunt, quorũ blaſphemias, & conuicia reficere ſatius duxi, quoniã, inquit Iulius Pontifex apud Athanaſium, *Habet authoritatem quælibet Synodus, & contumelioſe agitur cum Iudice, cuius iudicium ab alijs examinatur; conſiderate quæſo quinam ſint qui Synodos improbant, & Epiſcoporum calculos pro nihilo habent, & impietatem pietati anteponunt, ſunt profecto ab omnibus vbique Epiſcopis condemnati, & abdicati*, &c.

Epiſt. ad Ioſt.

Quemad-

Quemadmodum Acephalus iste eiusdem percitus cacodæmonis furore, Lateranensi sub Innocentio III. & Florentino sub Eugenio IV. œcumenicis Concilijs falsitatis notam falsò inurere, ipsisque sanctissimis Pontificibus quorum mandato indicta, & authoritate habita & confirmata sunt, fidei & pietati impiè detrahere mendacijs his potissimum conatur.

Ii

CAPITIS VI EXPVNCTIO.

In alium sensum. Synodus Smalchachaldica. N.

VORVM primum est, quicunq; voluerit inter vos esse primus, erit vester seruus Matth. cap. 20. iuxta tradita per August. in Psalmo noluit Christus Regnum Terrenum cum superbia &c. quoties hominibus præesse desidero, ipsi Deo præesse contendo.

VIdes vt Mattheũ & Augustinum in sensum flectẽs alium vi contorquet, vt legitimi Principatus ius, cuius potestas à Deo est, iniuriam esse falsò persuadeat, quod ambitu immoderato affectetur, & profecto summum Pontificem à Deo Principem Pastorem super omnes fideles, potestate amplissima constitutum centies dictum probatumque superius est: huc igitur non pertinent hæc, satisque respondit C. Bellarm. de Rom. Pont. lib. 3. cap. 19.

Quod si in eam sententiam vsurpanda sint, Imperator, Reges, cæterique Principes, qui vel electionis, vel

hæreditatis titulo legitimè dominentur, eadem ratione aliorum serui efficientur, quia cæteris in suis ditionibus præesse volunt, ergo & ipsi Deo præferri contendunt, caueat Britaniæ Rex qui nedum iura temporalis Principatus, sed tanquam Caput Ecclesiarum proprij Regni, Pontificatus infulas authoritatemque supremam sibi arrogat, nullaque erit legitima dominandi ratio, sed vna omnium Respublica simpliciter dispotica absq; Principe, legibus, & Magistratibus, & quid hoc absurdius?

N. At respondet, Romanus Pontifex aduersus sacrorum Conciliorum iussa, cæteris præesse voluit, siquidem Nycena Synodus iam singulis Patriarchis stabilierat Diæceses, sua iurisdictio priuatiue ad alios cuique demandata, ipsamque Nycenam tanquam Euangelium seruandam esse probat cap. 1. dist. 15. ergo. Mendacium iterum refricatum.

EST quidem Romanus Pontifex omnium hominum summus, eius tamen sedulus imitator, qui Cęlos inclinans, vt ad nos descenderet, seque ipsum exinaniuit, humillimo Charitatis affectu seruum seruorum Dei se se profiteri pluris facit, quam magnifica titulorum serie Maiestatem ostentare.

At ex mendacio prodeat veritas, idem Concilium Nycenum p. in canonibus ex epist. Iulij, *Non debent præter sententiam Romani Pontificis Concilia celebrari* & Canon. Arab. 39. *Sicut ille qui tenet sedem Romæ, caput, & Princeps est omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus sicut Petrus, cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & omnes populos eorum, qui sit Vicarius Christi Domini nostri super cunctos populos, & vniuersam Ecclesiam Christianam, & quicunq; contradixerit, à Synodo excõmunicatur.* Non me

latet quod Sectarij, præcipuè verò Mandeburg. cent. 4. cap. 9. Canones hosce nullatenus probant: neque vltra viginti vulgatos Nycenæ Synodi vllum recipiunt, verum quia Athanasius epist. ad Marcum Pontificẽ, octuaginta fuisse in septuaginta redactos testatur, & pluribus ijsdemque grauissimis argumentis, Arabicos Canones ab eorum detractoribus vindicat doctissimus Turrianus, & alijs consoni sunt Conciliorum sanctionibus, nullatenus prætereundos esse duxi.

Nam hoc idem profitentur Constantinopolitanum p. Epist. ad Damasum apud Theod. hist. lib. 5. cap. 9. Chalcedonense act. p. item act. 3. & 16. & in epist. ad Leonem; Ephesinum epist. ad Cœlest. Nicenum 2. act. 2. & 6.

Constantinop. 6. in subscriptione Legatorum Apostolicæ Sedis act. 17.

Constantinop. 8. cap. 21. & in subscriptione Legatorum Adriani Pontificis.

Romanum sub Siluestro cap. 20. Aphricanum cap. 35. Meluitanum epist. ad Innocentium Papam, Carthaginense ad eundem apud August. vtraque extant 90. & 92.

Romanum 3. sub Symmacho, & quartum sub eodem cap. 3.

Hinc furens impia, immanique, sed falsissima satyra, Innocentium III. perstringit, quod in Concilio Lateranensi commentus sit Patriarchas Constantinopolitanum, & Alexandrinum, quis dignior præferretur, decertasse, Sanctionem ediderit tit. d. dignit. cap. 5. cuius Canonem à Gregorio Papa relatum cap. ordo dignitatis

de priuileg. ore sacrilego falsitatem, & imposturam appellat, his potissimum ratiocinationibus.

N. Prima quod Patriarchæ Alexandrino huic Synodi interesse sui perhibuere, nulla ergo cum absente potuit esse differentia, quod si legatos misit, cum nullatenus constet mandatum adhoc dedisse, præsumi non potest eius mandato hac de re egisse, siquidem mandatum à Iuristis facti esse dicitur, quod nunquam præsumitur. Mendacium.

N. Altera quod antiqua hæc discordia ab Innocentio asserta, iam definita fuerat in Concilio Constantinopolitano cap. 3. cuius decretum Iustinianus confirmauerat, Canonem igitur Innocentij superuacaneum, & nullum tanquam de re iam iudicata, & obseruata statutum in præiudicium absentis, & non auditi. Mendacium.

Sed Meminisse oportet vt in expunctione cap. 5. ad hunc ipsum Canonem adnotatum est in Nicæna Synodo primam omnium Patriarchalium Alexandrinam Ecclesiam can. 6. fuisse declaratam, & licet in præiudicium ipsius Constantinopolitani Antistites conniuentibus Imperatoribus, Primatum sibi arrogare tentauerint, Pontifices tamen vt iura sua cuique seruarentur, semper obstiterunt, prout Damasus in Concilio Romæ coacto anno sequenti, post d. Constantinopolitanam Synodum, præsentibus Legatis Imperatoris, constitutionem pro Alexandriæ Patriarcha innouauit, Leonem Anatolius hac in re Aduersarium habuit, & legati Apostolici vbi à Concilio Chalcedonensi Sanctionem pro Constantinopolitano Primatu, ipsis absentibus indictam fuisse cognouerunt, reclamarunt quidem, effe-

ceruntque, vt in ea parte corrigeretur, Ideo Pontifex Leo epist. 59. alijsq; hac de re ad Chalcedonense Concilium scriptis, acriter quidem damnat ambitiosam Anatolij superbiam, quod propriam Sedem Antiochenæ, & Alexandrinæ præferre attentauerit.

En igitur controuersia vera, & non ficta adhuc indecisa, quæ cum ab alio diffiniri non posset, nisi ab eo, qui vniuersæ Ecclesiæ supremus est Iudex, Innocentius proprio iure, suo decreto diremit.

Neque Patriarcham Alexandrinum adesse necessum fuit, cum quia vocatus detrectauit venire, & aduersus contumacem, inquit I. C. omnia iura clamant, tum etiam quoniam per suos legatos interfuisse ipse Aduersarius fatetur, testantur quoque Blond. lib. 6. decad. 2. in fin. Nauacler. generat. 41. & alij Historici; mandatum igitur non præsumitur, sed datum inde constat, quod tanquam eiusdem Patriarchæ procuratores in Concilio fuerunt, legatio autem tanquam necessarium antecedens mandatum præse fert, & pro actus validitate semper est præsumendum, præsertim pro Concilio adeo insigni celeberrimoque, vt vetustissimis illis, quorũ maxima apud omnes semper fuit authoritas, iure optimo cõparetur à Surio: qua ergo frõte effrons iste hæc imponit?

Mẽdacia plurima. N. Præterea nulla omnino esset sanctio Innocentij defectu potestatis, siquidem anno. 963. Leo. VIII. in Concilio generali, omnia iura Ecclesiastica cessit Othoni I. eiusque successoribus, adeo quod Papam, cæterosque Prælatos inuestituram deinceps ab Imperatore petituros fore, in eodem Concilio statutum fuerit: nullam igitur Innocentius iurisdictionem iudicandi inter Pa-

triarchas, anno.1215. habebat.

SEd multipliciter & turpissime quidẽ mentitur primò quoniam non à Leone, neque à Concilio, sed à Populo, antequam Leo Pontifex renunciaretur, hæc gesta sunt.

Secundò, Quia nihil fuit Othoni concessum, sed promissio tantummodo facta.

Tertiò, Nam de Inuestitura Episcoporum nec verbum quidẽ factum legitur, apud Lutpr; qui eo tempore vixit, lib. 6. Hist. cap. 6. vbi inquit, *Ciues verò Sanctum Imperatorem cum suis omnibus in vrbem suscipiunt, fidelitatemque promittunt, hæc addentes, & firmiter iurantes, nunquam se Papam electuros, aut ordinaturos, præter consensum atque electionem Domini Imperatoris Othonis, Cæsaris Augusti, filijque ipsius Regis Othonis, post triduum rogantibus tum Romanis Episcopis*, &c. Atque gesta in Synodo narrans nihil prorsus de hac concessione scribit, quod si Platinæ auctoritatem obiciet, vel ipsam haud legisse reponam, vel non animaduertisse, vt nihil prorsus de inuestituris hisce dicat, sed Leonem ob inconstantiam Romanorum auctoritatem eligendi Pontificem à populo ad Imperatorem transtulisse, neque vllam de successoribus mentionem facit, atque hoc merũ esse commentum in cap. 8. demonstrabimus.

At *Cuius ponderis*, inquit, C. Baron. tom. X. anno. 963. *esse potuit, promissio à Laicis facta in præiudicium Ecclesiasticæ libertatis, quæ licet à Cardinalibus vel à Synodo emanasset, nullam tamen fuisse satis constat, quod Ioannes Pontifex nondum damnatus, aut depositus, supremam adhuc retinebat potestatem, quæcunque ergo gesta sunt, omni prorsus authoritate*

mirum ratione, inquit doctissimus Costeus in examine ad Mysterium iniquitatis Mornei pag. 1161. quod presentientes Eugenium, de abolenda Pragmatica sanctione cogitasse, perfugium aduersus eius sententiam sibi voluerint comparare, Concilium Oecumenicum supra Pontificis auctoritatem euehentes, quorum tamen opinio perpaucos admodum habuisse propugnatores, omnesque ferè Academias, Parisiensi excepta, contrariam asseruisse sententiam dicit, præter casum hæresis & Schismatis, quod etiam C. Bellarminus docet lib. 2. de Rom. Pont. profecto sententiam Concilij Papa reuocare, & de eius nullitate cognoscere potest c. Cuncta per mūdum 9. q. 3. c. non licet dist. 17. at Concilium sententiam Papæ non irritat, vel de ea iudicat, nisi ipso presente, & consentiente, vel id permittente speciali mandato, Anton. Rosell. p. 3. suæ Monarchiæ c. 21. quia casu heresis excepto à nullo iudicari potest, Ant. Rosell. d. p. 3. c. 27. Non ergo vllam in Papam habebit potestatem.

Sed concedamus, & veram esse Parisiensium assertione, haud tamen mendacium esse amplissimum desinet, Concilium namque Basiliense legitimum fuit, donec Eugenius ipsum Ferrariam transtulit, quo post dictam trāslationem Legatus, cæteriq; Cardinales, duobus exceptis Arelatensi & Hispano qui munus præsidendi propria authoritate sibi illegitime arrogarunt, omnesque ferè Prælati statim cōcesserunt, vnde pauci illi Refractarij qui Pontifici obtemperare peruicaciter recusarunt: quamobrem ex legitimo Concilio in Sancto Spiritu coadunato, Diaboli Conciliabulum effecerunt: est

enim hoc communi aſſenſu receptum ab omnibus Catholicis, nullum poſſe dari legitimum Concilium, niſi quod iubente, vel conſentiente, aut probante Papa, indictum, coactum, habitumque ſit, vt Sacræ Scripturæ, Conſiliorum, Patrum, Theologorum & Canoniſtarum teſtimonio probatum in 4. cap. animaduerſione, & alibi paſſim repetitum eſt: ipſo igitur Papa diſſoluente, reuocante, aut improbante, quæ conuocata, ſeu acta fuerint, illegitima eſſe neceſſario ſequitur: cum ergo Concilium Baſilienſe tempore quo Eugenium depoſuit, Concilium amplius legitimum non eſſet, nullam prorſus habuit poteſtatem, nulliter ergo & temere Pontificis depoſitionem attentare præſumpſit, vnde Platina in Eugen. id totum actum inſtigatione Philippi Vicecomitis, qui cum ægrè admodum tuliſſet, quod Florentini adhortante Pontifice Franciſcum Sfortiam Venetis auxilio miſerint, inquit, *Cum his agit, qui in Baſilienſi Concilio erant, vt Eugenium citarent, fecere illi id quidem bis terque, verum cum id ex ſententia ei non cederet, eo dementiæ eos perpulit, vt abrogato Eugenio Amadeum Sabaudiæ Ducem ſocerum ſuum, qui Eremitarum vitam ad Ripaliam cum quibuſdam nobilibus ducebat, Pontificem crearent, Felicemque appellarunt.* Vide igitur quis accuſator, & quæ cauſa huius temerariç iniuſtiſſimæque depoſitionis fuerit, atque his potiſſimum rationibus probat Turrecrem. in ſumm. d. Eccl. lib. 2. cap. 100. Concilium Baſilienſe à principio legitimum quia ab Eugenio fuerat indictum, poſtea Conciliabulum, primo quia noluit recipere eos qui miſſi fuerant ab Eugenio vt præſiderent eadem authoritate qua Legati Apoſtolici in alijs Concilijs vniuerſalibus

præesse consueuerunt. Secundo quia quāplures Prælati, & Doctores decretis factis obstiterant. Tertio quia in fraudē Legatorum qui à Regibus Castellę & Anglię mittebantur, eorum aduentu non expectato, ea festinabant definire, quibus Legatos nolle assentiri sciebant, quod potissimum factū est in sess. 18. Quarto quia factionibus & conuenticulis omnia ibidem fiebāt, idem asserit Sanderus d. visibil. Monarch. lib. 7. quamobrem nullus fuit Catholicus Princeps, qui Felicis electionem, aut Eugenij depositionem probare voluerit, imo Carolus VII. Francorum Rex, qui Concilio Basiliensi patrocinium omne semper præstiterat, Legatis eius aperte respondisse testatur author annal. Francorum anno. 1440. *Quod postquam, neque electio Fœlicis, neque Eugenij abdicatio iustè & legitimè facta sibi videbantur, atque adeo valde dubitaret, an tunc Concilium illud de re tanti ponderis cognoscere, & sententiam ferre potuerit, ipse Eugenium, vti summum, verumque Pontificem semper agnosceret, donec generale Concilium, vel Gallicana Ecclesia aliter decreuisset.*

At nulla maior hac de re probatio potest adduci, quam ipsius Concilij Lausania dissolutio, & Amadei spontanea abdicatio, atque verò Pontifici Nicolao præstita obedientia, eiusque Concilij confirmatio, in his tantùm, quæ de Beneficijs Ecclesiasticis, in eo disceptata fuerunt, quamobrem in alijs improbatum pœnitus fuit, vt ex Bulla Nicolai V. approbationis dicti Concilij & nouissima Synodo Lateranensi sess. 11.

Idque confirmauit Pius II. in sua Bulla retractationis, eorum, quæ pro dicto Concilio Æneas Siluius scripserat, irrides quod palinodiam cecinerit, & D. Augusti-

nus retractationes edidisse non erubuit, humanũ quippe est peccare, sapientis resipiscere, atque errata corrigere, Diaboli verò eiusque Sectatorum peruicaciter malo inhærere: vtinam & vos qui nõ errore decepti, sed praua tantum voluntate prolapsi estis, palinodiam canere tandem aliquando addiscatis. Episcopi autem Famagustani, & Antonij Rosellij authoritatem, non pluris sane facio, quam Lutheri, & Caluini fecissem, quos & Turrecremat. & Sanderus supra relati & C. Bellarm. d. Concil. lib. 2. affatim refellerent. Alij igitur erunt excitandi testes.

Mendacium. N. Præterea Eugenio non licuit dissoluere, atque ad alium transferre locum, Concilium Basiliense, quod in executionem Constantiensis, de celebrandis Concilijs, singulis decennijs indixerat, missisque Legatis aperuerat, & inchoauerat.

MEndacium & hoc est, quoniam eadem Constantiensis Synodus seß. 39. expresse declarauit, quod Pontifex Concilij locum mutare, atque aliò transferre posset.

Impostura. N. Quoniam dissoluere attentauit, postquam Reus erat effectus, accusationibus in ipsum delatis, & Citationibus in eum decretis, quamobrem hoc animaduertens cunctas postmodum reuocauit constitutiones, quas aduersus idem Concilium promulgarat, illudque denuo confirmauit vt ipsa Concilij acta probant, licet postea iterum dissoluere conatus sit.

IMposturam hanc non solum detegit Platina superius relatus dum Philippo Vicecomite instigante crimina

huiusmodi in Eugenium cõmẽta dicit, sed S. Antoninus eam aperte reuincit 3. p. Chronic. tit. 22. §. 4. rem totam explicans, *Animaduertens*, inquit, *Eugenius ex fideli multorum relatione, illos congregatos non vacare ad extirpationem hæresis Boëmorum, & reformationem Ecclesiæ, propter quod Concilium fuerat ordinatum, sed ad deformationem, & conspirationem contra se, ad eum deponendum, ne Schisma sequeretur, destinauit solemnes Oratores Ecclesiæ Prælatos Basileam, ad monendum illos, vt desisterent ab inceptis rationibus, reuincendo intentatum opus eorum, ipsumque Concilium authoritate Apostolica dissolutum est, & legatus reuocatus ab ea præsidentia*, &c.

At vbi resipiscere noluerunt, sed Congregatione illa facta, Cõciliabulo, & Synagoga Sathanæ, authoritate sua temerariæ præsumptionis cæpit Eugenium ad Concilium citare, sollicitati ad hoc à Duce Mediolani ægre Pontificatum eius ferente, quia non sibi fauebat Imperator Sigismundus iam coronatus illuc adueniens, omnino sub cõminatione hoc fieri prohibebat, cum Schisma immediate præteritum, cum tanto labore vix fuerat ablatum, &c. *Veneti quoque se mediatores constituerunt ad reconciliandum Cardinales aduersos Eugenio, quo peracto inde abeundo reuersi ab eo benigne recepti sunt, & in dignitatibus suis permissi, exceptis Arelatensi & Hispano qui in Basilea remanserunt*, &c.

Idque literę Imperatoris in appendice eiusdem Concilij testantur, quod si Pontifex assensit, Conciliumque confirmauit, bella quibus vndique vrgebatur, vt refert Platina, in causa fuere, denique Ferrariam transferundum Concilium duxit, iure sane optimo, ne Imperator Græcus diuturnioris ad Basileam itineris cõficeretur tæ-

dio, prout Pius II. in sua retractatione demonstrat.

Contradictio & Mendacium.

N. Nullum quoq; & inane existimat, quoad Græcos, decretum ipsius Concilij Florentini de Primatu Papæ, licet Ioseph Patriarcha, & tres tantum Episcopi Græci, Nicænus, Rutenus, & Ephesinus, qui cum Imperatore soli venerunt, assensum præbuerint, quoniam consensus Prælati, Ecclesiæ suæ iuribus præiudicium inferre non poterat, Abb. & Felin. in cap. verùm d. for. compet. præsertim absentibus cæteris Episcopis, qui postquam eorum intererat ne præeminentia Patriarchatus Constantinopolitano subijceretur Papatui, ideo Episcopus Ephesinus per totam Græciam contrarium cepit prædicare.

Contradictio hæc manifesta est, nam in cap. 4. & 5. Concilij Constantinopolitani hic ab eo adductis statuitur, Patriarcham Constantinopolitanum esse omnium primum, post Romanum Pontificem, quod Anatolius Patriarcha in Synodo Chalcedonensi, etiam decerni curauit, ipsumque Iustinianum pluribus suis constitutionibus declarasse in hoc cap. repetit: quomodo ergo Ioseph Ecclesiæ suæ præiudicium intulit, assensum præbendo in re ab alijs Concilijs Græcorum, & ab ipsis Constantinopolitanis iam definita.

Mendacium.

Mentitur autem quod tres dumtaxat supra nominati Episcopi & Patriarcha cum Imperatore ad hanc conuenirent Synodum, siquidem in calce actorum ipsius, decem & octo subscripsisse constat, quorum quatuor etiã tanquàm locum tenentes Patriarcharum Alexandriæ, Antiochiæ, & Hierosolymæ, aliorumque Præsulum vice, & plures alios Prælatos, & Abbates interfuisse con-

ſtat, Epiſcopi autem Epheſini nomen inter hos non legitur, quod ergo cum alijs conuenire noluerit, neceſſariò ſequitur: at vbi Imperator, & cum eo omnes fere Orientalis Eccleſiæ Metropolitæ aſſenſere, non vtique aliorum, qui non interfuerunt requirebatur conſenſus, quia factum à maiori parte, ab omnibus geſtum dicitur, toto tit. d. his quæ fiunt à maior. part. &c.

N. Græci Concilium Florentinum, licet Imperator ſeruari edixerit, ſemper reſpuerunt: Neque Beſſarionem ab eodem Imperatore Patriarcham deſignatum vnquam receperunt, ſed tempore, quo Turcæ Bizantio ſunt potiti, Gennadium, & poſt ipſum Iaſſonium Patriarchas crearunt, &c. Perperã.

NOua profectò res, at quem latet Græca fides, Schiſmaticorum ſcilicet qui in tot Concilijs veritate ipſa ſemper victi Romanæ Eccleſiæ fidem vndecies amplexi ſunt, veruntamen in idem Schiſma continuo relapſi, Echius. lib. 3. d. primat. Petri cap. 16. Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Antiſtitem, ad Patriarchatum euectum, non ſolum Antiocheno, Alexandrinoque præferre, ſed vniuerſalis nomine vſurpato, ipſi Romano Pontifici temere nimis æquare curarunt, & quamuis Anathematis ſententia, hanc vnam ob cauſam toties ſubierint, nunquam tamen reſipiſcere didicerunt, Beda in lib. d. ſex. ætat. in Phoca Adoni Chroni. Paulus Diacon. d. reb. Rom. lib. 18.

Sed expunctionem hanc claudant, non quidem tot Concilia in Græcia habita, non Patres Græci, qui quot quot ſcripſerũt, Primatum Romani Pontificis in omnes Eccleſias diſerte aſſeruerunt, ſed ipſi Conſtantinopoli-

tani Præsules, qui Papam vniuersalis Ecclesiæ Caput, & Principem aperte fatentur, Acacius epist. ad Felicem, Ioannes epist. ad Hormisdam, Mennas de quatuor Concilijs, Eutichius epist. ad Vigilium, Ioannes epist. ad Constantinum, Tarasius in Synodo Nycæna 2. act. 2. & epist. ad Hadrianũ, Methodius in martyrio S. Dionysij Areopagitę, Photius epist. ad Nicolaum 1. Ignatius epist. ad eundem Nicolaum, Ioseph. in Concilio Florentino sess. vltima.

CAP.

CAPITIS VII.

ASSERTIO

PAPAM ROMANVM, N.

NVLLO MODO POTVISSE PRÆSCRIBERE PRÆEMINENTIAM SVPER ALIOS PATRIARCHAS, eorumque Suffraganeos.

ANIMADVERSIO.

DEVS vnus eſt, & Chriſtus vnus, qui vnam, fidei vnitate, Sacramentorum communione, viuis ex Lapidibus conſtruxit Eccleſiam, ſuper vnam eandemque firmiſſimam petram eius voce fundatam, in qua & vnam conſtituit Cathedram, quoniam verò æqualis plurium poteſtas, & par honor diſſidijs ſimultatibus, atque æmulationibus Rempublicã diſtrahunt, non paucorum, non populi dominationem in-

Cypr. epiſt. 8. lib. 1.

Chryſ. Hom. 34. in 1. ad Corinth.

Ll

ſtituit, ſed vnum dumtaxat Moderatorem, Caput & Principem ei præfecit Petrum, vt Eccleſię ſuę exordium ab vnitate proficiſceretur. Atque hinc factum eſt, cum diſcipulos percuntaretur, quem homines ipſum eſſe exiſtimarent, non quod eum cui omne cor patet, & omnis voluntas loquitur, hæc vllatenus laterent, verum ipſi Petro veritatis Oraculum ſuggeſſit, quod omnes alij ore illius diſcerent, cui credere, atque obtemperare debebant, vt charitate perpetua inuicem cōnecterentur tanquam membra ſub vno Capite, vni ſubiecti animarum ſupremo Epiſcopo, qui in hac Romanæ Eccleſiæ Cathedra, vnde vnitas Sacerdotalis exorta eſt, cæteris præſideret Eccleſijs.

Verùm enim verò, quoniam abſque authoritate Matth. 18 gliſcit Imperium, ſupremæ in omnes poteſtatis eidem tanquam Eccleſiæ fundamento contulit claues, ipſique cæterarum Eccleſiarum, eorumque Præſulum curam demandauit, quorum omnium ſicut fidei profeſſione vnus eſt Grex, ita licet pluribus creditus ſit Paſtoribus, diuidi tamē ab eis nulla ratione poteſt, quoniam monet Ioan. 21 ipſe Deus in Euangelio, *Et erit vnum Ouile, & vnus Paſtor.* Cypr. d. vnit. Eccl. Epiſcopatus ergo vnus eſt, cuius à ſingulis in ſolidum pars tenetur, quod ordine tantum ſint pares, non poteſtate, quæ ab vno Petro, veluti à fonte & radice manant, cæteris cōmunicatur, vt vnitas in origine ſeruetur.

Hinc itaque Petri omnis manauit poteſtas, & hunc diuinæ vocis oraculo, Primatus ſui ſymbolum habet.

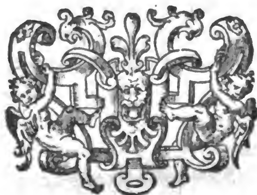
Sed quoniam Eccleſia Dei Regnū eſt, quod in æternum non diſſipabitur, quia in ſe non eſt diuiſum, verum ſumma cohæret concordia, qua etiam paruæ res

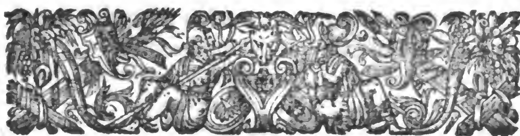
crescunt, quemadmodum discordia maximæ dilabuntur, in ea vnius Petræ firmitate adhuc stat, eò fore permansurum, donec desolentur ciuitates absque habitatore, & domus absque homine, & terra relinquetur deserta, ipsa veritas edixit. *Eia miseri Nouatores, quorum Schismata semper initio feruere videntur, incrementa vero habere vel augeri, quod illicite ceperint nunquam possunt, sed statim cum praua sua æmulatione deficiunt.* Cypr. epist. 4. lib. 2. Nemo inficias itaque ibit quod eodem quoque pacto sicuti à principio eademque ratione supremo Pastore Ecclesia indigeat, non est corpus absque capite, quo sublato & ipsum si naturale, corrumpitur, mysticū verò statim dissoluitur: neque enim Deus quamuis singularis bonitas eius ingratos quotidie nanciscitur, æstimatores hominum ad instar irascitur, à promissis recedit, haud quos amat odit, deserit, sed cōmuni bono salutaris illius potentia publici status curam omnimodo, & omni tempore gerit, atque Ecclesiæ suæ tutela semper excubans nunquam eam destituet, aut absque Moderatore relinquet.

Ne igitur ea mutetur vnitatis forma, qua in vnum à principio fuit coacta, cui huiusmodi Primatus tribuere Ius, iure poteris? nisi ei, qui in Romanæ Ecclesiæ Cathedra, vice Christi, & loco Petri, continuata successione sufficitur? cum cæterarum Sedium Patriarchalium Series Præsulum obtruncata comperias, in hac verò testis est August. *Ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui post resurrectionem suam Oues Dominus commendauit, vsque ad præsentem hunc Episcopatum, successionem Sarcedotum legitimo, & nunquam interrupto ordine continuandum vides.* Contra epist. fundam c. 3.

En igitur quò Romani Pontificis Monarchia sua re-

fert initia, atq; hinc legitimę successionis titulum hausit, Diuino iure munitum, dum Christus in Petro Pontificatum ea lege instituit, vt ad extremam vsque diem perpetua vice, omnis qui Petro in Cathedra ipsius succederet, Pastor & Caput vniuersæ Ecclesiæ fieret: quamobrem ad illud iniquum præscriptionis remedium, quod in odium eorum qui res proprias incuria negligunt, lex humana iuste inuenit, Romanis Pontificibus confugere opus non est. Falsa ergo, inepta & Hæretica huius Capitis Assertio est.

CAPITIS VII.

EXPVNCTIO.

VONIAM Falſitatis Aſſertor, falſum ſuperius iecerat fundamentum, ſuper quod mendaciorum, & impoſturarum impium conſtruxit ædificium, conuiciorum calce conglutinatum, Canone videlicet illo Concilij Nycæni, quo ſingulis Patriarchis, Diæceſeos certis præſcripſit limitibus, toties iam, & ad nauſeam vſque vltra repetito, & ratificato, ſed non adhuc ſat percepto, nulla hic expunctione opus erit, poſtquam illud in 4. & 5. cap. expunximus, quod nihil prorſus de Romani Pontificis authoritate eo Canone ſtatutum ſit: totam ergo corruere ſtructuram ſtatim contigit.

Quorſum ergo tot iuris regulas Tyronibus ipſis tritiſſimas congerere, ac ſi aciem inſtrueret, arcem Romani Primatus expugnaturus, vt probaret non potuiſſe

Pontifices extra eorum Diæcesim Præfecturam super alios Patriarchas, eorumque Suffraganeos præscribere, quoniam Iurisdictio Episcopalis quid spirituale cum sit, humani Iuris dispositioni non subiacet.

Quod si teres rotundusque hactenus non animaduertit, hanc Papæ supremam Iurisdictionem ipsius Christi verbis ad omnes totius Orbis porrigi Catholicas Ecclesias, quas eius subiecit Imperio, discat tandem ex ipso Euangelio Matthæi & Ioannis, atque ex Chrysost. hom. 55 in Matth. & Ioann. cap. 21. & Cyrillo lib. 12. in Ioan. Theophylact. in cap. vlt. Ioan. & in cap. 22. Lucæ August. in d. cap. 21. Ioan. & serm. 124. d. temp. Ambros. in cap. vlt. Lucæ, & serm. 47. imo ab omnibus Græcis & Latinis Patribus, sciatque nullum quamuis generale Concilium, in his quæ Diuini sunt iuris habere potestatem, vnde neque licuisset Synodo Nycenæ contrahere, atque vnius Prouinciæ intra fines concludere eam Romani Pontificis ditionem, quam Christus omnem voluit Orbem complecti.

Mendacium.

N. Mendacio autem satis frigido, sed valde inepto caput istud claudit: Romanus, inquit, Pontifex Sanctissimi Patriarchæ Constantinopolitani ideam quamdam ex Aurichalcho creat, quam sub pedibus conculcatam habet, dum ipse in Capella sedet.

AT miror quod nullum aduocet testem, vt saltem aliquam ei fidem adderet, vel cur potius ex auro hanc ideam non effinxit, eodem profecto sumptu præciosiori metallo efformasset, atque maiorem Pontificis fastum in inuidiam & odium traxisset; & quid hoc insulsius, sed quid impudentius perditissimus poterat com-

minisci? hæc quidem ridicula impostura illi admodum simillima est, quam de Alexandro. III. impij Ecclesiæ Hostes promulgarunt, quod scilicet Friderici ad eius pedes procumbentis collum pede in terram presserit, qua de re nullus vnquam scriptor verbum fecit, vno Mutio excepto, qui tamen affirmare non audet, sed tanquam vulgo latum, incerto retulit authore: Mirum sanè est, quod cæteri Sectarij non animaduerterint, neque vllus sit, qui hanc Ideam non viderit! Sed quoniam Idea est in capite ipsius, scilicet opulentissima officina mendaciorum procreata, nulli alteri potuit innotescere, donec nouus Plato Idearum Impostor eam exploserit. Mutius in Chron. Germ. lib 18.

N. Sed quid opus est Idea, si Papa vt idem postmodum dicit, dum celebrat, ipso Patriarcha pro suggesto vtitur, qui librum apertum illi subministrat, res quidem ita se habet, & hoc clarius demonstrat Romano Pontifici subiectum esse Patriarcham Constantinopolitanū, qui munus istud obire non dedignatur, quia verus & legitimus Patriarcha cum sit, hoc maximæ dignitatis, summique honoris symbolum esse cognoscit, horret Schismaticus pseudo Antistes, qui dum Christi iugo leui quidem & placido, superbam subicere ceruicem recusat, Barbari Tyranni mancipium, diræ seruitutis grauissimo onere fœdius premitur: hūc autem nouus Apostata sanctissimum appellat, quoniam propius Turcis quam Catholicis Hæretici omnes accedunt, vel eos potius impietate, & perfidia antecellunt, præcipuè verò impijssimi Caluini Sectatores.

N. Extremum denique quod huic addit, & ipsum Mendacium. effrons Sacrilegumque mendacium est, quod Papa con-

tra institutiones Apostolorum creat Episcopum Italum in Ciuitatibus ab infidelibus occupatis, vbi alter prius ab eodem Patriarcha institutus resideret.

At vbi hæc est Apostolica constitutio edicat, locum indigitet, verba adferat: profectò & hæc Idea ex eadem officina prodijt.

VErùm quid hoc sibi vult, nisi Schismaticum Pseudo Patriarcham, Summo Sacerdoti, & vero Pontifici præferre, vel saltem æquare, vt Papæ qui omnium Ecclesiarum est Caput, non liceat in Prouincia Constantinopolitana Episcopum constituere, si potestate sibi à Christo collata, & ipsos Patriarchas instituere, & Sede mouere proprio iure potest, quod Romanos Pontifices re ipsa pluries fecisse ad 4. cap. exemplis, & authoritate probauimus. Pudeat igitur Sectarios tales huiusmodi Congerronum, eosque ad ferulam denuò reuocent.

CAP. VIII.

CAPITIS VIII.

ASSERTIO

N. PAPAM EX DISPOSITIONE CONCILII GENERALIS ESSE SUBDITUM IMPERATORI, ET ab eo inuestituram petere oportere.

ANIMADVERSIO.

RELIGIONE, & Iustitia humanum genus contineri, regi, & gubernari nemo est qui ambigat; vtramque dignitate, & auctoritate vigere ratio, & vsus adeo comprobauit, vt omnes Politici primum Religionis, secundum iustitiæ humanæ vitæ fulcrum, & ciuilis societatis vincula mutuo nexu complicata iure constituerint. Religio enim sine iustitia, vt nec dignitas sine auctoritate, & versa vice Iustitia sine Religione, quemadmodum auctoritas sine dignitate,

ægre consistere possunt: Reges qui præambulant populo, primum & ante omnia præmonstrare debent reuereri Deum, & eos qui illius vice in terris funguntur, secus si faxint, suopte instinctu irrepit sacrorum contemptus, ac subinde Regnorum breues periodi, atque euersiones: è re igitur Principum videtur præcipua Religionis cura, & sacrorum veneratio, Aristoteles ipse docet, *Oportet Principem res diuinas videri curare serio, & ante omnes.* Vsus ipse suadet Principes Religione non modo tueri Regna, atque semetipsos, verùm etiam augere. Tantum igitur abest Reges sine Dei cultu, sine ritibus, sine Sacerdotibus, sine Præsulibus, ac sine summa Pontificum auctoritate, & dignitate Regna tenere, dirigere, atque perēnare posse, vt pauxillum imminuta illorũ existimatione, aut opinione, diu seruari non possint, iure itaque optimo publico bono, pio atque paterno affectu, non autem aliqua dominandi cupiditate, vt Sectarij interpretantur, prisci illi Christianæ pietatis parentes, à Christo edocti instituere, vt Reges subditi essent illi à quo propria Regni, atque publica salus penderet, & maiorum vestigijs inhęrentes Pontificem venerarentur magis quam incesserent, nec dissidia paterentur, aut factiones in illum insurgere, à quo vniuersa salus, & publica totius orbis manat quies, ipse enim pro nobis Consilio excubat, rationem animarum omnium ei redditurus, qui vni Petro vniuersæ Ecclesiæ regimen ea lege demandauit, vt vice ipsius factus forma gregis sibi concrediti, eundem imitaretur Principem Pastorum, qui pro Ouibus, & Agnis suis, sine vllo dignitatis discrimine, proprium sanguinem æque effudit, exemplu m verò

1. Polit. cap. XI.

cæteris præberet Pastoribus, vt ipsi quoque pro nobis magnæ prodigi essent animæ vbi Salutis nostrę id necessitas ferret, ideoque Petrum ter interrogauit, an eum plus cæteris diligeret, & illo annuente ter repetitum subdit Christus, hoc vnum suæ in ipsum dilectionis ab eo exigens argumentum, vt gregem suum pasceret, ad cuius fęlicitatem procurandam Regale istud Sacerdotium instituit, ab ipso Petro in cæteris eius Successoribus, Pontificio supremæ potestatis munere vicissim propagatum, cuius si cum Imperij fastigio Maiestatem conferas, tanto cōperies hanc præcellere, quanto Sacerdotum grauius est pondus, qui ipsorū etiam Imperatorū veluti Patres curam gerunt, atque diuinæ res præstant humanis: sicuti ergo naturæ, & honestatis lex parentum imperio filios subdit, quorum est obsequi, & parere, vnde plurimum honoris sibi addunt Imperatores & Reges, itidem sanctissimum Patrem reuereri, eiusque monitis parere, & iussis obtemperare, eiusdem legis necessitate, & cęteris arctius tenentur, quod publicę vtilitati pręcipuè congruat, subditis namque omnibus natura, quę duci & non cogi vult, hoc præcipuè insitū sit, Principum mores, & gesta sedulo imitari, quare vitam ipsorum perpetuam censuram, ad quam dirigimur, & ad quam conuertimur, iure optimo Plinius dixit, obsequium in Principem, & æmulandi amor, validiora, quā pęna ex legibus, vnde non tam imperio nobis opus est, quam exemplo, hæc enim conditio Regum, vt quidquid faciunt præcipere videantur, hinc aureum illud dictum, qualis fuerit ciuitatis Princeps, talem quoque populum futurum. facilius est, inquit Theodoricus Rex

Gothorum, errare naturam, quam dissimilem sui Princeps possit Rempublicam formare, atque eâ potissime ob causam, quod in ipso Romano Pontifice Deum venerentur, cui fortunam, imperium, & vitam debent. Agnoscat igitur Imperator se se non Pastorem, sed agnum è Christi grege esse, eaquepropter subiectum Pastori, à quo suffragia expostulat, benedictionem sperat, indulgentiam rogat, quamuis Mundi pompa videatur prçcellere: nam quod infirmū Dei est, omni humana potestate fortius est. Procul recedāt prophani assentatores ab Aula, quibus omnia Principū honesta atq; inhonesta laudare mos est, & in aures eorum ficte & simulate quęstus sui causa insusurrare, his obsidētibus nemini recta suadenti ad eos patet accessus, adeo vt in omni rerum copia hoc vno indigeant Veridico Monitore, lex probitatis, & mentis est, quæ hominem viuentem sine lege coërcet, vt moribus impendat, quam necessitati debet disciplinam: omnis quidem potestas à Deo est, sed quæ à Deo constituta sunt, ordine quoque admirabili digesta, atque discreta reperiuntur, vni profecto Petro à Domino dictum est, *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & quæcunque solueris super terram erunt soluta & in Cœlis, itaque qui rebus est præstitutus diuinis, humana subiaceant Imperia, vt suo consistant loco.* Homines certe, & non Dij sunt, qui Regio diademate redimiti, leges alijs præscribunt, potestate sibi diuinitus concessa, qua vti, non abuti debent, *quæcunque enim gesserint, quamuis sub humano præuenerint iudicio, diuino tamen necesse est vt discutiantur examine.* At quonam pacto ea non potius abusi sunt, qui à Deo præscriptum ordinem

Symmach. epist. ad Anast. Imper.

Symach. ibidem.

Gelas. epist. ead.

perturbando, iura contempserunt, violarunt, infregerunt, quasi in isto seculo diuinum non potuisset in eos animaduertere iudicium, quod suo periculo impius expertus est Theodoricus Arrianus Gothorum Tyrannus, qui postquam in Ioannem III. Sanctissimum Pontificem sacrilegas, & ciuili sanguine adhuc madentes iniecerat manus, atque inedia dirissimo in Carcere confectum vita excedere coëgerat: Antiochi ad instar, qui in Iudæa libidine sua Pontificem creauit, primus omnium Ius eligendi, confirmandique Romanum Pontificem, inauditum antea facinus, barbara violentia sibi arrogare præsumpsit, ipsumque compulit Clerum ad eligendum Felicem, quem ille Siluestri nomine recreatum, temere confirmauit: quamobrem infelix accelerato repentinæ mortis exitio prostratus, meritas tot Sceleribus luit pœnas. Hinc prima tanti mali labes, quoniam licet Valentinianus Senior, diffidentibus Romanis, quorũ pars Damaso, altera Vrsicino fauebat, Vrsicini Schismatici impetum fregerit, ipsumque Vrbe expelli mandauerit, datis ad Prætextatum vrbis præfectum literis, non quidem iuris sibi arrogandi, sed Schismatis sedandi causa, ipsoque Damaso rogante, fecisse constat, sed Theodoricus eiusque successores, authoritatem impie vsurpatam, vi quoque tyrannica, suo exemplo sibi postea vindicarunt. C. Baroñ tom. 6. ann. 386.

Deinde Bellisarius, Gothis sub Vitige Romam obsidentibus, eandem in Pontifices, exercere tyrannidem cæpit, qui Silucrium dolosæ fraudis prætextu, quod ad Gothos deficeret: sed re vera, quia Theodoræ infensus, qui Antimum ab Agapeto damnatum, atque solio Epi-

ſcopali eiectum, reſtituere noluit, in Pataram Lycię exulem miſit, atque Vigilium in Petri Sedem intruſit, ſponſione ab ipſo præſtita, quod Theodoræ nutu Antimum in Sedem reponeret, atque auri centenaria duo perſolueret: deinde Siluerius Romam reuerſus, Iuſtiniano mandante, cui Epiſcopus Pataræ Sancti Spiritus excitatus afflatu, Sacerdotali libertatis zelo, iudicium Dei conteſtatus dixit multos eſſe in hoc mundo Reges, & non eſſe vnum ſicut ille Papa, ſuper Eccleſias Mundi totius, ſolio expulſus, denuo à Belliſſario in Inſulā Planariā deportatur, vbi inedia confectus martyr glorioſus occubuit: tunc Vigilius ſponte abdicata Pontificia dignitate, quam ſurperſtite adhuc Siluerio illegitime inuaſerat, legitime creatur Papa.

Procop. d. bello. Gothic. lib 1. Liberat. in Breuiat. cap. 22.

Interea Iuſtinianus ſuum de fide edictum promulgauerat, quo omnes Orientis Metropolitæ excitati ſunt, quod Chalcedonenſi Synodo aduerſum eſſet, quamobrem animaduertens à Vigilij Papæ ſententia rem omnem pendere, ipſum Conſtantinopolim accerſiuit, quem ei, & Theodoræ morem gerere recuſantem, & ob id varijs moleſtijs exagitatum, denique relegauit, ſed eius conſtantia precibuſque victus Narſetis, qui trucidato Thotila, Gothos ſubegerat, Romam regredi ſinit, ac ſi ipſum Apoſtolica Sede mouere, aliumque eidem ſufficere in eius eſſet arbitrio, ita paulatim authoritatem à Theodorico per iniuriam vſurpatam, omnem ad ſe redegit, vt Pontifices, quorum poteſtatem, iam augeri incipientē verebatur, ne ad Gothos deficerent, ita deuinctos, eiuſque iudicio parentes haberet, ne ſuis conatibus obuiam ire amplius poſſent, ſicuti Patriarchę

Anaſt. in Vigil C. Bar. tom 7. anno. 554.

Constantinopolitani, quod ab Imperatoribus legerentur, eorum nutu cuncta gerebant: at qui non secus ac Theodoricus tanti Sacrilegij author, inuisibi plaga ictus, *Cum omnia* inquit, *Eugarius, omnino turba, actumultu compleuisset, mercedemque his debitam extremo vitæ suæ tempore reportasset, ad supplicia iusto Dei iudicio, apud inferos luenda profectus est.*

Post Iustiniani tempora, Gothosque iam exactos Longobardi sub Iustino iuniore Augusto, Italiam ex Pannonijs ingressi, ipsam fere omnem paulatim occuparunt, præter vnam tantum Romam, atque Regni Sedem Tycini locarunt, quorum barbaram feritatem Pontifices veriti, protectioni Imperatoris Constantinopolitani se se dederunt, eorumque auxilio, & præsidio Vrbem, & dignitatem tuebantur: quoniam verò ab ipsis leges, quas vellent, licet iniquas ferre satius erat, quam Longobardorum impium subire iugum nedum authoritate eorum Pontifices electi se se confirmari patiebantur etiam per Esarchos, quibus Imperatores munus istud addebant, sed pecunias ingentes, sacrilegæ tyrannidis turpe pretium exsoluebant, atque ita res se habuit, ad Constantinos vsque, quorum Pogonatus, iniquum vectigal Agathoni remittens, Apostolicam Sedem hoc onere resoluit. Alter verò in serie 3. facultatem eligendi, inaugurandique Pontificem, in Cleri potestate liberam esse voluit.

Verum vbi Imperium in Oriente, omnia sibi Barbaris vindicantibus, sensim collabi animaduerterent, Pontifices, ipsique Imperatores in hęresim lapsi, Romanam impugnarent Ecclesiam, quæ eorum destituta auxilijs

dirissimè ab Aistulpho, Romæ inhianti, conflictabatur, ad Francorum potentiam, tunc in Occidente maximam confugiens Stephanus, aduersus immanissimos hostes, à Pipino suppetias petijt, cuius exemplo Adrianus I. qui à Desiderio Aistulphi impietatis, & odij in Pontifices, cum Regno hęrede, calamitatibus innumeris exagitatus, frustra pacem rogauerat, ad Carolum, rebus quidem & nomine Magnum, se contulit, ipsumque in Italiam Romanæ Ecclesię auxilio euocauit, qui Desiderium Papię obsessum, ad deditionem tandem compulit.

Tot igitur tantorumque beneficiorum, non immemor Adrianus, pactum cum Carolo inijsse videtur, quod Pontifex post suam electionem, Legatos ad ipsum, eiusque successores, pacis, & amicitię gratia, quam primum mitteret, quod in maximam Ecclesię vtilitatem cessit, propter frequentes ambitus, Ecclesię nuditatem, populique collisionem, siquidem ambitio eorum qui Episcopatum immoderate affectabát, & Romanorú factiones Schismatibus instruxerant pedem dum quælibet pars vnum è suis in Sedem Petri conabatur intrudere, hinc auaritia Ecclesiam Dei ingressa, Sanctuarium eius labefactauerat, atque tot tantisque malis remedium adhibere Symmachus, alijque Pontifices frustrà tentarunt.

Imperio à Gręcis per Leonem III. quod res Italicę negligentia & impietate Orientalium Imperatorum pessumirent, demum ad Occidentem translato, Magnoque Carolo, ab eo decreto, inauguratoque Augusto, pacta quidem hęc seruata fuerunt, donec Ludoui-

cus

cus Pius ipsis renunciauit, & post eum Lotharius filius remissionem à Patre iam factam ratam habuit.

Adrianus III. Carolo III. imperante, congregata Synodo, ad Senatum populumque retulit, ne in creando Pontifice authoritas Imperatoris expectaretur, quod Nicolaus I. ante ipsum intentauerat, potius quam perfecerat.

Sed Otho I. confirmandi Pontificem sibi arrogasse visus est authoritatem, qui Ioannem XII. deponi, & Leonem VIII. eidem suffici curauit, atque suffectum confirmauit, fecit quidem pietatis specie & forsan religionis zelo, sed an ritè dicam cum Othone Frisingiensi, ipse viderit. certè Henricus II. hoc non præsumpsit, qui Concilio Episcoporum coacto, in Gregorium VI. quod per simoniā videretur intrusus, haud tamen ipsum solio eijcere ausus est, sed vt sponte cederet ei persuasit, fecit ille quidem ac inseruire tempori prudens maluit, quam nouo Schismati recludere viam: quod si Henricus III. hoc sibi ius arrogare tentauit, dum Romanis ab eo exposcentibus, vt Pontificem optimum, post tot Schismata, ipsis daret, Bennonem Episcopum Tullensem, Romam misit, Pontificio indutum ornatu, ipse statim pœnitens, nomen & vestes Papales exuit, priuatusque vrbem ingressus, se ipsum accusauit, quod Imperatori maluerit, quam Deo obtemperare, & præclaro hoc facinore, Ecclesiæ ius suum restituit, quamobrem Pontifex à Clero populoque more maiorum, canonicè creatur, frustraque in hac perstitit sacrilega possessione idem Henricus, qui victorem II. gratia magis sui, quam liberis suffragijs, eligi curauit, Cadolum An-

Otho Frising. lib. 6. cap. 32. Leo Ostiē. Chron. Cassin. lib. 2. cap. 80.

Plat. in Leo.

tipapam aduersus Alexandrum fouendo; Henrici IV. temeritatem fregit, Greg. VII. qui ad Clerum populumque Romanum authoritatem Pontificis eligendi omnem, vt par est redegit, Imperatorum confirmatione tanquam penitus seclusa, ius tandem istud edomita à Calisto II. Henrici V. superbia ad solos Cardinales contractum fuit; quod si facultas eligendi annorum quadraginta non vsu amittitur, & præscriptione acquiritur, ad quid post annos supra quingentos hæc Nouatores continuo refricant?

Host. & Innoc. in cap. de quarta d. præscrip. Butr. in cap. peruenit d. censib. Berta d. Episc p. 3. lib. 1. in princ.

Vidisti prædatoriam inuasionem ab iniuria, & violentia cepisse, in Symoniam prolapsam, ambitu, & factionibus auctam, licet intolerandam necessitate tamen exigente à Pontificibus toleratam; atque hæc iura sunt non legitima sed vsurpata hæc priuilegia non concessa sed à Pontificibus extorta, quos proficere patientia necessitas edocuit, nō quod se ipsos Imperatoribus subiecerint, neque in eorum erat potestate, iuri derogare diuino, quo Christi Vicarius ab omni eximitur humanę dominationis Imperio, ipse verò omnibus, qui Christianam fidem verè profitentur, Princeps supremus præfectus est, idque Adrianus II. egregie demonstrauit, qui absque Ludouici Oratoribus, quamuis in Vrbe essent, à Clero populoque electus, gubernacula Ecclesiæ subijt, nulla Imperatoris confirmatione petita.

Sed & Adrianus III. illud quidem, quod sub prædecessoribus suis sensim exoluerat, congregata Synodo omnino abrogauit, equidem vbi Papa authoritatem Imperatori in se ipsum tribueret, statim eum supra se poneret, illa ergo solueret lege, qua summo, & vniuersali Ecclesiæ Pastori tanquam eius ex Ouili Agnus, parere

tenetur, postquam inferior in superiorem ius nullum habet. At qui Pastoris vocem non audit, eiusque non obtemperat monitis, ex Deo profecto non est, libertas ergo huiusmodi ab Ecclesia eicit, extra quam non est salus: diuino itaque iure repugnante nullo poterat priuilegio concedi vt rerum peruerteretur ordo quem statuit Deus, nullaque esse potest præscriptio, bona fide deficiente. Turcarum Sultani, Græcorum Imperatorum exempla secuti, Patriarchas ingenti pretio, vectigalis nomine recepto confirmant: Rex Angliæ itidem, Pseudo sui Regni Episcopos en quos habeat suæ persuasionis authores, nec mirum, Mahometis enim nefariæ leges, & impiæ Caluini assertiones, inter se congruunt, verum Sectarij omnes, ipsique Atheopolitici, Hæreticis quibusuis nequiores, in hoc vnum semper laborarunt, nec quiescunt adhuc, vt sacrosanctam Ecclesiam, quam Christus proprio sanguine sponsã immaculatã sibi iunxit in fide, facinorosa impuritate prostituentes, in Sancta Sanctorum tot Idola erigere possint, quot sunt impiorum capitum discordes sententiæ, quod assequi haud quidem posse animaduertentes, Summo Sacerdoti ipsis obsistente, qui eius curam gerens, pro ipsa assidue vigilat, vt profanos, & facinorosos arceat, illiusque hostio longe eliminet, in ipsum conserto agmine irruunt, ac tantę Maiestatis excelso de throno, in quo Deus Petrum eiusque successores locauit, frustra deturbare conantur, vt eo sublato nullus supersit quem speculatorem timeant, & iudicem reuereantur, hinc illum qui non terrenæ potentiæ culmine sed spiritualis ac planè diuinæ fastigio euectus in Arce Ecclesiæ positus, & Petri auctoritate

Zoygolas lib. 2.

fultus infra Sanctitatem suam Imperia, Regna, & Principatus habet Imperatoris arbitrio pendere, ac ditioni subiectum esse continuò prædicant. Quibus mendacissima ora obcludunt tot Imperatores qui Sanctissimum Patrem iudicare nefas ducentes pietate, ac reuerentia ad eius genua acciderũt, pedes vltro exosculati, eum qui ad Ecclesiæ gubernacula vice Dei sedet ambiere, coluere, & obseruarunt Philippus 1. Constantinus Magnus, Gratianus, Valentinianus, & Theodosius, Honorius Augustus, Valentinianus III. Martianus, Anastasius, Iustinus, Iustinianus, Constantinus IV. Iustinianus, II. Carolus Magnus, Ludouicus Pius, Lotharius, Basilius, Leo Otho 1. Fridericus I. Michaël Paleologus, Andronicus, & alij omnes post hos, & iure sane optimo, quoniam Deus sanctam Pontificum dignitatem in sede Beati Petri adeo super omnes totius orbis euexit, vt nedum fideles cunctos præsulibus eius subiecerit, sed Cæli obcludendi, atque referandi potestatem contulerit, vt Patres Patrum Apostolici, sanctissimi, Episcoporum Principes, Imperatorum Patres, & vniuersorum supremi Iudices merito dicantur, *Quorum causas suo sine questione reseruauit arbitrio, voluitque vt Cælo tantum innocentiam deberent, & subtilissimi discussoris indagini inuiolatam exhiberent conscientiam*, &c.

Apud Coccium tom. 1. Thesauri lib. 7. arti. 8.

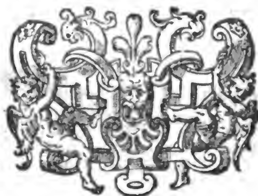
Ennod. id libell. pro Symma.

Idque publica necessitas exegit, vt supremæ omnium Maiestati veluti à Deo proximæ cuiusdã diuinitatis opinione, reuerentia, & auctoritas summa conciliaretur, ne vnquam glisceret Imperium illius, qui vti publico bono & communi felicitati spiritualium rerum ac diuinarum in curam incumbit, itidem ad omnium salutem cõ-

cordiam fouet, vnitatem seruat, & belli & Pacis solus arbitrer inter Catholicos Principes tanquam communis Pater dissidia sedat, arma comprimit; fœdera init, omnesque in officio continet: quod si Nouatores potestatem illam ei ademerint, quam à Deo habet amplissimã, ac tanti Imperij fastigium depresserint, nonne diuinarũ humanarumq; rerum confundetur ordo? & Christiana Respublica glutino illo sublato, quo connectitur in partes & factiones dissiliet, & ô Principes, cum Symmacho dicam, ad cuius tunc cõfugietis auxilium, & vbi relinquetis gloriam vestram? agnoscite igitur fucum, & exhorrete perfidiam, videte quam peiores Arriani sunt, quam Iudei inquit Ambros. illi quærebant vtrum soluẽdum putaret Cæsari ius tributi, isti Imperatori volũt dari ius Ecclesiæ.

Isai. 10. Ennod. in lib. pro Symma.

Orat. p. contr. Auxentium.

CAPITIS VIII.

EXPVNCTIO.

QVONIAM huius capitis aſſertio duobus tantum argumentis, imo vnius Gratiani auctoritati innitur, qui in can. Adrianus, & in can. Synodus 63. diſt. Priuilegia eligendi, & confirmandi Pontificem, M. Carolo ab Adriano, Othonique 1. à Leone VIII. conceſſa recenſet, quorum vtrumque commentitium adeo perſpicuè detegit C. Baronius, vt nulla eſſet opus cenſura, niſi Auctor cum quo nobis quæſtio exiſtit, eadem in controuerſiam reuocans, Cardinalem ipſum inceſſeret, clypeo protectus Goldaſti, cui quia nullum maius eſt negotium, quam in odium Rom. Pontificis, ſiue iure ſiue iniuria veritatem impugnare, eumdem C. Baronium conuicijs potius, quam ratiocinationibus nimiũ acriter impetit, p. p. pag. p. rational. Conſtit. Imperial; quod opus ſi inuectiuam in Pontificem, & in C. Bar. dixeris, ſuo nomine inſcribes: vt igitur Illuſtriſſimi, Eruditiſſimique viri

auctoritas, imo ipsa veritas, ab imposturis, & iniurijs, vilissimi, imperitissimique homunculi vindicaretur, expunctione agendum fuit.

Verùm primo animaduertendum erit, vti noster Caluinoprotestans Gratianum eundem quem nunc teste adfert corruptoris bonarum scripturarum, Impostoris, & Falsarij titulo, in 4. & 5. capit. insigniuit, vbi pro Pontifice scripsisse animaduertit. Postquam igitur propria huius confessione, qua nulla maior aduersus confessum probatio reperitur, Gratiano vti scripturarum deprauatori, & mendaci non est habenda fides, ferat homuncio noster oportet; vt Gratiani testimonium tanquam scriptoris, in Historijs recensendis, sæpissime hallucinati, & nos hic respuamus. Non quod Lutheranorum exemplo, igni concremandum damnemus, sed ignoscamus potius, erroremque excusemus, temporum illorum confusione, atque scriptorum incuria, quæ vt inquit Platina, effecerunt, vt nihil omnino certum possit haberi, vnde S. Antoninus in Summa p. 4. tit. XI. cap. 8. merito ipsum redarguit, & Antonius Augustinus, Archiepiscopus Tarraconensis in opusculo, quod scripsit de emendatione Gratiani libr. p. dialogo 4. de illo inquit, *Si Gratianus ex fontibus suis aquas deriuasset, id fecisset, sed ex his, & alijs permultis constat, neque Concilia vidisse, neque Registra Pontificum, neque alia Sanctorum Patrum scripta, sed quæ in varijs collectionibus reperta ab eo sunt ea in medium protulisse.*

Accedit quod vnicus est, & can. Adrianus, nullo alio scripsit Auctore, quam vno Sigiberto qui huiusmodi priuilegijs commentum, quod Carolo M. ab Adriano

concessum dicit veluti fundamentum eorum quæ pro Henrico moliebatur, clam iecit in sua Chonographia ad annum 773. vbi autem ad annũ M. C. XI. peruenit post narratum ipsius Henrici Aduentum in vrbem pręterito immanissimo scelere tot fraudibus in Christi Vicarium perpetrato hæc tandem explodit, *Rex autem uti nolens auctoritate & consuetudine, & auctoralibus priuilegijs Imperatorum, qui à Carolo Magno iamque per trecentos eo amplius annos imperauerunt, sub Sexaginta tribus Apostolicis, dabat licite Episcopatus & Abbatias*, &c. vides igitur quam construere Fabricam voluerit, & qua sit fide dignus.

Præterea licet Fabulas hasce pro Historijs obtrudi sineremus nonne vident ex eis, hoc vnum apertissime deprehendi, quod Papam eligendi, & confirmandi, atque Episcopos inuestiendi, ius nullum proprium Imperatores habebant, antequam Romanorum Pontificum speciali priuilegio, ipsis esset indultum, eorundem ergo Pontificum arbitrio, legitima existente causa, infringi, & irritum fieri priuilegium potuit, Principis enim potestas in his quæ iuris positiui sunt tanta est, vt etiam gesta ab ipso infecta possit efficere, §. fuerat instit. d. action. cap. cum Apostolica d. his quæ fiunt à Prælat. sin. consens. Capit.

Equidem ipsemet Gratianus, in Can. quia Sancta eadem dist. 63. eam ob causam Pontifices, tunc consueuisse narrat huiusmodi priuilegia Imperatoribus Occidentalibus tribuere, vt temeritatem eorum compescerent, qui Papa decedente violentias, concussionesque inferre solebant, vnde Auctor fasciculi temporum, ad annum

annum 784. quem iste adfert, Adrianum inquit ad coërcendas violentias Tyrannorum ius istud Carolo contulisse.

Postquam ergo Tyrannis omnibus sublatis Ecclesia cæpit efferre caput, eique iure suo libere vtendi data est facultas, hoc Imperatorum patrocinio opus non fuit amplius,, & finali causa cessante ad quam limitata erant priuilegia prædicta, ipsa quoque priuilegia, veluti fundamento subducto necessum fuit euanescere c. cum cessante d. reg. Iur. in 6. Bart. in l. 2. §. fin. ff. d. donat.

Tandem qui priuilegio abutitur in præiudicium illius à quo fuit cõcessum, merito cadit l. mercatores C. d. cõmerc. quapropter cũ Imperatores nedum sæpe, ac sæpius modũ excesserint, huiusmodi cõcessiones ad illicita portrahentes, quãuis priuilegia strictissime interpretãda sint vt iuri minus derogẽt, sed beneficium in Tyrannidẽ vertendo in hæreseos impietatem quãdoq; prolapsi, ex defensoribus Põtificiæ sedis, hostes euaserint, iuste quidem Pontifices indultis priuilegijs, tanquam immeritis ipsos priuare potuerant, cap. cum Adrianus dist. eadem 63. non ergo ad mendacium istud probandum huiusmodi impostura aliquid conferrent.

Tertio cap. Adrianus soli Carolo priuilegium concessum explicat, nulla successorum mentione facta: qui quidem Carolus Imperator sedente Adriano 1. adhuc non erat, sed Francorum dumtaxat Rex, nam à Leone III. Imperator decretus inauguratusque fuit, non igitur Imperatoribus ius istud quærere potuit, cùm quia priuilegia tanquam iuris correctoria tantum valent, aiunt

Iurisconsult. quantum sonant, tum quia ipso Carolo mortuo priuilegium quoque esset extinctum.

His demum animaduersionibus constitutis quoniam de alio Canon. in Synodo postea erit agendum, notas expungamus, quas ore Goldasti Puritanosatyricus C. Baronio falsò imponit.

In quem primo ex officina mendacissimi, impijssimiq; Illyrici aciem Theutonicorũ excitauit, qui aduersus Rom. Pontificem famosis potius libellis, inuestituręius per baculum, mitram, & anulum ab Imperatore cõcedendæ pro Henricis III. & IV. asseruerunt, quos solum prodisse, & si confutasse sit, eos tamen Krantij verbis lib. 5. Saxon. cap. 33. denuo refellam, *Germanus* inquit, *in suæ gentis defensione pallia quæ potest obtendit.*

N. Quorum primus se se offert Vualtramus Nauburgensis in libro de inuestitura Episcop. qui anno 1109. pro Henrico IV. scripsit, aduersus Papam tempore illius tam perniciosi Schismatis hanc vnam ob causam, inuestituræ oborti, postquam ipse Henricus Paschalem II. dolo malo deceptũ impia violentia (indignum sanè facinus) coegit, vt suo priuilegio confirmaret inuitus, quod ipse per vim surripuerat, quanti igitur Vualtrami testimonium sit faciendum, quisque poterit ex hoc iudicare.

ALter est Ioannes Semeca, Prępositus Halberstadensis de quo Illyricus in suo Cathalogo pag. 468. *Restitit*, inquit, *Clementi IV. decimas per Germaniam exigenti, ob quam rem à Papa excomunicatus, præposituraq; priuatus est, sed ille iniuria Papæ appellationem ad Concilium opposuit, habuitque multos potentes viros sibi facientes*: en quanta sit fide di-

gnus aduersus Pontificem.

Tertius Leupoldus Bembemburgh. Episcopus Bambergensis verùm intrusus quem aduersus Pontificem, eum confirmare in sua inuasione recusantem pro Bauaro Schismatico scripsisse ita testatur Illyricus lib. eod. pag. 529. *quod contra Papam de Iuribus Imperij, nihilque Cæsari accedere ex coronatione Papæ, ac denique aduersus Donationem Constantini scripsit*: quam igitur in Romanam Ecclesiam eiusque Præsules propensus fuerit, ex his dignosci facile poterit.

Quartus est Theod. de Niem, & quàm fuerit Pontificum Hostis, atque impie sane acerrimus, libri eius de Schismate patefaciunt, quibus vnus sibi dumtaxat finem proposuit, vt conuicijs, imposturis, blasphemijs omnique dedecore nomina Pontificum fœdaret, præsertim verò lib. 3. cap. 9. adeo quod ipse Illyricus in suo Cathalog. pag. 533. de hoc plurimum quidem admiratus clamauerit, *Bone Deus quas in ea historia technas, quas fraudes, quæ scelera & facinora*, &c.

Sed pag. 534. relato eiusdem fragmento de potestate Pontificis, & Imperatoris, cui Papam, non secus, ac minimum Clericum subicit, meminit huius libri de inuestitura Episcoporum, in quo dicit Goldastus, *Theodoricum asserere, omnia quæ scripta fuere in Canon. in Synodo Florentiæ, in quodam vetustissimo Codice legisse.* Mendacium.

At hoc Theodoricus, non dicit, testem aduoco Illyricum ead. pag. 534. *Vidi*, inquit, *& paruum quoddam eius scriptum, de Inuestitura Episcopatuum, & Abbatiarum, in quo id ius Cæsari tribuit, recitatus etiam & veluti commentario, ornatis Pontificijs decretis, testatur autem se id excerpisse Flo-*

rentiæ, ex vetustissimo Codice, &c. Nihil ergo de Canone in Synodo, vides quos testes ex suis adhibuerit.

Quintus est Vuernerius in fasciculo temporum, sed Gratiani fidem secutus narrationem suam ita concludit, *Vt patet in dist. 63.* plus igitur referenti, quam relato tribuendum non erit.

Sextus Robertus Iaguinus de gestis Francorum lib. 4. verum & vnicus est inter tot Francos, Teutonicosque Historicos, ipso vetustiores, qui hac de re, licet tanti esset momenti vt prætereunda nullo pacto foret, nihil prorsus scripserunt, licet Caroli res gestas accurate sane literis consignarint, Eginhardus cuius testimonium iste magni fuit, quod eiusdem Caroli fuerit Cancellarius, Author annalium, Astronomus nuncupatus anno. 774. Aymoinus lib. 4 cap. 69. & 70. Regino, Otho Frisingēsis, Lambertus, M. Scotus, Gotifridius Viterbiēsis, Franciscus Fuldensis, & Krantius, nec alij recētiores cum ipso concordant, siquidem Nicolaus Vignerius quem septimũ recenset, in Chron. Burgund. sicut in Caluini verba iurauerat, eiusque Sectā profitebatur, ita Romanis Pontificibus se se præbuit semper aduersum: quamobrem eodem loco quo cæteri Hæretici habendus erit, neque tamen prætereundum videtur, quod ipse in ea Historia, quam Ecclesiasticam inscripsit, sed re vera aduersus Catholicæ Ecclesiæ iura promulgauit, priuilegium istud Carolo concessum inquit, *In solos Italiæ Episcopos*, quod longe sane diuersum est, ab isto Gratiani Canone, de quo nunc agitur, non ergo testis idoneus dicitur, qui rem aliter refert.

Sed & Franciscus Monstreletus lib. 2. Histor. anno.

774.ſcribit Adrianum ſanxiſſe, quod Pontifex in poſterum poſt eius electionem, haud munus illud obiret, abſque authoritate Regum Franciæ, antequam ab ipſis confirmaretur, ipſiſque Regibus Ius dedit conferendi inueſtituras Epiſcopis Vrbium eorum Regni.

Bernardus verò Girardus lib. 3. Hiſtor. in Carolo, conceſſionem ipſi, eiuſque in Regno ſucceſſoribus factam ſcribit, inueſtituræ omnium Epiſcoporum, quę quidem varietas opinionum adeo diſcrepantium ſuſpicionem eo magis auget, quod ſcriptores alios Synodum vniverſalem, tanti Regis aduentu Romæ coactam, ſilentio prætcrijſſe, haud ſane veriſimile ſit, efficitque vt neque Iaguino, & multo minus Vignerio fides adhibeatur.

Prima autem C. Baronij rationum quas Goldaſtus inpugnat ea eſt, *Ex omnibus ſcriptoribus rerum Francorum, qui Sigibertum tempore præceſſerunt, nullus pœnitus reperitur, qui de Carolo id aſſeruerit, nam qui vitam eius, nec non per annos ſingulos, res ab eo geſtas ſcripſerunt, de his nihil pœnitus, cum alioquin nec minimum prætermiſerint*, Conuētum igitur publicè habitum prætérijſſent, quonam tantum mendacium introducit Authore?

N. Reſpondet, Sigibertus ſcripſit anno. 1112. at Vualtramus in fine ſui libri inquit, *Eſt autem annus præſens milleſimus, centeſimus nonus*, ergo poſt Sigibertum. Teſti inimico non creditur.

AT ſupra de hoc Authore ſatis eſt dictum, quem profecto homuncio noſter nunquam vidit, nedum legit.

Adducit Eutropium Longobardum, quem Othone primo regnante, floruiſſe dicit, atque ita annis ferè ducentis ante Sigibertum.

Eius autem verba in libro de ſtatu Romanorum ſub Græcis & Francis, hæc adfert, *Accipiente autem Carolo hoc Regnum, profectus eſt Romam, deditque ibi donaria multa, quæ vſque hodie Romanum tenet dominium, de Regni huius confinibus, fecitque pactum cum Romanis, & cum Pontifice de adoratione Pontificis, vt intereſſet quis qui legatus, vt contentioſas lites ipſe deliberaret.*

Perperam & contra quod probandum erat.

Hæc ſane verba, his quæ de Papa eligendo & inueſtituris conferendis ſcripſit Sigibertus nullatenus conſonant, animaduertendaque videntur pacta ab Eutropio recenſita, quorum primum ius nullum in Pontificem Imperatori tributum innuit, poſtquam ipſe legatum mittere tenebatur: qui adorationi tantum intereſſet, non autẽ ad Papam confirmandũ dicit: honoris ergo ab Imperatore exhibendi argumentum eſt, vel meminiſſe oportet, Ludouicum Paſchali reſpondiſſe, vt in can. ego Ludouicus, & nos in cap. 4. adnotauimus, ab electo Põtifice mittendos ad eum fore legatos pacis, & amicitiæ conſtituendæ, cauſa quemadmodum tempore Caroli eius patris conſueuerant, alterum quo Carolus arbiter controuerſiarum fit, ad Romanos refertur, quibus cum initum fuit vel ad Schiſmatibus occurrendum, vt ſuperius diximus factum videtur.

Neque tamen Eutropio in hoc adeo credẽdum eſſe cenſeo, quin eius fidem dubiam, & valde ſuſpectam reddant ſupra relati ſcriptores, qui vel ipſum præceſſerant, vel eodem tempore ſcripſerant, præſertim verò Eginhardus, & Aſtronomus, qui Caroli ex aula fuerunt, atque huius pacti nullam prorſus mentionem fecerunt, prout rei, temporis, & perſonarum ratione, quod non

rercuissent, existimandum videtur.

N. Et Pauli tandem Diaconi, post narratam Desiderij deditionem, hæc verba recenset, *Romanos praterea, ipsamque Urbem Romuleam, iam pridem eius præsentiam desiderantem, quæ aliquando totius Mundi domina fuerat, & tunc à Longobardis depressa gemebat, duris angustijs eximens, suis addidit Sceptris, cunctisque nihilominus miti dominatione potitus est.* Perperā. contra eius Authorem.

Vides perspicacis ingenij acumen, testem aduersus C. Baronium affert, qui eius comprobat sententiam, & in aduersarium calumniam retorquet, *Nam*, inquit, *Paulus Diaconus ipsis rebus gestis interfuit, & à Carolo captiuus ductus est, qui in libro de Episcopis Metensis Ecclesiæ hæc scripsit.* At ipse arguo, Paulus Diaconus nihil prorsus scripsit de his quæ Sigibertus narrat, ergo mentitum esse Sigibertum necessario sequitur: stat igitur C. Baronij assertio contra Sigibertum.

Cuius Secunda ratio est, *Omnes affirmant, quod post captum Ticinum Carolus Romam iterum non venit, sed quam celeriter in Galliam redierit, vt aduersus Saxones rebellantes expeditionem pararet, imo Eginhardus expresse affirmat Carolum non nisi quater Romam se contulisse; at si verum esset, quod Sigibertus turpiter mentitur, non quater, sed quinquies Romam venisse dicendum esset, contra Eginhardum, & omnes qui res gestas Caroli prosecuti sunt*, &c.

Mendacium esse respōdet, idque probat authoritate primum Andreę presbyteri in Histor. Longobardorum, *Igitur subiugata*, inquit, *& ordinata Italia, ad Romā perrexit, ibidem Palatium construxit, ipse verò Carolus post aliquantulum tempus Franciam reuersus est.* Perperam

Equidem eadem ſemper ènitent huius ingenij lumina, pace igitur oſcitantiſſimi, nihil hæc verba probant; nam Hiſtorici omnes vno ore narrant, quod Deſiderius obſiſtere nitens Carolo, cluſis Alpium obſerratis, occurit: at vbi Francos per montẽ Cyniſium deſcendiſſe vidit, obuiam cum exercitu factus, fuſus, fugatuſque, Papiam, deſperatis rebus, ſe recepit; Vxore, & liberis Veronam miſſis, Carolus Papiam obſedit, omniaque longe, lateque populatus, Veronam expugnauit, totamque ſubegit Italiam, Eginhardus, & Aſtronomus, anno. 773. & 774. Franciſcus Fuldenſ. ijſdem annis, Reginon d. anno. Platina in Adrian. cæterique alij quos referre nimis longum eſſet, non ergo ſubiugatam Italiam, Papia expugnata debet intelligi.

Neque profecto hic animaduertit, quod Author iſte rem hanc non narrat, eo temporis ordine, quo geſta fuerat, ſed veluti iam peracta, poſt annos 152. compendio quodam obiter recenſito.

Item Mariani Scoti, qui ætat. 6. in Chronico anno. Perperam 774. huius rei narrationem exorditur, à deditione Deſiderij, poſtea filium eius Italia expulſum, totamque Italiam ſubactam referens, concludit, *Et Carolus tunc primum Romam peruenit Sabbato S. Paſchæ.*

Verum quia Scotus, primo Deſiderij deditionem, poſtea Veronam expugnatam, Vxoris, & Filiorum expulſione cæteraque ordine præpoſtero narrat, & ipſi propoſitum fuiſſe factum dumtaxat referendi, non autẽ res ſuo tempore digerendi dicendum videtur.

Eodemque reſponſo Hermani Contracti explicantur verba illa, *Carolus Longobardos cum Italia ſubiecit, anno*

ex quo

ex quo intrauerant 205. ipſeque cum triumpho Romam venit, &c. Sed quod poſt captum Deſiderium Romam conceſſerit, nullo pacto dicit, poſtquam Longobardos primo Caroli in Italiam deſcenſu fugatos, & victos, ipſamque Italiam ſubactam fuiſſet omnes narrant Hiſtorici.

N. Sed nouam explicationem verborum Eginhardi diuinator iſte, proprio deprompſit capite, quod dum dicit, quatuor tantum vicibus Carolum Romam veniſſe, Roma pro Italia ſumenda ſit, *Nam* inquit *Longobardi, & Dux Beneuentanus Romæ non erant, nec inibi bellum gerendum erat, ſed Papiæ & Beneuenti.* Perperam

AT cui riſum non mouerent ſtolidi huius ineptiæ, ſiquidem Hiſtorici, quos ipſe adduxit, atque omnes qui res à Carolo geſtas ſcripſerunt vno ore referunt, quod relicto Bernardo eius patruo, cum exercitu, quo Pauiam obſederat, Romam profectus eſt, quod verò anno 786. cum in Beneuentum aduerſus Comitem proficiſceretur, maxima celeritate, prius Romam ſe contulerit, Aſtronomus eod. anno, & plures alijs teſtantur, quos ſupra retulimus, præterea quamuis ei hæc concedamus, quonam pacto probat, quinta etiam vice Carolum Romam profectum, non ergo C. Baronius, ſed iſte impudentiſſimè mentitur.

Qui vt teſtem ſui quam ſimillimi, atque in mendacijs cōminiſcendis aſſerendiſque frontis æque præfictæ excitaret, Sigibertique commentum muniret, Marſilij ſui Patauini in tract. d. tranſl. Imper. cap. 8. nugas & falſitates longa verborum ambage attulit.

At non ne ridicula omnino eſt ratio, qua Marſilius mendaciſſimum hoc commentum veritatis fuco ob- Perperam

uoluere ſtudet, *Noterus* inquit *Balbulus, lib.2.d.geſt.Caroli M. cap.26. refert ipſum Carolum Epiſcopos, & Abbates, qui Romam ipſum comitati ſunt, in vrbe reliquiſſe, cum ipſe ad bellum conficiendum Ticinum repetijt, & infra hoc temporis internallum habita eſt Synodus.* Sed Authorem huius diuinationis nullum adducit, ſuo igitur marte ſomniauit, quod cæteri ſcriptores comminiſci neſcierunt.

Tertia verò Cardinalis ratio habet; Carolus in ſuis capitularibus lib. 1. cap. 84. ſanciuit vt Epiſcopi per electionem Clericorum & Populi ſecundum ſtatuta canonum eligerentur.

Perperam N. Reſpondet Goldaſtus ſatis inepte, & frigidè quidem electionem, & confirmationẽ eſſe diuerſas: Carolus igitur electionem liberam eſſe voluit, at non ideo ius confirmandi remiſit.

Electio quidem à cõfirmatione differre omnes non ignorant, licet Goldaſtus ac ſi nouum obtruderet arcanum, hoc reſponſum exaggeret, ſed verba illa conſtitutionis Caroli, *Vt S. Eccleſia ſuo liberius poiretur honore, atque Epiſcopi per electionem Cleri & Populi ſecundum ſtatuta canonum eligantur*, apertiſſime demonſtrant, quod ipſe liberam omnino futuram eſſe ſtatuerit, Cleri, & populi, poteſtatem eligendi, atque inſtituendi Epiſcopos, abſque vlla Principis inueſtitura, poſtquam ſacri canones, nedum in his ius aliquod Laicis tribuunt, ſed eis omnino denegant, & prohibent, quamobrem nullum adducere poterunt ſcriptorem, qui Carolum, ſiue Regem aliquem Francorum, poſt ipſum huius priuilegij in Gallijs iure ſit vnquam vſus, quod vt animaduertit Vignerius, cupiens tamen iſtius commentitij canonis impo-

ſturam tueri, ad ſolos Italiæ Epiſcopos, vt diximus illum ineptius contraxit, ac ſi Carolus Rex Pientiſſimus, canones in Italia infringere voluiſſet, quos in ſuo Regno ſeruandos edixerat: puerilia nimium iſta ſunt.

N. His obicit Platinam in Benedicto II. vbi Conſtantinum IV. ſtatuiſſe refert, vt quem Clerus, populuſque Romanus Pontificem elegiſſet, ordinaretur nulla Conſtantinopolitani Principis, ſiue Exarchi expectata ordinatione, & in Gregor. IX. quem ab Henrico confirmatum ſcribit, vt ex his adſtruat, verum eſſe canonem de quo eſt quæſtio, poſtquam Imperatores conſueuerant confirmare Pontifices. Perperam

DE his egimus in expunctione cap. 4. contra Molineum, neq; hoc in dubiũ reuocamus, ſed ea in animaduerſione huius cap. explicauimus, neque hoc probaret id de quo diſceptamus, nam ſi electio, vt Goldaſtus aſſerit, longe differt à confirmatione, in hoc can. Adrianus nihil prorſus de confirmatione, ſed tantum dicitur poteſtatem Carolo traditam eligendi Pontificem, & Sedem Apoſtolicam ordinandi: Ergo &c.

N. His deniq;, addit cur quæ antiquitus obſeruata sũt, ſtare prohibentur, neque vlli vnquam huius impoſturæ nomen ſuppetijt, vno Baronio excepto &c. in quem venenato ore ſtomacho æſtuante atram euomit bilem, verba quidem pręter verum, & æquum atrocia, duriora, atque ab homine, cui non religionis, ſed humanitatis aliquis ſit ſenſus, omnino aliena, neque de viro præclariſſimo vllatenus ferenda, & hoc ſatis erit ad retorquendum conuicium, impudentiamque exprobrandam miſerrimi inſani. Perperam

VNus profectò Baronius imposturarum mendaciorumque vestrorum detector oculatissimus, hæc animaduertit, quæ cæteri aliorum fidem secuti pertransierunt: at non ne plus oculi, vt est in adagio, quam oculus vident? vis ergo humani ingenij, in omnibus gliscit, acumen obtunditur, vt inueniendi, atque inuentis noua addendi sit finis, *Jnuenta*, inquit Seneca ad Lucilium epist. 5. & 8. *Jnuentis non obstant, nam intellectus Solis ad instar, oritur, occidit, vadit, & redit, nunquam moritur, sed suis vicibus occultatur, veritas patet omnibus, nondum est occupata, multum ex illa etiam futuris relictum est*, &c. profectò Sectarij non hoc dicent, præcipuè verò Ministri, qui in hoc vnum semper incumbunt, vt noua cōminiscantur mendacia, nouasque indies, quæ populo placeant, fabulas conscribant, cum hac tantum arte turpiter victum quæritent, proprijsque consulant necessitatibus.

Verùm enim verò, quoniam animaduertit, quod & si can. Adrianus, vti verum reciperemus, in alium impingebat scopulum, can. scilicet ego Ludouicus, vt hāc præcaueret difficultatem, opponit can. in Synodo, ratus ea noua concessione, quæ Othoni I. ibidem facta asseritur, Pontificem subesse Imperatoribus persuadere facilius potuisse.

Sed neque hoc cuniculo satis tutus erit, siquidem & hanc meram esse imposturam longe clarius demonstrat C. Baron. tom. 10. anno 963.

Animaduertendum autem primò est, rem hanc litteris consignasse duos præcipuè Scriptores, eosdemque grauissimos, qui tempore Othonis vixere, Regino Abbas, & Luitprandus Diaconus Ticinensis, hic verò res

Othonis, quam accuratè digessit, eiusque partes fouit, vt scripta ipsius testantur: quamobrem, qui minimas nō prætericrunt, quod res tanti ponderis reticuissent, satis persuadere non posse videtur, Synodum scilicet vniuersalem, sic eam appellat Leupoldus Bambergensis, de Zel. veter. Germ. Princ. cap. 8. à Leone habitam, quæ digna eo magis memoria erat, quo pręsente Imperatore coacta fuerat, in qua iura eadem ipsi indulta sunt, quæ prædecessores illius editis de hoc cōstitutionibus, sponte abdicarant, equidem Regino concilium ab Othone conuocatum anno 963. atque in eo Ioannem XII. depositum, & Leonem electum, distincte, & accurate narrat, pergit deinde ad annum 964. quo Othonem in vrbem regressum aduersus Romanos, qui eiecto Leone, Benedictum Antipapam elegerant, postmodum aliam Synodum à Leone habitam refert, in qua Benedictum, inuasa è Sede deturbauit, neque tamen de his, quæ in hoc Canone habentur aliquid prorsus dicit. Quamobrem vera esse quæ hac de re scripsit Luitprandus lib. 6. cap. 6. necessitate concludendum est, videlicet non in Concilio, non à Leone priuilegium esse concessum, prout in afferto Canone legitur, sed Imperatori vrbem ingredienti, post pręstitum fidei iusiurandum, populum promisisse, nunquam se Papam electuros præter consensum eius, & Filij &c. Idque confirmat cap. XI. vbi Leonem hæc obloquentem in Benedictum inducit, *Num inficiari potes, præsenti D. Imperatori, Iuramento promisisse, nunquam tecum cæteris Romanis Papam electurum, aut ordinaturum absque illius, Filijque sui Regis consensu*, &c. Falsitas igitur can. prædict. apertissime detegitur quod

non in Concilio, neque à Leone, qui tunc Pontifex non erat, concessio vlla sit facta, vt in expunctione cap. 4. adnotauimus.

His accedit, quod inter tot Historicos Teutonicos, Iurium Imperij etiam præter iustum, & æquum propugnatores acerrimos, qui Ioannis depositionẽ, atq; Leonis electionem, cæteraque tunc Romæ gesta, postea scripserunt, Herm. Contractus, Lambertus, Otho Frisingiensis, Gotifredus & Vuernerius & alij, nullus reperiatur qui de hac constitutione, in Concilio edita, vt in ipso Canone habetur, mentionem fecerit aliquam, imo nec ipse Sigibertus, qui hanc Historiam adeo exactè breui cõpendio complexus est, vt nihil prætererit, aliquid de hoc mendacio ausus est scribere, sed neque apud Platinam, aut Panuinum qui vitas & res Pontificum tam accurate digessere, neque apud cæteros Historiarũ Italos scriptores Fabula hæc legitur, quod igitur fabula, & impostura sit necessum est fateri, cum alias reperiri constitutiones adscititias cõmentitiasque eiusdem Leonis nomine aduersus Pontificem editas in fauorem Imperatorum probet C. Baro. tom. 10. anno. 963. vt eadem ratione, hoc de ista suspicari, & iure sane optimo possit.

His igitur animaduersionibus constitutis, ex quibus huius rei veritas, ni fallor, perspicuè dignoscitur, expungamus quæ pro huius mendacij defensione durior quã par est in Card. Baronium Goldastus ingerit, ea irridens quæ aduersus hunc Canonem Cardinalis obijcit.

Quorum primum est, quia inquit, Otho à Ioanne XII. iam fuerat Imperator consecratus, nihil ergo opus erat, vt à Leone patritius fieret, atque Rex, vtrumque

enim cum Imperio adeptus erat.

Respondet ex Platina in Ioanne, qui etiam nonnullos existimare dicit Othonem à Leone VIII. coronatum, eorumque sententiam secutum esse, Gratianum in decreto scripsit. Perperam & oscitanter.

At quorsum hæc? Platina hoc non affirmat, refert dumtaxat, vti opinionem aliorum, eaque tempora adeo confusa, & perturbata esse fatetur scriptorum iniuria, vt nihil certum haberi potuerit, verum à Ioanne Augusti nomine inauguratum, ac diademate donatum, testantur Regino in Chron. anno. 962. Luitprandus Histor. lib. 6. cap. 6. Lambertus, & Herm. Contractus, M. Scotus, Sigibertus eod. anno. qua de re consulendus est idem C. Baron. tom. 10. anno. 962.

Alterum, Quia in fine huius Canonis, pœna vltimi supplicij, contra ipsum, aliqua molientibus additur, quod abhorret à Romanorum Pontificum constitutionibus, insolitæ enim clausulæ, maxima imposturæ suspicione, Canonem istum afficiunt.

Ius etiam Canonicum, inquit sæpè mortis pœnam indirectè scilicet infligere, quod degradando, & Curiæ seculari tradendo, Ecclesia facere solet. Perperam.

Quanti autem huiusmodi responsum æstimandum sit, adeo perspicuum esse censeo, vt in ipso refellendo elaborandum nullatenus videatur, nisi literarum Apostolicarum, cum simili clausula exemplum aliquod comminiscatur: est enim earum ratio longe diuersa.

Tertium, Huiusmodi cōstitutio nullius fuisset roboris, tanquam facta à Leone, qui intrusus, & occupator fuit, quoniā Synodus illa ab Othone coacta, nulla pror-

ſus, & illegitima cum eſſet, Ioannem Sede mouere non poterat, cũ quia crimina ipſi impoſita Septuaginta duobus teſtibus probata non ſunt, prout neceſſum erat, tum etiam quia trina citatio non præceſſit, tandem quoniam in nulla vmquã Catholicorũ Synodo legitur Epiſcopos ab Imperatore petijſſe, vt aliquem Epiſcopum, vel Clericum damnarent, vt in hac factum eſſe conſtat.

Sed quod magis vrget, Ioannes ſuis literis eos iam excommunicatione illaqueauerat, qui ad electionem alterius Pontificis præcederent, acta igitur in eo Concilio, tanquam ab excommunicatis geſta, cuncta corruunt.

Reſpõdet, quod Cardinalis Baronius ſibi nõ conſtat, qui anno 996. Leonem legitimum probauit Pontificem.

Mendacium. Mendacium hoc eſt ampliſſimum, nam ibi C. Bar. nunquam appellat Leonem legitimum Pontificem, ſed agendo de Electoribus Imperij, à Papa conſtitutis, recenſere cogitur facultatem, quam de ſucceſſore ſibi eligendo Othoni I. idem Leo iam ante conceſſerat, *Extat*, inquit, *de his Leonis Papæ octaui decretum ad Othonem primum Imperatorem datum, quod & recitant ipſi Nouatores*, &c. obiter igitur Pontificem illum appellat, nunquam autem legitimum, quoniam, *Non quemadmodum cæteri Antipapæ*, ait in anno. 963. *inter male aſſertos, ſed inter legitimos in Serie Leonum deſcriptus reperitur*, quod tom. 11. anno. 1084. in Catalogo Imperatorum animaduertit ſeruatum, in quo ad conſignanda tempora, inter legitimos recenſentur etiam Tyranni, qui Orientis Imperium inuaſerunt, atque Imperatores appellantur, licet eius nominis prorſus indigni, quamobrem & communi errore, Henricum III. Imperatorem nuncupatum demonſtrat,

monstrat, quid autem de illo senserit, eodem loco disertis explicauit verbis.

De numero autem testium respondet quod Gloss. in cap. Præsul. 2. q. 5. communiter probata, duos dumtaxat sufficere dicit contra Papam, de aliquo crimine accusatum, eamque vti singularem extollunt, Abb. in cap. at si Clerici de iudic. n. 3. in cap. tertio loco d. probat. &c. Corsett. singul. 204. Gem. Rom. & alij plures.

Verùm pace nostrorum dixerim Iureconsultorum, mirari satis non possum, quonam pacto vnus alterius fidem ita sequi consueuerint, vt cõmunem illam calculorum sententiam constituant, quam pro lege seruari omnino iubent, licet iuri, & veritati aperte repugnet, communis, inquiunt, error legem facit, quod sane in hac re contigisse paucis aperiam.

Illius itaque Canonis hæc verba sunt, *Præsul non damnetur non nisi cum XXII. testibus, presbyter Cardinalis nisi cum LXIIII. testibus non deponatur, Diaconus Cardinalis nisi cum XXVII. testibus non condemnetur, Subdiaconus, Acolitus, Exorcista, Lector, Hostiarius, non nisi cum VII. testibus condemnabitur.*

Glossa hic animaduertit, *Contra Papam verò de crimine duos tantum sufficere, ea solum ratione, quia cum sit comparatione aliorum maximus, deterioris conditionis in hoc esse debet,* idque probat can. Principium d. pœnit. dist. 2. qui de Angelo Apostatarum Principe inquit, *Idcirco peccans sine venia damnatur, quia magnus sine comparatione fuerat creatus.*

At quam friuola hæc sint, cuique rite animaduertenti facile erit detegere, primo enim Glossa ex hoc

Canone elicit, quod ipse neque verbis explicat, neque ratione complectitur, imo decisiuæ eius rationi directe aduersatur.

Vulgatus siquidem Canon verba illa non habet quę post emendationem Gregorij XIII. iussu editam vel obtruncata, vel Impressorum incuria prætermissa videntur, ibi, *Post illa Præsul non damnetur nisi LXXII. testibus*, Addita sunt, *Nec Præsul Summus à quoquam iudicabitur*, &c. *Quoniam sic scriptum est, non est discipulus supra Magistrum*, &c. Ibique omnes concordare Canonum collectiones adnotatur, Panormia excepta.

Ratio autem contrarium necessariò persuadet, Præsul inquit, *Nisi cum LXXII. testibus* &c. Gloss. hic Præsulem, Episcopum scilicet Cardinalem explicat, *Presbyter Cardinalis nisi cum LXIIII. Diaconus Cardinalis nisi cum XXVII. testibus condamnetur*, melioris igitur conditionis efficit Episcopum Cardinalem Presbytero, Presbyterū verò Diacono, atque eodem ordine imminuendo descendit: plures ergo testes exigit Canon in condemnando, qui maiori pollet dignitatis gradu, sed Papam omnium maximum esse eadem Glossa asserit, plures igitur testes in ipso de crimine damnando requiri, eiusdem Canonis ratione necessum est dicere.

Neque ex ratione, qua Glossa mouetur illius can. principium, aliud potest inferri, nisi quod in eum, qui cæteris præest, absque vlla spe veniæ, grauius animaduertendum sit, quod autem in ordine iudicij, deterioris conditionis esse debeat, nullo modo, quoniam calumnijs, & imposturis, eo facilius à duobus dumtaxat testibus obrui posset, quod æquitati, & rationi pœnitus re-

pugnet. Quamobrem licet magna ſit apud Iuriſperitos Gloſſæ authoritas, non tamen adeo abſoluta eſt, vt ei ſtandum ſit, niſi quatenus alicui innititur legi, ſine qua erubeſcunt loqui, poſtquam igitur Gloſſa nedum lege, Canone aliquo munitur, imo textus rationem violat, ordinemque peruertit, eius ſententia flocci pendenda merito erit, & veram eſſe C. Baronij aſſertionem ſacri Concilij teſtimonio roboratam, omnino fateri oportet.

Ad tertium, Ioannem triplici citatione vocatum fuiſſe, authoritate Sigiberti reſpondet, imo & vnicam tantum & peremptoriam ſufficere probat, L. peremptoriam ff. d. iudic. Mendacium.

Sed Luitprandus, qui vt diximus tunc viuebat, ſemel tantum ſcribit citatum fuiſſe, nam qui ſecundò ad ipſum vocandum miſſi fuerant, nullibi repertum retulere, quod venatum ierit, teſtis igitur, qui videre potuit, ei præferendus eſt, qui poſt annos ferè centum audita narrat, quod verò ius ciuile de hoc ſanciuit Canonicum Ius pœnitus horrent, quod ſoli æquitati innititur, quamobrem vt trina citatio præcedat, ſententiam in quoſcunque etiam facinoroſos, & impios ferendam, præſertim abſentes, ſub pœna nullitatis decreuit.

Vltimò denique primæ partis reſpondere non erubeſcit, quod referre pudet, profecto initium ſapientiæ eſt timor Domini, ſtultitiæ ergo huius timoris factura, ſapientia namque prima vitium fugere, & omni ſtultitia caruiſſe merito dicitur, vnde inſipientes Refractarij & peruicaces in omnia ruunt dedecora. Audi quo impia dementia hunc miſerrimum perduxit, vt non reuerea- Mendacium impudentiſſimum.

tur mentiri, electiones Pontificum omnes fieri contra præscriptum iuris Canonici, & Papalium constitutionum formam; nec tamen adeò impudens fuit, vt mendacia mendacijs addendo, vel exemplum, vel testem quidem vnum adducere ausus sit, sed neque modestiæ tribuendum erit, quod veritas impium os ipsi obstruxit.

N. . Secundam verò duplici responso refellere conatur, primum est, quod C. Baronius tom. 10. anno. 963. Ioannem intrusum dixit, ergo anathemate innodatus, excõmunicatus autem, excomunicationis sententiam in alterum pronunciare non potest cap. audiuimus 24. q. p. &c.

Perperam

VErum Anathematis sententia, quæ siue iustè, siue iniuste inflicta fuerit, pertimescenda semper est, duplici implicat vinculo, interiori scilicet animam, coram Deo deuinciens exteriori, quo inhabilem ad quæcumque iuridicè, riteque gerenda hominem reddit: excomunicatio igitur, quam Ioannes suis literis prætulit, licet in foro interiori, nulla fuisset, tanquam ab intruso lata, attamen quoniam Ecclesia de occultis non iudicat, valida, & efficax in foro exteriori omnino fuit, quamuis enim Ioannes non esset Canonice electus, sed vi, aut dolo in Petri Sedem irrepsisset, attamen vti legitimus Pontifex semper erat habendus, donec iuris ordine intrusione cognita, diffinitiua sententia, motus eo gradu fuisset.

N. Alterum quia Ioannes, cum à Concilio authoritate Imperatoris coacto, vocatus esset, vt causam suam diceret, nomen ipsius inter reos receptum fuerat, quolibet igitur Catholico minor erat, quamobrem in eo-

Hæreticũ Mendacium.

dem Concilio, congregatos excommunicare non poterat.

DVas easdemque impias hæreses paucis complexus, est primam quod Imperator facultatem habeat conuocandi Concilia, etiam contra Pontifices, Christi Vicarios, *Si*, inquit Athanasius aduersus Constātium Imperatorem epist. ad Solitar. *Iudicium Episcoporum est, quid cum eo commune Imperator habet?* vide C. Bellar. d. Concil. lib. 1. c. 12. 13. & 19.

Profecto vt C. Baron. hic animaduertit, omnes qui ad Concilium istud conuenerant, Ioannem verum legitimumque Pontificem fassi sunt, litteris ad eum datis, vnde ergo Imperatori facultas cogendi Synodum, contra ipsum Papam? nonne Theodorico quod aduersus Symmachum aduersariorū calumnijs fere obrutū, Concilium indixerit, Patres obtiterunt, non licere contestātes contra Pontificem, ab alio quam ab ipso Synodum conuocari, neque Theodoricus negauit, sed literis ipsius Symmachi id fecisse respondit.

N. Alteram, quod Ioannes sola accusatione Reus dignitatem, & potestatem amiserit, at non ne blasphemia hæc Donastitarum fuit, à Luthero, & Caluino innouata, vt Papæ propter vitia, ius clauium auferatur, quod suis literis, ad Ioannem scripsit eadem Synodus, quonam igitur pacto spiritus Dei afflatu coactam dixeris? Luther. Caluin. Hæret. Mendacium.

Nulliter igitur conuocatam ab Othone qui nullam habebat potestatem, irritaque & nulla quæcunque in ipsa sunt gesta relatis argumentis, C. Baronius optime probauit, quem Goldastus impie procax, temereque impudens, iniustissimè redarguit.

Cæteras autem præterijt ratiocinationes quibus C. Baronius nullitates hasce, adeò perspicuè ob oculos ponit; vt manibus ipsis tangi videantur, nimis scilicet propere festinatam Ioannis depositionem, nullo penitus iuris ordine seruato, prius peracta quam incæpta, nulla præcedente sententia, sed Imperatore dumtaxat sententias rogante, profectò nimis duram prouinciam sibi aggrediendam animaduertit: consultius igitur silentio præterijt.

Denique vt obicem tolleret, quem suis mendacijs aduersum cognouerat, scilicet Henrici IV. Imperatoris iustam illam, ac debitam restitutionem iurium, inuestituræ Episcopis, & Abbatibus conferendæ quæ tyrannica impietate sibi arrogauerat, & quoniam res in publico consensu tot Prælatorum, & Principum gesta, totq; scriptorum monumentis consignata, in dubiũ reuocari nullatenus poterat, ipsam tamen prę viribus, ambagibus nugarum obuoluere, atque implicare conatur, authoritate suorum Leopuldi Bembemburgh. & Marsilij Patauini, duo fulmina belli, quo Schismatici Imperatores, sanctam Dei Ecclesiam immanissimè exagitarunt.

N. Quorum primus in lib. d. Zelo veterum German. Principum cap. 8. *Reuera*, inquit, *ista resignatio præsertim quo ad inuestituras Archiepiscoporum, & Abbatum Germaniæ, est eiusdem Henrici deuotioni, quam erga Ecclesiam Romanam habuit, adscribenda; neque ipsi Imperio eiusque iuribus præiudicium facere potuit: rationes verò plures adducit.*

Perperam N. Quia scilicet omnes prædecessores eius non tam virtute priuilegij Imperatoribus à Leone VIII. in Concilio generali concessi, quam ex hoc quod vt pluri-

mum erant patroni, seu dotatores Ecclesiarum Cathedralium & maiorum, Monasteriorum, & inuestituras vsque ad tempora Henrici facere consueuerant vt patet ex historia Francorum, nec erat nouum apud ipsos tantum: nam Reges Hungarię vsque ad tempora Paschalis, vt refert Chronica Martini, Reges Burgundiæ, vt historici Francorum sub gestis Henrici II. id fecerunt, & Reges Angliæ prout asserit Eduardus epist. ad Clementem VI. qui præbendas Ecclesiarum conferre solebant, quia Rex est patronus, & magna habet Feuda, ratione igitur Iuris patronatus, vel feudorum illa confert, not. Archidiac. in c. Imperium dist. 10. Mendacia

PLuribus sane iisdemque maximis argumentis obsequium, & propensionem animi sui in Ecclesiam Romanam Henricus patefecit, dum eam longo admodum, diroque Schismate conflictauit, in ipsum Christi Vicarium impias iniecit manus, à quo militum phalangibus vndique stipato, priuilegium illud summa vi, armatus extorsit.

Audi pietatis eius præconia, èx Krantio lib. 5. Saxon. cap. 33. vbi narrata Pontificis Paschalis captiuitate, & constantia, qua Theutonicis Episcopis tantam sanctitati suę illatam ab Henrico iniuria dolentibus, rogantibus, suadentibusque, vt temporis necessitati inseruiret, atque tot captiuorum Sacerdotum incolumitati cõsuleret, magnō quidem animo respõdit; Absit hoc à nobis, occidat corpora, animas auferre non potest, pergit, ea cum renunciata essent Regi iussit captiuos in cõspectu Pontificis decollari, vnde, emollita sunt viscera pij Patris euocatis notarijs scripsit, quæ Rex voluit &c. scilicet priuilegium istud

inuestituræ cui tandem cessit, non sponte sed Apostolicis Censuris toties perculsus: & quoniam, vt inquit idē Author, cap. 34. ad 43. statim vt in Germaniam reuersus est, nonnulli propter iniuriam, & vim quam intulerat Pontifici, conspirauerunt in eum execrantes impietatem, quam ipse in patre suo vindicabat, imo quam maiori scelere cumulabat &c. caput autem rebellionis Albertus Archiepiscopus Moguntinus habebatur, quamobrem omnes ab eius communione se retrahere animaduertens, in Italiam cum vxore concedere cogitur, interim Concilia per Legatum Apostolicum, in se cogi, eiusque de depositione agi cognoscens, reuertitur, sed omnibus execrabilis, adeò quod vniuerso Regno obstrepente ac Moguntino Archiepiscopo Saxonum auxilijs vires comparante, impium animum ad pacem inflectere compulsus est.

Neque iustissima illa vsurpati iuris abdicatione præiudicium vllum Imperio eiusque successoribus intulit, nisi præiudicium existimes male ablatarum restitutionem, imo beneficium contulit maximum, exemplum cæteris præbendo, vt ab ipso eius periculo ediscerent, quam perniciosum sit Principis in Ecclesia Dei sua abuti potestate, quam illi acceptam referre debent, aduersus cuius Ecclesiam nulla est præscriptio, quæ male fidei possessorem, quouis interuallo temporis tueri possit: audi Krantium eod. lib. 5. cap. 38. quod de eo priuilegio Brunonem Signinum Episcopum in Cōcilio Roman o dicentem recenseat, *Gratias*, inquit, *altissimo Deo, quod Papam audiuimus proprio ore damnantem priuilegium, quod prauitatem, & hæresim cōtinebat*, &c. vt nimirum non

sit

sit, si idem Henricus perpetratæ inuasionis sibi ipsi conscius, posthabitis commentitijs illis concessionibus Adriani, & Leonis, apud Krantium eod. lib. cap. 42. *Inuestituram omnem pro remedio animæ suæ remittere fassus*, nouumque à Callisto priuilegium impetrarit, vt electiones Episcoporum, & Abbatum Theutonici dumtaxat Regni, qui ad Regnum pertinerent, in eius præsentia fierent, atque regalia per sceptrum ab eo reciperent.

Neque exempla illa Regum, Hungariæ, Burgundiæ, & Angliæ quod contra statuta sanctorum Patrum, sacrorumque Conciliorum sanctiones, tyrannica violentia gestum fuerat, iustum vnquam, & æquum efficere potuerunt, vt Henrico quasi præscripta consuetudine, pallium obtenderent.

Equidem Romani Pontifices, vt temporum necessitati inseruirent, consulerentque erroneis Principum cōscientijs, ex duobus malis maximum euitantes, permiserunt ipsis aliquando, sed dissimulando, & tacendo inuestituras Episcopatuum, & Abbatiarum conferre per annulum & baculum, mos autem huiusmodi ex Gallia, Germania, & Italia, quæ tunc Latinus Orbis censebatur, exemplo deterrimo, vsurpari cæpit ab Hispaniæ, Francorum, & Hungariæ Regibus, inoleuitque pessima consuetudo, donec Simoniaca nundinatione, Ecclesiastica beneficia, veluti auctione distrahere Principes cæperunt, adeò quod indignum facinus haud amplius tolerandum ipsi summi Pontifices duxere.

Quamobrem Leo IX. inuestituras hasce Principibus interdicere primus cæpit, Adrianus postmodum in Synodo VIII. can. 22. improbauit, vetuitque, acrius ve-

rò Gregorius VII. qui Adriani exemplo ius omne indulgentia Pontificum clanculum ſubreptum, ipſis penitus ademit, in Synodo Romæ habita, anno 1078. Leo Hoſtienſ. lib. 3. Chron. Caſſin. cap. 41. deinceps Victor. III. in Concilio Beneuentano, & Vrbanus II. in Malfitano, Paſchalis denique in Conuentu Gaaſtallenſi, & Calliſtus II. in Comitijs Remenſibus, eas omnino damnarunt, & prohibuerunt, quorum decreta Innocentius II. & Alexander III. innouarunt C. Baron. tom 11. annis 1078. 1087. & 1090.

Quod ſi Martini Poloni verba, ea fide retuliſſet, qua ſcriptorem ingenuum decet, non vtique hæc reticuiſſet, H*oc tempore Rex Hungariæ admonitiones plurimas per literas ſuas Domino Papæ ſcribens, renunciauit inueſtituris Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum, quas vſque ad illa tempora Reges Hungariæ facere conſueuerunt.*

At Leopoldus, & Illyricus, poſt eum, in Catalogo pag. 509. qui epiſtolam Eduardi Regis Angliæ aduerſus Pontificem adeò extollunt, hæc ſilentio prætereierunt, & cur ſanctionem illam reticuerũt, qua Henricus I. Angliæ Rex in Synodo Londini habita anno 1106. inueſtituras, quas prædeceſſoribus eius ſibi arrogauerant interdixit, ſuaq; ditione eliminauit, poſtquam tot excitaſſent turbas inter ipſum & S. Anſelmum Cantuariæ Archiepiſcopum, totque in ſuo Regno mala peperiſſe animaduerterat, & cur tandem epiſtolam reſponſiuam ipſius Clementis ad Eduardum, quæ eſt 622. non recenſuit, vt altera etiam parte audita, æquum eſſet de eis cuiuſque iudicium.

Perperam denique prohibitionem inueſtituræ, ad

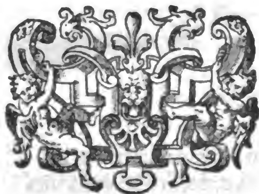
ius patronatus trahit, quæ toto, vt aiunt, distant Cælo, profectò sua huiusmodi iura nedum Imperatoribus & Regibus, cæterisque Principibus, sed cuique etiam è plebecula minimo iuxta præscriptum, tamen sacrorum Canonum Pontifices Romani seruant illæsa.

N. Claudit tandem hanc suam mendaciorum cõsarcinationem, conclusione Marsilij Patauini p. 2. cap. 26. defensorij pacis inscriptio sane rebus vndique consona, si Gallico idiomate, defensoriũ interpreteris, nempè prohibitionem: *Ergo* inquiens, *Henricus successoribus præiudicare non potuit, vnde postea renunciationem hanc ex causa legitima reuocare voluerunt, seu potius reuocarunt, Otho IV. & Fridericus II.*

AT falsis ex assertionibus, non poterat nisi falsa elici cõclusio; præiudiciũ nullum ex hoc successoribus ab Henrico illatum supra probauimus, in reliquis Marsilius temere quidem mentitur. Mendacium.

Quoniam transeamus quod ineptè Othonem IV. recenset, cum tamen vltra tertium nullus illius stemmatis Imperator numeretur, quamuis Othonem primum respectu Othonis eius aui, secundum male appellarint, sed apud quem reperit authorem tribus hisce Othonibus controuersiam cum Romano aliquo Pontifice de inuestituris aliquando fuisse; Otho IV. inuestituram cõcessit Herberto Maguntiæ Archiepiscopo designato, sed Feudorum, quæ ex fisco Regio Ecclesia illa possidebat, testis est Rupertus Abbas in vita Huberti apud C. Baron. tom. 10. anno 998. nunquam tamen inuestituras, de quibus agimus sibi vindicare tentauit. mendacium igitur pace Marsilij, hoc est turpissimum.

De Friderico satis est dictum ad cap. 4. neque tamen prætereundum est, vt Marsilius silentio obuoluit, edictum illud, quo Fridericus anno 1219. Pontifici Innocentio IV-ius illud iniurium, ac violentum, his verbis remisit, *Illum abusum abolere volentes, quem quidem prædecessorum nostrorum exercuisse dignoscuntur, in electionibus Prælatorum concedimus, vt electiones liberè fiant, & canonicè* &c. quod autem neque legitimam, neque iustam aduersus tot Pontifices causam vnquam fouerit, exitus re ipsa probauit, profectò Marsilium Reipublicę Venetæ in ditione ortum, haud quidem latere potuerat, vti ipse Fridericus ad pedes Alexandri III. Venetijs occidens tot facinorum suorum veniam humillimè rogauerit. Impium sanè exultare, at non sæuire Deus sinit.

CAPITIS IX.

ASSERTIO. N.

OSTENDITVR PONTIFICEM ROMANVM NVLLO MODO IN REGES, ET PRINCIPES, EORVMQVE Subditos animaduertere posse.

ANIMADVERSIO.

OT tantaque beneficia Deus Optimus Maximus homini contulit, tot virtutes, tot artes, animum denique ipsi tribuit, cui nihil non eodem, quo intendit momento peruium est; circumeas licet cuncta, ex omnibus singula excerpas, quæ potissimum expeteres, & nihil totum inuenies, quod esse malles, quãobrem nisi diuinorum munerum iniqui iudices esse velimus, profectò bene æstimata indulgentia, & liberalitate ipsius, fateamur necesse est, hominem in delicijs

illi fuisse, cætera tamen, quamuis maxima, longe antecellit libera illa facultas, qua eum sibi simillimum, & à se proximum effecit, vt natura bonum expeteret, illo traheretur, & nullo cogente, suo deligeret, vel respueret arbitrio.

Quoniam verò omnia suo bono constant, & in homine optimum propensio illa ad cognoscendam veritatem ratio est, qua animalia præcellit, & Deum sequitur, hanc liberæ voluntati moderatricem dedit, cuius regeretur ac dirigeretur imperio, non quod vllo modo cogeretur, aut necessitate aliqua præpediretur, quoniam nihil difficile ab ea exigit ratio, sed rem facillimam secundum naturam suam viuere; est enim voluntas solius boni appetitus, non quidem vt peculiare, sed in vniuersum consideratum, ad quod, veluti in proprium obiectum, postquam illud cognouit, natura fertur, malumque suapte exhorret: atque ideò libera est quoniam suæ moderatrici obtemperando id appetit quod ipsa bonum esse eidem persuadet; hoc verò à Belluis distat quarum appetitus non ratione, sed instinctu mouetur, atque in vnum dumtaxat determinatum obiectum vltro fertur, non igitur voluntas humana adeò libera est, vt etiam malum possit expetere, eligere, & insequi, vnum est bonum, quod honestum, libertas est nec turpia velle, nec nimia, virtutes secundum naturam sunt, vitia inimica, & infensa, inter varios igitur affectus distrahi, atque discerpi, iniustisque parere cupiditatibus seruitus maxima est, naturæ libertati omnino repugnans, quãobrem veluti legem voluntati Deus præscripsit regulam, certam, vniformem, infallibilem, necessariam

noſtrarum operationum, ſiquidem licet ratio ab omni ſit coactione immunis, vt plura ſimul cognoſcere, & iudicare poſſit, nam verum vero non repugnat, ne vnum quod determinate cognouerit, voluntati proponere cogatur, ipſa verò voluntas non electione ſed neceſſitate in illud eat, non tamen eo vſque ſoluta eſt, quin conſilio, & perſuaſionibus ad veritati aſſentiendum non compellatur; effingere enim quodcunque lubet nobis ipſis poſſumus, opinari autem nequaquam: cum itaque bonum inter, & malum ſecernere, voluntati vtrumque obiectare, ac ipſi quid expetendum, quid fugiendum dictare, prauoſque coërcere appetitus, vbi in deterius propenſiores animaduertit, præcipuum ſit rationis munus in ea vis omnis liberi arbitrij ſita eſt, non quidem vt formam inde ſuſcipiat facultas, namq; hoc vel illud eligendi, aut reſpuendi, libertas eſt, actus autem ſolius voluntatis electio, verum quia dumtaxat liberum dicitur quatenus ratione ducitur, & flectitur, cum enim agat propter finem, medium ad finem præuio rationis iudicio deligit, ſine quo nihil velle poteſt, cum eius non ſit iudicare, ſed deliberare, in hoc inquit Cicero, ſapientes ſumus quia naturam optimam viuendi ducem, tamquã Deum ſequimur, &c. eſt quidem Deus in nobis vnde illud, ſequere Deum.

Quamuis autem legitimum iſtud rationis Imperium facile admodum ſit, tamquam naturæ conſentaneum, difficile tamen effecit cõmunis inſania, qua in vitia alter alterum trudimus, equidem voluntas primorum parentum culpa deprauata, licet ratio eidem ob oculos ponat, quod optimum iudicat, ipſa tamen dum voluptate tra-

hitur, ſpecie boni decepta, conſilio, ac perſuaſione ſuæ moderatricis poſthabitis, diuino illo libertatis munere, veluti ignara, plerumque abutitur, quapropter in licentiam immoderatè prolapſam, legis præcepto arctius deuincenda fuit, quæ tamen liberam illius facultate mnulla ex parte ſubſtulit, quum lex iuſti, iniuſtique regula ſit, eaque præcipiat, quę ſecundum naturam ſunt, quæ autem naturę aduerſantur prohibeat, vt ſaltem formidine pœnæ, ſi non virtutis amore oderint peccaſſe mali, *Sic igitur Deus hominem libero munerauit arbitrio, vt tamen regeret imperio, terreret exitio.*

August. in Enchirid c.25.

Quamobrem ſicuti homo ſocietatis appetens, animo, & corpore conſtat, quorum alter diuinus, immortalis, æternus; alterum verò terrenum corruptioni & interitui obnoxium eſt, ita duplicem expetit felicitatem, & animi quæ vera & perennis; & corporis, quæ ciuilis, & ad tempus eſt: ad vtramque igitur aſſequendam medijs indiget.

Quoniam verò felicitas amitti, & comparari æque poteſt, voluntas eligens media, ad vtrumque finem ſibi propoſita, ſemper eadem eſt, quæ vti deprauata, in electione ſepenumerò decipitur, duplici quoque Moderatore, & Duce non ſecus ac cœcus, eadem ratione eget, quorum conſilio, iudicio, & imperio dirigatur, gubernetur, & coërceatur. Neque enim aliter erunt iuſtitia, & concordia, quibus cõnectitur humana Societas, quibuſque ſublatis reſoluitur, ſiquidem cuique inſita dominandi libido, quæ vbi nullo compeſcitur fræno, eſt pro ratione voluntas. Hinc igitur ſpiritualis & Ciuilis poteſtas vt omnes ad æternam felicitatem vitam hãc

ſecundum

ſecundùm virtutem ducant.

Porrò Eccleſia non ſecus ac Reſpublica, aut Regnum, eſt & ipſa hominum cætus vnus, licet toto Orbe diffuſa, imo Regnum Chriſti dicitur, ea igitur ratione, qua Ciuilis poteſtas homines dirigit, & moderatur, vt per concordiam, & iuſtitiam ſocietas inter eos ſeruetur, atque ad propoſitum felicitatis finem perueniant: ſpiritualis etiam poteſtas fidelibus imperat, vt vinculo charitatis, & pacis, vna Religione deuincti, vno ſpiritu viuant, vnam afferant fidem, æternamque beatitudinem ſimul adipiſcantur.

Vtriuſque tamen diuerſus eſt finis, Ciuilis namque pacem, & moralem honeſtatem in Republica ſeruanda ſibi proponit: ſpiritualis verò, in æternam, veramque animarum ſalutem tota incumbit, & quoniam finis in actibus humanis, veluti forma eſt, qua res conſtant, & ſunt, vtramque ergo ab inuicem diſtingui neceſſum eſt fateri.

Verùm quia animus præeſt corpori, hoc ſubſeruit, ille verò informat, vtique propter illum neceſſe exiſtit, finis igitur Ciuilis poteſtatis, qui ad bonum externum & temporale hominis interituri præcipuè dirigitur, in eum collimari finem oportet in quem animus numquam interiturus tendit, rationem igitur medij habet, ad perennem illam felicitatem, quæ finis vltimus, & præcipuus hominis eſt, quemadmodum ergo naturę diſpoſitioni, noſtrorum actuum fines ſubordinantur, vt vnus ab altero pẽdeat donec ad ſupremum perueniatur, cui cæteri inſeruiunt, neque tamen ſimul confunduntur, ſed ab inuicem diſtincti ſemper ſunt, quod in

artibus, & ſcientijs, imo in ipſis animæ facultatibus, omnes experimur, eodem pacto, & poteſtates ſubordinari, & connecti neceſſe erit.

Ciuilis autem poteſtas ſuprema eſt, quæ nulli ſubijcitur, ſed ab ea magiſtratuũ omnis pendet authoritas, ad eamq; tota redigitur, atque hæc ſummi dumtaxat Principatus eſt, quę licet ſuprema in ſuo ordine dicatur, quod alterius non ſubdatur imperio, ratione tamen excellentioris boni, veluti ſubordinata, ad finem ſuperiorem illius æternæ beatitudinis comparandæ, quam omnes natura expetimus, ſpirituali ſubeſt, obtemperatque poteſtati, atque hac ratione Eccleſiæ ſuæ Hierarchiam Chriſtus diſpoſuit, cui Petrum vnum viſibile caput, & Principem præfecit, auctoritate Ampliſſima, in omnes qui Chriſtiana profeſſione cenſentur, à qua nec exemit Imperatores, Reges, aut quoſuis alios ſupremos Principes, cum omnes Agni illius Gregis ſint, cuius intra vnius Ouilis ſepta, eidem Petro regimen demandauit.

Quæ quidem ſuprema ſpiritualis poteſtas ordinis & iuriſdictionis dicitur, iuriſdictionis autẽ ſubiectũm vniuerſus fidelium cœtus eſt, quos duplici in foro iudicat, interno, & externo: de prima iuriſdictionis ſpecie magna nobis cum Sectarijs inter ſe diſſidentibus, exiſtit quæſtio, cuius explicationi non eſt hic locus, ſecundam omnino ſuſtulere Marcilius Patauinus Atheopoliticorum Anteſignanus qui Hierarchicum ordinem vndique peruertens, presbyteros Epiſcopis, & Epiſcopos Papæ pares omnino cenſuit, Chriſtumq; Eccleſiæ & Romano Pontifici, cæteriſque Epiſcopis nullam, vel ad præcipiendum, ſeu obligandum, vel ad cogendum reli-

quisse iurisdictionem asseruit, vixque relicta Sacerdotibus facultate sacramenta conferendi, & verbi Dei explicandi, temporalium Principum potestati ipsum summum Pontificem, Episcopos, & Clericos impiè subiecit, in eandem iuere iniquam sententiam Lutherus & Caluinus, cæterique post eos Errones, sed diuersa semita, quippe qui falsò opinantes, nullum esse in Ecclesia verum, ac proprium Sacrificium, & propterea, neque verùm ac proprium Sacerdotium, sed dumtaxat spirituale, & metaphoricum, omnibus Christicolis æquè cõmune, distinctione inter Clerum, & Populum sublata, omnes dignitate, & potestate æquales promiscuè fecerunt.

Quorum impium nefariumque errorem apertè reuincunt ipsius Christi verba, apud Math. vbi Apostolis ius summum tribuit diræ anathematis sententiæ in illum ferendæ, qui monita, obiurgationesque Sanctæ Matris Ecclesiæ aspernaretur, neque Petrum absque pedo; coërcitionis supremum Christiani Gregis Pastorem constituit, sed aberrantes commonendi, redarguendi, ac compescendi, in præfractos autem, & rebelles animaduertendi, & scabie deniq; obsitos morbidosque Ouili excludendi authoritatem omnem contulit, Pastoris enim, & Regis idem videtur esse munus, eademque coërcendi facultas, vnde Regem Agamẽnonem Diuinus Homerus Pastorem appellauit, Pontificis igitur Maiestas non ficta sed vera est, potẽtia non inanis, sed omnem inobedientiam vlcisci potens, cui enim iurisdictio tribuitur, ea quoque concessa videntur sine quibus exerceri non potest, & sicuti actus ita Principa-

Cap. 16. & 18 vbi Chrys. & Theophil.

Iliad. 2.

L. 1. ff. d. iurisd. omn. iud.

Arist. 3. polit. cap. 4. tus & munera ex finibus præcipuè distinguntur, quamobrem & in media ipsa ad fines ius habent ne eorum inanis, & imminuta sit potestas.

Atque Impios hosce damnat ipsius Ecclesiæ vsus, quæ & leges præscribere, easque ad seruandum cogere, refractariosque grauissimè punire semper consueuit, & merito, qui enim eius obsistit imperio, Deo resistit, ac damnationem sibi parat, eademque vsus est Petrus in Ananiam & Zapphiram, agnouit Paulus hanc animaduersionis virgam, Corinthios increpans, eamque suo periculo expertus est Elimas. Et quid exempla recenseam tot Imperatorum, tot Regum, totque Principum, quibus ab ipsis Ecclesiæ initijs forum istud externum, & bonis, & malis semper patuisse ostendam? dicat Bernardus, vti gladius apud pijssimum Patrem parsimonia etiam vilissimi sanguinis vagina reconditus, imo & lenitate constrictus sit. *Quid tu denuo vsurpare gladium tentes, quem semel iussus es ponere in vaginam, quem tamen qui tuum negat non satis mihi videtur attendere verba Domini dicentis sic, Conuerte gladium tuum in vaginam, tuus ergo & ipse tuo forsitan nutu, & si non tua manu euaginandus, alioquin si nullo alio modo ad te pertineret, & is dicentibus Apostolis, ecce gladij duo, hæc non respondisset Dominus, satis est, sed nimis est; vterque ergo Ecclesiæ & spiritualis scilicet gladius & materialis, sed is quidem pro Ecclesia, ille verò & ab Ecclesia exerendus est.* Audi Epiphanium, *Thronus Dauid, & Regia Sedes est Sacerdotium in Sancta Ecclesia, quam dignitatem Regiam, simulque Pontificiam simul coniunctim largitus est Dominus Sanctæ Ecclesiæ, translato in ipsam Throno Dauid, non deficiente in æternum*, &c. Regiam igitur Maiestatem coactiua

Corinth. 1.

Bern. de consid. c. 3. lib. 4.

Hæres. 29.

poteſtate deſtitutam, quis dixerit? non quidem Ethnici, qui ſuis Imperatoribus ſemper tribuerunt ampliſſimam: At hi dumtaxat aſſeruere, qui ius omne Ciuilis etiam Principatus reſoluunt.

Et quoniam eamdem ipſam ſupremam iuriſdictionē, quam Chriſtus Dominus vni dedit Petro, in quo vnitatis Cyprian. originē, ſua authoritate diſpoſuit, vt quemadmodū ipſe d. vnit. Eccl. vnus eſt, itidē vnā Eccleſiā, vnamq; veritatis Cathedrā, vnius Imperio moderandam conſtituiſſe demonſtraret, in omnes viciſſim eius ſucceſſores, eodem iure pertranſit, cui enim muneris defertur ſucceſſio, & poteſtatem muneri annexam deferri ſimul neceſſe eſt, *Inde* Epiſt 27. *enim*, inquit Cypran. *per temporum, & ſucceſſionum vices, Epiſcoporum ordinatio, & Eccleſiæ ratio decurrit*, nulla certè alia de cauſa idem Pientiſſimus Seruator noſter ſanguinē ſuum fudit, ait Chryſoſtomus, Διὰ τί καὶ τὸ αἷμα χριστὸς ἐξέχεεν; ἵνα τὰ πρόβατα κτήσηται ταῦτα, ἃ τῷ Πέτρῳ, καὶ τοῖς μετ' Lib. 2. de Sacerd. ἐκεῖνον ἐνεχείρισεν. *Niſi vt pecudes eas acquireret, quarum curam tum Petro, tum Petri ſucceſſoribus committebat*: vides Lib. 11. contr. Fauſt. cap 2. igitur cum Auguſtino dicam, *quid in hac re Eccleſiæ Catholicæ valeat authoritas, quæ ab ipſis fundatiſſimis ſedibus Apoſtolorum, vſque ad hodiernum diem, ſuccedentium ſibimet Epiſcoporum ſerie, & tot conſenſione firmatur.* &c. Quamobrem fideles quoſcunque, Romani Pontificis ſpirituali imperio promiſcuè ſubiacere, nullus inficias negabit, qui Chriſti è Grege ſit, neque ſuo Paſtori ſubici, eiuſque obtemperare mandatis Catholici Principes ægrè ferre, aut detrectare iuſtè quidem poſſunt, poſtquam nulla ex parte eorum dignitas & poteſtas, ex hoc imminuitur, aut remittitur, ſed augentur potius, alioquin Chriſtia-

næ fidei repugnaret, huiusmodi obedientia, quam Christus ab ipsis nedum sibi, sed eius quoque Vicario rependendam exigit; equidem voluntas licet rationi subiecta, non minus est libera, cui nisi pareat voluntas, propriè dici nequit, quia rationalis non est, iniustum inhonestumque natura exhorret, quod si in illud aliquando fertur specie fucata decipitur, admonet tunc ratio si obsistit compescit, nisi recipiscat, suadendo instat, detestando coercet, vbi autem peruicax falsa voluptate trahitur, sui iuris non est, quæ noxium selegit, sed neque dimittit impunem, in ipso namque scelere, sceleris pœnam inuenit, quod conscientiam flagellat, & quo grauius peccauit, acrius verberat, donec ad pœnitentiam redigat, sicuti ergo voluntas semper libera, omnique necessitate soluta est, dum & malum deuitare, & bonum insequi iubetur, præceptoque legis compellitur, itidem nullo pacto supremæ potestati detrahitur, vbi Principibus spiritualis iurisdictio dominatur, quandoquidem supremæ potestatis est non posse quantum velis, sed velle quantum possis, non igitur subiectio ista aliquid exigit, quod liberi Principatus iura lædat, vel maiestati officiat. In omni Respublica præcipua est curatio diuinorum, spiritualis potestas hoc potissimum à Principe expetit, vt Deum omnimodo, omni tempore ipse colat, & vt alij colant efficiat; Sacrosanctam tueatur Ecclesiam, eos verò qui in diuinis aliquid innouant odio habeat, & coerceat, propriæ eorum incumbat saluti, qui eius sunt regimini concrediti, quoniam Rex eligitur non vt se molliter curet, sed per ipsum, ij qui elegerunt, bene beateque agant, atque ex proprio munere

Dio lib. 52.

Xenoph. in memo. Socrat. lib. 3.

cuncta ipsis præstet, quæ ad præstitutum æternæ felicitatis finem eos perducant: at non ne hoc proprium legitimi Principis est? quod si iustitia omni, & honestate posthabitis, impia trahatur dominandi libidine, suumque ipsius commodum spectans & quærens, ciuium seruitutem, non tutelam sibi traditam, suamque esse Rempublicam, non se Reipublicæ falsò existimet, & humana simul, ac diuina confundat, atque peruertat, non liber sed seruus iniustissimæ cupiditatis, non Princeps, sed Tyrannus, non homo sed bellua immanis est, potestas namque Principibus decori, gloriæque fit: si illis quos regunt salutaris potentia sit, pestifera verò res est valere ad nocendũ. At quis tunc admonebit, quis redarguet, compescet? nullius sane ciuilis dominatio, par in parem non habet imperium, spiritualis igitur fateri cogeris, neque enim Deus, cuius omnia perfecta sũt opera, in hoc defecit, aut nos opportuno destituit auxilio. Senec. d. Clem.

Vna profecto est Christiana Respublica vnitate fidei deuincta, vnum igitur caput huius mystici corporis erit, cuius Principes membra præcipua sunt, quemadmodum autem totum corpus animo deseruit, cui nedum pedes & manus, sed oculi etiam negocium gerunt, illius iussu iacemus, aut inquieti discurrimus, cũ ille imperauit, ita hæc immensa multitudo, vnius spiritualis potestatis, veluti animæ circundata, spiritu regitur, & ratione flectitur pressura se ac fractura viribus suis, nisi eius consilio sustineretur, suam itaq; incolumitatem ament Principes, summi Pontificis Maiestatem venerando, timendo, eique vt par est obsequendo, hoc enim vinculum per quod Christiana Respublica cohæret, ni- Senec. d. Clem.

hil ipsa per se futura nisi onus, & præda, si mens illa imperij subtrahatur, tamdiu ab isto periculo aberunt, quãdiu scient hos ferre rationis, & iustitiæ frenos, quos non Tyrannus moderatur sed Pater, cuius dominatum ipsa natura appetit, quæ filios ad parentibus obtemperandũ suo instinctu impulit. At huiusmodi firma charitatis vincula si quando abruperint, hæc vnitas dissoluetur, & in partes multas dissiliet, ipsisque idem dominandi finis erit, qui parendi fuerit; aut igitur sanctæ Dei Ecclesiæ spirituali Monarchę tanquam membra capiti subdãtur, aut tot in Ecclesia spirituales Principes erunt, quot Catholici Dominatores in toto orbe existunt, qui nullius hominis imperio subiacent, quid Catholicos dixerim? si Regia potestas prout Protestantes Angli falsò existimant, ab ipso Deo non rationis instinctu, sed immediate est, cui veluti necessarium cõsequens spiritualis inest, nonne ipsi etiam Ethnici Principes, ac Turcarum Tyrannus, eodem iure inter Ecclesiæ Præsules recensere cogemur, quod Ciuilem & supremam potestatem, verè, & propriè habeant, & quoniam absoluti imperij posse quod vult, peculiare est priuilegium, nusquam vna fides, sed quot capita, tot erunt de ea sententiæ, totidem ergo Ecclesiæ diuersitate fidei distinctæ, neque nouum, aut quod fieri nequit ipse effingo; Gallia, Germania, Anglia, Polonia, & quam plures aliæ Prouinciæ testantur. Atquis monstrum hoc fœdius, & absurdum deterius excogitare poterit? vnius non plurium dominatum Christus instituit, qui sapientissime nouerat, vt Regni Societas cum fide numquam cępit, aut sine cruore desijt, & in hac Sacra Spiritali Monarchia fundamentum

Seneca. ibid.

Cyprian. d. vanit. Idolor.

tum

tum legitimæ poteſtatis Chriſtiani Principis omne ſitum videtur, non vt ius inde accipiat, liberam enim à Deo conſenſu populi habet, ſed ne lege diuina & naturali ſoluta minus libera ſit, quemadmodum volũtas potius famulatur quam liberè agit, vbi rationi obſiſtendo proprijs cupiditatibus trahitur; eia vos, qui ad turbas excitandas impie clamitatis, reddenda eſſe Cæſari, quæ ſua ſunt, illa dici non dubitamus, Chryſoſtomus reſpõdet. τὰ μηδὲν τὴν εὐσέβειαν παραβλάπτοντα, ὡς ἐάν τι τοιοῦτον ᾖ οὐκέτι Καίσαρος, ἀλλὰ τοῦ διαβόλου φόρος ἐστὶ καὶ τέλος. *Quæ pietati ac Religioni nihil officiunt, nam quod fidei, ac virtuti obeſt, non Cæſaris, ſed Diaboli tributum, ac vectigal eſt* &c. *Allegatur*, pergit Ambroſius, *Imperatori licere omnia, ipſius eſſe vniuerſa, reſpondeo, noli te grauare Imperator, vt putes, te in ea, quæ diuina ſunt, imperiale aliquod ius habere, noli te extollere, ſed ſi vis diuinitus imperare, eſto Deo ſubditus, ſcriptum eſt, quæ Dei Deo, quæ Cæſaris Cæſari: ad Imperatorem Palatia pertinent, ad Sacerdotem Eccleſiæ, publicorum tibi munus commiſſum eſt, non ſacrorum* &c. *hinc nec aliunde*, inquit Cyprianus, *Schiſmata oriuntur, niſi quod Epiſcopus, qui vnus Eccleſiæ præeſt, ſuperba quorumdam præſumptione contemnitur, neque vnus ad tempus in Eccleſia Sacerdos, & vnus ad tempus vice Chriſti iudex cogitatur, nec ei ſecundum magiſteria diuina obedit fraternitas vniuerſa.*

Homil. 17. in Matth.

Epiſt. 14. alias 33.

d. vnit. Eccl.

Epiſt. 55. ad Cornel.

Ne libertas ſoluta imperio legiſque metu in pernicioſam dilaberetur licentiam, ius quoddam peculiare ſibi homines præſcripſere, quod gẽtium eſt appellatum, cuius ſalus populi prima lex: eadẽ igitur ratione inter Chriſtianos ius proprium conſtituendum pariter fuit, quo fideles moderarentur, cuius duo ſunt capita quibus cæte-

Tt

Senec. epist. 76. ra omnia complectitur Religio, & mores, quorum vtriusque eadem est coniunctissima causa, virum namque bonum concedas summæ pietatis erga Deum esse, quoniam inter bonos, ac Deum amicitia, & necessitudo est conciliante virtute: at non miscentur contraria.

Quare bonis mala Senec.

Ab huius verò Iuris Imperio nullus neque ipsi supremi Principes, qui Christianam profitetur fidem reperiuntur immunes, eiusque salus animæ prima lex est.

Alex. ab Alex. genial. lib. 2 cap. 8.

Pontificis Maximi apud Romanos tanta fuit potestas vt nedum res sacræ & diuinæ eius committerentur arbitrio, sed quæcunque ad Religionem quoquomodo pertinentia ipse interpretaretur, de fide & iureiurando iudicium ferret, quæ sacra, quæ prophana secerneret, & ne praua Religione Populus alligaretur, suo munere caueret, tandem inquit Cicero, Religionis iudex esset, legis Senatus.

Cicer. ad Atic. lib. 4.

Bod. d. Rep. lib. 6.

Et Galli Druidas Religionũ ac iudiciorum arbitros, & iudices esse voluerunt, quorum ea fuit auctoritas, vt cum rebus iudicatis Reguli ac Principes parere nollent, ipsis igni, & aqua deuotionibus execrandis interdiceretur.

Ælian. d. var. histor. lib. 14.

Ægyptij quoque eosdem, qui Sacerdotes erant, iudices constituebant.

Cur igitur nos quoque tantundem, & longe plus non tribuemus vniuersæ Ecclesiæ Capiti, & Sacerdotũ Principi, qui potestate sibi à Christo tradita iuris omnis quo in Ecclesia regimur solus est Arbiter, omnesque suo iudicio deuincit, & soluit, quod ad vnitatem seruandam, cuius bono omnia constant, sapientissimus Deus instituit: omne Regnum, in se ipsum diuisum suo pondere in præcipitium fertur.

Sciant quanta fuerit Pontificis Hæbreorum auctoritas apud Principes, etiam exteros, imo hostes, vt in eorum ditionibus ius sibi vindicarit, non solum decimarum, sed Imperij; ortis inter Aretam Regem Damasci, & Herodem dissidijs, vnde & bellum atrox, summus Iudæorum Sacerdos, pace adhuc inter hos Reges haud composita, literas Saulo dedit ad Synagogas Damasci, vt quos reperiret Christianos, Hierosolymam vinctos adduceret. Ioseph. antiq lib. 18. c. 7.

Henricum IV. Galliarum Regem, inter magnos iure habendum, piè sane prudenterque dixisse accepi, Papam, nisi esset, vt verè est Principum Arbiter, constituendum ab eis omnino fore, ne perpetuis dissidijs, mutuisque bellis conficerentur.

Hic ames dici Pater atque Princeps. Horat.

Quod de Romano Pontifice aptius, veriusque dicetur, vtrumque enim simul gerit, nec vnum ab altero seiungi vmquam sinit, licet enim ex omnibus mortalibus Deo placuerit, electusque sit, qui in terris eius vice fungeretur, in hac tamen tanta potestate non ira ad iniqua supplicia compulit, non impetus, non temeritas hominum & contumacia, quæ sæpe tranquillissimis pectoribus quoque patientiam extorsit, non ipsa ostentandæ per terrores potentiæ dira, quoniam esse Patrem obliuisci nequit, seueritatem abditam, clementiam in promptu habet, in aliquos tamen aliquando seuerus, ne discrimine inter bonos, malosque sublato, confusio sequatur, & vitiorum eruptio. Tam omnibus ignoscere crudelitas est, quam nulli alium dignitati donat, alium humilitati, & quoties nullam inuenit misericordiæ cau- Senec. d Clem.

ſam, ſibi parcit, filios namque ſic regit, atque ita diuini illius numinis afflatu ducitur, & gubernatur, vt ſi Deus hodie rationem ab eo repetat, eos qui curæ ipſius crediti ſunt annumerare paratus ſit: quid igitur ſuſurrones iſti muſſitant? quid impoſtores blacterant? qui Catholicis Principibus, veluti pueris, terrorem incutere contendunt; ac ſi Romanus Pontifex efferum dirumque monſtrum ſit, Antropophagis, ac Liſtrigonibus immanius, qui per vim, & iniuriam nedum aliena inuadat, ſurripiatque Regna, ſed Principum dumtaxat carnibus veſcatur, ſanguinem ebibat, prout Angli & Confœderati Belgij, varijs, ijſdemque turpiſſimis, atque horrendis imaginibus, ſanctiſſimum Dei Vicarium, proh nefas! proh pudor! depictum effingendo, apud rudem plebeculam, quam deterrent, pientiſſimum nomen in odium trahant; ſane Principibus qui in eius tutela, fideque ſunt, nihil per eum neque vi, neque clam ereptū: Regna omnia Chriſtiani Orbis cogitatione percurrito, & quæ Imperia, quæ Regna dicito Summi Pontifices armis ſollicitarint, aut ſuis edictis Romanæ Eccleſię ditioni addiderint, vel vnam dumtaxat prouinciam ſeu vrbem vſurparint; an vllius iuriſdictionem inuaſerint, ac de iuribus vnquam detraxerint; numquid Galliarum Hiſpaniarumq; Reges, aut Italiæ ſupremi Principes queruntur quod eos vſurpatis Imperijs ſuperent aut ęquent? exigua ſane ſunt quę hodie poſſident, & longe anguſtiora quam à Principibus olim acceperant, quæ Eccleſię ſurrepta neq; diris neque vi repetere cōtendunt, ſiquidē Imperia veteri iure à Sacerdotibus donantur, non vſurpantur. Imperium Occidentis à Græcis ad Germanos tranſlatum, donata

Senec. d. Clem.

Senec. d. Clem.

Ambros. epiſt. 33.

Siciliæ & Neapolis Regna non recenſeo, Iura quoque Principum nedum Apoſtolica Sedes illæſa ſeruat, ſed tuetur, ne ab alijs lædantur curat, & priuilegijs auget eoſdem. Chriſtianiſſimum, & Catholicum Reges teſtes potiſſimum aduoco, conferas rogo Maieſtatem & potentiam illorum cum his qui à Romani Pontificis obedientia deſciuere, & diſcrimen comperies maximum. Nullus ſanè Papa ab ipſius Eccleſiæ initijs hactenus fuit, qui in corpora aut fortunas aliorum graſſatus ſit, vel Principem vllum quamuis Hæreticum, quamuis Ethnicum, impiumque Chriſtianę Religionis perduellem, & hoſtē interimi aliquomodo curauerit, vel cædem alicuius probauerit; Eccleſiaſtica namque lenitas cruentas refugit vltiones; At qui impia facinora ſtatim in prōptu habentes, Hēricorum, vtriuſq; Friderici, Bauari, aliorumque Schiſmaticorū Principum exēpla veluti regulas viuendi proponūt, fractā verò ſuperbiam, edomitam audaciā, humillimam pœnitentiā eorum, vel infelix excidiū reticent, quod non ad virtutes quibus dumtaxat Regna ſeruātur, & tuentur, prouocare, ſed ad vitia cūcta quibus Imperia peſſundantur, Principū animos illicere ſtudeant. Quamobrē pręclara, piaque geſta ſilētio inuoluunt tot Imperatorum, & Regum, qui huic Sanctæ obediētię leuiſſimo Iugo ſpōte ſubdidere ſupremi Principatus Faſtigium, en Philippus I. qui ob ſcelus patratę in Gordianum proditionis, Sacra communione à Fabiano Rom. Pontifice prohibitus, niſi ante in Chriſtiana Eccleſia, cum cæteris, qui ſcelerum pœnitentia agebantur, crimen emendaſſet, humiliter Pontifici paruit, nihil de Imperij Maieſtate deperire arbitratus, vbi Religionis

Leo epiſt. ad Turbid.

Euſeb. Hiſt. lib. 6 c. 25. ſeu 27. Nicephor. lib. 5. c. 25. alias 27.

Ruff. lib. 1. cap. 2. habita ratio videretur, trita est Magni Constantini sententia, qui in Synodo, Episcopos iudicare recusauit, quod se eorum subiacere iudicio prudens asseruit: en Iustinus, qui Apostolicæ Sedi, & Sanctissimo Patri debitum exhibere honorem, vt filium decet verbis, & re ipsa professus est, dum Ecclesiastica negotia ad Summum Pontificem semper retulit, Carolus Magnus, qui Romanam, & Apostolicam Sedem, Sacerdotalis dignitatis Matrem, & Magistram Ecclesiasticæ rationis adeò agnouit, vt cum mansuetudine, & humilitate seruandā esse, & licet vix ferendum ab illa Sancta Sede imponeretur Iugum, tamen tolerandum dixit, Valentinianus, Theodosius, Iustinianus, Fridericus I. Carolus V. Ferdinandus, & plures alij, qui Cathedram Petri, in Pontifice Romano, eiusque vniuersam iurisdictionem in totam Ecclesiam, se seque illi subesse asseruere, Carolum prætereo, Hugonem, Ludouicum Sanctum, qui obedientiam erga Romanum Pontificem Philippo Filio præcipuè commendauit, aliosque Franciæ Reges. Alphonsi Hispaniarum Regis vide sanctiones, vbi Hæreticum dicit, qui Pontificis in omnes Christianos spiritualem potestatem negauerit; Austriacæ sanè Familiæ pietas erga Deum, & obsequium erga Summum Pontificem veluti hæreditarium ius est.

Lib. 3. c. d. Summ. trinit. Can. 3. dist 19. Naucler. generat. vol. 2. c. 28. Epist. ad Theod. in Concil. Chalced. act. 2. Auth. Iustin. & eius epist. ad Bonif. II. epist. ad Eman. Imp. Epist. ad Adrian. II. epist. ad Ioann. XV. Nangius. d. gest. S. Ludou. Edict. Vuorm. Concil. Later. sess. 2. P. p. tit. 5. l. 2. 3. 4. & 5.

At non reticebo Lucium Britāniæ Regem, qui mandato Eleutherij inter Christianos adscisci rogauit, ipsum veluti Ecclesiæ Caput agnoscens, non Osuuium, qui vt audiuit Cœlorum Claues Petro datas, statim numine actus, eidem in omnibus obtemperaturum obtulit, nō Eduardum I. qui Ioannis Papæ monita, vti filius semper

Beda. lib. 3. cap. 25. Polid. l. 6. Histor. Anglic. C. Baron.

plurimi fecit, & Nicolao II. subiectionem, & obedientiam detulit, non Richardum II. qui iustiorem exitum facta Principum sortiri dicit, vbi à Sede Apostolica robur, & fauorem accipiunt, & Sanctæ Romanæ Ecclesię colloquio diriguntur, non denique omittam Ioannem XIII. qui Innocentio III. iurauit, *Tactis SacroSanctis Euangelijs in præsentia Legati, se iudicio Ecclesiæ pariturum & Sexdecim cum eo Comites, & Barones, ex potentioribus Regni, in animam ipsius Regis Iureiurando confirmarunt*, tantaque fuit eorum Religio, vt Romanæ Ecclesię annuum pensitare tributum, ab Ina Rege inceperint, quam piam consuetudinem Vuillelmus cognomento Conquistor, ea lege confirmauit, & auxit, quæ de Denario Petri inscribitur, *Et Ioannes antedictus*, refert S. Antoninus, *De Consilio suorum Principum denuo obtulit, ac libere concessit Deo, & Apostolis eius Sanctissimis Petro, & Paulo, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Domino Papæ Innocentio III. totum Angliæ Regnum, Hiberniæ pariter, cum omnibus Iuribus, & pertinentijs suis, & eousque viguit, donec Henricus VIII. eam Apostatando infregit.*

tom 11. anno. 1060. Epist ad Clem. III. apud C. Bar. tom. 12. anno. 1190. Math. Paris. inuit. Ioann. anno 1215. Polid. lib. & 1. 5. Hist. 3 p. t. 19 cap. 1. §. 5. Plat. in Innoc.

Neque Poloniæ debitus subtrahatur honos, Sigismundus quoque Rex, sua epistola Leoni X. humillimam exhibuit obedientiam, Italos recensere Principes, superuacaneum, quod plurimum dignitatis, & gloriæ sibi addere existiment, vbi Sanctissimi Patris nutui omnimodo pareant, cuius iussa detrectare nefas, impiumq; ducunt; supremam verò potestatem nulla ex parte imminui cum spirituali subicitur, discant Catholici Reges ab Ethnico Imperatore Alexandro Seuero, apud quem tanti Religionis authoritas, ac reuerentia valuit, vt iudi-

Concil. Later. act. 7.

catas à se causas, à Pontificibus, atque Auguribus retractari, atque aliter quam ipse iudicasset terminari pateretur, minime dedecori sibi arbitratus in ijs, quæ ad Religionem pertinent, Imperatoriam Maiestatem Sacerdotũ authoritati cedere. Suscipiant igitur hi qui alijs imperant, liberiorem Nazianzeni vocem, quam seruiles, infidasque Assentatorum adulationes; & sciant, Oues illius Gregis esse, cuius Papa est Pastor, cuiusque non imperium, sed inuidiam, & rabiem Hæreticorum timeant, qui sicuti fidei, & religionis iugum excussêre, itidem humani Principatus imperium non ferunt, vt prolapsa licentiæ libido omni soluta lege sit, qua coërceri timet. Quamobrem dominationis omnis fundamenta concutientes, vt eam pœnitus euertant, populos ad libertatem reuocant, quorum in legitimos Principes odium excitant, hic Reges Catholici arrigite aures, Lutherus in vos; *Nulla alia est remedij spes, nisi reuocato libertatis Euangelio, secundum ipsum semel extinctis omnium hominum omnibus legibus, omnia iudicemus, & regamus,* &c. *Inter Christianos nulla potest esse superioritas, Princeps est caro ferina in Cælo, idest rara auis, sunt enim Principes apparitores, Lictores, Carnifices Dei*, &c. Fatui, pessimi nebulones, ac Tyranni, imo Turca decies probior, & prudentior est, &c. omitto Vualdenses, Begardos, Vuiclefum, Monetarium, Melanctonem, & Libertinos, qui authoritatem, & obedientiam omnem vobis pœnitus adimunt, siquidem Caluinum validius hæc clamitantem audio, *Principes terreni se contra Deum extollunt, sua se ipsi potentia priuant, imo verò indignissimi sunt, qui hominum cætu, ac numero reponantur, potius illis est facies conspuenda*

Orat. ad popul. tim. percul.

de captiu. Babyl.

de potest. secul.

Epist. contra duo Cæsar. manda.

in c. 6. Daniel.

quam

quam eorum Imperijs obtemperandum, nisi communem superstitionem extirpent, & funditus tollant, &c. Catholicam scilicet eliminent religionem, quapropter ad omnem euertendam Monarchiam veluti pedem instruxit illis præcipuè impijs dirisque blasphemijs, omnium videlicet potestatem absque ordinis distinctione æqualem esse.

Nulla quamuis grauissima peccata Sanctorum mortalia, ideo coram Deo ipsi non imputari, nullum ab hominibus cōmitti delictum, nisi Deo instigante, & impellente &c. Horret sane animus tanti flagitij imagine. Nec minus in vos sæuit Beza, immanius verò eorum sectarius Dauid Paræus, qui super iactis à Præceptore suo fundamentis hæc disertis construxit verbis, licere subiectis, eorum Principes è solio deturbare, parum dico, etiam interficere vbi à Principatu in Tyrannidem degenerant, vel populos ad Idolatrandum compellunt, Idololatriā verò Catholicam religionem falsò appellat, eorumque conscientiam cogunt, vbi religionis, ac iustitiæ prætextu propria spectant commoda, vel denique vti Athalia homicidæ, & sanguinarij sunt, ita vindicem iustitiæ gladium vestræ extorquet dexteræ; nimia hæc quidem sunt, late admodum patent, quandoquidem vel à patria veraque religione deficiendum, vtque alij sua libidine deficiant, & noua in diuinis comminiscantur indulgendum erit, potestate omni in hos facinorosos animaduertendi vobis sublata, aut in vos veluti in Tyrannos irruere cuique licebit impune, quamuis iure ille à Deo proximus habeatur, per quem Dei Maiestas vindicatur, quæ negocium haud sanè exiguum facesserent, nisi Deus, in cuius manu cor Regis est, quique ci-

Inst. lib. 2. c. 8. §. 59. Lib. 3. c. 4. §. 28. Lib. 1. c. 17. §. 5. c. 18. §. 1. & 2. Epist. 41. in cap. 13. epist. ad Rom.

Instit. l. 1.

Vu

uitatem custodit, non Angelum dumtaxat, vt singulis hominibus, verùm superioris ordinis Principes, potentioresque spiritus cuique vestrum tutores dedisset, quorum excubare curam pro salute singulorum, atque vniuersorum quotidie experimur.

Germaniam olim vnius imperio obtemperantem, in tot Respublicas discidit hæresis, quot in ea sunt, vt vocant, dissidentes circuli, quibus quot turbas, quot bella, quot vstiones vicissim intulerit nemo est qui ignoret.

Idipsum molitur in Gallia, vbi circuli nomen haud peregrinum, & ignotum quam annos iam supra sexaginta, ciuilibus dissidijs, sectionibus, combustionibus, direptionibus, mutuisque cædibus miserrimè conflictauit.

Belgium quoque non minori perfidia, & immanitate, vinculo pietatis, & charitatis, quo sociabantur abrupto, furorem, & arma ministrando, filios in Parentes, fratres in fratres, consanguineos in propinquos, sæuire & insanire coegit.

Plutar. in Themisto. Tacit. in Agric.

Neque Britaniam sinit immunem, quæ licet incolas sicuti Persia ad subiectionem magis quam ad libertatem gignat, vnde neque sexum in Imperijs discernunt, nutat tamen inter Puritanorum, & Protestantium ministrorum intestina odia, perpetuasque discordias, quorum fastus, & ambitio haud fasces submittit.

Polib. lib. 6. d milita. ac domest. Rom. disciplina

Alia vero septentrionalium Regna, eo redegit vt vt oligarchiæ potius, quam Monarchiæ speciem retineant.

Religio siquidem sicuti rerum omnium publicarum

firmiſſimum eſt fundamentum, ab eaque ſubditorum fides in Principes, obedientia erga Magiſtratus, pietas in Parentes, Charitas in ſingulos, iuſtitia in omnes pendet: quamobrẽ omnium ſocietatũ vinculum, & coagulum, iuſtitiæque firmamentum iure optimo dicitur, itidem eam ſi tollas, vita hominum ſtultitia, ſcelere, & immanitate replebitur, quia noua in diuinis introducentes multos impellunt ad mutationem rerum, vnde coniurationes, ſeditiones, conciliabula exiſtunt minime conducibiles Principatui: à nulla igitur re maius periculum, quam ab innouata, aut inſidioſe ſimulata Religione. Plut. contra Colot. Lactan. de ira li. 1. Dio lib. 2

At ſacroſancta Catholica Romana Eccleſia Principes tanquam à Deo proximos habet, quorum Maieſtatem diuini numinis vicem veneratur, Iuriſdictioni propter conſcientiam homines ſubicit; Poteſtatem, quam vitæ neciſque in ſubditos habent, impijs ad terrorem, bonis ad tutelam commendat, eorumque imperium detrectare, & legibus non parere, niſi diuinis contrariæ ſint, nõ ſinit, ſeditiones, rebelliones, cõiurationes, bella, & cædes & parricidia exhorreſcit, execratur, diriſq; deuouet, *Quia Mater eſt fæcunditatis ſucceſſibus copioſa, cuius fœtu naſcimur, cuius lacte nutrimur, & Spiritu animamur, nunquid Mater infantes ſuos obliuiſci poterit? & ſi Matres obliuiſcantur, Eccleſia nunquam, cui nihil magis eſt cordi, quam filiorum ſalus*; eodem pietatis affectu ſanctiſſimus Pontifex Principum ſuorum ſedulo curam gerit, pro ipſis continue vigilat, tamquam pro ipſis rationem Deo redditurus; Obedientiam, & fidem in ſubditis erga ſuos Dominos, tanquam Diuino iure Cyprian. d. vnit. Eccleſ.

debitam, inter ipſos verò Principes pacem, ſumma prudentia nutrit, & ſeruat, ſi quæ autem diſſidia, ſi quæ bella oriuntur, ad incendiũ extinguendum promptus aduolat, authoritatem ſuam interponit, vt ab armis diſcedatur, de odijs ſopiendis, animiſque conciliandis ſemper anxius, in eius mente nihil hoſtile, nihil efferum eſt,
Senec. d. Clem. vt Sectarij malo more imponunt, ſed potentiam ſuam placide, & ſalubriter exercet, æquis deſiderijs propenſus, iniquis acerbus, & quoniam Pater eſt, obiurgat liberos nonnumquam blande, nonnunquam minaciter, aliquando admonet, etiam verberibus, & niſi plus ſit, quod timet, quam quod damnat, non accedit ad decretorium ſtilum, multa ante tentat quibus peiori loco poſitũ reuocet, vbi deploratus eſt, vltima experitur, quid-
Senec d. benefic. lib. 1. quid igitur ei præſtant Principes, etiam ſi magnum ipſis videretur, infra æſtimationem paterni muneris eſt, id enim potiſſimum diuina lex ſpectauit, quæ eos ſumma obſeruatione coli iuſſit, quibus religionis curam dedit,
Deuter. c. 17. illos verò qui ſummi Sacerdotis iuſſa reſpuerent, lapidibus obrui mandauit, vt Dei præpotentis adminiſtros uereri, & obſeruare condiſcamus: nam qui ordinem ſacrum poteſtate ſpoliant, ijdem certè contemptui vt ſit præcipuè quærunt, omnemque diuini numinis metum, & cultum, omnemque religionem peſſum ire deſiderant, quamobrem de ſapientiſſimis Romanis, inquit
Lib. 1. c. 1. Maximus, omnia namque poſt Religionem ponenda ſemper noſtra ciuitas duxit, etiã in quibus ſummæ Maieſtatis conſpici decus voluit, quapropter non dubitauerunt Sacris Imperia ſeruire, ita ſe humanarum rerum futura regimen exiſtimantia, ſi diuinæ potentiæ bene,

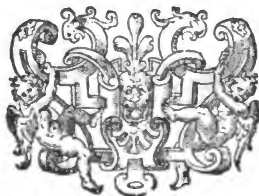
atque constanter fuissent famulata.

Quoniam verò Principibus sub Romano Pontifice ad summam libertatem nihil deest nisi pereundi licentia, hoc vno claudam deterrimam eius Principis conditionem esse, qui neminem habet quem vereatur: hominum profectò naturam numquam ita bonam esse vt recta ad virtutis, & honestatis opera pergat, nisi adstet aliquid quod ipsos quodammodo in officio contineat, poterit vnusquisque Neronis, & Tiberij exemplo cognoscere, quorum de altero inquit Tacitus, seque in omnes libidines effudit, quas male coercitas, qualiscunque Matris reuerentia retardauerat, de altero verò postremo in scelera simul, ac dedecora prorupit, postquam remoto pudore, & metu suo tantum ingenio vtebatur.

Senec. d. Clem.

14. annal.

6 annal. in fin.

CAPITIS IX.

EXPUNCTIO.

VONIAM dato vno inconuenienti, plura inde ſequi neceſſum eſt, Author, cuius impia Chimæra vno præcipuè innititur falſiſſimo fundamento, paritatis ſcilicet inter Apoſtolos, Primatu omni Petro adĕpto, ſicuti Romanum Pontificem cæteris Epiſcopis iuriſdictione æqualem mendaciſſime aſſeruit, ita nunc, vt omni poteſtate deſtitutum oſtendat, ineptè ratiocinatur.

N Romanus Pontifex à Concilio Niceno in ſuo Patriarchatu reſtrictus fuit, nec plus authoritatis, quam cęteri Epiſcopi habet, quo igitur iure hanc in Reges, & Principes eorumque ſubditos poteſtatem habet?

IMpijſſimã ineptiſſimamq; hanc eſſe hæreſim retroactis expunctionibus demonſtrauimus, eam namque Summo Pontifici adimit poteſtatem, quam Chriſtus ipſi in omnes contulit qui eius profitentur fidem, præcipuam verò illam ligandi quodcunque & ſoluendi in terra, & in Cœlo ſupremam auctoritatem, qua diris

quoscunque deuouere, & omni alio Censuræ genere in cunctos animaduertere, benedictionis Sacramento exauctorando, ab Ecclesia eierando, Sacraque interdicendo omnes fideles deuincire, & vinctos soluere, demandare, & in Ecclesiam rursus reuocare proprio iure & arbitrio potest.

Eamque inde vsque ab initio agnoscere, acerrime tueri, & vbi opus fuit, exercere Romani Pontifices, ne proprio deessent muneri, semper consueuisse. Audi Liberium epist. ad Anastasium, *Olim & ab initio tantam percepimus à B. Petro Apostolorum Principe fiduciam, vt habeamus auctoritatem pro vniuersali Ecclesia, ad rectam defendendam fidem, quatenus nulli liceat statum Ecclesiæ commouere, ad lesionem recte credentium absq; sui periculo honoris* &c.

Et ad Constantium, *Et numquã mea statuta sed Apostolica vt essent firmata, & custodita perfeci, secutus morem, ordinemque maiorum, nihil addidi Episcopatui Vrbis Romæ, nihil minui passus sum.*

Audi Innocentium I. epist. 17. ad Archadium, qui Chrysostomum expulerat, *Itaque ego minimus, & peccator cui Thronus Magni Apostoli Petri creditus est, segrego, & reiicio te, & Uxorem à perceptione immaculatorum mysteriorum Christi Dei Nostri, Episcopum etiam omnem, aut Clericum ordinis S. Dei Ecclesiæ, qui administrare, aut exhibere ea vobis ausus fuerit, ab ea hora, qua præsentes vinculi mei legeretis literas, dignitate sua excidisse decerno.*

Lege epist. 10. Gelasij ad Anastasium August. & aduersus eumdem Symmachi Apologeticã, *At quia Imperatores, diuinum putas*, inquit, *contemnendum esse iudicium? An quia Imperator es contra Petri inniteris potestatem? Conferamus*

autem honorem Imperatoris cum honore Pontificis, inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste diuinarum.

Romanæ Sedis priuilegia, scribit Nicolaus I. ad Carolum Regem, *vsque ad mortem ope freti diuina, prædecessorum meorum vestigia sequendo, cassari taliter minime patiemur, priuilegia namque Christi sunt, vt ita dicamus remedia Ecclesiæ Catholicæ, Priuilegia inquam Petri arma sunt, contra omnes impetus prauitatum, & munimenta.*

Perlege comminatoriam Leonis IX. ad Michaëlem Constantinopolitanum Imperatorem, Leonem, & Archadium.

·Euolue cæteras Pontificum epistolas decretales, & Sanctiones, lustra Ecclesiasticos Annales Magni illius Baronij, cuius solus nomen vos terret, & rem omnem comperies.

Neque verè Catholici, optimique Imperatores, & Reges, aliquid eorum Maiestatis sibi deperire rati, Sanctissimi Patris Imperio submittere fasces vnquam recusarunt, Philippus I. Constantinus Magnus, Gratianus, Valentinianus, & Theodosius, Honorius Augustus, Valentinianus III. Valentinianus, & Martianus, Basilius, Anastasius, Iustinus, Iustinianus I. & II. Carolus Magnus, & quam plures alij, quorum percenset seriem eruditissimus Coccius p. p. Thesaur. lib. 7. art. 8.

Non ergo deterrimi Assentatores, sed Catholici Patres audiendi sunt.

Legi, inquit Bernardus epist. ad Conradum Imperatorem, *Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit, quam sententiam cupio vos custodire, in exhibenda reuerentia Petri*

Petri Vicario, sicut ipsam vobis vultis ab vniuerso seruari Imperio, &c. At non ne vulgatissima sunt, quæ gesserunt Innocentius I. in Archadium, & Eudoxiam, Nicephor. lib. 13. cap. 34. Gregorius II. in Leonem Iconomachũ, Glycas, Theophanes, Cædrenus, & Zonaras in vita Leonis, Gregorius VII. Callistus II. Alexander III. Innocentius III. & Innocentius IV. in Henricos III. & IIII. in Fridericum II. & Ludouicum Bauarum, extant de his Conciliorum acta, quatuor Romanorum anni 726. 1076. 1080. Beneuentani anni 1087. Placentini 1095. alterius Romani anni 1102. Lateranensis 1116. Coloniensis 1118. Remensis 1119. Claramontani anni 1095. Pictauensis 1110. Lateranensis anno. 1215. Lugdunensis 1245.

Quanta verò sit potestas illius qui vices Christi gerit in terra, ex eo deprehendi facile poterit, quod sola Maiestate deterret, & imperata facere cogit. Desiderio Longobardorum Regi, Romam ante Carolum à Pontifice in se vocatũ, inire simulato voti prætextu festinanti misit Adrianus, qui ei sub Anathematis pœna imperarent ne propius ad Vrbem accederet, incredibile forsan videtur, & tamen verum est, barbarum Regem, superbiaque efferum, quem arma non mouerent, eo nuncio statim territum retro exercitum conuertisse: quod si eadem ab Episcopis exantlata quoq; exigis: scias magnam quidem esse Episcoporum authoritatem, quia & præcipua eorum est dignitas, qua loco Apostolorum suffecti sunt, fuerunt. *O Ecclesia*, inquit Hieronymus Psal. 44. *Apostoli Patres tui quia ipsi te genuerunt, nunc autem quia illi recesserunt à Mundo, habes pro his Episcopos Filios, Prin-*

cipes constitutos, &c. Merito ipsis Regibus præferendi, teste Damasceno orat. 2. pro imaginib. *Nihil enim honorabilius in Ecclesia, quibus ante Reges honor debetur*, inquit Ignat. epist. 7. ad Smirnon. & Chrysost. lib 3. d. Sacerd. pluresque alios adducit Patres C. Bellar. d. Rom. Pontific. lib. 1. cap. 7. quid igitur mirum, postquam de hoc quoque exempla quæris, si Babilas Decium, vt mancipium vile, eiecit Ecclesia, Ambros. Theodosio Thessalonicæ cædis sanguine fædato, Ecclesiæ interdixit ingressum, Moguntinus Episcopus Othonem Patrem piorum consortio mouit, ne innumera de re vulgatissi- congeram.

N. Hinc in ius Canonicum inuehens, Ideo inquit, falsus est Canon Alius 15. q. 6. falsitas verò ostenditur, quia à Gratiano Zachariæ adscribitur, & illius temporis scriptores Stephanum II. fuisse dicunt, qui Pipinum in Italiam contra Longobardos vocauit, atque venientem absoluit à iuramento præstito Regi suo Chilperico, ipso non vocato, non audito, non defenso, non accusato, aut delato Abbas Vspergens. Eutropius lib. 22. Eginardus de vita Caroli Magni.

Mendacium Illyric.

EX Illyrici prolegomenis impudentissimum hausit mendacium, quod refellunt Historici omnes, & fere innumerabiles illius temporis, qui rem hanc literis consignarunt, eosdemque aduersus ipsum Illyricum recenset C. Bellar. d. translat. Imper. lib. 1. cap. 2. ibique & cap. præcedenti Grets. aduersus Iunium, remque totam reperies apud Phiteum Francor. Annal. quos auctores Freherus edidit, tom. p. Illustr. script. German. ad annum 751. & 752. & apud Coqueum in Censura ad ref-

ponsum examinis Sauaronis pag. 59. & 60. Impress. Lutetiæ anno. 1617.

Licet igitur tot, tantique ponderis testes, ad obruendum mendacissimum Impostorem sufficerent, addā tamen hunc Canonem Alius, receptum, & promulgatum fuisse in Gallia, authoritate Regij Consilij die 14. Martij anno. 1583. prout testatur Ioannes Coqueus in Censura aduersus Responsa Sauaronij, pag. 49. & 50. sed quoniam blactero iste fidem huic veritati abrogare conatur, quod scriptores de ea ab inuicem discrepantes, à Stephano. II. non Zachariæ authoritate Pipinum electum asserunt: verba Tilleti, in compendio suæ Chronicæ, anno 751. & 752. referre haud è re duxi, ex quibus res omnis, vt verè se habet liquido deprehenditur, inquit igitur, *Ledit Pepin enuoya Bonhard Euesque de Virtzbourg deuers le Pape Zacharie pour luy faire donner la sentence contre le Roy Childeric comme indigne du tiltre de Roy & administration du Royaume, le Pape luy accorda ce qu'il demandoit, toutefois selon aucuns, il morut deuant que la sentence fust executée, le Pape Estiene luy succeda qui confirma le tout, & luy mesme vint en France, pour Sacrer le Roy, & pour rendre Childeric Moine.*

Imò Abbas Vspergensis in Chronicon, ad annum 750. contrarium omnino dicit, *Pipinus*, inquit, *per authoritatem Zachariæ Papæ, more Francorum electus, ad Regnum per manus S. Bonifacij eleuatus est in Regni solio.* Falsò.

Eutropius adducto lib. 22. nihil noui dicit quo ab alijs discrepet Historicis, sed Pipinum dumtaxat à Stephano Pontifice in Regem prouectum scilicet Corona redimitum quod & cæteri asserunt, defuncto namque

Zacharia cuius auctoritate & mandato renunciatus inauguratusque est Rex à Stephano Corona donatur.

Falsò. Eginardus itidem, de hoc verbum nullum. sed, *Pipinus autem per authoritatem Romani Pontificis, ex Præfecto Palatij Rex constitutus*, nec plura habet.

N. Secundò falsum eundem Canonem probat, quod Carolus Martellus Pipini pater, ante Zachariam I. & Stephanum II. Regnum in Gallia vsurpauerat, prout scribere dicit Aimoin. lib. 4. cap. 54. 55. 56. & 58.

QVamobrem Zacharias consultus, qui mereretur Regis nomen, pro Pipino respondit, sed responsio consequta est quæstionem propositam, de Regno controuerso, non inter Pipinum & Chilpericum, sed inter Pipinum, & Grifonem eius fratrem, Aimoin. eod. lib. cap. 61. nam Grifo Regnum, quod pater vsurpauerat, habere volebat, vt scribit Aimoin. d. lib. cap. 58.

Falsò.

At idem Aimoinus lib. 4. cap. 57. Carolum Martellum Pipini Patrem, ita Principatum ab eo adeptum, inter filios diuisisse refert, *Carolo Magno Austrasiam, & Loringiam; Pipino verò Burgundiam, Neustriam, & Prouinciam permisit.*

Cap. verò 61. narrat vti Grifo ægrè ferens Pipino subdi, collecta manu in Saxoniam profugit, in quem Pipinus per Loringiam, cum exercitu in Saxoniam profectus est, vnde Grifo Saxonum fidei diffidens, Baioariam petijt, & copijs, quæ ad ipsum è Francia confluebant Ducatum illum in suam redegit potestatem, his autem ad Pipinum perlatis, ipse magno cum exercitu, eo aduolans Grifonem omnesque Socios cepit, Tassilonem à Grifone expulsum in Ducatum restituit, do-

mu mque reuersus, Grifonem more Ducum, duodecim Comitatibus donauit, sed ipse hoc fratris beneficio contempto, eodem anno ad Vuaifariam Ducem Aquitaniæ confugit, vbi sequenti anno decessit, vt ipse refert Aimoin. cap. 62. idem scripsit Author Annalium nomine Astronomus ad annum 748.

Pergit, eodem cap. 61. legationem Episcopi Vuizisburgensis, & Fullardi Capellani, qui ad Zachariam Pontificem missi sunt, vt ipsum de causa Regum, tunc in Francia existentium consulerent, qui Regis dumtaxat, nudum omni potestate nomen retinentes, vix semel in anno, quadriga vecti, quã boues trahebant, ad aulã accedere cõsueuerant, apud eos verò, quos Palatij Magistros appellabant, omnis erat auctoritas, quorũ vnus Pipinus, tunc dicebatur: legati igitur narrato Pontificis responso, ac mandato, Pipinum Regem eligendi, *Protinus*, inquit, *hoc anno, secundum Romani Pontificis sanctionem, Pipinus Rex Francorum appellatus est, & ad huius dignitatem honoris vnctus Sacra vnctione, manu Sanctæ memoriæ Bonifacij Archiepiscopi, & Martyris, & more Francorum eleuatus in solium Regni, Hildericus verò, qui falsò Regis nomine fungebatur, tonsò capite, in Monasterium missus est.*

Ex quibus has constituo animaduersiones, Quarum prima est, Regnum Franciæ, cui Chilperico amoto, Pipinus præficitur, longe omnino diuersum esse à Principatu, quem Carolus Martellus adeptus est, Prouincias enim quas inter filios partitas Aimoinus scribit, Germaniæ superioris esse nemo est qui ignoret, Burgundia excepta, quæ Francia dici nullatenus potest. Altera, quod inter Pipinum, & Grifonem nulla de Regno Franciæ

controuersia extitit, quæ ad Pontificem Zachariam delata fuerit, licet ipse fratrem sibi superiorem non ferens ab eo secesserit, quãobrem legationem hanc ob causam ad Pontificem amandatam non esse necessariò sequitur.

Tertia, quod mandato, & authoritate Zachariæ Pipinus, post reditum legatorum, è Rege Austrasiæ, quę Carolo Manno Cœnobitarum instituta professo, eidem accesserat, Franciæ Rex creatur, & Hildericus imperio abdicatur, & in Monasterium detrusus.

Hinc tu mi homo, qui Canones nimium temere falsos dicis, ipso Aimoino Iudice necessum est falsitatis indelebilem tibi notam inuri merito patiaris.

Mendacium. Hinc digreditur & aduersus Franciscum Suarez virũ sane pręstantissimum, & nostræ tempestatis Scriptorum eruditissimum quod contra serenissimum Regem Iacobum diuisionem Regni adduxerit, inter Ludouicum, & Carolum, post fugã impij Lotharij, iudicio Episcoporum factam, & C. Baroniũ ab ipso Suarez testẽ inductũ, nihil prorsus de hac diuisione, sed vti ducebant Francorũ Reges in expeditione secũ Episcopos cõplures, quorum consilijs ac precibus iuuarẽtur dumtaxat scripsisse, & huic aliud non minus turpe connectit mendacium.

Mendacium. N. Et ipsa inquit extrauagans vnam Sanctam Bonifacij VIII. à Martino V. successore reuocata est, atque iussum, vt contra Regnum Frãciæ vlterius non allegaretur.

PRimum mendacium idem refellat C. Bar. qui tom. 9. ad annũ 842. ex lib. 2. Nitardi huius diuisionis Historiam ita scripsit, *Omnibus Episcopis vnanimiter visum esse, Lotharium ira Dei eiectum, fratribus se melioribus Regnum iuste ad regendum tradidisse, veruntamen haudquaquam illis*

hanc licentiam Regni diuidendi dedisse, donec illi palam percunctati vtrum illud pro vestigio fratris eiecti, an secundum Dei voluntatem regere voluissent, responderunt in quantum nosse, & posse Deus illis concederet, & auctoritate Diuina, vt illud suscipiatis, & secundum Dei voluntatem regatis, monemus, hortamur, atque præcipimus.

Secundùm cum ex eo detegitur esse cõmentum impudentissimum, quod nullum ipsius profert Authorem, tum etiam quoniam in dicta Extrauag. Bonifac. vnam dumtaxat esse Ecclesiam, vnum eius caput, & quæ & quanta sit eius potestas, generaliter explicatur, verbis ijsdem quibus de ea Bernardus differit lib. 3. d. conf. c. 4. quorsum igitur hæc ad Francos; vel quo pacto in eorum Regnum possunt referri, nullæ profecto hac de re Martini V. extant literæ, nullus hoc dicit Historicus, mendacium ergo concludas frigidissimum.

N. Idem obicit cap. Grandi d. supplem. negl. prælat. in 6. Nam inquit, cum Magnates Regni Lusitanię Alfonsum coadiutorem Regi Sancio II. elegerint, & subditi, qui Sancio eiusque filio iurauerant, valde dubitarent an si coadiutori obediuissent, periuri essent, Pontificem Innocentium IV. consuluerunt, sed quod per modum consulti, quibusdam literis scriptum est, vt Hieron. Bardus in sua Chronolog. anno. 1247. §. de Regno Portugalliæ, Bonifacius VIII. iurisdictionis auidus, tanquam authoritate Pontificia factum in 6. lib. decret. compilauit, quod si authoritate Pontificia factũ esset, neque Antoninus Florentinus, neq; cæteri Historici, qui Innocentij gesta annotarunt tacuissent, ipsa verò Epistola Innocentij ad Alphonsum scripta suppres-

sa est. Decretalis autem inde compilata, multa tacuit, multaque addidit, veritas vnde colligi posset.

SAncius siue Coniugis Menicę captus amore, siue maleficijs in amentiam iniectus è Rege in vilissimum Vxoris mancipium degenerans, ius omne imperij eius libidini cesserat, apud quam ignauissimi quique, gratia & authoritate plurimum valebant. Quamobrem Proceres Regni, quoniam Regina infœcunda erat, coniugium diuellere frustra curabant, reque ad Pontificem delata, viri pietate, & prudentia præstantes, ad Regis mentem reuocandam adhibiti sunt, & cum nihil proficí, publicasque res vnius feminæ arbitrio pessundari, Ecclesiæ bona diripi, disciplinam prolabi, & libertatem omnem violari animaduertentes, ad Innocentium Pontificem Lugduni agentem, legationem decernunt, ac Sancium veluti tantæ moli imparem Regno moueri curant, *Sancius*, inquit Vaseus in Chronic. cap. 19. *sed duobus postremis rexit, pro illo Portugalliam, Alfonsus Comes Bononiensis, frater ipsius, iussu Innocentij IIII. Summi Pontificis, apud quem Sancius delatus fuit, quod animo esset nimis omisso in administratione Regni.* Eadem scripsere Garibaius Hist. Hispan. lib. 34. & refert Vigner. in Bibliotheca Histor. ad annum eundem.

Non igitur Consilium, sed facultatem ab Innocentio poposcêre, eiusque authoritate Alphonsus Prorex eligitur, neque Bardus probat Pontificem vt Consultorem additum, imo verba ipsius cõtrarium omnino præse ferũt, inquit enim, *Alfonso fratello di Sancio raffrenò i tumultuarij è necessitato dal' Papa præse il gouerno del' Regno.* fatere itaque rogo, totidem, & hic, mendacissimas te com-

Falso.

commentum imposturas, & Bonifacium VIII. non ad iurisdictionem vsurpandam, verùm ad Ecclesiæ iura seruanda, inter cæteras Canonicas Sanctiones, Innocentij epistolam redegisse, quę non ad Sancium, vt ipse consueto more oscitanter scripsisti, sed ad Lusitaniæ Proceres data est, vt ex eodem cap. grandi, & scriptoribus adductis cognoscere poteris. At quis tibi suggessit eamdem epistolam suppressam esse, quo Authore didicisti? nullum profectò edis, tuo igitur capite depromis, & vnde nosti Decretalis illius compilatorem, multa huius epistolæ reticuisse, & plura addidisse; si epistola non extat? denique ea verba, *Veritas vnde colligi posset*, an ad ea quæ præterita, vel ad quę addita sunt referre mauis, ænigma explices necessum est, si enim ad posteriora retuleris, veritas ex ipsa epistola aliter deprehendi non potuisse dicis, quid igitur redarguis factum benè? si ad priora, meminisse oportebat epistolam esse suppressam, ne tam temere diuinares.

At de hoc forsan exempla desunt sub anno. 820. mortuo Sancio, Garsia Principe Nauarrę quatuor annis interregnum fuit donec à Pontifice Romano decretum allatum est, quo Eunicus Arista primus Nauarrę Rex appellatus, & vnctus est.

Gregorius VII. Demetrium Regem Croatiæ instituit, sceptrumque, Coronam, & vexillum dono misit. C. Baron. anno. 1075. tom. 11. Stephanus Hungariæ Princeps anno. 980. legatos ad Pontificem Benedictum VII. misit, vt ab eo Regium nomen acciperet, quod ei datum est. Miecestao Polonorum Duci flagitanti negatum Cromer. lib. 3. Polon. C. Bar. tom. 10. sub eodem

anno; Alexander III. Alphonſo I. Luſitaniæ Regi Coronam indulſit C. Bar. tom. 12. anno. 1144.

Euſtachius Stephani Angliæ Regis filius à Corona arcetur iuſſu Eugenij III. Card. Baron. tom. 12. anno 1148.

Et ne plura commemorem Imperatorum & Principum, iure ſuo in his vtitur Papa, cum à Deo tuendæ pietati accepto, tum ab ipſis Imperatoribus & Regibus iam ſeculis tam diuturno vſu probato, vt in controuerſiam illud vocare vbi ſalus Eccleſiæ agitur, nefas ſit.

Modo eadem ipſa recudit, quæ Sereniſſimus Magnæ Britaniæ Rex pro ſuo nouo, & hactenus inaudito iureiurando adduxit, reticet autem quæ C. Bellarminus, Suarez & Beccanus, & quam plures alij grauiſſimi Authores eruditiſſimè in ipſum ſcripſere, quibus adeò perſpicuè Regis argumenta refellunt, vt ipſe cæterique Sectarij cauſa iam cecidiſſe animaduertentes, ſilentio diſſimulare, quam noua ex diſceptatione, nouum & maius referre dedecus ſatius duxerint: quoniam verò hæc ab impijs veteratoribus dedita opera, ſemper refricantur, vt Sanctiſſimum Chriſti Vicarium, non Principem Paſtorem fidelium, ſed Lupum immanem, dirumque Tyrannum eſſe omnibus perſuadeant, populique odium, præcipuè verò Principum prouocent, & veritas vna eſt tot diuinæ ſcripturæ locis munita, tot Conciliorum Sanctionibus aſſerta, tot Patrum ſententijs explicata, tot Theologorum, Canoniſtarumque raciocinationibus probata, tot denique Hiſtoricorum teſtimonijs confirmata, vt neque tergiuerſari, neque falſitatibus prætendi, aut commentis vellicari amplius poſſit, ſilentio

prætetire operæpretium esse duxi quæ mendacissimus in hoc capite callidè, sed ineptè retulit: at olim dictis olim responsa sufficiant. Neque tamen pauca hæc prætermittam crassæ imperitiæ noua commenta, quorum altero fatetur.

N. Pontifices inquit aliquando Imperatores Regno priuarunt, sed quatenus priuatum homagium fidelitatis Pontifici fecerant, Anton. Rosell. in tract. d. potest. Imperat. & Papæ §. Decimæ rationi respondetur, &c. Mendacium

AT quis vnquam audiuit Imperatorem aliquem priuatum fidelitatis homagium præstitisse Pontifici, homagium profecto est veneratio, quam vassallus propter beneficium acceptum tribuit, cum se eo nomine hominem idest Clientem ipsius profitetur, Hotoman. d. Feud. cap. 24. at iurisiurandi formula, qua Imperator se se deuincit, cum initiatur, huiusmodi homagij nec verbum continet, sed dumtaxat Pontificis Maximi Maiestatem comiter obseruaturum, Romanam Religionem Summa Pietate defensurum, &c. extat apud Bodin. lib. 1. reipubl. cap. 9.

Constantinum VI. & Hirenem Occidentis Imperio abdicauit, eoque Carolum Magnum inauguratum donauit Leo IIII. & alij Imperatores, quos à Romanis Pontificibus depositos supra recensui, apud quem legitur, eodem homagij vinculo fuisse obstrictos: vnde ergo fabulam hausit, cuius authoritate eam obtrudere vult? Neque Antonius de Rosellis loco adducto p. p. Monarch. cap. 48. aliquid de hoc pœnitus dicit. Falsò.

N. Pergit Neque exemplum Gregorij VII. Henricum Imperatorem priuare attentantis, neque aliud Ioá-

nis XXII. excomunicantis Lotharium, ipsam veritatem impugnare possunt: Nam quoad Henricum, omnia per Baron. pro Gregorio scripta, tomo 11. anno. 1077. falsa esse probat Melchior. Hainminsfeldius Goldastus in Constitut. Imperial par p. fol. 43. & seq.

Quamuis impia, turpissimaque Henrici IV. facinora ob quæ ipsum à Gregorio VII. diris Ecclesia eieratum, Imperioque motum, tot tantique Historici literis consignarint, quos C. Bellarm. d. Rom. Pontific. lib. 4. c. 13. & d. transl. Imper. lib. p. cap. 2. Coccius p. p. Thesau. lib. 7. art. 17. Grets. in Apologia pro eodem Gregor. congessêre, vt absque turpissima impudentiæ nota, tristissimam Historiam in controuersiam vocari non possit, Sectarij tamen nouis semper mendacijs & imposturis ea obnubere contendunt.

Quorum vnus Goldastus, qui Summi viri C. Baron. magnitudinem adlatrans, scriptaque eius canino dente temerè lacerans, magna inimicitia famam adsciscere sibi persuadet, quam aliter comparare posse diffidit tot paginis, quas tam facile quotidie illinit primo iustissima illa, licet subdolæ pœnitentiæ argumenta, ab Henrico IV. exhibita, vbi Canisium ad Gregorij VII. pedes ve-
N. niam rogans supplex occidit, extorta & coacta dicit, Authore tamen vno Bennone Schismatico, & Gregorij VII. hoste acerrimo, pro quo in Cardinalem Baron. impudentissimè inuehit, quod Bennonem mendacem, & impostorem appellarit.

Sed Historici omnes, qui rē hanc scripsere de extorsione, & coactione ista nil prorsus dicūt, imo Lambertus, qui tunc vixit, factum ita narrat anno. 1077. *Sed dies an-*

niuersarius, quo Rex in excõmunicationem deuenerat à vicino, imminens, nullas non accelerandi itineris moras patiebatur, quia nisi ante diem Anathemate absolueretur decretum nouerat cõmuni Principum sententia, ac & causa in perpetuum cecidisset, & Regnum sine vllo deinceps restitutionis remedio amisisset, &c. prout ei intimarunt Proceres qui Vlmam conuenerant.

Necessitas quidem hæc, non facto Pontificis, sed culpa sua, Henricum vrgebat, cuius flagitia Papam, licet inuitum, ad ipsum extra Ecclesiam proijciendum impulere, legat M. Scotum ad annum 1075. & Stephani Haberstatensis epistolam, ad Vualramum, apud Dodechinum, in append. ad eandem Scotam anno 1090. Abba. Vspergensem anno. 1068. Lambert. anno. 1073. Krantium lib. 5. Saxon. cap. 24. euoluat suum Auentinum lib. 5. annalium, Paulum Langium anno 1073. & seqq. & cur literas encyclicas reticet, quas Gregorius deterrimam Henrici conditionem miseratus, post latam in eum Anathematis sententiam, ad omnes Episcopos, & Principes scripsit, vt ipsum ad pœnitentiam hortarentur, cupiens, vti Pater filium, diro nexu soluere, extant lib. 4. epist. Gregor. n. 31.

Quod si coactionem dici, iustissimã Pontificis seueritatem, qui vt idem Lambertus refert, veritus in Rege iuuenilis animi inconstantiam, & procliue quocunque assentatores impulissent ingenium, Henrici precibus flecti statim noluit, quamobrem prudens distulit donec Henricus pœnitens ad tres dies ieiunus, & nudis pedibus veniam præstolaretur, adeò quod recedere etiam cogitarit, Mathildemque, & Hugonem Abbatem rogauerit, vt ex Domnizo refert, quod haud sanè nouum, idem namque Lambertus anno. 1077. scribit.

Seu vim appellat assiduam pœnitentis præstolatio-nem, humillimasque preces, quibus facinorum suorum veniam rogans ad postliminium Ecclesiasticæ pacis, à piétissimo Patre excipi tandem meruit, iniuste non minus agit quam ægrotās qui de Medico quereretur, quod vlcus putrescēs leuioribus remedijs, acrius serpens asperioribus curauit; adhibenda est moderatio, cum Seneca dicam d. Clem. quæ sanabilia ingenia distinguere à deploratis sciat, nec promiscuam habere, ac vulgarem clementiam oportet, nam tam omnibus ignoscere crudelitas est, quam nulli: at neq; hæc satis, postquam vulnus impij animi grauius recrudescere Germania postmodum vidit, Bennon. igitur, non Cardinalis Baronius, mendax & impostor, & Goldastus impudēs, quam par est haud iniuriâ habendi.

Secundo obijcit gesta in Conciliabulo Vuormatiam aduersus Gregorium ab Henrico coactum, eiusdemq; Henrici epistolam, ad Hannonem Coloniensem Archiepiscopum, & quoniam C. Baronius scribit ex Alberto Stadensi, Saxonicos Episcopos nequaquam assensos inaudito facinori, & epistolam prædictam à Schismaticis commentam, & à Rainerio Reinnecio, post vitam Henrici appositam dicit.

In eum Goldastus clamitat quod totum Cisalpinum Imperium pro Henrico fuit, Saxonibus exceptis, quibus Henricus inuisus erat.

At Marianus Scotus anno. 1077. vix Episcopos 4. huic Conciliabulo interfuisse scribit, non ergo plures in toto Cisalpino Imperio tunc reperiebantur Episcopi? vel oblitus est Goldastus eorum quæ ex Brunone de

bello Saxonico adduxerat, audi, *Hoc inito confirmatoque consilio habendi scilicet Conciliabuli, fecit omnes suos Episcopos conuenire, & coëgit eos Hildebrando subiectionem, & obedientiam interdicere, & hoc, vt postea nullus eorum posset negare, fecit vnumquemque eorum, nomine suo praenotato, manu propria abnegationem Hildebrandi, chartis singulis inscribere, quod quidem pauci fecerunt ex animo, plures verò literas abrenunciationis metu mortis scripsere*: addit etiam, quod hi, qui iniquae abnegationi subscripserant, postmodum ad Pontificem literas dederunt, quibus pœnitentes veniam rogabant, quod in vita Gregorij recensetur apud C. Bar. eodem anno. 1076. hanc Henrici violentiam eamdemque Episcopis vim illatam innuit Lambert. dum Vuitzaburgensi, & Metensi Episcopis subscribere recusantibus Traiectensem refert vehementer imminentem, vt aut caeteris in dãnationem Papae assentirentur, aut Regi, cui fidem iureiurando spoponderant, protinus renunciarent.

Est ne haec, rogo, coactio? est ne hic metus, qui constanti etiam viro possit incuti? Goldastus igitur, qui totum Cisalpinum Imperium Henrico adhaesisse dicit, an Card. Baron. mentitur? At quis non videt quanti facienda sint huiusmodi Schismaticorum haec acta omni fide & authoritate prorsus destituta imposturis, & commentis vnius Blanci exauctorati innixa, pro Schismatico Rege allata, quo cogente, non libere, sed per summam iniuriam gesta fuere.

Reinecium verò, sicuti vitam Gregorij VII. à Schismatico Bennone odio, & inuidia, falsitatibus, & imposturis refertam ediderat, ita commentam dicit episto-

lam Henrici ad Annonem Archiepiſcopum Colonienſem; de indictione Conciliabuli Vuormaticenſis, ſed non ſatis animaduertiſſe, vti Anno longe ante dictam Curiam prædeceſſerat, quæ non ad Pentecoſten vt in ficta epiſtola dicitur, ſed ad Septuageſimæ Dominicam indicta fuit.

N. Atque hæc irridens, impudentiſſime garrit, Epiſtolam hanc, inter opera Vuitichindi, de geſtis Henrici, & Othonis I. longe ante impreſſam.

AT C. Baron. non aſſerit à Rainecio commentam, verum poſt vitam Henrici poſitam, & ab aliquo Schiſmatico confictam, legat ad annum 1076. n. 8. & 11. conuicium igitur Cardinali haud iure illatum, iuſte in conuiciatorem retorqueatur:

N. Præterea ad illud euitandum quod de Annone Baronius animaduertit, error, inquit nominis partim à Librario eſt, partim ab editore, erat hoc in more poſitũ Librarijs, vt nomina propria, compendij faciendi, numquam integrarent, ſed initiali tantùm litera notarent, id ita eſſe ſciunt, qui libros veteres terunt, quorum penes mecum, infeſtiua copia, editor cum in ſuo exemplari H. reperiſſet, coniecit eſſe Hannonem, ſed erat Hidolphus, qui ab Henrico Annoni ſucceſſor eſt datus, Abb. Vſpergenſ. &c.

Qui & Concilio interfuiſſe ex Lamberto non obſcure colligitur, &c.

AVdiſti ridiculum reſponſum, frigidamque diuinationẽ, cui antiqua Romanorum cõſuetudo commenti præbuit anſam. Sed Vſpergenſ. Hidolphum Annoni ſucceſſiſſe, at non ante vel poſt Conciliabulum dicit,

dicit, ſicuti Scot. anno. 1076. & ſeq. & Sigibert. anno. 1075. mortuum Annonem ſcribit, nihil verò de Hidolpho.

Ipſo igitur Lamberto Iudice mendax deprehenderis, qui ad annum 1076. n. 20. hæc ſcribit, *Colonienſis etiam Clerus, & Populus ad eligendum ſibi Antiſtitem frequens confluxerat, quibus Rex Hidolphum quendam Goſlarienſem Canonicum offerebat, atque vt eligerent dedita opera inſiſtebat, illi contra ſumma ope nitebantur, obiicientes quod homo ſtaturæ puſillus, vultu deſpicabilis, genere obſcurus, nec animi, nec corporis virtutibus quicquam tanto Sacerdotio dignum prætenderet*, &c. *Sed Rex recolens Annonis Archiepiſcopi conſtantiam, & inuictum aduerſus omnes nefarios ſuos conatus ſpiritum, conſulto talem ei ſucceſſorem ordinari ſatagebat, cuius facilitate ad omnia, quæ vellet, pro libito ſuo abuti poſſet, cumque diu multumque conatus nulla ratione, vt eligeretur obtinere potuiſſet, Colonienſes infecto negocio in ſua remiſſi, iterumque in media quadrageſima ſi fieri poſſet conſultos præſto eſſe præcepit, conteſtatus quam ſanctè ſe viuo, aut nullum eos, aut hunc habituros eſſe Pontificem. Aderant præterea Hildebrandi Papæ legati*, &c. vides igitur quod re infecta diſceſſerint Colonienſes, & negocium ad mediam quadrageſimam fuerit dilatum, interim ad proximam Septuageſimam habita ſunt Comitia, non ergo tunc Hidolpho vti Archiepiſcopo ſcribi potuit epiſtola, de qua eſt quæſtio, & pergit Lambertus narrare, quod Henricus furore percitus, poſtquam legati ei denunciarunt *vt ſecunda feria ſecundæ Hebdomadæ in quadrageſima, ad Synodum Romæ occurreret, ſtatim cum contumelia abiectis legatis, omnes in Regno ſuo Epiſcopos, & Abbates, Vuormatiæ, dominica ſeptuageſimæ con-*

uenire præcepit, tractare cum eis volens ad deponendum Romanum Pontificem, &c. atque ipsius Conciliabuli acta, & impiam, iniustam, & inanem in Gregorium sententiam percenset, neque tamen de Hidolpho Archiepiscopo verbum vllum facit.

Ipsum tandem Cardinalem veluti Græcarum literarum imperitum irridet, sus Mineruam, quo loco ἑβδομηκοστῆς. scilicet Septuagesimæ πεντηκοστὴν legerit.

Verum quid Græchizat hic Goldastus, epistola Latinè est conscripta, nullum in ea verbum Græcis notis legitur, & Pentecostem vox est, quæ à Latinis non amplius vti peregrina, sed tanquam materna vsurpatur, alium quærat cuniculum necesse erit.

N. Confugit igitur ad testes, scilicet domesticos, eiusdem cum ipso censuræ, Auentinum, & Illyricum, pares cum paribus, vt est in adagio, qui alias Hērici literas commentitias referunt, quibus ipse de Pontifice queritur quod legatos ab eo Romā missos nedū contumelijs affecerit, sed contra ius gentiū, etiā carcere manciparit.

SEd rogo postquam Henrici propugnatores hasce literas tanti faciunt, quas ab eo ad Annonem, ad Pontificem, & alios Principes datas, Reineccius edidit, quod Henrici causam plurimum iuuarent, si Pontifices ius gentium impiè violasse demonstrant, cur tot Historici Theutonici eas prætermiserunt, si res omnes inter Gregorium, & Henricum gestas digessere, prę-sertim qui in Henricum, vltra quam par est, propensi, vitam ipsius scripsere? profecto siue à Reineccio, siue ab alio Schismatico in odium Gregorij commentas postmodum fuisse, ratio ipsa suadet, sciat nunc Goldastus

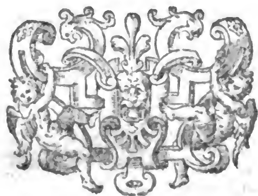
qui Italici ingenij acumen irridet, nos plus olei quam vini consummare, & Card. Baronium cuius memoriam omnes venerantur, & scripta suspiciunt, ad famam, non ad famem explendam tanta scripsisse; quantum verò sua de se æstimatio ipsum decipiat, ex eruditissimo Scîopio cognoscat.

N. Postmodum, & Ludouicum Bauarum à Ioanne XXII. Sacramento benedictionis haud rite exauctoratum, probare contendit.

ET in Summum Pontificem, turbam illam vilissimam Apostatarum excitat, qui mercede, & promissis à Bauaro pellecti, pro eo cõtra Christum strinxere calamũ, Schismaticorumq; Teutonicorũ nonnullos adducit, quorũ Antesignanus est Auentinus, qui dignitatem Imperij putantes imminui, nisi Pontificis Romani sacrosanctam Maiestatem ei subiiciant, gesta, & scripta ab ipso Bauaro aduersus Ioannem XXII. & Benedictum III. recensent, ac si, quæ Reus conuicia, & imposturas iactauit in Iudicem, cuius sententia, scelerum suorum meritas retulit pœnas, loco testium habenda sint, quorum fide damnetur, ipsisque Ecclesiæ Perduellibus impijs, Planis mendacissimis potius quam alijs longè pluribus, grauissimisque Scriptoribus credendum sit. Nota sunt Bauari flagitia, ob quæ Ioannes Pontifex, petitam confirmationem ipsi denegauit, vnde Mutius lib. 24. Chron. German. pag. 223. & 224: *Pontificem in eum ob quædam delicta parum æquum dicit*, & infra &c. *Quod Principes, & Ecclesiastici à Ludouico recessere cognitis causis, quibus Pontifex, ad preces eius respuendas, motus fuerat.*

Tritissima quoque sunt, ex omnibus Germanicis

Historicis, quæcumque impie in Ecclesiam Dei, sæuissimè in omnes, ignauissimè in se ipsum gessit, qualisque fuerit, Mutius lib. I. Chronici compendio describit, *Fuit homo* inquit, *rerum negligens, & prodigalitate luxuque suum pene totum perdiderat patrimonium, nam aluit magnum hominum inutilium numerum*, &c. Neque sententia Summorum Pontificum ab vniuersali Ecclesia tunc probata, ab omnibus Catholicis Principibus laudata, & portentoso ipsius Bauari casu confirmata, qui Diuino correptus numine subito interijt, paucorum Apostatarum Schismaticorumque insani iudicij examini committenda videtur, de quo iam satis est dictum.

CAPITIS X.

N. DE PAPATVS DIMINVTIONE, ET EXTINCTIONE

ANIMADVERSIO.

QVVM inimicus aduentu Christi prostratus, derelicta Idola, suaque templa deserta vidisset, nouam excogitauit fraudem vt ipso Christiani nominis titulo incautos falleret. Hæreses inuenit, & Schismata, quibus subuerteret fidem, veritatem corrumperet, scinderet vnitatem. Quos detinere non potest in viæ veteris cæcitate, circunscribit & decipit noui itineris errore, rapit de ipsa Ecclesia homines, & dum sibi appropinquasse iam lumini, atque euasisse seculi noctē videntur, alias nescientibus tenebras rursus infundit, vt cum Euangelio Christi, & cum obseruatione eius, & lege non stantes, Christianos se vocent, & ambulantes

Cyprian. d. vnit. Eccles.

in tenebris habere se lumen existiment, asserentes noctem pro die, interitum pro salute, desperationem sub obtentu spei, perfidiam sub prætextu fidei, vt dum verisimilia mentiuntur, veritatem subtilitate frustrentur, &c.

Ezech. cap. 13. Veh prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident.

Scripsit Lutherus anno. MDXXI. Monitoriam Epistolam ad omnes Christianos, qua Romanam Ecclesiã, cum Summo Pontifice, sacroue Senatu se euersurum pollicebatur, neque vllus vnquam fuit Hæresiarcha, qui eo spiritu vertiginis, de quo præsagitum legitur, *Egrediar,* Paralip. 8 c. 12. *& ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius*, vaticinium idem statim non exploserit, verum sectę eorũ, vti ea quæ violentiâ incipiunt, sensim deficiunt, breuî euanuêre, & Romana Ecclesia stat adhuc stabitque firma, & immobilis semper, quia fides Petri cuius ipsa fundamento innititur, non deficiet.

Hieron. Bolsec. in vita Calu. Caluinus itidem, *Ego Propheta sum, ego spiritum Dei habeo*, in concionando iactari solitus, & ne suis mendacibus postea irrideretur præsagijs, culpam omnem in Deum reiiciebat, *Ego*, inquiens, *si erro, tu es Deus, qui me propter peccatum huiusce populi, in errorem mittis, & decipis, ego errare non possum.*

En alter Balaam, qui vt falsas visiones obtrudat, tumidus, gloriosus, ventosus, videntem se iactat, maloque Dæmone actus, Asinam propriæ ignorantiæ conscendens, ambitio, & impotentia scenam desiderant, eam furens impulit ad comminiscendum inane quidem, & plane ridiculum, sed dirum vaticinium, quod

eius fuit impudens votum, ac si Deus mendax, qui Ecclesiæ suæ Monarchiam, ad excidium vsque mundi duraturam edixit, homo autem verax esset, qui eam omni ex parte imminui, & ad interitum festinè prolabi temerè mentitur.

Hinc eorum querens irritamentum, in quæ insanit, vitiorum omnium apparatum, pro modo turbę spectantis expandit, extremo hoc capite, fœnum in cornu gerens, non quod iniuriam acceperit nocere contendit, sed quia paratus est dum noceat velle accipere, conuiciorum, imposturarum, & mendaciorum in Sanctam Dei Ecclesiam, Sanctissimumque Christi Vicarium, lacerationes in voluptatem expetens, impiam, trucem, probrosam, sed falsissimam iactat Satyram M. Antonij iram & rabiem redolentem, eandem scilicet cantilenā, quam olim veteres Apostatæ, Perduelles, transfugæ cecinêre.

Cicurata Bellua, vbi feritatis oblitæ reminiscitur, & naturalem reuocat sæuitiam, nulla immanior: facinorosi homines quâvis efferâ, noxiâque bellua deteriores sunt, quod non instinctu, veluti pecora trahantur, sed electione, & voluntate noceant, omnibus verò sæuiores ij qui ingenij acumine, cæterisque animi viribus magis pollent, quibus veluti armis, ad aliorum perniciem validius vtuntur: hinc eos, qui à Christiana Religione, ad Turcicam Sectam defecêre, Turcis ipsis immaniores experimur. At omnium sæuissimum animal Hæreticus, qui postquam vel ira, vel ambitione, vel alia effreni, iniustaque libidine actus, honestatis & iustitiæ frænum abrumpit, nullum est tam nefarium, tam impium, di-

rumque scelus, in quod sua sponte se se non effundat.

Morbus est rabies ab ipsa hæresi, quæ atra gignitur bile, eoq; non vti leones interpolata febri, sed continua tabe roditur, & angitur, in verborum maledictorumq; amaritudinem effusa, qua propter sicuti Canes, qui eius æstu aguntur, se se mutuo discerpunt, itidē Hæretici, nec sibi ipsis parcunt, sed Lutherani Caluinistas, Caluinistæ Protestantes, imo, & eiusdem erroris Sectarij se se caninis conuicijs lacerant, quamobrem Caluinus, *absurdum est*, inquit, *nos cum discessionem à toto fere orbe fecerimus, inter nos diffidere*, &c. qui vbi frequenti exercitatione in obliuionem clementiæ venerint, omne fœdus humanum eiiciunt animo, & nouissime in crudelitatem transeunt, & feritatem animi exuperantes, audaces, torui, minaces, inquieti ad nocendum exurgunt, & quum veterum Hæresiarcharum insanias, pro nouis obtrudi amplius non posse cognouerint, quod refricatæ, exagitatę, & confutatæ ad nauseam vsque, etiam pueris innotuerint, nec alĩa suppetant ad veritatem obnubendam, quæ solis ad instar inter nebulas semper clarior emicat, calumnijs, imposturis, mendacijsque nos impetunt, quod vitium infixum, ingenitumque cum sit, natura vim suā exercet, inimici sunt, faciunt vt inimici, agitur animus in noctē, & veluti euersis virtutibus vitiorum tenebræ oboriuntur, quorum impetu obruti, neque quid agant discernunt, neque sui iuris sunt: æque igitur animo ferenda, & ad honesta vadentibus contemnenda, quia furentium sunt, prudentiori cedendum, stultiori remittendum. Pisistratus cum multa in crudelitatem eius ebri⁹ conuiua dixisset, irritantibus respondit, non magis illi se succen-

Epist. 141.

Senec. 2. d. ira.

Senec 3. d. ira.

Senec 3. d. ira.

succensere, quam si quis obligatis oculis, in se occurrisset, nulla est tanta potentia, in quam non incurrat iniuria, proprium est magnitudinis verè non se sentire percussum, immanis fera adlatratum Canum lenta respexit, sic irritus ingenti scopulo fluctus assultat. Senec. l. d. ira.

Quoniam verò non errore, sed peruicaci voluntate delirant, ad authoritatem, & gratiam sibi comparandam specie Religionis scelus prętendunt, Catholicorum prolapsam vt aiunt superstitionem ad primam reuocare censuram profitentes.

Ac ne propriæ turpitudinis fœdissimis vilescant maculis, sed aliorum exemplo peccent impunes, omnique lege Diuina, & humana se se exsoluant, otij, & libertatis dulcedine imperitos pelliciunt, & luxuriæ, crapulæ, auaritiæ, cæterisque vitijs, quibus pudore, & metu excussis, miserrime inseruiunt, Deum ipsum auctorem inscribunt, & dant morbo diuinitatis testimonio, excusatam licentiam, scripturas, sine quibus hæreses esse non possunt, callide inuertendo, & corrumpendo, suggerēte Diabolo, qui vt Lutherus ipse fatetur, *Venenata & ignea tela, vndique ipsis immittit, quæ nihil aliud sunt, quam cogitationes pulcherrimæ scripturarum testimonijs adornatæ, ita vt latentem sub eis fraudem veneni, animaduertere miseri nequeant, &c. quos libet errores*, inquit August. *fucari posse, vt imperitorum animis per ornatam ianuam libenter obrepant.* Tertull. de præs. cap. 39. Luth. tom. 2. Vittemb. impress. pag. 122. art. 52. Luth. d. capt. Babyl. ad Episcop. Eccl. Vittemb. Calu. l. 4. inst. cap. 13. §. 7. Contr. epist. fundam. c. 3.

Sed in callidos hosce Nouatores, & Christianæ pacis impios turbatores iure optimo inuehentem Erasmum audiant. *Quod si in æstimandis rebus, sinistrum dumtaxat oculum intenderit, occluso dextero, ea quoque quæ rectissima sunt,* Epist. in pseudo euangelis.

videbuntur pessima? Porrò cùm Ecclesia, quemadmodum res cæteræ mortalium omnes, habeat rudimenta, progressum & summam, nunc subito illam ad primordia reuocare, nihilo sit absurdius, quam virum adultum ad cunas & infantiam velle retrahere. Multa secum defert tempus & rerum status, multa commutauit in melius. Olim clanculum in ædes priuatas conueniebant pauci Christiani, nunc in templum publicum, & consecratum congregantur omnes, vtrum decentius? Nimirum hoc; Olim in cœnis sumebatur Eucharistia, in quibus teste Paulo, alius esuriebat, alius ebrius erat: nunc à ieiunis sumitur ad Sacram mensam, vtrum religiosius? Olim in Ecclesia alius habebat hymnum, alius Apocalypsim, alius Psalmum, alius loquebatur linguis, alius Prophetabat, & interim garriebant mulierculæ; nunc certis hominibus distributa sunt officia, cæteri taciti, compositique auscultant, aut orant; vtrum religiosius? Olim in nocturnis vigilijs cursitabatur ad Sepulchra Martyrum, à pueris, puellis, viris, Monachis, vxoribus, sacris Virginibus, atqui flagitia, quæ sub vmbra pietatis admittebantur, persuaserunt vt hoc vigiliarum genus tolleretur. Noctu populus obambulabat cum crucibus argenteis, canens hymnos, & interdum diuersæ professionis sibi occurrebant chori, hymni versi sunt in rixam, cruces in arma: An non igitur & hoc recte sublatum? Olim corpus domini dabatur in manum, vt domi quum vellēt sumerent, qui accepissent; at quum existerent qui tractarent indignè, qui ad artes magicas abuterentur, mutata est in melius consuetudo. Olim populi suffragijs creabantur Episcopi, eiusdem libidine deijciebantur, interdum lapidabantur, res erat plena tumultus, interdum & cædis. Itaque res ipsa persuasit, vt penes paucos ac certos homines esset ius designandi Episcopos aut etiam submouendi: Olim Episcopi apud populum loquentes, cogebantur scenicum quiddam exhibere, non aliter quam hystriones, quorum actio nisi

placeat populo non optimo iudici, sibilis eijciebantur è proscenio. Atque interdum audiebantur indedecoræ acclamationes, incompositæ manuum iactationes, alijque turbulenti gestus, sibili, cachinni, si quid displicuisset, aliaque quæ vulgus è theatris ac circis secum ferebat in Ecclesiam Dei. Queritur hoc frequenter Ioannes Chrysostomus, nonnunquam & Hieronymus. Nunc è suggesto dicentem taciti, multaque cum reuerentia auscultant omnes; vtrum, quæso, templo dignius? Olim totus populus canebat, & Sacerdoti respondebat Amen. Ibi strepitus tonitruo non absimilis, & ridicula vocum confusio spectaculum exhibebat indignum cultu diuino, nunc designati sunt qui canant decenter, cæteri psallunt in cordibus suis domino. Recens Ecclesia nullam speciem musices recipiebat, nec sine reclamatione recepta est, sed modulatæ recitationi similior quam cantui, primum apud Græcos, deinde apud Latinos, cuius specimen adhuc videre licet in precatione dominica, aut si quid aliud est eius generis: nunc vt est natura rerum humanarum, eo degenerauit vsus, vt in multis templis fere nihil audiatur præter immanem boatum, aut ineptum vocum garritum, qui citius inuitet ad lasciuiam, quam ad pietatis affectum. At non ideo musica omnino submouenda è templis, sed quod praue irrepsit, arte corrigendum est; seculis aliquot abominabile censebatur in templis Christianorum videri pictam, aut sculptam imaginem. Id iuxta illorum temporum rationem suadebat pietas, partim ob Iudæos, qui ex præcepto Dei detestabantur omnia simulachra, alioqui procliues ad idololatriã, partim ob eos qui ex gentibus venerant ad Euangelium, in quibus probabile est aliquandiu residisse veteris instituti reliquias. Nunc imaginum vsus eò processit vt non solum modum excesserit, verum etiam à decoro recesserit. Videmus in templis, quæ parum decore pingerentur in porticibus, aut popinis. Nihil tamen necesse est in to-

tum submouere picturas, quæ plurimũ habent & voluptatis, & ornamenti, & vtilitatis, sed quod est vitij corrigendum erat. Olim Ecclesia nullas habebat Scholas publicas, dumtaxat in re Theologica, solus Episcopus erat doctor omnium, sed quanto res Christianæ bono institutæ sunt Scholæ, præsertim apud nationes barbaras? Nunc quæstus & ambitio vitiauit hoc bonum quæstiunculis ad ostentationem magis quam ad pietatem facientibus: An ideo tollendæ Scholæ? Nequaquam, sed ad Christianam sobrietatem reuocanda sunt studia. At qui ex isto sodalitio extiterunt, qui priuatim ac publice docuerunt disciplinas humanas nihil aliud esse, quam retia dæmonum, tantumque profecerunt vt perquam raros in isto grege conspicias, qui seriò dent operam literis vel sacris, vel prophanis: quæstui, voluptati studetur affatim. Olim liberum erat Monachorum genus, sed quum increscens turba se per Orbem spargeret, exordijs ab Ægypto profectis, multaque flagitia sub obtentu pietatis committerentur, iamque per hos metueretur totius Ecclesiæ confusio, necessario redacti sunt in vitæ genus astrictius, & huc certe conducunt vestium discrimina, quo vitentur facilius si mali sint. Olim aduersus hæreticos non pugnabatur, nisi gladio spiritus: verum posteaquam eò peruicacia studiorum efferbuisset, vt res ad cruentum orbis tumultum spectare videretur, coacta est Cæsarum potestas, legibus & armis publico occurrere discrimini. Olim Ecclesiæ præsides alebantur his quæ sponte deferebat populus, nec alijs armabantur præsidijs, quam doctrina, precibus & lacrymis: atqui apud nationes efferas ipsa persuasit necessitas, vt aduersus populares incursus, opibus, ædificijs, & ministerijs munirentur. Quid multis? si Paulus hodie viueret, non improbaret, opinor, præsentem Ecclesiæ statum, in hominum vitia clamaret, & quibusdam nihil vsquam placet nisi quod ipsi instituerunt, quanquam ne in

his quidem constantes, &c.

Vnum autem eorum conatibus præcipuè aduersum habere cognoscunt, Romanum Pontificem, qui tamquam vniuersæ Ecclesiæ Caput, Iudexque supremus, eorum damnat errores, petulantiam retundit, & peruicaciam grauissimis coërcet pœnis, & in hunc, mirum sane dictu! Sectarij omnes, qui in reliquis ab inuicem dissident, vnanimi cuneo irruunt, *pacemque passim*, vt Tertullianus ait; *cum omnibus miscent, nec interest quamuis diuersa tractantibus, dũmodo ad vnius veritatis euersionem conspirent*; quoniam licet diuersæ ritibus, moribus, & erroribus, dissitæq; Hæreses sint, sorores tamen sunt, eadem genitæ superbia; Monarchiam igitur, veluti Ecclesiæ Arcem, conserto agmine impetunt, vt capite sublato, vnitas illa, qua Ecclesia constat, resoluatur, neque aliunde Schismata secuta, neque aliam esse extinguendarum hæresum viam, Cyprianus admonet, *Quam vt ad vnitatis originem redeatur, amplectaturque probatio Catholica facili ad fidem compendio veritatis, quam Dominus instituit ad Petrum loquens, Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, &c. Et cum duo potissimum, Regnis euertendis, vitia sint, beneuolentiæ, & auctoritati opposita, odium, & contemptus, quorum alteri ex metu, eique ex Tyrannide, alteri verò ex moribus, origo est, ignauissimi Plani hoc vnũ præcipuè curant, vt Romani Pontificis nomen, eorum imposturis, odio, & contemptui omnibus fiat, ad vtrumq; enim non minus opinione, quam certa aliqua ratione mouemur, odium autem tardum, & inaudax, metus enim sæpè retinet, contemptus verò ferox, & pręceps, nam solutè viuentes despi-

Prescr. cap. 41.

August. de past. cap. 8.

Epist. 55. ad Corn. & d. vnit. Eccles.

Cicer. proleg. Manli

Arist. 5. polit. 2. cap. 11.

cabiles sunt. Quod si vilis, abiectaque Summi Sacerdotij opinio, semel animis irrepserit, nisi principijs obstes, sensim augetur, & contumacia grassante, reuerentia minuitur, Religionis vigor paulatim deferuet, & timor audaciæ cedit, quę tandem in impietatem deuoluitur. Scio cunctis, Deum esse, opinionem insitam, nec vllam, gentem vsquam reperiri, adeò extra leges, moresque proiectam, vt non aliquem Deum credat, verum quia, sua cuique optima Religio, non ratione, sed affectu iudicatur à singulis, Donum Dei fides est cuius persuasione excitamur, & ducimur, eadem nobis erga Diuinum eius nomen cultum, erga Sacerdotes verò vti Dei administros, reuerentiam ingerit, quorum imperio in officio continemur: vides igitur quam tenui filo regatur animal omnium ferocissimum, quo abrupto, & Deum infra se habet, & cum pietate omnem exuit humanitatem: quamobrem sapientissimè Romani Pontificem Maximum aspernari, probrisque impetere piaculum ducebant, vndè Tremolius Tribunusplebis, cum M. Emilium Lepidum, Pontificem, contumelijs affecisset, vt contemptor Religionis, damnatus est.

Phil. Iud. ad Caium

Alex. ab Alex. lib. 5. cap. 1.

Neque solius Ecclesiæ Monarchiam euertere, eorum furori satis videtur, nisi totius Christianæ Reipublicæ statum inuertant, & pacem vniuersam perturbent, *Orbē Catholicum*, inquit Augustinus *Quem, Domino ipsis resistente, peruertere non possunt saltem confundere conantur*, &c. Eadem itaque rabie, vt nullus sit, quem amplius timeant, in omnes quoque Principes, & Ciuiles Magistratus, insanientes, nullius hominum dominationem, etiam temporalem à fidelibus agnoscendam, *Primamque liber-*

Lib. 4. aduers. epist. Pelagij cap. 23.

Luth. d. sec. potest d. Capt. Babyl. & epist.

tatis partem, qua Christus nos donauit, hanc esse prædicant, vt fidelium conscientiæ, dum fiducia suæ coram Deo iustificationis, quærenda est, sese supra legem erigant, & efferant: Conscientiæ inquiunt, *liberæ sunt ab omni iugo legis*, &c. Atque ita Regnorum & Magistratuum imperia resoluentes, in turpissimam omnium facinorum licentiam homines trahunt prætextu libertatis, quam sibi vindicant, dũ hominibus libertatem omnem adimunt, quod cum originali Iustitia, liberam arbitrij facultatem amiserint, eamque Euangelicam appellant, quemadmodum se se Euangẽlicos iactant, vt flagitiorum suorum culpam omnem in Deum refundant, & se non homines, sed bruta fateantur, quia nimirum, vt in ipsos festiuè ludit eruditissimus Beccanus, *Legunt in Euangelio Christum iuisse ad nuptias, & bibisse vinum, Iudam habuisse loculos, & prodidisse suum Dominum, Mulierem in adulterio deprehensam, pœnam euasisse, Herodis filiam saltasse in conuiuio, hæc & similia ex Euangelijs exempla excerpunt, vt pro diuinis dogmatibus obtrudant, at vbi legunt Christum ieiunasse, lauisse pedes Apostolorum, pernoctasse in oratione, Crucem substinuisse, hic libertini sunt.*

contr. Cæsar. mand. Calu. inst. lib 4. cap. 10. §. 1. l. 3. cap. 19. Zuinglus epist. 186. lib 4. Melanct. ad cap. 13. epist. ad Rom.

de priuil. Caluin. priuil. II.

At dum inter se diffidentes, alij Aristocratiam, alij verò Democratiam commendant, omnes in hoc concordes, dominationem appetunt, quam Ministri omnimodam vbiq; vsurpãt: Nonne in Germania Lutherus, Papa Saxonicus dictus est? Zuinglius Turingi? Caluinus autem & post eum Beza Geneuæ, non ne sacras, & publicas res suo gesserunt arbitrio?

Hinc Sarauia paritatem illam, quam Ministri verbis extollunt, re autem exhorrent, aduersus Bezam irridet

Apolog. contra Bezã. c. 3.

Tanta inquit, *est Naturæ vis, vt vincat etiam eos, à quibus impugnatur, æqualitatem inter Ecclesiæ Pastores, qui Apostolis successerunt: D. Beza esse oportere, alijq; plures, cum eo hodie cōtendunt, & eminentiam Episcoporum dānante Tyrannidis, cū ipsi interim æqualitatem, quam profitentur minime obseruent, constat enim D. Bezam collegis suis esse longe superiorem. Et Ioannes Caluinus dum vixit plus auctoritatis in suos collegas habuit, quam hodie Angliæ Primas in Coëpiscopos exerceat, nota loquor, vt impudentis fuerit negare quod res ipsa clamat, & scripta eorum testantur.* Eandem sibi vindicare Tyrannidem cæteri quoque Ministri, horum exemplo, vbiq; edocti, vt cuncta ex eorū libidine pendeant, primo nobiliū infringere potentiā, nomenq; Nobilitatis pœnitus supprimere student, quorum vel paululum efferre caput, nullum vnquam sinunt, dissidia inter vtrumque ordinem perpetua fouent, populi æmulationem in Nobiles prouocant, quorum maximam eis suspicionem continuo incutiunt, vt pauidum vulgus quo quo lubet vertere possint, summos denique honores tribui plebeijs curant, quos artibus hisce, ad suam auctoritatem tuendam Clientes sibi conciliant, quamobrem pax eorum comprimitur arbitrio, arma nutu eorum stringuntur, neque ipsorum detrectare iussa, aut sententiæ obsistere vllus audet, sed inter eos vnus dumtaxat, qui loquentia, fraude, arrogantia, audacia, & gratia apud potentiores valet, is in alios vsurpat imperium, cui cæteri inferioris subsellij Ministri, vel etiam inuiti, subiacere cogantur, omnes tamen quamuis vnius dominatus, cæteris inuisus, veluti membra tuendo capiti conspirantes, arreptam in cæcos illos Tyrannidem qui cæcos hosce sectantur duces,

Duces, acerrime asserunt, atque in hoc omni studio concordes incumbũt, ne grauissimum iugum populus excutiant, adeò quod, tot ferant necesse est Tyrannos, quot Ministros alunt, ac re ipsa experiantur, si fateri velint, vt nullius sæuior est dominatio, quam eorum, quos natura ad seruiendum creauit; cum Auraicus Princeps à Catholica Religione deficiens vniuersam Belgiam ad rebellionem excitasset qui eius erat à Secretis, cuidam amico scripsit, Principem suum libertate cum ditione amissa, ignauæ multitudinis factum esse mancipium, & fore aliquando, vt vilissimo Ministro authore, ipse vel filij eius, turpissimè eijcerentur.

Eandem gubernationis formam apud Anglos reperies, quamuis in ipso schismatis initio, omnem auctoritatem & Iurisdictionem spiritualem, & temporalem deriuari, & deduci à Regia Maiestate, tanquam supremo Ecclesiarum Anglicanarum capite, statutum sit: at quo iure? indignum sane facinus, neque Turcarum Tyrannus hoc sibi arrogat, pseudo tamẽ Episcoporum magna est auctoritas, maximam autem Cantuariensis veteris iure Primatus habet, id ægrè ferentibus Puritanis Ministris, quorum in eo Regno maior est numerus, haud sanè impono, tritissima refero. Caluino turcism. l. 2. c. 16.

At nonne hæc summa, diraque Tyrannis? his igitur illud iure impingimus, quod monenti, vt populare imperium Spartæ institueret, Lycurgus respondit, fac prius Domi tuæ Democratiam, multi Duces Cariam perdiderunt, vrbs felix, quæ vnum prçconem audit.

Quod si ad calculum hi vocarentur, qui doctrinam ex moribus iudicant, ac si veritas in ore facinorosi

in mendacium degeneret, & sol, quem pientissimus Pater, nedum super bonos, verùm & super malos æquè facit oriri, eorum flagitijs inficiatur, dum cæno in quod radios effundit, minime fœdatur, suæ profectò prauæ doctrinæ ipsos forsan puderet, quamuis deprauatis animis, nulla sit formosior effigies, quam deformis & horrida, nemo enim vitia sua detestatur, sed amat, dum in illis est. Incipe à superba mentis elatione, vitiorum omnium capitalium, præsertim verò Hæresum, parente, *Quia nisi prius in corde intumescerent, ad prauæ assertionis certamina non peruenirent, &c. Initium enim hæreticorum est, sibi placere, Præpositos superbo tumore contemnere, vnde prosilitur ad Schismata, inde foris nouum altare collocatur, atque hinc tot ex vna eademque superbia genitæ, diuersæ, & diffidentes sorores, quibus cognata ambitio, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris genitrix, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excæcatrixque mentium*, quæ vno nomine occupare fastos vult, nec patitur quenquam in mensura honorum conquiescere, vltra se cupiditas porrigit, quia sicuti à fine incipit, non vnde venerit respicit, sed quo tendat.

Greg lib. 5. Mora. cap. 17. Cyprian. lib 1. epist. 9. Aug. d. past. c. 8. Bern in Psal. 90. Sen. d. ira lib. 1. & d. benef. 2. Epist. 94.

Inspice quam grauis, & intollerabilis arrogantia eorum sit, quæ veluti suo iure prærogatiuam, & auctoritatem omnem sibi tribuendo, omnes despicit, cunctaque infra se ponit, legito obsecro, Lutheri, Melanctonis, Caluini, Bezæ, aliorumque Sectariorum libros, & audies, vt Dei gratia Ecclesiastes Christi, Euangelistas, Prophetas, Apostolos, se ipsos magnificentissime apellant, Doctrinam eorum à Deo esse certo scire, arcanum Sancti Spiritus testimonium habere, ne possint errare,

& Patres irridere, & contemnere, Concilia flocci pendere, Papam, Cardinales, Episcopos, atque adeò Principes omnes aspernari profitentur, & non solum homines, sed ipsos Angelos se iudicaturos impudentissimè iactãt. Et dum nostra execrantes ieiunia, quæ humana vocant commenta, ad conscientias obligandas, *Quid tentatũ iugum imponere?* clamitant, & maiori sanè auctoritate quam Petrus, quem ipsorũ figuram gessisse dicunt, semina futuræ libidinis serunt, vndè illa salacitas, quam necessitatem vocant, quam effugere nequeat qui homo sit, ac si Deus liberam nobis voluntatem largitus non esset, quæ suo regeretur arbitrio, & Christus beatos non dixisset illos, qui proprio consilio, eunuchi, cælibem duxerint vitam. Paulus quoque Virginalem pudicitiam tantopere non commendarit, sed eorum turpitudines silentio præterire satius erit, ne satyram rependere videamur, quamuis lacessiti, & vim vi repellere ius non iniuria sit, *Quoniam pusilli hominis & miseri est repetere mordentem vt mures, & formicæ, ad quas si manum admoueris ora conuertunt imbecillia, se lædi putant si tanguntur.*

Luth. in colloq. Latin. c. d. morb. & pericul.

I. ad Corinth.

Atque hi, proh dolor! qui vino & luxuriæ vacant, in venerem, & libidinem perditissimè proiecti, Angeli sunt? Apostoli dicuntur, & veluti Euangelistæ è cœlo delapsi, ita excipiuntur, venerantur, suspiciuntur, vt eorum mẽdacijs, delirijs, imò blasphemijs plus fidei habeatur, quam Hieronymis, Ambrosijs, Augustinis, vniuersisque Græcis, ac Latinis Patribus, quorum bene actæ vitæ innocentiam laudauit, memoriam recolit, & doctrinam sectatur sacrosancta Ecclesia Dei, quæ nec

Senec. d. ira. 2.

falli nec fallere poteſt, quia ſpiritu veritatis docetur & dirigitur.

Hi inquam ô tempora! ô mores! Sanctiſſimum Chriſti Vicarium, Purpuratos Patres, Sacros Epiſcopos, Venerabiles Sacerdotes omnes falsò, impudenterque inſectantur: debet carere omni vitio, qui in alterum paratus eſt dicere, & duriores, quam in ſe ipſos non ſunt arctioribus nos deuincunt legibus, vt ne homines quidem eſſe velint, iiſdem ſenſibus, iiſdem affectibus obnoxios quorum libidinibus ipſi vehementius trahuntur, & longe turpius aguntur, quapropter dum ſua, & maiora diſſimulant deterrima vitia, malaque facinora, aliorum minima exaggerãdo indigitant, virtutes autem prætereunt; Muſca ſi circum aliquod pannum ſerico, auroque contextum, floribus, violiſque varie depictum volitauerit, non ad hæc deſcendit, neque eorum pulcritudinem admirata immoratur, ſed ipſa contempta, ſtatim fertur olfactu ad extremam anguli partem, vbi vix puncti ad inſtar, labefactatum eſt, quo lapſa ſordem detegit, quam nemo animaduerterat, *Aliena vitia in oculis habemus, à tergo noſtra ſunt*: Imò vbi nullum eſt vitium, falsò comminiſcuntur, nihilominus obſcuri & ſordidi generis detractorum ſcommata, & conuicia pronis auribus accipiuntur.

Senec. 2. d. ira.

Epiſt. ad n pſeud. Euang.

At quinam fuerint, & quales modò hi ſint, qui Cenſorium iſtud in Eccleſia munus ſibi tam audacter arrogant, & temere vſurpant, quantumue in Eccleſiaſtica diſciplina profecerint, idem aperiat Eraſmus quem ipſi Sectarij plurimi nedum faciunt, ſed veluti Idolum venerantur: ipſe igitur de eis ſententiam proferat. *Vos ſtrenue clamatis in luxum Sacerdotum, in ambitionem Epiſcoporum, in*

Tyrannidem Romani Pontificis, in garrulitatem Sophistarum, in preces, ieiunia, & Missas; Nec ista purgari vultis, sed tolli, nec omnino quicquam in receptis placet, sed zizaniam euellitis cum tritico, aut vt melius dicam, triticum euellitis pro zizania. At quid interim nobis profertis melius, & Euangelio dignius, vt ab assuetis recedamus? Circumspice populum istum Euangelicum, & obserua num minus illic indulgeatur luxui, libidini, & pecuniæ, quam faciunt ij, quos detestamini. Profer mihi quem istud Euangelium ex comessatore sobrium, ex feroci mansuetum, ex rapaci liberalem, ex maledico benedicum, ex impudico reddiderit verecundum. Ego tibi multos ostēdam, qui facti sunt se ipsis deteriores. Excussæ sunt è Templis statuæ, sed quid refert, si nihilo secius in animo colantur idola vitiorum? Nec video quo consilio quidam tanto studio demoliti sint imagines, nisi vt esset conspirationis Symbolum. Interim obtenditur horrendum idolatriæ crimen. Sed quis nunc est tam lapis, vt putet lapidibus ac lignis inesse sensum? Et si qui tales sint, quantulum erat negotij docere populum, imagines ad hoc tantum repertas, vt imperitis memoriam adiuuent? Excussæ sunt preces solennes, sed iam plurimi sunt, qui nihil prorsus orant, quum frequens pluraque oratio sit Sacrificium maxime proprium Christianis. Abrogata est Missa, sed quid illi successit sacratius? Non enim iam confero ritus cum ritibus, inductos cum relictis. Numquam illorum Ecclesias sum ingressus, sed aliquando vidi redeuntes à concione veluti malo spiritu afflatos, vultibus omnium iracundiam ac ferociam miram præ se ferentibus, neq; quisquam erat omnium, qui mihi viris aliquot honestis comitato deferret honorem, quem exhibemus quibuslibet, præter vnum seniculum sic opinor discedunt milites à concione ducis ad prælium, & ad θῆλον ἄλλων exhortati. Quis vnquam vidit in illorum concionibus, quemquā pro peccatis suis

fundentem lachrymas, tundentem pectus, aut ingemiscentem? Iam quanta pars ibi consumitur, in laceranda Sacerdotum vita, ac si verum narrant, frequenter in ijs sermonibus, qui magis faciunt ad seditiones quam ad pietatem. Abrogata est confeßio, sed interim ne Deo quidem confitentur plurimi; Abiectus est cum ieiunijs ciborum delectus, sed interim gnauiter indulgetur crapulæ: Et ita quidam effugerunt Iudaismum, vt cæperint esse Epicurei: Protritæ sunt cerimoniæ, sed nihil accessit spiritui, imo multum decessit, meo quidem iudicio. Ceremonias quasdam Iudaicas obseruauit Paulus, ne Iudæos alienaret ab Euangelio, saltem hoc animo non erant omnes ceremoniæ reijciendæ. Nesciebant Apostoli præscriptos ieiuniorum dies, verum: sed vltro iniußique ieiunabant quotidie. Nesciebant ciborum discrimina, sed sponte vilißimis vtebantur, summamque in omnibus frugalitatem obtinebant. Nemini præscribebatur leguminum esus, sed vltro leguminibus erant contenti, si res ita tulisset. Nulli interdicebatur vsus vini, sed Timotheus volens tam viuebat abstemius, vt Paulo monitore esset opus, qui præscriberet modicum vini vsum ad fulciendam corpusculi imbecillitatem. Paula mater Eustochij, nec Hieronymi, nec Episcopi senis auctoritate perpelli potuit, vt anus, vel in morbo gustaret vinum. Si libertatem Euangelicam amplectimur, sic excutiamus legis iugum, vt charitas plus vltro præstet, quam lex imperabat. Excussum est iugum humanarum constitutionum, sed vbi sunt qui submiserunt ceruicem suaui iugo Domini? Et interim constitutiones humanæ, constitutionibus humanis, imò parum humanis mutantur. Titulus modo mutatus est, vocatur enim verbum Dei; cæterum res adeo nihilo est mitior, vt complures boni viri præferant vltroneum exilium isti magnificæ decantatæ libertati. Atque adeo proceres quidam, & Antesignani istius factionis, quum nondum

ad Episcoporum dignitatem, opes, ac ditionem peruenerint, tamen eiusmodi specimen de se præbent, vt ego me malim in Episcoporum, quam in horum potestatem tradere, si detur optio: malimque Cæsaris potentissimi ferre iugum, quam quorundam magistratuum; Euangelicorum, quamuis humili sorte. sic excutiunt iugum hominum, qui vestro Euangelio submittunt ceruicem. Magis vereor ne plerique pro graui iugo hominum portent grauius iugum diaboli, excussa est obedientia Episcoporum, sed ita, vt ne prophanis quidem magistratibus pareatur. Olim Christiani sub ethnicis principibus quiete viuebant, studiose cauentes, ne quam seditionis occasionem darent, exhibentes honorem cui debebatur honor, vectigal cui vectigal, tributum cui tributum: hortabantur Christo initiatos, vt idolatris etiam magistratibus obtemperarent, pro illorum incolumitate quotidie Deum orabant; At iste populus tam Euangelicus, etiam Turcarum Principi dicitur detestabilis, quem ait seditioni natum. Quos subinde tumultus excitat? quoties quam leuibus de causis procurrit ad arma? ne suis quidem Ecclesiastis satis obtemperans; nisi dicant blanda auribus profligandi etiam, si liberius in vitam illorum inuehantur, aut ab opinione dissentiant. Initio tantum non Deus erat illis Lutherus, nunc ijsdem prorsus delirat, quod nouum de Eucharistia dogma non recipiat. Nouam vero libertatem Euangelicam, impune facere, sentireque quod cuique libitum est. Paulus iubet tradi satanæ eum, qui contra naturæ pudorem nouercam duxerat vxorem, hortaturq; discipulos, vt subtrahant se se à consuetudine fratris inordinate ambulantis. Cum his vero qui manifestis vitijs infames sunt, ne mensam quidem vult haberi communem. Nunc circumspice mihi sodalitatem istam Euangelicam, quot habet adulteros, quot temulentos, quot aleatores, quot decoctores, quot alijs vitijs infames? Et hos quidam habent

etiam in delitijs, tantum abest vt vitent. Apostoli quo magis vacarent Euangelio, aut abstinebant ab vxoribus quas ducere tum licebat, aut legitime ductas vertebant in sorores. Nunc floret Euangelium, quod Sacerdotes, & Monachi contra leges certe humanas, contra professionem suam ducunt vxores. Condonetur hoc, circunspice num castiora sint eorum coniugia, quam aliorum quos ducunt pro ethnicis. Agnoscis opinor, quas hic fabulas tibi possum referre si libeat. Neque enim necesse est vt notissima referam, quæ vel magistratus, vel plebes reclamante aut conniuente magistratu publicitus designauit. Profligatus est Monachismus, sed vtinam cũ cuculla simul excussissent vitia, quæ huic hominũ generi dicunt esse peculiaria. Quid refert posuisse cucullum, si manet obtrectandi morbus, si inuidentia, si impudentia, si philautia, si fucus & simulatio, si otium, si cibus alienus, si petacitas, & oberrandi libido, si rerum alienarum curiositas, si vindictæ cupiditas, si animus ad iracundiam præceps? Mihi videtur nouum Monachorum exoriri genus, altero sceleratius, de malis loquor Monachis. Nota mala, mala non sunt, inquit ille; stultum est igitur mala mutare malis, dementis etiam mala mutare deterioribus. Atque interim dum neminem amant præter se se, dum nec Deo, nec Episcopis, nec principibus ac magistratibus obtemperant, dum mamonæ, gulæ, ventri & inguini seruiunt, postulant haberi pro Euangelicis, & Lutherum magistrum proferunt. At qua fronte Lutherum, &c.

ô vtinam Principes illi, quorum inter epulas pseudo Episcopi, & iniquitatis Ministri huiusmodi Scommata & dicteria in sacrosanctam Pontificis Maiestatem, Curiamque Romanam scurriliter ingerunt, hinc proprijs oculis aspicerent quanta sit illius Curiæ modestia, & pietas, vtque sanctissimi Capitis sui exemplo forma Christia-

Chriſtiani Gregis ſit, hinc vero mores eorum, quos habent animarum Paſtores, æqua lance penſitarent, vt re ipſa diſcere poſſent quod, Nemo ſine crimine viuit. Optimus ille eſt qui minimis vrgetur.

At quid moribus cum doctrina? ſuper Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi, quæcunque dixerint vobis ſeruate, & facite, ſecundum opera eorum nolite facere, admonet Chriſtus. Quod ſi doctrina ex moribus diiudicanda ſit, ſententiam in ſe ipſos iam protulerunt. Math. cap. 23.

Quam verò dedeceat bonum & prudentem virum viliſſimis hiſce Impoſtoribus, ignauiſſimiſque Planis aures præbendo conniuere, dum exiſtimationem, & dignitatem alienam immaniter carpunt, & lacerant, non diſſero, ſatis enim ipſa Natura admonet, quæ ius idem, quod in nos ipſos ſtatuimus, in alios quoque ſtatuere præcipit, virtus vt honeſtis rebus propitia eſt, ita turpibus irata eſſe debet. *Remoue à te os prauum*, inquit Salomon, *& detrahentia labia procul ſint à te*, &c. Et ſi ſapientis eſt peccatis iraſci, & turpia exhorrere, magis grauioribus iraſci & turpiora vehementius execrari debet: quid autē fœdius, quid indecentius quam impuriſſimū funeſtiſſimūq; omnium vitiorum mancipium ſacroſanctę Pontificis Maieſtati turpiſſimè detrahere? Balaā, & ſi ſceleſtiſſimus, populo tamen dira imprecari noluit, cui benedixerat Deus: Cenſorum verò poteſtatem, ab omnibus iudicijs, & accuſationibus, liberam eſſe Romani cenſuere, ne ij qui omnium iudicio ſapientiſſimi, ac integerrimi habiti fuiſſent, aut calumnijs obtrectatorum, aut ſordidorum hominum ſententijs opprimerentur; & iure Liu.l.35.

ſane optimo laudata eſt Conſtantini magnificentia, qui accuſatorios libellos à preſbyteris, & Epiſcopis ſe ipſos inuicem accuſantibus, propoſitos lacerari mandauit, cum diceret, iniquum videri, vt qui omnium Ciuium mores, ac famam iudicarent, aliorum ipſi ſententijs, ac iudicijs caderent, ab eodem Conſtantino quoque legem editam tradunt, qua Sacerdotibus longe plus honoris quàm Regibus deberi mandauit, in illis enim Chriſtus venerari qui vicem eius in terra gererent, non in illis, qui terræ imperant. Alexander Magnus vrbe Thebanorum ſubacta liberos omnes homines ſub haſtam captiuos redegit, Sacerdotibus dumtaxat exceptis, cuique igitur licebit impune ſacro ordini ſanctęque ſummi Sacerdotis Maieſtati, cui & Regia ineſt dignitas, & poteſtas, mendaciſſimè detrahere, *Nolite tangere Chriſtos meos, & in Prophetis meis nolite malignari, qui vos tangit inquit Chriſtus, pupillam oculi mei tangit*, ſed quã bene de his, qui veluti canes ad latrandum & mordendum nati, vſum in Naturam vertunt ſcripſit Nicephorus. Καὶ τούτων μᾶλλον ἐθαύμασα, τοὺς ὁπόσοι ψευδεῖς κατὰ βασιλέων ὁμοῦ καὶ πατριαρχῶν βλασφημίας συῤῥάπτειν καὶ ἀνασχύντως προφέρειν τολμῶσι. καὶ πάντων ἐθαύμασα μάλιστα, τοὺς ὅσοι γραφῇ παραπέμπεσθαι τὰς οὕτω ψευδεῖς βλασφημίας αὐτῶν οὐκ ὀκνοῦσι. ταὶ γὰρ ἀπὸ μόνης τῆς γλώττης προϊούσας χιλείας, αὖραι λαβοῦσαι, ἐς αἰθέρος ἀβύσσοις διασκεδάζουσιν. αἱ δὲ γραφαῖς καὶ βίβλοις ἐντυπούμεναι, μονιμώτερον καὶ τυραννικώτερον κατὰ τῶν ὑβριζομένων τὸ κράτος ἐσχήκασι, τὴν ἡγεμονίαν τῆς γραφῆς λαμβανούσης, καὶ διὰ μακροῦ πομπευούσης τοῦ χρόνου. οὐκ οἶδα δ᾽ ὁπότερον, οὐδ᾽ ἔχω ῥᾳδίως ἐπιγινώσκειν οὗ χάριν ταῦτα ἐπείγονται δρᾶν, καὶ τίνος ἕνεκα κέρδους ἐς τοιούτους κρημνοὺς ἑαυτοὺς συνωθοῦσιν. εἶτα γὰρ ἰδιότητά τινα κακίας ἀποπιμπλάντες ἑαυτῶν ἐπι-

Marc. Marul. li.3. cap.5.

Aelian. d. var. hiſt. lib.13.

Lib. p. Hiſt. Rom in Concion Androni.

τὰς οὕτω ψευδεῖς βλασφημίας χωροῦσι, κακῶς τοῦτο δρῶσι, καὶ λίαν αἰσχρῶς κατὰ τῆς ἑαυτῶν, ὡς εἰπεῖν, κεφαλῆς. στήλην τε γὰρ τῆς σφῶν κακίας τῷ χρόνῳ παρέχουσιν, ὅτι ἐξὸν ἐκ τοῦ λέγειν εὔφημα καὶ πρεσβεύειν ἀλήθειαν, γνωρίζεσθαι τοῖς ἀκούουσιν· οἱ δ' ἐκ τοῦ πλύνειν ἁμάξαις ὕβρεων τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντας, δημοσιεύειν εἵλοντο ἑαυτούς, παραπλησίως ὥσπερ ἂν εἴ τις, ἐξὸν ἠπειρώτης εἶναι, καὶ βίον ἐπικερδέστερον καὶ ἀκίνδυνον ζῆν, ὁ δ', ἐς ἀθλαντικοῦ πελάγους χειμῶνας καὶ κλύδωνας φέρων ἐμβέβληκεν ἑαυτόν. τὸ δὲ καὶ κακῶν ἀρχέτυπα τοῖς ἐφεξῆς εἰς μίμησιν προτιθέναι τὰ γράμματα, καὶ εἰκῇ καθιστᾶν ἑαυτοὺς αἰτίους τῆς ἐκείνων ἀπωλείας, τοῦτο δὲ ποίων κρημνῶν οὐκ ἐπάξιον, δίδυμα καὶ τριπλᾶ προτιθεῖνον τὰ ἐγκλήματα. *Illos verò magis etiam sum miratus, qui Imperatores simul, & Patriarchas falsis maledictis incessere, ac impudenter proscindere audent. Sed hi admiratione omnium maxima me affecerunt, qui tam falsa maledicta sua mandare literis non dubitarunt. Nam conuicia, quæ lingua proferuntur, statim aura dissipat. Quæ verò scribuntur, & libris imprimuntur, diutius, & grauius eos, quos læsere iniuria, premunt, auctoritate à scriptura petita, & longo tempore se iactante. Ignoro autem vtrum, nec scio qua gratia hæc facere studeant, aut cuius lucri spe in talia præcipitia incurrant. Nam siue vt singularem suam improbitatem expleant, adeò falsa maledicta congerunt, male faciunt, ac turpiter admodum, suoque (quod aiunt) capiti nocent. Nam improbitatis suæ monimentum produnt posteris, quod cùm bene dicendo & celebranda veritate innotescere auditoribus licuisset, plaustris conuiciorum in innocentes effundendis semet ipsos traducere publicè maluerunt: haud secus ac si is, cui liceret in terra continente beatè secureque viuere, in Athlantici maris tempestates ac fluctus vltro se conijceret. Scelerum porrò exempla scriptis suis proponere posteris, & interitus eorum sponte rerum fieri: id verò quæ præcipitia non meretur, cum dupli-*

cibus criminibus sese obstringant? At inspice rogo, pie lector, & cogitatione intuitor, incertā multitudinem, discordē, seditiosam, impotentem in perniciem alienam, suamque pariter exultantem, postquam Sanctę obediētiæ iugum fregit, vti traditam à Deo potestatem ligandi, atque soluendi non metuens, Cruci nullum honorem habeat, Sanctorum cultum repudiet, sacras imagines aduersetur, Sacrificium Corporis Christi exhorrescat, Missas refugiat, cælibatum, & Castitatem pro nihilo ducat, virtutes omnes eliminet, in cuncta dedecora ruat, Purgatorium ignoret, imaginarium Infernum ignem prædicet, donec suo periculo verum esse experiatur, Deum O. M. malorum omnium authorem sibi effingat, imò nullum esse Deum operibus asserat: & boni, & æqui amans Iudex esto.

CAPITIS X.

EXPVNCTIO.

NVLLVS hîc locus, expungendus, aut restituendus erit postquam Momus rapsodiam conuiciorum concinnauit, & satyram impudentissimam, hoc postremo capite, nullo auctore contexuit.

N. Primum itaque obicit, Papam libidine dominandi, in præceps abijsse, & contra mores maiorum, contra leges, cõstitutiones, condere exorsum, quibus Christianos ligauit, vnde offendicula, & simultates inter æquè Christianos.

MAgnam sanè Romani Pontificis dominationem prædicas, ingens, & arduum potentiæ culmen est quidem, fateor, sed Ecclesiæ, quæ terrenis Imperijs potior est, potestate sibi à Deo tradita non prædatoria inuasione vsurpata, neque vltra suos fines iniustè protracta: ditioni namque, cui Christus vniuersi Orbis fideles subiecit, & quoscunque ligandi & soluendi auctoritatem contulit, nihil addi potest: non ergo dominan-

di libidine, ſed proprio iure, Pontifices Romani leges coactiuas,& pœnales condunt, prout neceſſitas exigit; mores non ſemper ijdem, temporum viciſſitudine mutantur, & quæ noua emergant, nouæ legis præſcripto indigent.

Nonne vos, qui in circuitu ſemper ambulatis, nunquam vobis ipſis conſtantes, ſanctiones veſtras quotidie editis, eaſdem abrogatis, abrogatas reuocatis, atque ad circunueniendam rudem plebeculam, noua in dies commenta excogitatis?

Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

Nullam tamen ex tot Pontificijs ſanctionibus, Maiorum moribus, aut diuinis pręceptis contrariam adferre poteris, Canonicum ius omne rimatione percurrito, literas Summorum Præſulum cunctas euoluito, concinnè ſibi vniuerſa congruere, & neminem niſi proprię ſalutis cauſa eis obligari comperies. Offendicula ex illis nemini pacta niſi ijs, quibus lapis ille angularis, electus, & precioſus, lapis offenſionis eſt.

Simultates inter ęquè Chriſtianos hinc obortas, adeò oculatus non ſum, vt inter fucos, & tenebras mendaciorum tuorum videam, ſed Pontifices conſtitutionibus ſuis paci, & incolumitati omnium fidelium conſulere, honorem & gloriam Dei ſpectare, Imperiorum, & Regnorum tranquillitatem, priuati otij, propriæ vtilitatis incurioſi, intueri potius animaduerto, Sectarijs autem eadem ratione diſcordiæ, qua offendiculi cauſa ſunt.

Cur autem & eos, æquè ac nos, qui Catholici ſumus, Chriſtianos appellaueris, non ſatis percepi, quamuis

enim vno, eodemque baptiſmate omnes renaſcamur, atque Eccleſiæ aggregemur, Apoſtatæ tamen, perfugæ, & Hęretici non eodem pacto Chriſtiani poſſunt dici, poſtquam Chriſti non eſſe aperte profitentur, ideò non Chriſtiani, ſed hoc nomine repudiato, Lutherani, Zuingliani, Caluiniſtæ, Hugonotti, & Proteſtantes vocantur: vnde Hieronymus Dialog. contr. Luciferan. ad finem, *Si alicubi audieris eos, qui dicuntur Chriſti, non à Domino Ieſu Chriſto, ſed à quoquam alio nuncupari, vt puta, Marcioniſtas, Valentinianos, Montenſes ſiue Campenſes, ſcito non Eccleſiam Chriſti ſed Antichriſti eſſe Synagogã*, &c. *ipſi enim ab Eccleſia ſponte ſe proÿciunt*, inquit Ambroſ. ſerm. 50. *& de cœtu Sanctorũ nullo compellente euadunt recedendo à nobis, quia & ſi nobiſcum, ex nobis tamen non erant*. 1. Ioan. 2. *licet autem Eccleſiæ auctoritatem ſibi vindicent, dum extra Eccleſiam ſunt, ſimiæ ſunt*, ait Cyprian. epiſt. ad Iubaian. *& homines videri volunt*, erras igitur cum M. Antonio, cuius ore blaſphemas. *Nos qui apertioribus oculis obſeruaſſe dicit, doctrinã illarum Eccleſiarum, quas plurimas Roma ſibi excitat aduerſarius, & à nobis acriter reprehenduntur, à noſtris Theologis impugnantur, à vera primitiua Eccleſiæ doctrina, vel nihil, vel parum admodum aberrare, eaque non vt re vera hæretica ſint, aut falſa, ſed quia ſenſui, corruptiſque Romanæ Curiæ moribus, ipſiuſque humanis Conſilÿs, & inuentis aduerſentur*, &c.

C. Bell. d. Eccl. milit. l. 3. c. 4.

In ſuo Conſilio profectionis

Verba impia, impijſſimo Hæretico digna: at quid hoc eſt, niſi Aſſertorem ſe exhibere earundem hæreſum quas vniuerſa Concilia ab ipſius Eccleſiæ ortu, ad hanc vſque diem, habita damnarunt? eadem enim à Luthero, Caluino cæteriſque Impietatis Magiſtris, è Cathedra peſtilentiæ renouantur, quæ iam cecidêre, ni-

hil ergo vel parum admodum à verâ doctrina aberrant Anabaptistæ? Zuingliani, Huscitæ, Lutherani, Puritani, Picarditæ, Gensij, Hugonotti, Enthusiastici, Protestantes, cęteræque Sathanæ Synagogæ, quarum supra quingentæ octuaginta in hac vestra Babylonia enumerantur? errasse ergo Concilia dicit, quæ nouam earum doctrinam falsam, & Hæreticam iudicarunt, cunctæ autem, præterquam in neganda Romani Pontificis potestate, in omnibus ab inuicem dissident, quam igitur ex eis à primitiuæ Ecclesiæ sensu non discrepare ostendet? vna est Ecclesia, in terra vnius labij, quæ semper idem docuit, & asseruit, qui vna dumtaxat in ea Cathedra, super Petram fidei, vnius Petri fundata reperitur, à cuius doctrina nulla est secta, quæ non discrepet, in his, quæ nostræ fidei præcipua sunt; Vulpeculæ Sampsonis vos estis, quæ cauda tantum iungebantur, vix extrema hac parte cohęretis, vt omnes à Romanæ Ecclesię obedientia discifcatis: cæterum autem, tot sententiæ, quot capita, vbi ergo vnitas illa spiritus, quæ vinculo pacis seruatur? cuius arcano testimonio corda vestra obsignantur? quot igitur sectæ, tot spiritus Dei, qui cuique diuersa, & que ad inuicem repugnantia pro libita doceant Turris Babel diuersitate linguarum confusa, Bellua multorum capitum; quid mirum, si vbicunque nouum serpit vestrum Euangelium, continuo dissidiorum & seditionum flamma grassatur, quæ sanguine ingentis multitudinis vix sedatur, dicat Germania, dicat Belgia, dicat Gallia, an à Pontificum legibus, vel à Lutheri, & Caluini nouitatibus, tot vstiones, tot cædes, tot denique mala perpessæ sint, quorum adhuc vestigia manent.

N. Ma-

N. Matrimoniorum tam innumera excogitata obstacula, affinitatis, publicæque honestatis, cognationis spiritualis, legalis, & consanguinitatis, &c.

AT nonne has longe antè Lutherus, Melancton, Brentius, Chemitius, Caluinus, & Beza in nos iecêre calumnias? cur igitur pueriles eorum ratiocinationes, ab Illustrissimo C. Bellarmino confutatas lib. p. d. matrim. non dicis? eiusque responsa non refellis, si tantum tibi tribuis? Nonne eandem graduum prohibitionem, rationis instinctu, ipsa Natura persuadet, atque lex honestatis omnibus præcipit, qui homines, & non bruta sunt, in luxuriam proiecta, eamque nedum apud Hebræos viguisse in Leuitici cap. 18. legitur, vide C. Bellar. lib. 1. d. matrim. cap. 24. Verùm apud Romanos quoque, & arctius quidem seruatum testatur Plutarchus, quæst. Rom. 6. q. *Antiquitùs enim sanguine iunctas Romani non copulabant sibi matrimonio, & ne nũc materteras, aut sorores, sero concessum fuit, vt ducere consobrinas liceret, idque populari indulgentia, potius tolleratum fuisse, quam libere decernente Senatu.* idem Plutarchus ibi, *Vir quidam pecunia indigens, alias honestus, & gratiâ populari nemini inferior, consobrinam habere putabatur, vxoris loco, ad quam hæreditate dos magna peruenerat, eaque ratione diues ipse esse, cui cum esset eo nomine dies dicta, populus omissa causæ cognitione, eum absoluit, decretoque facto, nuptias consobrinarum permisit publicè, coniugio autem superiorum graduum interdixit.* Ius etiam Ciuile, quod naturali ratione dirigitur, idem statuit, toto tit. ff. d. gradib. affinit. Ambros. epist. 66. ad Pater. neque ab eo dissentit Ius Canonicum cap. ad Sedem 35. q. 5. diuersa tamen graduum supputatione vtitur, in qua non per-

ſonarum conſiderat numerum, vt ius Ciuile, ſed diſtantiam graduum, ab ipſo ſtipite, quia cum perſonæ non coniunguntur per lineam tranſuerſam, niſi ratione ſtipitis vndè originem ducunt, eodem gradu diſtare vel coniungi neceſſe eſt quo à ſtipite longe abſunt, vel ei propius accedunt c. quod dilectio, & c. fin. d. conſang. & affinit. vbi adnotant Canoniſtæ, atque hanc rationem egregiè tuetur Card. Bell. d. lib. 1. d. matrimon. cap. 26. Arctiſſimam verò olim de matrimonijs contrahendis fuiſſe Cenſuram, ex eo deprehendi poterit, quod vniuerſa Eccleſia commota fuerit, vbi Gregorium ad quartum gradum eam redegit, quæ ad ſeptimum vſque ſeruata hactenus fuerat C. Baron. tom. 8. anno. 604.

Idem quoque in cognatione ſpirituali non recens, ſed antiquiſſimum ius Eccleſia ſtatuit S. Bonifacius Germaniæ Apoſtolus meritò nuncupatus, anno. 734. Notholemum Epiſcopum Dorouenſem in Anglia, de hoc conſuluit C. Baro. tom. 9. eodem anno. Zacharias Papa in Synodo Romana eandem innouauit prohibitionem C. Baron. tomo. præd. ad eundem annum, legalis verò cognationis impedimenta addit Eccleſia, probauitque Tridentina Synodus ſeſſ. 24. quid igitur mãcipiorum Synagoga viliſſima redarguere audet? ſi rationem exigit à Theologis, & Canoniſtis addiſcet, ſi poteſtatem negat toto errat cœlo, conſulat C. Bellarm. lib. 1. de matrimon. cap. 21. 31. & 32. Matrimonium eſt contractus, verùm & Sacramẽtum à Deo inſtitutum, neque contractus à Sacramento apud Chriſtianos ſeiungi poteſt, plus igitur iuris in illud tribuit Imperatoribus, qui legibus ſuis ſimilia prohibuere, quam Eccleſiæ, & Sum-

mo Sacerdoti, cui vni, non Imperatori amplissimam Christus dedit ligandi, & soluendi facultatem, impius es, resipisce.

Et quoniam eiusdem est Imperij deuincire, & resoluere, non Ciuilis Magistratus, non Imperatoris, aut cuiusvis Principis secularis, sed Romani dumtaxat Pontificis erit, eadem submouere impedimenta, & super eis dispensare, quæ ius humanum statuit, non quæ iure naturali sunt interdicta, & quamuis Imperatores hac de re leges tulerint, eæ tamen vim nullam ex se habent, sed à confirmatione Pontificis recipiunt, Theodosius legem condidit, qua consobrinarum vetuit coniugium l. 2. c. Theod. d. incest. nupt. Ambros. epist. 76. Aurel. Victor in Theod. filij ipsius contraria sanctione, eam subrogarunt l. Celebrandis c. de nupt. & hanc noua constitutione, Iustinianus confirmauit §. duorum institut. d. nupt. vtramque damnauit Gregorius Papa, statuitque inter consobrinos non esse licitum matrimonium, cap. quædam 35. q. 2. cuius decretum Imperialibus legibus prætulit vsus Card. Bellar. lib. d. matrim. cap. 32.

Neque respondeas Imperatores, & Principes inter consobrinos dispensare olim consueuisse, apud Cassiodorum lib. 7. formul. 6. quoniam & alia per vim, & iniuriam vsurparunt, non enim sat est aliquid gestum adferre, vt in exemplum transeat, nisi legitime actum ostendas, nam & Tyrannorum immanitatem, iniustitiam, cæteraque vitia, cuique imitari fas esset.

Hac verò dispensandi potestate semper vsos fuisse Romanos Pontifices, nemo est qui neget, Canones & Historiæ innumeris testantur exemplis, vetustissima

consuetudo comprobat.

Quod si de hoc dubitas, ipsius Christi verbis non credis, quibus Claues Cœlorum, ac deuinciendi, & resoluendi potestatem Petro, eiusque in Ecclesia successoribus contulit, At contra negantes principia disceptandum non erit.

N. Cancellariæ regulas excogitarunt, vt beneficia cuncta Romam trahantur, &c. annatas etiam ab omnibus Ecclesiasticis soluendas &c.

HInc pręfricta, scilicet hęretica fronte, durius furēs, mēdacia effutit, calumnias imponit, quæ rabiem insani auctoris adeò apertam prę se ferunt, vt sola earum immanitas fidem omnem ipsis adimat, quamobrem nec refellendæ, ne agnitæ videantur, sed irridenda potius est Sectariorum proprietas carpendi, & lacerandi, qua veluti homo à brūtis, ratione distinguitur, ipsi ab alijs hominibus secernuntur, generosæ bestiæ vrgere, & mordere non solent, ignobilium vilissimarumque pertinacia est: pudeat igitur cum Cypriano epist. 73. ad Iubaian. *insanias & ineptias hæreticorum nosse.*

Romanum Pontificem in beneficia Ecclesiastica plenissimum ius habere, nemo dubitat, qui Christo vices suas Petro demandanti fidem habet, cum enim ipsum vniuersæ Ecclesiæ Pręsulem summū præfecerit, eidem quoque in ipsam Ecclesiam, eiusque res, summam contulisse auctoritatem fateri cogimur, solus igitur Papa in beneficia Ecclesiastica iure proprio plenissimam habet potestatem c. 2. d. præbend. in 6. Clem. 1. vt lite pend. Bald. in l. rescripta C. d. precib. Imper. offeren. Cald. cons. 12. de rescript.

Quamobrem ad aulam eius accedendum est his, qui beneficium ab illo consequi desiderant, quoniam gratiam rogant, neque tamen hoc ita simpliciter verum est, quin ordinarijs residentibus, alternatiua beneficiorum collatio non sit concessa, patronorumque iura, siue fundatione, siue dotatione, aut constructione Ecclesiarum, vel sacellorum adepta, cuique non seruentur, vt coram suis ordinarijs eligere, & pręsentare libere possint, quæ cum lippis, & tonsoribus pateant vides imposturas.

Cancellariam verò, apud sedem Apostolicam, citra omnem recordationem, semper extitisse constat, cap. ad hæc d. rescript. cap. dura d. crim. falsit. cap. porrecta d. confirm. vtil. vel inutil. licet certis regulis, quæ notis non consignatæ, ore tenus cõmunicabantur, primò per Præsidentem, deinde per Vicecancellarium regeretur: cuncta igitur mandatis, & formulis quibusdam in ea gerebantur, quapropter cum nullus esset præscriptus rerum ordo; veluti casu negocia expediebantur, ipsæque regulæ fluxæ, & inconstantes erant, hinc factum est, vt Ioannes Papa huius nominis XXII. primus omnium scriptis eas commendauerit, cæteri postea exactius absoluerint, vide Polid. Virgil. d inuent. rerum lib. 8. cap. 11. & Gomes. ad Rubr. Regul. Cancell. q. 1. malo igitur more, rem bene actam redarguit, Præstationum etiam, quas dicunt Annatas, iustissima pariter exactio est.

Sacerdotes Ægyptij diuites admodum erant, quorum singuli, vbi sacris initiabantur, dimidiam redditũũ partem summo Sacerdoti persoluere tenebantur, Ferdinand. Cordubens. d. annat. in princ. Campeg. eod. tract. n. 3. & Pontifici Maximo apud Romanos cuncti

inferiores Sacerdotes, res ad victum, cultumque necessarias subministrare consueuisse, scribit Alex. lib. 2. genial. cap. 8. supremo Hebræorum Sacerdoti, singulis annis, Decimæ Decimarum debebantur.

Principes & milites publicis redditibus alendi sunt, Pater compellit filium ad alimenta sibi prestanda, Ecclesiarum stipendijs Clerici olim alebantur, ea de causa sportulantes dicti, prout ex Cypriano animaduertit C. Baron. tom. 2. anno 257. quibus postea Ecclesiarum bona ad vtendum, earum morte ad Ecclesiam reuersura, distributa sunt, vnde beneficiorum origo, adnotat idem C. Baron. tom. 6. anno 502.

Cur igitur summo Sacerdoti, qui Ecclesiarum omnium gubernacula moderatur, animarumque nostrarum curam gerit, & aduersus nequissimos hostes pro nobis continuo excubat, & pugnat, cur & pientissimo Patri, qui filios verbis, & exemplis nutrit, & pascit, decimas, & alimenta denegat impia Hæreticorum crudelitas?

Ad subsidium enim necessitatum ipsius Pontificis, egentiumque S. R. E. Cardinalium soluuntur Annatæ, Ferdinand. Corduben d. annat. Gomes. ad Regul. Cancell. d. exprim. valore in Imperator. benefic. iure igitur optimo ijs debentur, qui Ecclesiam regunt, boui trituranti os non est adligandum, quisque stipendio militat, mercedem labor exigit, Ecclesiarum, & sacellorum bona, quorum vsu fructu Clerici potiuntur, merito beneficia appellamus, quoniam à beneficentissimo Pontifice per beneficium, & gratiam conceduntur. Nō ergo licebit Donatori tenuissimam reddituum partem

ad proprium vſum aliquando retinere, & hac lege ipſa conferre, vt cum illo onere ſuſcipiantur; iniqua admodũ lex, & nimium iniuſta eſſet, quæ propria largienti, hãc facultatem adimeret, ingrati animi eſſet, beneficium pro beneficio libenter, & hilari animo non rependere.

Quamobrem annatas probauit Concilium Vienneſe, laudarunt S. Thom. 2. 2. q.88. art. 1. Ferdin. Cordubenſ. Campeſ. cæterique plures grauiſſimi ſcriptores, ſoli damnant Sectarij, quorum Anteſignanus impijſſimus eſt Carolus Molineus, qui non iuſtitiæ gratia, ſed odio Pontificum more conſueto mouentur.

N. Tandem vt nihil ſuperſit, quod cæca non rimetur furore percita inſania, ſacrum impetit ſupremæ pœnitentiæ Tribunal, & Pontifices grauiſſimorum ſibi reſeruantes peccatorum abſolutionem, carpit atque redarguit.

SEd quid mirum pœnitentiæ forum ab eis aſpernari, qui homines libero expoliantes arbitrio, Dei volũtate, in peccata neceſſe compelli blaſphemant? dirum ſanè auditu, ipſiſque Ethnicis intollerandum. Platonem audi de Republica dialog. *Modis omnibus pugnandum eſt, ne Deus, qui bonus eſt, dicatur eſſe malorum cauſa, nec qui iuſtis legibus victurus eſt, verba hæc dicat in ſua Ciuitate, nec alium loquentem audiat: eſt enim probitatis, & vitæ communis, & legum & Ciuitatum extrema corruptio.* Hinc Plutarchus aduerſus Stoicos: *Vos, qui Deum natura bonum, malorum cauſam ſtatuunt, contra cõmunes notitias loqui, & infinitis partibus eſſe tollerabilius, imbecillitatem Deo tribui, dicique multa, vi quadam, improbe fieri, contra eius naturam & voluntatem, quam nullam eſſe libidinem, nullum ſcelus, quod non Deo aucto-*

Luth. in aſſert. art. 36. & d. ſeru. arbit. Calu. inſtit. l. 1. c. 17. & 18. l. 3. c. 2. §. 1. c. 21. §. 4. & c. 22. §. 7. 12. & in fin. & cap. 23.

ri imputandum sit, &c. vndè sicuti abyssus abyssum inuocat, peccatorum confessionem refugiunt, & exhorrescunt, ipsorum enim, qui sanctos se dicunt, quamuis capitalia, & enormia peccata, venialia tamen sunt, quia Dei misericordiam suo iure consequntur, vndè cum eis peccata non imputentur, ea confiteri non tenentur, ob impiam, sed ridiculam arrogantiam.

Calu. inst. l. 2. c. 8. §. 59. & l. 3. c. 4. §. 28.

Idipsum autem pœnitentiæ Tribunal, in primitiua Ecclesia antiquissimum esse, cui plures integerrimi, eruditissimique viri præfici consueuerunt, Cassiodorus, Sozomenus & Socrates testantur, adnotat & refert Gomes. ad Rubr. Regul. Cancell. q. 1.

Grauiores verò & atrociores casus, ne Episcopi absoluerent, sed primæ Sedis Antistiti deferrent antiquissimo Ecclesiæ more seruatum esse, disertis probat verbis, epistola 59. Synesij Episcopi Tholomaidæ, data ad Theophilum Alexādriæ Episcopum, anno. 410. vbi de Lamponiano, ob illatas in Iasonem iniurias ab Ecclesia eierato, inquit, *Quamquam & lacrymas ex pœnitentia effuderit, & populus supplex illum excusarit, at ego in his quæ visa sunt perseueraui, soluendi verò potestatem ad sacram sedem, tantùm igitur mihi ipsi permisi, si appropinquaret Lamponiano debitum fatale, ipse vitæ exitus, vti tunc sane dies constituta adesse videretur, omnibus permisi affuturis tum presbyteris, vt cum ipso cōmunionem participarent, nemo enim ligatus mihi moriatur, verum sanitati restitutus, rursus ob eadem reus fiat, & à diuina, ac benigna anima tua veniæ assensum expectet*, &c.

Apud C. Baron. tom. 6. eod. anno.

Indignum igitur sanè, summi vniuersæ Ecclesiæ Pręsulis iura, longissima, & vltra memoriam, annorum serie firmata, cōmuni assensu probata, & vsu præscripta à paucis

à paucis sordidissimis, ac facinorosissimis transfugis in controuersiam vocari, ac de eis probationem exigi quasi noua & vsurpata essent iura, quandoquidē diuturna præscriptio, quemque è plebe vilissimum, imo prædones ipsos in sua possessione tueatur. Quod veluti ægrè ferens, Erasmus ipse inquit, *Cæterum quod ludens ais, ab his qui asserunt exigi probationem, non ab his, qui negant, & rursus adfers è Sophistarum aut iurisperitorum Scholis prouerbium, Negatiua nihil probat; Primum respondeo, legem istam Sophisticam in decretis Ecclesiæ nullum habere locum, nisi forte non compelleretur ab probationem, qui negaret Christum natum ex Maria Virgine, aut negaret matrem eius fuisse perpetuo Virginem. Ad hæc tu non solum negas receptum dogma, sed asseris tuum. Perinde quasi quis ingressus fundum alienum, vi deiiciat eum, qui à tritauo possedit, sic negans esse illius, vt asserat esse suum: an ab hoc non exigetur probatio? Imo iura fauebunt possessori titulo præscriptionis, etiam si quid defecerit in probatione. Si præscriptio quinquaginta annorum repellit vindicatorem, & constabilit ius possessoris: nos plus quam mille annis tenemus hoc dogma. Repellendus igitur eras etiam si tantùm negares nostrum dogma; nunc tuum nouum sic asseris, vt velis nos à tam vetusta possessione depellere. Et quando videò te versari in rethoricis, opinor te scire, in Anticategorijs, quoniā intentio coniecturalis à reo retorquetur in actorem, ab vtroque pariter requiri probationem, qualis est illa controuersia inter cœcum, & nouercam, Occidisti patrem, Non ego, sed tu. Hic fit vterque reus simul, & actor, & ab vtroque Iudex expectat probationem. Itidem vos dicitis. Meum dogma pium est; vestrum autem hæreticum. Nos totidem verbis regerimus intentionem. Vides quam ineptè tibi arriserit prouerbium illud, Negatiua nihil probat. Denique sic*

loqueris, &c.

N. Hinc concludit: à Papæ obedientia discessêre Anglia, Boëmia, Morauia, &c. Dania, Noruegia, Irlandia, Scotia, Magna pars Poloniæ, maxima Germaniæ & Franciæ, itemque Belgiæ, & Geneua Italiæ propinquior.

AT quam falsò, & temere hæc obiiciat nullo sanè negocio demonstrabo.

Nulla profectò ex his Prouincia est, in qua bona Catholicorum pars non sit, qui auitum Romanæ Ecclesiæ cultum palam non exerceant, ijs exceptis, quæ Britaniæ Regis ditioni subiacent, ex quibus tamen si Angliæ dimidium, Scotiæ partem haud modicam, Iberniam verò totam Catholicam profiteri Religionem dixeris, à veritate non aberrabis. Quamuis immanius quam olim Christiani ab Idololatris exagitentur, carceri mancipentur, & vno dumtaxat instigatore deferente, quod vel sacris interesse cogitarint proprijs expolientur bonis, torqueantur, crucientur, dilanientur. Noua autem confœderati Belgij Respublica, quamuis omnium hæresum Asilum sit, innumeros etiam Catholicos simul complectitur, Poloniæ, & Germaniæ Catholicorum longe maiorem esse numerum non dubito, in Gallia si immensam illius Regni multitudinem numerabis, Catholicos centum pro singulo hæretico, certè reperies: sed cogitatione totum Orientem percurrito, & vbique Catholicorum ingentem videbis plebem, ne te ad noui Orbis Regiones vastissimas longius protraham,

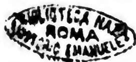
Epist. 55. *Et tamen respondet Cyprianus ad decipiendas aures simplicium & absentium mendacio numerus inflatur, quasi & si verus esset*

hic numerus, aut ab hæreticis Ecclesia, aut ab iniustis iustitia vincatur, Catholica dicitur, & est Romana Ecclesia, per vniuersum Orbem, vnitate fidei, late diffusa. At sectariorum Synagoga, cancellis arctissimis conclusa, Gallia, Holandia, cæteræque Rebellantes Prouinciæ Puritanorum nomine censentur, Germani in Lutheri verba iurarunt, Bohemi Vscitæ & Anabaptistæ dicuntur, Angli Protestantes, qui ne ab antiqua, & vera Religione desciuisse videantur, simiæ Catholicorum sunt, omnes tamẽ Religione diffident, neque tamen vnitas inter eos reperitur, quorum maxima pars Puritani sunt, ab ipsis Protestantibus omnino discrepantes.

Geneua si Italiæ proxima, certè in Italia non est, eaque corruptos nostri corporis, paucissimos tamen Deo fauente, veluti sentina excipiet humores. Vitia erunt donec homines, &c.

Ex Typographia FRANCISCI IACQVIN, in viâ Latomorum propè Sorbonam.
1618.

FINIS.

INDEX

RERVM NOTATV

DIGNIORVM QVÆ IN HOC LIBRO CONTINENTVR.

EEe iij

B

De Constantini lepra, 139. & Baptismo, et Sanitate, eiusque Donatione &c. fol. 190. 191. et 187.

F

G

H

FINIS.

